

ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΑΚΚΟΤΡΥΠΗΣ

LNG στην Κύπρο μία επιλογή του διαδρόμου Φ.Α.

Η προοπτική δημιουργίας τερματικού υδροποίησης Φ.Α. (LNG) στην Κύπρο παραμένει πάνω στο τραπέζι ως μια επιλογή του διαδρόμου Φ.Α. από την Ανατολική Μεσόγειο, αναφέρει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο υπουργός Ενέργειας Γιώργος Λακκοτρύπης. Την ίδια ώρα εξηγεί γιατί η έναρξη του προγράμματος γεωτρήσεων θα καθυστερήσει κατά δύο μήνες. Απορρίπτει κάθε σκέψη για συνδιαχείριση του φυσικού πλούτου πριν από τη λύση του Κυπριακού, θεωρεί πως η Τουρκία εξυπηρετεί τα δικά της συμφέροντα και μόνο, ενώ αναφέρεται στον ρόλο του αμερικανικού παράγοντα στην περιοχή σε σχέση με τα ενεργειακά της Κυπριακής Δημοκρατίας. **Σελ. 6**

ΕΝΤΙ ΖΕΜΕΝΙΔΗΣ

Οι ΗΠΑ είναι πλέον εταίρος της Κύπρου

Στη συνέντευξή του στην «Κ» ο κυπριακής καταγωγής Έντι Ζεμενίδης, εκτελεστικός διευθυντής του Συμβουλίου Ελληνοαμερικανικής Ηγεσίας (HALC), υπενθύμισε ότι ο κ. Μπάιντεν ήταν ο πρώτος αντιπρόεδρος των ΗΠΑ, ύστερα από 52 χρόνια, που επισκέφθηκε τη Λευκωσία και ενθάρρυνε τη μετεξέλιξη της Κύπρου σε «γέφυρα» μεταξύ Ισραήλ και Αιγύπτου, δίνοντας έμφαση τόσο στην ενεργειακή διάσταση όσο και στην αξιοποίηση των κοιτασμάτων υδρογονανθράκων. **Σελ. 9**

ΠΑΙΔΕΙΑ

Βάλλουν εναντίον Κώστα Χαμπιαούρη

Το ζήτημα της σχολικής παραβατικότητας και των μέτρων πρόληψης και καταστολής της βρίσκεται στο επίκεντρο της κριτικής που ασκείται από τις τρεις κύριες εκπαιδευτικές οργανώσεις, οι οποίες βάλλουν εναντίον του υπουργού Παιδείας. Αφορμή η απόφαση του Υπουργείου να αλλάξει τους όρους λειτουργίας της Ομάδας Άμεσης Παρέμβασης, φέρνοντας μαζικές παρατηρήσεις. **Σελ. 17**

ΗΠΑ

Οπλοκατοχή και εγχώρια τρομοκρατία

Το τελευταίο μακελειό στο Ντέιτον του Οχάιο των ΗΠΑ έφερε και πάλι στην επιφάνεια το φλέγον ζήτημα της οπλοκατοχής. Η εσωτερική διαμάχη για το εθνικό σπορ ήρθε στο προσκήνιο την ώρα που ένας ψυχικά διαταραγμένος νεαρός άδειασε την καραμπίνα του πάνω σε πολίτες. **Σελ. 22**

Σε προσχεδιασμένη ρότα από Γκουτιέρρες

Το Κυπριακό κάνει στάση στους «όρους αναφοράς» τη 15η Νοεμβρίου και τερματίζει στη ΔΔΟ στις 10 Ιανουαρίου

Με δύο χρονοδιαγράμματα καθορισμένα από πλευράς Ηνωμένων Εθνών εισέρχεται σε φάση αναθέρμανσης το Κυπριακό. Ο πρώτος χρονικός σταθμός είναι η 15η Νοεμβρίου 2019, ημερομηνία κατά την οποία οι ηγέτες των δύο κοινοτήτων θα πρέπει να έχουν καταλήξει στους όρους αναφοράς που θα ξε-

κλειδώσουν τα επόμενα βήματα. Η δεύτερη, και καθοριστική ημερομηνία, είναι μέσα στο πρώτο δεκαήμερο του Ιανουαρίου 2020 που θα κυκλοφορήσει η έκθεση του Αντόνιο Γκουτιέρρες για το Κυπριακό, στην οποία θα περιγράφει τα δεδομένα που θα δώσουν συνέχεια στη Διάσκεψη Κραν Μοντάνα. Μέχρι

τότε, οι Αναστασιάδης και Ακιντζί, υπό το βλέμμα της Τζέιν Χολ Λουτ που έρχεται τέλος Αυγούστου - αρχές Σεπτεμβρίου, θα πρέπει να ξεπεράσουν τα εμπόδια που υπάρχουν και που θα τους οδηγήσουν στη συνάντηση με τον γ.γ. των Ηνωμένων Εθνών με προοπτική μια άτυπη πενταμερή συνάντηση.

Αγκάθια στον δρόμο για επανέναρξη του διαλόγου τουρκικές προκλήσεις, απαιτήσεις επί του Φ.Α. και οι προκλήσεις στο θέμα της περικλειστικής πόλης της Αμμοχώστου. Στα δύσκολα και η θετική ψήφος με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας να προτείνει συγκεκριμένο πλαίσιο επίλυσης της διαφοράς. **Σελ. 4, 5**

Οι πάγοι λιώνουν στη Γροιλανδία, ο πλανήτης τρέμει

Ο Στέφεν Κ. Ολσεν, επιστήμονας του Μετεωρολογικού Ινστιτούτου της Δανίας (DMI), σε επίσκεψή του στη βορειοδυτική Γροιλανδία, αποτύπωσε την οικολογική καταστροφή του πλανήτη. Η φωτογραφία έδειχνε σκυλιά να σέρνουν ένα έλκθρο πάνω στο παγωμένο φιόρδ, στην επιφάνεια του οποίου υπήρχαν λιμνάζοντα νερά. Τα σκυλιά έμοιαζαν σαν να τρέχουν πάνω στο νερό. Η εικόνα ήταν εμβληματική της βιβλικής περιβαλλοντικής καταστροφής που είναι υπό εξέλιξη, σε πιο ακραίο βαθμό στην Αρκτική. Σύμφωνα με στοιχεία, αν λιώσουν τα 2,85 εκατ. κυβικά χιλιόμετρα του χερσαίου πάγου της Γροιλανδίας, η στάθμη των θαλάσσιων υδάτων θα αυξηθεί περισσότερο από επτά μέτρα. **Σελ. 16**

Κέντρο καινοτομίας αποκτά η Λευκωσία

Πιθανό στην Κρατική Εκθεση

Απομακρύνεται ο στόχος για δημιουργία τεχνολογικού πάρκου στο Πεντάκωμο. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», τα Υπ. Οικονομικών και Εμπορίου εξετάζουν το ενδεχόμενο αξιοποίησης του χώρου της κρατικής έκθεσης για τη δημιουργία κέντρου καινοτομίας. **Οικονομική, σελ. 5**

Απόφαση της Ινδίας पुरοδοτει εξελίξεις

Κατάργηση αυτονομίας Κασμίρ

Η απόφαση της Ινδίας να καταργήσει το ειδικό καθεστώς αυτονομίας σε Τζαμού και Κασμίρ απειλεί τη σταθερότητα στην περιοχή, μεταξύ των πυρηνικών δυνάμεων. Η διαφιλονικούμενη ζώνη στα σύνορα Πακιστάν – Ινδίας έχει γίνει αφορμή έως τώρα για δύο πολέμους. **Σελ. 21**

Αλλαγές αλλά με φοροελαφρύνσεις

Εισογήσεις των «Big 4» για τη φορολογική μεταρρύθμιση

Θετικοί στη φορολογική μεταρρύθμιση, αλλά με φοροελαφρύνσεις παρουσιάζονται οι «Big 4». Οι επικεφαλές των μεγάλων ελεγκτικών οίκων επισημαίνουν πως έχει φτάσει η ώρα για μία ολοκληρωμένη φορολογική μεταρρύθμιση ενός πλαισίου που ισχύει από το 2003 και δεν εξυπηρετεί απόλυτα τις ανάγκες της οικονομίας. Στο

πλαίσιο του ειδικού ενθέτου της «Κ» υπό τον τίτλο «φορολογικό πρίσμα του 2019» και οι τέσσερις ανέφεραν πως χρειάζεται μια φορολογική μεταρρύθμιση, χωρίς, ωστόσο, κανείς να αναφέρει για αύξηση οποιουδήποτε συντελεστή. Αντιθέτως τάσσονται όλοι υπέρ των φοροελαφρύνσεων. **Οικονομική, σελ. 3**

Θερμό το φθινόπωρο στην Ελλάδα

Σαφή δείγματα για τις στρατηγικές των δύο μεγάλων κομμάτων

Η αντιπαράθεση στην ελληνική Βουλή την εβδομάδα που πέρασε έδωσε ένα πρώτο στίγμα τις τακτικές που θα ακολουθήσουν η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας και ο ΣΥΡΙΖΑ, ως αξιωματική αντιπολίτευση. Οι ομιλίες των δύο πολιτικών αρχηγών, κινήθηκαν σε εκ διαμέτρου αντίθετες λογικές. Από πλευράς του

πρωθυπουργού η στρατηγική είναι σαφής: η πρόθεση είναι να γίνει πράξη μία «φυγή προς τα εμπρός», όπως το έθετε αρμόδια κυβερνητική πηγή, δηλαδή να προχωρήσουν οι διαρθρωτικές αλλαγές που θα καταδείξουν άμεσα την αλλαγή πλεύσης και νοοτροπίας της χώρας μετά τα 4,5 χρόνια. **Σελ. 18**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Των οικιών ημών...

Η μοίρα παίζει άσχημα παιχνίδια, και πολλές φορές ενός κακού μύρια άλλα έπονται. Κάπως έτσι και με τον ξαφνικό και αδόκητο θάνατο του δημάρχου Αμμοχώστου Αλέξη Γαλανού. Ο δημορχιακός θάκος της θαλασσοφίλης πόλης έμεινε κενός και ακέφαλη η ηγεσία της στην προσφυγιά, την ώρα που πολιορκείται από τους επεκτατικούς κατοχικούς σχεδιασμούς για άνοιγμά της και εποικισμό, κατά παράβαση των ψηφισμάτων του ΟΗΕ, υπό τ/κ διοίκηση. Οι εκλογές στη δική μας μακάρια Νήσο, αντί να γίνουν αφορμή ένδειξης ομοψυχίας και συγκρότησης κοινού μετώπου, ενάντια στις ενώπιόν μας επιβουλές, έγιναν για ακόμη μία φορά πεδίο πολιτικού παζαριού. Η Αμμόχωστος χάνεται, και εμείς βλέπουμε να προτάσσονται τα κομματικά κουκιά και να μην μπορούμε οι σύμμοιροι έστω και την υστάτη να δούμε καθαρό ορίζοντα.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΔΙΗΓΗΜΑ

45 χρόνια από την κατάληψη της Αμμοχώστου

Με αφορμή τα 45 χρόνια από την κατάληψη της Αμμοχώστου, μετά τα γεγονότα του Ιουλίου του 1974, και την εγκατάλειψή της από τους κατοίκους της αφιερώνουμε ένα σύντομο διήγημα στην πόλη και τους ανθρώπους της, μα κυρίως στη γλυκόπικρη ανάμνησή της. **Ζωή, σελ. 1**

ΒΙΒΛΙΟ

16 πορτρέτα Κυπρίων συνθέτουν ένα ψηφιδωτό

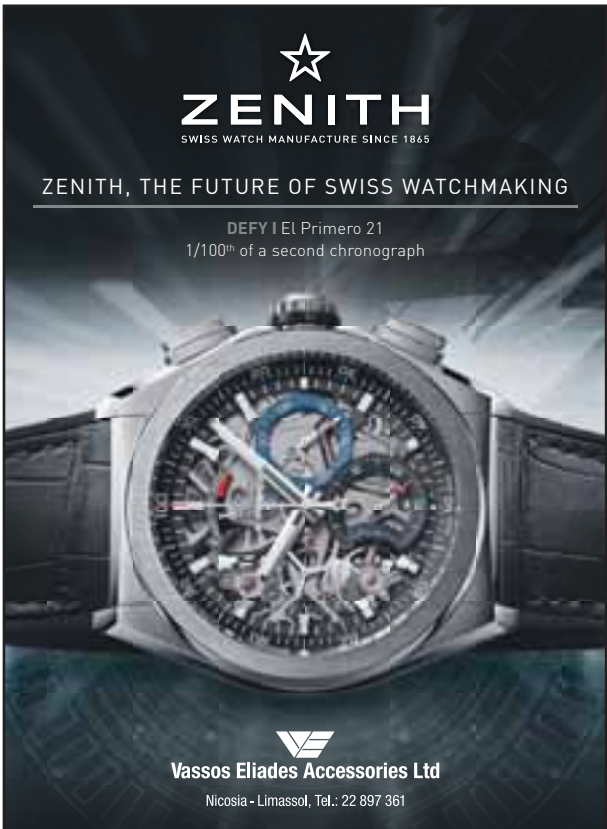
Ο Ηλίας Παντελίδης, στο βιβλίο του ««Βιώματα. Κύπρος 1974» καταγράφει την ιστορία 16 Κυπρίων, 10 Ε/κ, τεσσάρων Τ/κ, ενός Μαρωνίτη και ενός Άγγλου. Το όλον γίνεται Κύπρος, ασχέτως των μερών. Επιπλέον, 50 βιβλία ως σκαλοπάτια για τη διεύρυνση του νου και την αναζήτηση της αλήθειας. **Ζωή, σελ. 9**

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Ανάδειξη ενός αιγυπτιακού ιερού στη Νέα Μάκρη

Στον αρχαιολογικό χώρο της Μπρεξίζας, τα αντίγραφα των θεών, της Ισίδος και του Οσίριδος, καλύφθηκαν από προστατευτικά παραβάν και δέχονται τη φροντίδα συντηρητών. Έως τον Οκτώβριο θα έχουν αποκατασταθεί όλα τα αγάλματα. Παρέμβαση και για την κατάρρευση στο τείχος της Λευκωσίας. **Ζωή, σελ. 4**

ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ ΑΝΘΡΩΠΩΝ

Γράφει ο **ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ**

Γιογιό ή ρωσική ρουλέτα

Η συνάντηση Αναστασιάδ-δν-Ακιντζί την Παρασκευή έδειξε ότι η πορεία τωνπραγμάτων από τις 9/8/19, μέχρι και την τελική Διάσκεψη όπου οι εμπλεκόμενοι –πέντε, συν η Ε.Ε.- στο Κυπριακό, θα συνεχίσουν από εκεί που έμειναν στο Κραν Μοντάνα, είναι προδιαγεγραμμένη. Προκύπτει ότι ο πολυπείρος Γκουτέρες, που καταδύθηκε στα βαθιά του Κυπριακού από τις πρώτες μέρες που ανέλαβε, τον Ιανουάριο του 2017, αντιλήφθηκε το “goodbye and good luck”, που είπε στις πλευρές αυγή της 7ης Ιουλίου 2017, στο Κραν Μοντάνα, ήταν γκάφα. Διότι τίποτε δεν πάνει πάνω μας, όσο ο ίδιος δεσμεύεται προς το Συμβούλιο Ασφαλείας να παρέχει τις Καλές του Υπηρεσίες στο Κυπριακό.

Αυτό εξυπακούεται ότι δεν υπάρχει τελευταία ευκαιρία και εφόσον δεν το λύσει, θα το κουβαλά στην πλάτη του όπως οι έξι των εφτά προκατόχων του: Ο 70χρονος σήμερα Αντόνιο Μανουέλ ντε Ολιβέιρα Γκουτέρες, μετά το δείπνο της 7ης Ιουλίου 2017, «ένιωσε σαν να δέχτηκε γροθιά στο στομάχι», σύμφωνα με διπλωμάτη που βρισκόταν στο ελβετικό θέρετρο.

Ίσως γιατί ένιωσε ότι κάποιοι τον έπιασαν κορόιδο; Πάντως τώρα, διαβάζοντας και τα ρεπορτάζ του εξαιρέτου συναδέλφου Αποστόλη Ζουπανιώτη για το παρασκήνιο γύρω από την τελευταία έκθεση προς το ΣΑ, είναι σαφές ότι πήρε όλο το παιγνίδι επάνω του στήνοντας ένα σκηνικό όπου κανείς δεν μπορεί να ξεγλιιστρήσει από τις δεσμεύσεις του στα ψηφίσματα των Η.Ε. για λύση ΔΔΟ. Η μαγκιά Γκουτέρες είναι ότι το σκηνικό του εντάσσεται στο πλαίσιο των Καλών του Υπορσιών. Το Μάιο του 2018, διόρισε ως απεσταλμένη του την έμπειρη, Τζέιν Χολ Λουτ, η οποία ένα χρόνο ππαγαινοερχόταν χωρίς να τα καταφέρει, να βάλει στο χαρτί αυτό που διακήρυτταν οι πλευρές, την προθυμία να συνεχίσουν από εκεί που έμειναν στο Κραν Μοντάνα. Διότι το πλαίσιο Γκουτέρες δεν υπήρχε ή δεν καταγράφηκε όπως διατυπώθηκε ή και άλλα περιεργα με υποκλοπές και πρακτικά αμφιβόλου προέλευσης. Στα ΗΕ κατάλαβαν ότι οι πλευρές έπαιζαν γιογιό με τους «όρους αναφοράς». Ο Γκουτέρες κα-

τάλαβε ότι ενόψει της έκθεσης για την ΟΥΝΦΙΚΥΠ, έπρεπε να απαντήσει το ερώτημα, αν ήθελαν οι εμπλεκόμενοι τη λύση ΔΔΟ που χρόνια διαπραγματεύονταν ή θα έπαιζαν γιογιό αιωνίως, σπαταλώντας χρόνο και χρήμα του ΟΗΕ. Ο σχεδιασμός ήταν ευφυής αλλά κυρίως νόμιμος. Το προσχέδιο της έκθεσης για την ΟΥΝΙΚΥΠ ήταν μια ρωσική ρουλέτα που έκαμε τις πλευρές να χάσουν το ύπνο τους, με πρώτο τον πρόεδρο Αναστασιάδη. Από το κείμενο απουσίαζε ο ακρογωνιαίος λίθος των όρων εντολής της ΟΥΝΦΙΚΥΠ από το Ψήφισμα 186 του 1964 που την εγκαθίδρυσε. Ήταν επίσης σαφής η πρόθεση ευνουκισμού του 500 που καλεί άπαντες να αποφύγουν κάθε ενέργεια αναγνώρισης του ψευδοκράτους και άφνηε και μικρό παράθυρο αναγνώρισης. Ζητούσε, μέχρι τις 15/11/19, οι ηγέτες να υποβάλουν γραπτές εκθέσεις για τους όρους αναφοράς. Ήταν σαφής η πρόθεση του ΣΑ να τερματίσει τις αντιπαραθέσεις για το πλαίσιο Γκουτέρες.

Ανατρέχει στο ψήφισμα 716 του 1991 και επικυρώνει αυτά που υποστηρίζει ο κ. Ακιντζί περί πολιτικής ισότητας και αποτελεσματικής συμμετοχής. Έτσι, θα πρέπει τώρα οι ηγέτες τέλη Σεπτεμβρίου, να παρουσιάσουν ενώπιον του Γκουτέρες, έτοιμοι για άτυπη διάσκεψη. Με την ε/κ πλευρά να έχει δει τόσους σκελετούς στο ερμάρι της, την τουρκική μπροστά σε ένα βάραθρο στις σχέσεις με τις ΗΠΑ και τους Τ/κ να βρίσκονται στο τελευταίο σκαλοπάτι πριν την προσάρτηση και κανείς να μη γνωρίζει σε ποια θαλάμη βρίσκεται η σφαίρα, τα πράγματα θα οδηγηθούν μέχρι του σημείου να απαντηθεί από τους συμμετέχοντες στη Διάσκεψη τουλάχιστον το ερώτημα αν μπορεί να υπάρξει συμφωνημένη λύση διζωνικής δικονομικής ομοσπονδίας, χωρίς εγγυήσεις αλλά με βιώσιμο σύστημα ασφάλειας. Κι αν δεν μπορεί; Τότε οι όροι εντολής να κατευθυνθούν στην αναζήτηση άλλων λύσεων, που θα αλλάζουν το υφιστάμενο στάτους κββο, που έγινε πια η μεγαλύτερη επιένδυση όλων εκείνων που λυμαινόνται τον εθνικό πλούτο των ανθρώπων, ανεξέλεγκτοι και ατιμώρητοι για δεκαετίες.

paraschos@kathimerini.com.cy

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Τα εμπόδια για την Τριμερή και την Πενταμερή και η αναζήτηση του νέου... Χάρη

Βαλίτσες για την Τριμερή με τον Γκουτιέρες ετοιμάζουν Αναστασιάδης και Ακιντζί, μετά τη συνάντηση της Παρασκευής. Με όλες τις σοβαρές διαφωνίες που υπήρχαν και πριν από τη συνάντηση και τις δύο πλευρές να επιμένουν στις θέσεις τους. Το μεγάλο ερώτημα που τίθεται είναι κατά πόσον η Τριμερής θα συγκληθεί ενώ βρίσκονται σε εξέλιξη οι τουρκικές προκλήσεις, κάτι που ο Healthy θα κληθεί σύντομα να απαντήσει στο Εθνικό Συμβούλιο.

Στη Λευκωσία τα κομματικά επιτελεία ήταν σε ετοιμότητα για αξιολόγηση των αποτελεσμάτων της συνάντησης. Σε δύο τουλάχιστον κόμματα ακούστηκαν έντονες επικρίσεις κατά του Healthy για την «προπορά» του στο θέμα των υδρογονανθράκων με την ανάληψη δέσμευσης για ενημέρωση του Ακιντζί αλλά και την επαναφορά της πρότασης για αποκέντρωση εξουσιών. Σε ένα κόμμα ακούστηκαν έντονες αντιδράσεις για το γεγονός ότι ο Ακιντζί φάνηκε τώρα να συζητά την αποκέντρωση εξουσιών και τέθηκαν ερωτήματα για «πιθανές νέες προπορές» από πλευράς Healthy. Ωστόσο, από το σύνολο σχεδόν των κομμάτων, πλην του ΔΗΚΟ, σχολίασθε θετικά το γεγονός ότι ο Healthy δεν ανέλαβε, απ’ όσα τουλάχιστον έγιναν γνωστά, νέες δεσμεύσεις.

Όπως έγκαιρα σας είχα γράψει η εξέλιξη, μετά τη συνάντηση, ήταν λίγο-πολύ προδιαγεγραμμένη. Θα άνοιγε την πόρτα για έλευση του Γκουτιέρες girl Λουτ η οποία θα προετοίμαζε την Τριμερή με τον γ.γ. του ΟΗΕ στο πλαίσιο της Γενικής Συνέλευσης του οργανισμού. Στην Τριμερή θα αποφασιστεί κατά πόσον υπάρχει έδαφος για σύγκληση της διευρυμένης, πενταμερούς διάσκεψης με τη συμμετοχή και της Ε.Ε., για ουσιαστική συζήτηση των μεγάλων θεμάτων του Κυπριακού.

Και όλα αυτά χωρίς η Τουρκία να έχει πει τον τελευταίο της λόγο, κάτι που όχι μόνο δημιουργεί ανασυχία αλλά και καχυποψία. Από τον Λόφο ακούω πως ο Healthy, ο Χριστοδουλίδης και οι σύμβουλοί τους βρίσκονται σε ετοιμότητα για αξιολόγηση των τουρκικών δηλώσεων και αντιδράσεων που θα ακολουθήσουν τη συνάντηση.

Συζητήσεις, σχόλια και χλεύη προκάλεσε η δημοσιοποίηση του νέου πόθεν έσχες των πολιτικών προσώπων. Μετά τον ορμηαγό

«**Πώς θα σου** φαινόταν να γίνεις ο πρώτος Υπ. Οικονομικών της Ομοσπονδίας;»

προσβλητικών σχολίων, σχεδόν για το σύνολο των πολιτικών για τα περιουσιακά τους στοιχεία, υπάρχει, όπως μαθαίνω, σοβαρός προβληματισμός για επαναξιολόγηση του θέματος. Πολιτικοί αρχηγοί, βουλευτές και υπουργοί και κυρίως ο πρόεδρος της Βουλής, φέρονται να έχουν ενοχληθεί από τον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζονται τα περιουσιακά τους στοιχεία μέσα από τα Μέσα Μαζικής Ενμέρωσης αλλά και τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης.

«Ηρθε η στιγμή να βρούμε τρόπο να παρουσιάζονται το πόθεν έσχες με τρόπο που να προωθεί την διαφάνεια και την ενημέρωση των πολιτών και όχι την πρόκληση κουτσομπολιού και μπούλινγκ κατά των πολιτικών», φέρεται να υποστήριξε μεγαλόσχημος.

Η κυρία Γιαννούλα, η οποία ως γνωστόν ακούει όλα όσα ψιθυρίζονται στους διαδρόμους του ΑΚΕΛ και ακόμα περισσότερο, με πληροφόρησε πως εντός του κόμματος υπήρξαν πρόσφατα έντονες αντιδράσεις κατά του Ακιντζί. «Κάτι εντελώς ασυνήθιστο», όπως είπε.

Οι αντιδράσεις προκλήθηκαν μετά τη μετάβασή του Ακιντζί στα Κόκκινα για εορτασμό των βομβαρδισμών της Τουρκίας στην Τηλ-λυρία. «Με αυτή του τη συμπεριφορά ακυ-

ρώνει τον ίδιο του τον εαυτό. Πώς γίνεται να υποστηρίζει ότι πρέπει να ξεχάσουμε το παρελθόν και να δούμε μπροστά ενώ συμμετέχει σε εκδηλώσεις που υποδαυλίζουν εθνικιστικές συμπεριφορές; Με αυτό τον τρόπο θα ξεχάσουμε το παρελθόν;» διερωτήθηκε μεγαλοστέλεχος του κόμματος προχθές. Απ’ όσα μου είπε η κυρία Γιαννούλα μαζί του συμφώνησαν και άλλοι που βρίσκονταν στο κομματικό πηγαδάκι.

Μια και βρίσκομαι στο ΑΚΕΛ σας μεταφέρω άλλη μία αναφορά της κυρίας Γιαννούλας: «Κάποιοι στο κόμμα ανησυχούν από τον δυναμικό ρόλο και λόγο που αναπτύσσει τελευταία ο Νεοκλής Συλικιώτης. Θεωρούν ότι βρήκαν άλλο ένα εσωκομματικό αντίπαλο που δύσκολα μπορεί να αναχαιτιστεί» μου ανέφερε χωρίς όμως να επεκταθεί. Υποσχέθηκε όμως να το πράξει «εν καιρώ τω δέοντι».

ΚΟΥΙΖ: Αληθεύει πως έντονη συζήτηση έχει αρχίσει στο κυβερνητικό στρατόπεδο για τον αντικαταστάτη του Χάρη Γεωργιάδη; Ο αντικαταστάτης του υπουργού Οικονομικών, σύμφωνα με συναγερμικό στέλεχος, θα πρέπει να επιλεγεί γύρω στον Οκτώβριο. Αληθεύει πως στην όλη διαδικασία φέρεται να εμπλέκεται και άλλο κόμμα εκτός από τον ΔΗΣΥ, κάτι που προκαλεί επιπλέον αντιδράσεις;

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:

ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πριν στην «Κ»

11. VIII.1939

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ: Η πλέον κατοικημένη πόλις του κόσμου είναι η Νέα Υόρκη, με τους επιβλητικούς ουρανοξύστες της και τα χαλυβδίνους οικοδομάς της. Κατά την απογραφήν του Ιουνίου 1934 η πόλις αυτή είχε 7.470.000 κατοίκων αν εις τον αριθμόν αυτόν προστεθούν και οι κάτοικοι των προαστείων, το σύνολον θα ανέλθη εις 11.700.000 ψυχών.

ΝΤΑΝΤΣΙΓΚ: Ο αρχηγός των εθνικοσοσιαλιστών του Ντάντσιγκ κ. Φόρστερ εξεφώνησεν απόψε κατά το συγκροτηθέν εκεί συλλαλητήριον διαμαρτυρίας κατά των πολωνικών απειλών, τον μετά τούσιν ενδιαφέροντος αναμενόμενον λόγον του. [...] «Συνήλθομεν κατά την παρούσαν σοβαράν στιγμήν, όπως διαμαρτυρηθόμεν ενόστιον ολοκλήρου του κόσμου διά τας απειλάς πολέμου τας οποίας οι Πολωνοί εκτοξεύουν εναντίον του Ντάντσιγκ από τινων εβδομάδων. [...] Ημείς οι κατοικοῦντες εις το Ντάντσιγκ κατά τας τελευταίας ολίγας εβδομάδας παρεσκευάσθημεν διά να αποκρούσωμεν οιαδήποτε επίθεσιν. Το Ντάντσιγκ δεν είναι μόνον του εις τον κόσμον, αλλά ολόκληρον το μεγαλύτερον γερμανικόν Ράιχ, η πατρίς μας και ο αρχηγός μας Χίτλερ είναι έτοιμοι να σταθούν παρά το πλευρόν μας εν περιπτώσει πολωνικής επιθέσεως».

Ο Αλφρεντ Νιούμαν περνάει στην Ιστορία

Επεία από 67 χρόνια σάτιρας, το επιδραστικό περιοδικό MAD αναστέλλει τη λειτουργία του

Για 67 χρόνια, ένας κοκκινομάλλης πιτσιρίκος με πεταχτά αυτιά, πρόσωπο γεμάτο σπυράκια και ένα πλατύ ειρωνικό χαμόγελο φιγουράριζε στα εξώφυλλα ενός περιοδικού που επηρέασε γενιές κορυφαίων κομικών και άλλαξε ριζικά την έννοια της ανεξάρτητης σάτιρας. Ωστόσο, ο χαριτωμένος Αλφρεντ Νιούμαν σύντομα θα περάσει στην Ιστορία. Το αμερικανικό σατιρικό περιοδικό MAD ανακοίνωσε πως θα πάψει πλέον να κυκλοφορεί στα περίπτερα και θα αναστείλει τη λειτουργία του, με το τελευταίο πρωτότυπο μνηαίο τεύχος του να κυκλοφορεί τον Αύγουστο.

Το ιστορικό περιοδικό πρωτοεμφανίστηκε το 1952 με τη μορφή ενός αυτοσχέδιου βιβλίου κόμικς γραμμένο σχεδόν εξ ολοκλήρου από τον συντάκτη του, Χάρβεϊ Κούρτζμαν. Χάρη στο αικμπρό του χιούμορ και τα πρωτότυπα του σχέδια, σε τρία μόλις χρόνια το MAD εξελίχθηκε σε ένα υπερδημοφιλές περιοδικό με σημαντική επιρροή και τρομερή αναγνωσιμότητα, ενώ στο ζενίθ της δημοτικότητάς του απολάμβανε 2 εκατομμύρια συνδρομητές – αριθμός διπλάσιος από το σημερινό αναγνωστικό κοινό της εφημερίδας Washington Post.

Παρότι χιουμοριστικό, το περιοδικό διατήρησε ανά τα χρόνια μια σοβαρή αποστολή: να ενθαρρύνει τους αναγνώστες του να αντιμετωπίζουν τα πάντα με μια δόση σκεπτικισμού. «Το μίνυμά

Το περιοδικό δεν δίστασε να σατιρίσει τους Αμερικανούς προέδρους, τον τυφλό πατριωτισμό και την κουλτούρα της κατανάλωσης.

μας παρέμεινε πάντοτε το ίδιο: σκεφτείτε μόνοι σας και ασκήστε κριτική στα πάντα!» είχε κάποτε αναφέρει ο συντάκτης του, Τζον Φικάρα, και πράγματι το κριτικό πνεύμα του MAD ξεχώρισε ιδιαίτερα την εποχή που οι ψυχροπολεμικές εμμονές είχαν περιορίσει την αμερικανική

έκφραση. Οι γελοιογραφίες του περιοδικού έθιξαν θέματα ταμπού, όπως την υποκρισία πολλαπλών Αμερικανών προέδρων, τον τυφλό πατριωτισμό και την υπερκαταναλωτική κουλτούρα, την ίδια στιγμή όπου η αμερικανική τηλεόραση αναμετέδιδε μονάχα τρία δίκτυα με ελά-

χιστες ιδεολογικές διαφορές.

Το ανεμπόδιστο πνεύμα αμφισβήτησps του MAD δεν περιορίστηκε μόνο στο περιεχόμενό του, αλλά επηρέασε επίσης και το μοντέλο εσόδων του περιοδικού. Για 44 χρόνια, οι αρχισυντάκτες του αρνήθηκαν να πλαισιώσουν τις σελίδες του με διαφημίσεις, και βασίστηκαν αποκλειστικά σε συνδρομητικά τέλη για την επιβίωση του περιοδικού. Στους χώρους όπου κανονικά θα εμφανίζονταν οι διαφημίσεις, το MAD τύπωνε έξυπνες και αισθητικά εντυπωσιακές παρωδίες των πιο δημοφιλών διαφημιστικών μηνυμάτων της εποχής, όπως μια ολοσέλιδη ελαιογραφία ενός ζευγαριού καπνιστών με τη λεζάντα «φουσήξτε καπνό στο πρόσωπό της και θα σας ακολουθεί παντού για μια ζωή!». Το περιοδικό δυσκολεύτηκε να διατηρήσει την ιδιαιτερότητά του την περίοδο του Διαδικτύου, όταν η σάτιρα βρίσκεται πλέον παντού, δωρεάν και άμεσα διαθέσιμη. Δύσκολα μπορεί να σερφάρει κανείς στα σύγχρονα μέσα κοινωνικής δικτύωσης χωρίς να συναντήσει κάποιο βίντεο από τις μεταμεσονύκτιες αμερικανικές κομικές εκπομπές – ένα φαινόμενο το υπόβαθρο του οποίου οικοδομήθηκε χάρη σε σατιρικά περιοδικά σαν το MAD. «Έχουμε επηρεάσει και διασκεδάσει μια γενιά που έχει πλέον μεγαλώσει», ανέφερε πρόσφατα ο σκιτσογράφος του περιοδικού. «Είμαστε πλέον ένας θεσμός της νοσταλγίας».

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθυντής: ΑΝΔΡΕΑΣ ΠΑΡΑΣΧΟΣ
Αρχισυντάκτης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ • Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Η αυθεντική Κυπριακή συνταγή Carlsberg ξεχωρίζει...

Με χρονικό ορίζοντα την άτυπη πενταμερή

Κλίμα αισιοδοξίας μετά τη συνάντηση – Αγκάθια το Βαρώσι και απαιτήσεις για Φ.Α.

Των **ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΡΑΣΧΟΥ** και **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Στις ρότες δύο χρονοδιαγραμμάτων έχει τεθεί από την περασμένη Παρασκευή 9η Αυγούστου 2019 το Κυπριακό, όπως το ξέρουμε τα τελευταία 45 χρόνια. Η πρώτη είναι η 15η Νοεμβρίου 2019, οπότε και θα πρέπει οι δύο πλευρές να έχουν καταλήξει στους όρους αναφοράς και οι δύο ηγέτες, ο Νίκος Αναστασιάδης και ο Μουσταφά Ακιντζί, να έχουν γράψει μάλιστα ο καθένας την έκθεσή του που να περιγράφουν τις ενέργειες που έκαναν για να στηρίξουν το τελευταίο ψήφισμα του Συμβουλίου Ασφαλείας, εκθέσεις που θα επισυναφθούν σε έκθεση του Σώματος. Η δεύτερη, είναι και η τερματική αυτού που όλοι γνωρίζουμε ως λύση Διζωνικής Δικονομικής Ομοσπονδίας (ΔΔΟ) είναι ήδη προδιαγεγραμμένη για τις 10 Ιανουαρίου 2020, οπότε και θα εκδοθεί η έκθεση του γ.γ. του ΟΗΕ για το Κυπριακό και θα περιγράψει τα δεδομένα που θα οδηγήσουν στην πραγματοποίηση της συνέχειας της Διάσκεψης του Κραν Μοντάνα ή στην καλύτερη των περιπτώσεων στα αποτελέσματα της. Πάντως, όπως η «Κ» έγραψε στις 28 Ιουλίου 2019, στη Διάσκεψη εκείνη, θα καταδειχθεί ακόμα μια φορά ότι στο Κυπριακό δεν υπάρχει τελευταία ευκαιρία για λύση. Εκείνο, όμως, που τούτη τη φορά πιθανόν να αποδειχθεί, είναι ότι πρόκειται για την τελευταία ευκαιρία για ομοσπονδιακή λύση ενιαίου κράτους.

Το χρονοδιάγραμμα

Η 15η προσεχούς Νοεμβρίου αποτελεί το χρονοδιάγραμμα που έδωσε το ίδιο το Συμβούλιο Ασφαλείας στην τελευταία έκθεσή του στους δύο ηγέτες στην Κύπρο. Θα πρέπει να του δώσουν γραπτές εκθέσεις σχετικά με όσα έκαναν, τα οποία και να αποδεικνύουν ότι στηρίζουν τα όσα απαιτούνται από το πρόσφατο ψήφισμα του Σώματος. Μάλιστα, στο σχετικό προσχέδιο

γινόταν αναφορά στην αναγκαιότητα επίτευξης συμφωνίας σχετικά με τους όρους αναφοράς, προκειμένου να καταστεί δυνατό οι διαπραγματεύσεις με γνώμονα τα αποτελέσματα να οδηγήσουν σε διευθέτηση. Στο πιο πάνω πλαίσιο έρχονται και δένουν όλα όσα προέκυψαν την Παρασκευή στη συνάντηση του προέδρου Αναστασιάδη και του Μουσταφά Ακιντζί στην οικία Σπέχαρ στο αεροδρόμιο Λευκωσίας. Ακόμα και οι όροι αναφοράς που τόσο δυσκόλεψαν την Τζέιν Χολ Λουτ, περιλήφθηκαν στα βασικά της ατζέντας που απαρέγκλιτα οι πλευρές θα συζητήσουν από τον Σεπτέμβριο μέχρι και τον Νοέμβριο.

Η συνάντηση

Η ολοκλήρωση της συνάντησης της περασμένης Παρασκευής και η πρώτη αποτίμηση που έγινε ευθύς αμέσως αφήνουν πίσω τους μια θετική αύρα. Τα όσα αποκόμισε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας παραπέμπουν σε ένα Μουσταφά Ακιντζί ο «οποίος ήταν καλός», όπως είπε χαρακτηριστικά ε/κ πηγή στην «Κ». Η πρώτη ανάγνωση που γίνεται αφήνει περιθώρια αισιοδοξίας για το ζητούμενο των διεργασιών που δεν είναι άλλο από την άτυπη πενταμερή, επί της οποίας ουσιαστικά θα κριθεί η επανάληψη των συνομιλιών στο Κυπριακό. Πηγές με τις οποίες μίλησε η «Κ», κωδικοποιώντας τα βασικά σημεία της συνάντησης, έθεταν το πλαίσιο λύσης και την επαναβεβαίωση του στόχου Διζωνικής, Δικονομικής Ομοσπονδίας (ΔΔΟ) ως το μοντέλο λύσης που θα οδηγήσει σε βιώσιμο κράτος. Η θετική τοποθέτηση του Μουσταφά Ακιντζί στην αποκεντρωμένη Ομοσπονδία ήταν το άλλο σημείο που συγκαταλέγεται στα θετικά από την ίδια πηγή.

Οροι αναφοράς

Στο ακανθώδες ζήτημα των όρων αναφοράς, που εν πολλοίς θα κρίνει τη σύγκληση τριμερούς διάσκεψης στη Νέα Υόρκη, ε/κ πη-

Η **κάθοδος** της Τζέιν Χολ Λουτ θα σημάνει την εκκίνηση του πρώτου γύρου προσαθειών, από τις οποίες θα εξαρτηθεί το κατά πόσο οι Νίκος Αναστασιάδης και Μουσταφά Ακιντζί θα καθίσουν στο ίδιο τραπέζι με τον γενικό γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών.

Η επαναβεβαίωση του πλαισίου λύσης Διζωνικής, Δικονομικής, καθώς και η φερόμενη θετική στάση Ακιντζί στην αποκεντρωμένη Ομοσπονδία είναι τα δύο θετικά της συνάντησης, σύμφωνα με ε/κ πηγές.

γές υποστηρίζουν πως υπάρχουν όλες οι προοπτικές για κατάληξη των ηγετών των δύο κοινοτήτων, όταν στο νησί θα είναι η ειδική σύμβουλος του γ.γ. του ΟΗΕ, Τζέιν Χολ Λουτ. Κάθοδος που τοποθετείται περί τα τέλη Αυγούστου-αρχές Σεπτεμβρίου και που ενδεχομένως να συνδυαστεί με ένα νέο γύρο επισκέψεων σε Λονδίνο, Αθήνα και Άγκυρα. Η αισιοδοξία που υπάρχει για τελική συμφωνία και επικύρωση των όρων αναφοράς προκύπτει πρώτον από τη θετική τοποθέτηση των Αναστασιάδη – Ακιντζί επί του κοινού ανακοινωθέντος του 2014, δεύτερον τη σύγκληση των όσων επιτεύχθηκαν μέχρι το Κραν Μοντάνα και τρίτον τα έξι σημεία του πλαισίου Γκουτιέρρες. Εν προκειμένω, οι δύο ηγέτες θα πρέπει να διεξέλθουν κάποιων θεμάτων στα οποία καταγράφηκε διαφορετική προσέγγιση. Ένα από αυτά είναι της θετικής

ψήφου. Η επιδίωξη της ε/κ πλευράς, όπως την εξήγησε ο Νίκος Αναστασιάδης, είναι η αποκέντρωση, προκειμένου να δημιουργηθεί μια λειτουργική Δημοκρατία που να μην εξαρτάται η μια κοινότητα από την άλλη. Η άποψη της δικής μας πλευράς είναι πως η πολιτική ισότητα όπως ερμηνεύεται από τα ψήφισμα ΟΗΕ, από τις αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας, αλλά και από τις εκθέσεις γ.γ., δεν σημαίνει αριθμητική ισότητα. Παρά τη διαφωνία που φαίνεται να υπάρχει καταγράφεται κλίμα αισιοδοξίας πως οι διαφορετικές προσεγγίσεις μπορούν να ανατραπούν στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων υπό την κ. Λούτ. Στόχος και των δύο πλευρών να κλείσουν οι όροι αναφοράς προκειμένου ο Γενικός Γραμματέας να προχωρήσει στη σύγκληση της τριμερούς της Νέας Υόρκης.

Η πενταμερής

Η προοπτική της άτυπης πενταμερούς διάσκεψης με βάση τα όσα βγαίνουν προς τα έξω δεν φαίνεται να κινείται στη σφαίρα του εξωπραγματικού σεναρίου. Μια εκτίμηση που προκύπτει από δυο σημεία. Πρώτον, ότι η πενταμερής θα αποφασισθεί στη Νέα Υόρκη από τον Γενικό Γραμματέα και δεύτερον δεν έχουν τεθεί οι όποιες προϋποθέσεις. Εν αντιθέσει με το θετικό πρόσχημα που υπάρχει στον «οδικό χάρτη» μέχρι τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ, το κλίμα για το

τι μπορεί να δώσει μια πενταμερής διάσκεψη στην καλύτερη των περιπτώσεων φαίνεται να δημιουργεί προβληματισμό. Κάτι που, όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, επισημάνθηκε από τον Νίκο Αναστασιάδη στη συνάντηση της περασμένης Παρασκευής. Ο πρώτος αρνητικός παράγοντας είναι η εντεινόμενη τουρκική προκλητικότητα περί της Κύπρου. Ο Νίκος Αναστασιάδης υποστήριξε πως δύσκολα θα επιτευχθεί επανέναρξη στο διάλογο με την Τουρκία και τα γεωτρήσιμα της στην κυπριακή ΑΟΖ. Στις αρνητικές προϋποθέσεις συμπεριέλαβε και τα θέματα των Βαρωσίων και τις κινήσεις που γίνονται από «αξιωματούχους» του καθεστώτος των Κατεχομένων, οι οποίες είναι άκρως αντίθετες με ψηφίσματα του ΟΗΕ.

Το Φ.Α.

Το άλλο αγκάθι στις προοπτικές επανέναρξης του διαλόγου παραμένει ο φυσικός πλούτος της Κύπρου και οι απαράδεκτες απαιτήσεις της τουρκικής πλευράς. Η επιχειρηματολογία που ανέπτυξε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας απορρίπτοντας την πρόταση Ακιντζί για συνδιαχείριση δεν φαίνεται να κάμπτουν τις απαιτήσεις της τουρκικής πλευράς. Επί του προκειμένου ο Νίκος Αναστασιάδης έβαλε στο τραπέζι εναλλακτικές προτάσεις που ουσιαστικά αποτελούν ασφαλιστικές δικλίδες για τα θέλω των Τ/κ. Ανέναντι στη σύ-

σταση μιας κοινής επιτροπής ο Πρόεδρος αντιπρότεινε την ενεργήωση των Τ/κ για τα ενεργειακά της Κυπριακής Δημοκρατίας. Η πρόταση του Νίκου Αναστασιάδη αφορούσε ενημέρωση του Τ/κ ηγέτη από τον ίδιο για τους σχεδιασμούς που θα γίνονται, μια πρόταση που σαφέστατα έχει ως τελικό αποδέκτη την Άγκυρα. Ένας επίσης αρνητικός παράγοντας για την προοπτική επανάληψης του διαλόγου είναι να επιχειρηθεί κατά την πενταμερή να προσεγγιστούν οι θέσεις της ε/κ πλευράς για τουρκικές προκλήσεις σε συνάρτηση με τις απαιτήσεις επί του Φ.Α.

ΜΟΕ

Στο τραπέζι της συνάντησης τέθηκε από πλευράς του Προέδρου της Δημοκρατίας και η προοπτική νέων ΜΟΕ για δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης με προοπτική. Ωστόσο, παραμένει αβέβαιο κατά πόσο τα θέματα που τέθηκαν έχουν προοπτική υλοποίησης. Εν τω μεταξύ, τα ΜΟΕ που τέθηκαν αποτελούν παλαιότερη πρόταση του Προέδρου της Δημοκρατίας για τα οποία μέχρι σήμερα δεν υπάρχει κάποια εξέλιξη. Στην κατηγορία αυτή συγκαταλέγεται και το θέμα της Αμμοχώστου με δύο προτάσεις, καθώς και η ανάγκη διανομής των οδοφραγμάτων Κοκκίνων και Πυροίτου, αλλά και των υπολοίπων 21 θεμάτων που είχαν υποβάλει κατά τη συνάντηση του Φεβρουαρίου 2019.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΔΟΥ**

Η ηθική πυξίδα της πολιτικής

Οι πρόσφατες μαζικές δολοφονίες στις ΗΠΑ επαναφέρουν έναν προβληματισμό που αναδεικνύεται, δυστυχώς τακτικά, στο εσωτερικό αυτής της μεγάλης, δημοκρατικής χώρας: Πρέπει να επιτρέπεται η οπλοφορία; Το ερώτημα μοιάζει αφελές και σχετικά απλό, θεωρητικά δεν θα έπρεπε να απασχολεί κάποιον που βρίσκεται στην άλλη άκρη του Ατλαντικού, ωστόσο προσφέρει πεδίο μιας γενικότερης συζή-

της για την ηθική στην πολιτική. Ο Ντόναλντ Τραμπ δεν είναι παρά η (ιδιαιτέρως) ορατή κορυφή ενός αμετακίνητου παγόβουνου το οποίο επηρεάζεται από ένα πλήγμα πολιτικών, οικονομικών, επιχειρηματικών συμφερόντων που συνδυάζονται τεχνέντως με ιδεοληψίες περί οπλοχρησίας. Δεν είναι τυχαίο ότι η ΝΡΑ (Εθνική Ένωση Οπλοχρησίας) υποστηρίζει αυτές τις ιδεοληψίες, πληρώνοντας αδρά. Πιστός στην παράδοση που έχει

δημιουργήσει, ο Τραμπ τα έριξε στους μετανάστες και θώπευσε τα αυτιά του πυρήνα των ψηφοφόρων του, των «λευκών σκουπιδιών» που χωρίζουν τα προβλήματα τους με βασικό κριτήριο την απόκρωση του δέρματος. Ακολουθήσαν και άλλοι. Στον αντίποδα ένα ολόενα και ευρύτερο ρεύμα πολιτικών, καλλιτεχνών, διανοουμένων. Για τους απόμακρους, χιλιάδες χιλιόμετρα μακριά, παρατηρητές όπως εμείς στην Ευ-

ρώπη, ίσως η επιλογή μοιάζει ατονόητη. Ωστόσο στις ΗΠΑ ο διάλογος αυτός δεν λείπει τελειώσει, ακριβώς διότι ένα μέρος του πληθυσμού και, κυρίως, ένα μεγάλο μέρος των τοπικών συμφερόντων, έχουν ταχθεί ανοικτά υπέρ της οπλοκατοχής, υποστηρίζοντας ότι δεν φταίει τα όπλα, αλλά αυτοί που τα κρατούν, δίχως, βεβαίως, να εστιάζουν στο ότι αυτά πωλούνται με μεγαλύτερη ευκολία απ' ό,τι το αλκοόλ.

Υπάρχει, λοιπόν, μια ηθική και μια ανήθικη, αιματοβαμμένη επιλογή. Και αυτή είναι μια παράμετρος της πολιτικής –σε όλα τα κράτη του κόσμου όπου οι κυβερνήσεις εκλέγονται και δεν διορίζονται– που πολλές φορές δεν μπορεί να «ποσοτικοποιηθεί», αλλά προκύπτει από την καθημερινή άσκηση της εξουσίας. Η πολιτική δεν είναι μια παρτίδα πόκερ, δεν είναι ένα παιχνίδι μηδενικού αθροίσματος, αλλά η άσκηση της προϋπο-

θέτει αρκετή ενσυναίσθηση και μια κάποια αντίληψη για το τι εστί ηθικό. Και όταν γίνεται λόγος για ηθική, αυτή δεν είναι, προφανώς, η σεμνότυφη εκδοχή της που καθημερινά επικαλούνται διάφοροι κήνσορες του δημοσίου λόγου. Είναι η ηθική της ελευθερίας, η οποία αποτελεί και τον ακρογωνιαίο λίθο κάθε δημοκρατίας, υπαρκτής ή ιδεατής. Υπάρχει ηθική πυξίδα στην πολιτική και όχι μόνο κυνισμός και καμαρίλα.

... κάνουν τις συναλλαγές τους με χρεωστικές κάρτες της Ελληνικής Τράπεζας ή της πρώην Συνεργατικής.

Αυτό το καλοκαίρι, κάθε εβδομάδα για 8 εβδομάδες:

- 50 τυχεροί κερδίζουν από €200**
- 1 μεγάλος τυχερός κερδίζει €2500**

Διάρκεια διαγωνισμού: 08/07/19 έως 01/09/19
1 συναλλαγή = 1 συμμετοχή στην κλήρωση
Όροι και προϋποθέσεις στο www.hellenicbank.com/summerwin

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
Έχεις τη δύναμη.

Η τ/κ πλευρά επιμένει σε σειρά αρχών

Ο Μ. Ακιντζί στη συνάντηση της Παρασκευής φάνηκε ότι είναι έτοιμος να συζητήσει την ιδέα της αποκεντρωμένης ομοσπονδίας

Του ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ

Η συνάντηση της 9ης Αυγούστου, στην οποία οι δύο ηγέτες της Κύπρου είχαν την ευκαιρία να ανταλλάξουν απόψεις σε διάφορα πεδία, ανοίγει, όπως φαίνεται, μια νέα σελίδα στο Κυπριακό. Όπως δήλωσε λίγο πριν από τη συνάντησή του με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας Νίκο Αναστασιάδη, ο ηγέτης της τουρκοκυπριακής κοινότητας, Μουσταφά Ακιντζί, οι δύο πλευρές προχωρούν με έναν νέο οδικό χάρτη έχοντας την συμβολή και υποστήριξη του ΟΗΕ.

Το θετικό μήνυμα που βγαίνει από τη συνάντηση της Παρασκευής είναι το γεγονός ότι η τ/κ πλευρά για πρώτη φορά δηλώνει ότι είναι έτοιμη και πρόθυμη να συζητήσει την ιδέα της αποκεντρωμένης ομοσπονδίας. Ξεκινώντας, όμως, τον διάλογο, η τ/κ πλευρά θέτει μια βασική προϋπόθεση. Η νέα συζήτηση θα πρέπει να διεξαχθεί μέσα στο πλαίσιο των προηγούμενων συγκλίσεων, του Κοινού Ανακοινωθέντος του 2014 και του Πλαισίου Γκουτιέρρες. Με άλλα λόγια, η τ/κ πλευρά επιμένει σε σειρά αρχών, όπως η αποτελεσματική συμμετοχή και η εκ επιτροπής προεδρία.

Στα βασικά ζητήματα του Κυπριακού, οι δύο κοινότητες εξακολουθούν να προβάλλουν διαφορετικές απόψεις. Στο θέμα της πολιτικής ισότητας, η τ/κ πλευρά, όπως αναφέρθηκε, εμφανίζεται σήμερα πρόθυμη να συζητήσει την ιδέα της αποκεντρωμένης ομοσπονδίας. Ωστόσο, οι σημαντικές διαφορίες στο εν λόγω ζήτημα παραμένουν. Η ίδια εικόνα υπάρχει και στο ζήτημα του Φ.Α., με τις δύο πλευρές να κατανοούν την σημασία του διαλόγου, αλλά να απορρίπτουν

Παρά τις διαφωνίες και τα εμπόδια, οι δύο κοινότητες, μετά την συνάντηση της Παρασκευής, στρέφουν το βλέμμα τους στην επικείμενη άφιξη της Τζέιν Χολ Λουτ.

τις νέες ιδέες που έρχονται στο προσκήνιο.

Παρά τις διαφωνίες και τα εμπόδια, οι δύο κοινότητες, μετά την συνάντηση της Παρασκευής στρέφουν το βλέμμα τους στην επικείμενη άφιξη της Τζέιν Χολ Λουτ για το ξεκαθάρισμα των όρων αναφοράς. Στη συνέχεια, θα ακολουθήσει η τριμερής συνάντηση στη Νέα Υόρκη, ενδεχομένως μετά τις 20 Σεπτεμβρίου. Και σε βάθος χρόνου,

έχει πλέον αναδυθεί η άτυπη πενταμερής διάσκεψη για την οποία, σύμφωνα με καλά ενημερωμένες πηγές της «Κ», «ανυπομονεί» η Άγκυρα. Η Τουρκία θεωρεί ότι ο διάλογος των δύο κοινοτήτων και τα νέα μέτρα οικοδόμησης εμπιστοσύνης είναι «ωφέλιμες» εξελίξεις, οι οποίες οδηγούν όλες τις εμπλεκόμενες πλευρές σε συνολικής υψής ανταλλάγματα.

Όπως σημειώνει στην «Κ» καλά

ενημερωμένη πηγή από τον κύκλο του τ/κ «προεδρικού», ο κ. Ακιντζί, λίγο μετά τη συνάντηση των δύο ηγετών, ξεκαθάρισε ότι στο ζήτημα της πολιτικής ισότητας υφίστανται ουσιαστικές διαφορές, και το ίδιο συμβαίνει με το ζήτημα των υδρογονανθράκων».

Σύμφωνα με την πηγή μας, όσο οι δύο πλευρές δεν καταλήγουν σε μια συμβιβαστική φόρμουλα στο ζήτημα της ΑΟΖ, η τουρκική πλευρά

Στην Άγκυρα, το ενδιαφέρον στρέφεται στη σχεδιαζόμενη άτυπη πενταμερή διάσκεψη, με τους Τούρκους αξιωματούχους να προβάλλουν το όραμα ενός συνολικού «bargaining», με την πεποίθηση ότι οι νέες εξελίξεις στην περιοχή ενισχύουν τη θέση της Άγκυρας στο Κυπριακό και στο ζήτημα της ΑΟΖ.

θα συνεχίσει τις ενέργειές της, ανεξαρτήτως από την τροπή των εξελίξεων στις διαπραγματεύσεις, στην τριμερή διάσκεψη, και στην άτυπη πενταμερή διάσκεψη που θα ακολουθήσει. Στο ακανθώδες ζήτημα των υδρογονανθράκων η τ/κ πλευρά επιμένει στην σημασία της πρότασής της για κοινή επιτροπή, προβάλλοντας την άποψη ότι αυτή της η κίνηση έχει κεντρίσει το ενδιαφέρον των ξένων διπλωματών.

Η ε/κ πλευρά επιχείρησε να «απαντήσει» σε αυτήν την πρόταση με τη δική της «αντιπρόταση», η οποία αφορά τη μεταβίβαση πληροφοριών στην τ/κ πλευρά σχετικά με τις αποφάσεις και πρωτοβουλίες που λαμβάνονται στο ζήτημα των υδρογονανθράκων. Αυτή η πρόταση δεν ικανοποίησε τον κ. Ακιντζί, ο οποίος επιμένει για τη σημασία της άμεσης έναρξης της συνεργασίας στο ζήτημα της ΑΟΖ πριν από τη λύση του Κυπριακού.

ΗΠΑ, Ρωσία και «bargaining»

Την άποψη ότι δεν θα πρέπει να «κολλήσουμε» σε λεπτομέρειες, καθώς η πενταμερής διάσκεψη που προγραμματίζεται είναι ιστορικής σημασίας και δεν αποκλείεται να αλλάξει τα δεδομένα στο Κυπριακό και στην Ανατολική Μεσόγειο, πρόβαλλαν πηγές της «Κ» από τους κύκλους της τουρκικής κυβέρνησης, λίγο μετά τη λήξη της συνάντησης των δύο ηγετών στην Κύπρο, το απόγευμα της Παρασκευής. Σύμφωνα με την Άγκυρα σε λίγους μήνες ακολουθεί μια πενταμερής διάσκεψη, η οποία θα έχει τον χαρακτήρα ενός «συνολικού bargaining», κάτι που επιζητούσε η τουρκική πλευρά εδώ και χρόνια. Σε αυτήν τη διάσκεψη όλες οι πλευρές θα έχουν τη δυνατότητα να παρουσιάσουν προτάσεις για άμεση λύση στο Κυπριακό και στο ζήτημα της ΑΟΖ. Για τους Τούρκους αξιωματούχους και διπλωμάτες δεν υπάρχει κανένας λόγος να μην ακολουθήσει μια τελική συζήτηση για την ομοσπονδιακή φόρμουλα και ταυτοχρόνως, σε περίπτωση που υπάρξει αδιέξοδο, να πέσουν στο τραπέζι εναλλακτικές ιδέες, πάντα εντός των πλαισίων μιας διαδικασίας συνολικού πάρε-δώσε. Οι πηγές μας αναφέρουν ότι υπό το φως των τελευταίων εξελίξεων στην περιοχή, τα θετικά για την τουρκική πλευρά στοιχεία και εξελίξεις τα οποία αναδύονται στο πεδίο της διπλωματίας ευνοούν αυτή τη διαδικασία.

Θες να είναι η τελευταία φορά που ταξιδεύεις «ελεύθερος»;

ΤΙΠΡΙΝ ΤΠΙΑΣΕΙΣ
ΤΙΜΟΝΙ
ΣΤΑ ΧΕΡΙΑ ΣΟΥ

-ΣΚΕΨΟΥ-

Με την αμέριστη στήριξη

ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΥΠΟΥ
ΚΑΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ
ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΤΑΞΕΩΣ

Ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΛΑΚΚΟΤΡΥΠΗΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Ζωντανή η προοπτική του LNG επί κυπριακού εδάφους

Καθυστέρηση δύο μηνών στις εργασίες εντός της ΑΟΖ, θα κορυφωθούν, όμως, το 2020, σημειώνει ο υπουργός Ενέργειας

Συνέντευξη στον
ΑΠΟΣΤΟΛΟ ΤΟΜΑΡΑ

Η δημιουργία υποδομών υδροποίησης Φυσικού Αερίου (LNG) επί κυπριακού εδάφους είναι μια επιλογή που παραμένει στο τραπέζι, αποκαλύπτει στην «Κ» ο υπουργός Ενέργειας. Στη συνέντευξή του ο Γιώργος Λακκοτρύπης ξεδιπλώνει τα επόμενα βήματα και σχεδιασμούς στα ενεργειακά, εξηγώντας το λόγο που οι αρχικοί προγραμματισμοί θα πάνε πίσω για δύο μήνες. Τονίζοντας την ανάγκη εμβάθυνσης των στρατηγικών συνεργασιών ο υπουργός Ενέργειας δίνει απαντήσεις στις τουρκικές απαιτήσεις επί του φυσικού πλούτου της Κύπρου.

–Φραστική στήριξη ή ουσίας τα όσα άφησε πίσω της η πρώτη τετραμερής για την ενέργεια σε επίπεδο υπουργών;

–Αυτή η Διάσκεψη, που ουσιαστικά κτίζει πάνω στα αποτελέσματα της Συνόδου Κορυφής που έγινε τον Μάρτιο του 2019 στα Ιεροσόλυμα, όπου συμμετείχε και ο υπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ Μάικ Πομπέο, ήταν πρωτοβουλία των Αμερικανών. Αυτοί είχαν προτείνει να πραγματοποιηθεί η πρώτη διάσκεψη σε επίπεδο Υπουργών Ενέργειας. Οπότε και τα αποτελέσματα, όπως αποτυπώνονται στην Κοινή Δήλωση, είναι πολύ ουσιαστικά. Πρώτα απ' όλα θεσμοθετείται αυτό το σχήμα των 3+1 χωρών, ενώ δημιουργείται και μια ομάδα εργασιών υψηλού επιπέδου, η οποία θα επιβλέπει την πρόοδο σε όλα αυτά που έχουν συμφωνηθεί και δεν αφορούν μόνο τους υδρογονάνθρακες και τις υποδομές τους, αλλά μια γκάμα θεμάτων όπως ανανεώσιμες πηγές, προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος, πρωτόκοπ της καινοτομίας, προστασία από κυβερνοεπιθέσεις.

–Η θέση της Ελλάδας και του Ισραήλ είναι γνωστή. Οι ΗΠΑ θεωρούν ότι ο αγωγός EASTMED είναι μια υποδομή υλοποιήσιμη ή μια απλή εξαγγελία;

–Να μου επιτρέψετε να μη μιλήσω εκ μέρους των ΗΠΑ. Όπως γνωρίζετε, κύρια προτεραιότητα της Κύπρου είναι η δημιουργία του Διαδρόμου Φυσικού Αερίου της Ανατολικής Μεσογείου, ο οποίος θα αποτελείται από εναλλακτικές πηγές και διαδρομές. Πρόκειται για στόχο που, όπως καταγράφεται στην Κοινή Δήλωση που εκδόθηκε στην Αθήνα, συμμερίζονται και η Ελλάδα, το Ισραήλ και οι ΗΠΑ. Ως εκ τούτου, θεωρούμε ότι πρέπει να εξεταστούν όλες οι διαθέσιμες επιλογές, όπως για παράδειγμα η επιλογή της Αιγύπτου, την οποία επιδιώκουμε για αξιοποίηση του «Αφροδίτη». Πρόκειται, σημειώνω, για επιλογή που μελετούν και οι Ισραηλινοί σε ό,τι αφορά στην αξιοποίηση μέρους του «Λεβιάθαν». Με άλλα λόγια, οφείλουμε να είμαστε ανοικτοί, ανάλογα με τα δεδομένα που έχουμε ενώπιόν μας, σε LNG στην Κύπρο, υφιστάμενες υποδομές αγωγών ή καινούργια έργα αγωγών, πλωτές μονάδες ή τον EastMed.

–Πώς μπορεί το πλέγμα στρατηγικών συνεργασιών να βάλει φρένο στην τουρκική επιθετικότητα.

“

«Η χώρα μας πρέπει να συνεχίσει να πρωταγωνιστεί σε σχήματα που χτίζονται πάνω σε κοινές αξίες και τα οποία προάγουν τα συμφέροντα όχι μόνο της Κύπρου, αλλά και της Ανατολικής Μεσογείου ευρύτερα».

Μέχρι σήμερα η Τουρκία δεν φαίνεται να τις λαμβάνει υπόψη.

–Αυτές οι συνεργασίες, τα σχήματα στα οποία συμμετέχουμε και θα πρέπει να συνεχίσουμε και να εμβαθύνουμε, δεν θα σταματήσουν από μόνο τους την τουρκική παραβατικότητα. Η σημασία των συσπασμών που προωθούνται έγκειται, ακριβώς, στο ότι η χώρα μας πρέπει να συνεχίσει να πρωταγωνιστεί σε σχήματα που χτίζονται πάνω σε κοινές αξίες και τα οποία προάγουν τα συμφέροντα όχι μόνο της Κύπρου, αλλά και της Ανατολικής Μεσογείου ευρύτερα.

–Λέγεται πως το τουρκικό γεωτρύπανο «Γιαβούζ» αντιμετωπίζει προβλήματα. Ισχύει;

–Δεν έχουμε, επισμαίνω, έγκυρη πληροφόρηση πέρα από τα όσα δηλώνουν δημόσια οι Τούρκοι αξιωματούχοι και αυτά, αντιλαμβάνεστε, τα βλέπουμε με κάποια επιφύλαξη. Το σημαντικό για εμάς είναι πως το σημείο που θα επικειρήσει το «Γιαβούζ» να κάνει γεώτρηση, στα ανατολικά της Κερπασίας, δεν είναι απλώς εντός της ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας, αλλά και εντός των χωρικών μας υδάτων που οριοθετούνται σε 12 ναυτικά μίλια από την ακτογραμμή. Τα χωρικά ύδατα αποτελούν εθνική κυριαρχία και, άρα, η Τουρκία επιχειρεί πλέον σε έδαφος της Κυπριακής Δημοκρατίας. Αυτό ήταν κάτι που έθεσα και στους ομολόγους μου στη Διάσκεψη της Αθήνας, οι οποίοι εξέφρασαν και δημόσια την ανησυχία τους για την παραβατική συμπεριφορά της Τουρκίας.

–Μιας και είμαστε στο κομμάτι των στρατηγικών συνεργασιών, η Γαλλία συνεχίζει να ενδιαφέρεται για την τριμερή με Αίγυπτο;

–Είναι κάτι που θα διαφανεί στο

Ο υπουργός Ενέργειας Γιώργος Λακκοτρύπης απορρίπτει κατηγορηματικά κάθε σκέψη για ικανοποίηση των τουρκικών απαιτήσεων πριν την επίλυση του πολιτικού προβλήματος. Στη συνέντευξή του στην «Κ» θέτει μια σειρά ερωτημάτων που καταρρίπτουν τα όσα προκλητικά και απαράδεκτα επιδιώκει η Τουρκία.

μέλλον. Αυτό που μπορώ να πω είναι πως στην τελευταία Υπουργική Συνάντηση του East Mediterranean Gas Forum, στο Κάιρο πριν από δύο εβδομάδες, η Γαλλία ήταν παρούσα διά του πρέσβη της στην Αίγυπτο. Φαίνεται όμως το ενδιαφέρον της και από την αυξανόμενη εμπλοκή της γαλλικής Total στην ΑΟΖ της Κύπρου, αλλά και ευρύτερα στην περιοχή μας.

–Εξηγήστε μας τι πέτυχε η Κυπριακή Δημοκρατία με την τελευταία απόφαση για τα πέντε τεμάχια της ΑΟΖ;

–Ουσιαστικά είχαμε ως κυβέρνηση αποφασίσει, με πρωτοβουλία του ίδιου του Προέδρου της Δημοκρατίας, ότι θα προσπαθήσουμε να εμπλέξουμε τη γαλλική Total και την ιταλική ENI, σε συμμαχίες μέσω κοινοπραξιών, σε τεμάχια που δεν είχαν συνεργασία. Με αυτόν τον τρόπο θεωρούμε πως ενδυναμώνεται η παρουσία τους στην ΑΟΖ μας, τόσο τεχνοοικονομικά όσο και γεωπολιτικά.

–Η ανάγκη για ενίσχυση της γαλλικής παρουσίας πότε προέκυψε. Να θυμίσω πως η TOTAL σε κάποια φάση ήταν έτοιμη να φύγει από την ΑΟΖ επιστρέφοντας μάλιστα τεμάχια που της είχαν παραχωρηθεί.

–Η αρχική απόφαση να εγκα-

ταλείσει τα τεμάχια 10 και 11 βασίστηκε σε γεωλογικούς λόγους. Τελικά, η εταιρεία επέστρεψε στην Κυπριακή Δημοκρατία το τεμάχιο 10 και κράτησε το 11. Στη συνέχεια, βέβαια, είχαμε την ανακάλυψη του ΖΟΡ και άλλαξαν τα γεωλογικά δεδομένα, με το ενδιαφέρον των Γάλλων να αναβραβεύεται. Δεν πρέπει όμως να ξεχνάμε πως, πρωτίστως, η εδώ παρουσία τους οφείλεται στο γεωλογικό ενδιαφέρον της Ανατολικής Μεσογείου. Δηλαδή όσο πραγματοποιούνται γεωτρήσεις, όσο υπάρχουν ανακαλύψεις, όσο ερμηνεύουμε τα αποτελέσματα των δραστηριοτήτων μας, τόσο θα βλέπουμε να αυξάνεται το ενδιαφέρον εταιρειών, όπως της γαλλικής Total.

–Είναι αποδεκτό ότι ουδείς από τους συμμάχους μας στην δύσκολη στιγμή θα ενεργήσει δυναμικά για λογαριασμό της Κυπριακής Δημοκρατίας. Πώς θα ανακαταστεί η τουρκική προκλητικότητα εάν και εφόσον εκδηλωθεί στο μέλλον;

–Η προσπάθειά μας επικεντρώνεται στην ενδυνάμωση των περιφερειακών, και όχι μόνο, συνεργασιών, στην ενδυνάμωση των συμμαχιών εντός της ΑΟΖ στα τεμάχια που είναι αδειοδοτημένα, στην υλοποίηση του ενεργειακού μας προ-

γράμματος και, φυσικά, στον στενό συντονισμό με τις χώρες από τις οποίες προέρχονται οι ενεργειακές εταιρείες που δραστηριοποιούνται στην ΑΟΖ μας.

–Έχουν περάσει σχεδόν δυο χρόνια από τα γεγονότα στο 3. Τώρα πιστεύετε ότι οι Τούρκοι θα είχαν προχωρήσει σε επιθετική ενέργεια κατά του γεωτρύπανου εάν αυτό συνέχιζε την πορεία του προς τη «Σουσιά»;

–Το πρώτο μέλημά μας, Κυβέρνησης και εταιρειών, είναι η ασφάλεια του προσωπικού. Άρα χωρίς να γνωρίζουμε τις πραγματικές τουρκοτικές προθέσεις, αλλά και στη βάση της επιθετικότητας που εκδήλωσαν οι Τούρκοι εκείνη τη συγκεκριμένη στιγμή, δεν μπορούσαμε να ρισκάρουμε περισσότερο.

–Το 2020 παρουσιάζεται ως έτος γεωτρήσεων στην ΑΟΖ. Οι εταιρείες έχουν δώσει συγκεκριμένο προγραμματισμό γεωτρήσεων ή απλά ότι θα κάνουν αριθμό γεωτρήσεων;

–Ο προγραμματισμός είναι σε εξέλιξη και αναφέρομαι στο σύνολο των εταιρειών που είναι αδειοδοτημένες εντός της ΑΟΖ. Ο σχεδιασμός ήταν και παραμένει να αρχίσουν οι γεωτρήσεις περί τα τέλη του 2019 ή αρχές του 2020, και να συνεχισθούν ενδεχομένως μέχρι

“

«Υπήρξαν πάρα πολλές συζητήσεις για τον τρόπο ανάπτυξης του κοιτάσματος «Αφροδίτη». Αρχικά, όταν έγινε η ανακάλυψη, υπήρχε η πρόθεση να κατασκευαστεί τερματικό υδροποίησης στην Κύπρο».

και το 2021. Υπάρχουν, προφανώς, οικονομικά οφέλη από μαζικό προγραμματισμό και διενέργεια διαδοχικών γεωτρήσεων, σε αντίθεση με την πραγματοποίηση μεμονωμένων εργασιών. Έχουμε, πρέπει να πω, μια πρώτη εικόνα που και τότε θα γίνουν οι γεωτρήσεις, αλλά να μου επιτρέψετε να μην επεκταθώ για ευνόητους λόγους.

–Υπάρχει καθυστέρηση στο πρόγραμμα γεωτρήσεων;

–Σε σχέση με τους αρχικούς προγραμματισμούς για έναρξη εργασιών Νοέμβριο – Δεκέμβριο, έχουμε μετακινηθεί ένα με δύο μήνες. Τώρα μιλάμε για Δεκέμβριο με Ιανουάριο του 2020. Η καθυστέρηση αποδίδεται εξ ολοκλήρου στις καιρικές συνθήκες. Αρχές του 2019 διεξάγονταν γεωφυσικές μελέτες από συγκεκριμένο σκάφος, το οποίο λόγω έντονων κακοκαιρίας αναγκάστηκε να παραμείνει αγκυροβολημένο για περισσότερο χρόνο απ' ό,τι είχε προγραμματιστεί.

–Να πάμε στο «Αφροδίτη». Η πρώτη γεώτρηση έγινε το 2011. Είμαστε στο 2019 και η εκτίμηση έναρξης παραγωγής τοποθετείται για το 2024. Γιατί αυτή η αργοπορία;

–Υπήρξαν πάρα πολλές συζητήσεις για τον τρόπο ανάπτυξης του κοιτάσματος «Αφροδίτη». Αρχικά, όταν έγινε η ανακάλυψη, υπήρχε η πρόθεση να κατασκευαστεί τερματικό υδροποίησης στην Κύπρο. Στη συνέχεια, το 2013 πραγματοποιήθηκε η επιβεβαιωτική γεώτρηση και μείωσε τις ποσότητες του κοιτάσματος. Ακολούθησε η δραματική πτώση των διεθνών τιμών του πετρελαίου, οπότε και η κοινοπραξία μας ενημέρωσε πως η πιο συμφέρουσα επιλογή είναι το Φ.Α. να διοχετευθεί προς την Αίγυπτο για υδροποίηση και πως έπρεπε να συζητήσουμε θέματα αλλαγής οικονομικών όρων του συμβολαίου. Οι διαβουλεύσεις αυτές ολοκληρώθηκαν, επιτρεπόντάς μας να προσθέσουμε, μεταξύ άλλων, αυστηρά χρονοδιαγράμματα για την ανάπτυξη του κοιτάσματος που δεν υπήρχαν στο προηγούμενο συμβόλαιο. Τώρα συζητούμε για να ολοκληρωθεί η συμφωνία για το σχέδιο ανάπτυξης και παραγωγής. Η τελική συμφωνία αναμένεται τις επόμενες εβδομάδες, οπότε και θα οδηγηθεί στο Υπουργικό Συμβούλιο για τις απαραίτητες εγκρίσεις. Αφού εγκριθεί, θα εκδοθεί η άδεια εκμετάλλευσης.

Απορρίπτονται οι τουρκικές απαιτήσεις επί του Φ.Α.

–Οι απαιτήσεις της τουρκικής πλευράς για το Φ.Α. σε συνδυασμό με το Κυπριακό μπορούν να γίνουν αποδεκτές;

–Επ' ουδενί λόγω. Η τουρκική πλευρά απαιτεί άμεσα διαμοιρασμό του πλούτου και συνδιαχείριση του ενεργειακού μας προγράμματος, ενώ δεν έχουμε επιλύσει άλλα, πιο σημαντικά θέματα που πρέπει να προηγηθούν. Αναφέρομαι, ασφαλώς, στο Κυπριακό Πρόβλημα και την οριοθέτηση ΑΟΖ με την Τουρκία. Για παράδειγμα, όταν αξιώνει η Τουρκία διαμοιρασμό πλούτου και συνδιαχείριση δραστη-

ριοτήτων, γιατί δεν μας ξεκαθαρίζει και σε ποιες θαλάσσιες ζώνες αναφέρεται; Σε αυτές που αναγνωρίζονται διεθνώς από κράτη και εταιρείες και έχουν συμφωνηθεί μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Αιγύπτου, του Ισραήλ και του Λιβάνου, ή αυτές που σύμφωνα με τη δική της αυθαίρετη ερμηνεία του διεθνούς δικαίου, αφήνουν την Κύπρο με λιγότερο από το ένα τρίτο της υφιστάμενης ΑΟΖ της; Με αυτή τη θεώρηση της Τουρκίας, όλες οι μέχρι σήμερα ανακαλύψεις της Κύπρου εμπίπτουν στην ΑΟΖ άλλων χωρών. Άρα ποιος

πλούτος μένει στους Κύπριους πολίτες για να τον μοιραστούν;

–Τελικά ποιες είναι οι πραγματικές προθέσεις της Τουρκίας. Η προστασία των Τ/κ, όπως λέει, ή τα δικά της συμφέροντα;

–Φαίνεται ξεκάθαρα από το πώς ενεργεί τώρα. Υπάρχει κάποιος που πραγματικά πιστεύει ότι η Τουρκία προστατεύει τα συμφέροντα των Τ/κ περιορίζοντας την ΑΟΖ της Κύπρου; Η Τουρκία προβαίνει στις έκνομες δραστηριότητές της για τα δικά της συμφέροντα και μόνο.

MC MEDOCHEMIE

43 ΧΡΟΝΙΑ

φροντίδα για τον άνθρωπο και την υγεία

Τέσσερις γεωτρήσεις στα τεμάχια 6, 7 και 10

Μία επιβεβαιωτική και μία ερευνητική από την κοινοπραξία Γάλλων και Ιταλών – Ακολουθεί η ExxonMobil στα μέσα του 2020

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Με μια μικρή καθυστέρηση δύο μηνών, ένεκα καιρικών παραγόντων, θα γίνει η επανεκκίνηση του γεωτρητικού προγράμματος των εταιρειών, εντός της κυπριακής ΑΟΖ. Η δεκάμηνη ανάπαυλα δραστηριοτήτων στα ενεργειακά θα τερματιστεί τον τελευταίο μήνα του 2019, με την κυβέρνηση και τις εταιρείες να εμφανίζονται αποφασισμένες να προχωρήσουν, ασχέτως άλλων παραγόντων. Μια εξέλιξη που έρχεται να συμπληρώσει τη θετική εικόνα που έχει δημιουργήσει η Λευκωσία σε συνάρτηση πάντα με την τουρκική προκλητικότητα στην περιοχή.

Η έναρξη εργασιών εκτιμάται πως θα ενισχύσει το μήνυμα ότι η Κυπριακή Δημοκρατία προχωρά ανεξάρτητα από άλλους παράγοντες, στην υλοποίηση των ενεργειακών σχεδιασμών που έχουν γίνει. Η επόμενη χρονιά θεωρείται κομβικής σημασίας για τα ενεργειακά της Δημοκρατίας, όχι μόνο από πλευράς αναθέρμανσης των γεωτρητικών δραστηριοτήτων. Οι κυβερνητικές φιλοδοξίες, όπως σημείωναν με νόημα πηγές με γνώση των σχεδιασμών που γίνονται, δεν περιορίζονται μόνο στην υφιστάμενη κατάσταση εντός της ΑΟΖ. Τα υπό μελέτη βήματα και κινήσεις, σημείωναν οι ίδιες πηγές, θα δώσουν μια νέα διάσταση στο ενεργειακό πρόγραμμα της Δημοκρατίας τόσο σε τεχνοοικονομικό όσο και γεωπολιτικό επίπεδο. Επί του προκειμένου δεν λέγονται περισσότερα, ωστόσο, αφήνεται να αιωρείται πως η κυβέρνηση ετοιμάζεται να κάνει ένα μεγάλο βήμα.

Η σκυτάλη

Μέσα στο 2020 και σε χρονικό ορίζοντα 24 μηνών είναι προγραμματισμένες 9 συνολικά γεωτρήσεις. Η αρχή, σύμφωνα με πληροφορίες που έχει στη διάθεσή της η «Κ»,

Το 2020 παρουσιάζεται ως έτος γεωτρήσεων, η έναρξη των οποίων θα επιτρέψει στη Λευκωσία να μελετήσει και να προχωρήσει με νέες κινήσεις εντός της ΑΟΖ λένε ενημερωμένες πηγές στην «Κ».

θα γίνει από την κοινοπραξία ENI – TOTAL. Ιταλοί και Γάλλοι, Δεκέμβριο του 2019-Ιανουάριο του 2020, θα είναι οι πρώτοι που θα ξεκινήσουν με δυο γεωτρήσεις.

Η προσοχή στρέφεται προς το τεμάχιο 6 όπου η ερευνητική γεώτρηση στον στόχο «Καλυψώ» έδειξε ικανοποιητικό κοίτασμα και στο 7 που πρόσφατα το Υπουργικό Συμβούλιο έδωσε το πράσινο φως για έρευνες. Η πρώτη γεώτρηση που θα πραγματοποιηθεί θα είναι επιβεβαιωτική. Αυτό που δεν έχει ξεκαθαρίσει είναι αν θα γίνει στον στόχο «Καλυψώ» (τεμάχιο 6) ή στο γειτονικό 7, που πιστεύεται ότι επεκτείνεται το κοίτασμα που έχει εντοπιστεί στο τεμάχιο 6. Οι δύο εταιρείες φαίνεται να έχουν ενη-

μερώσει το Υπουργείο Ενέργειας πως θα πραγματοποιήσουν μια δεύτερη γεώτρηση, ερευνητική, σε συγκεκριμένο στόχο η ονομασία του οποίου προέρχεται από την αρχαία μυθολογία.

Η ExxonMobil

Τη σκυτάλη το δεύτερο εξάμηνο του 2020 θα πάρει η ExxonMobil, ο γεωτρητικός προγραμματισμός της οποίας συνεχίζεται. Η εικόνα που υπάρχει για τις δραστηριότητες των Αμερικανών είναι πως η προσοχή στρέφεται σε δύο σημεία. Το πρώτο αφορά τον στόχο «Γλαύκος», όπου έχει ανακοινωθεί από τον περασμένο Φεβρουάριο εντοπισμός ικανοποιητικής ποσότητας υδρογονανθράκων, και το δεύτερο έναν

νέο στόχο στον οποίο θα πραγματοποιηθεί ερευνητική γεώτρηση. Ανοιχτό αφήνεται, επίσης, το ενδεχόμενο να υπάρξει και τρίτη δραστηριότητα εντός του τεμαχίου 10 κάτι που ωστόσο θα ξεκαθαρίσει με την ολοκλήρωση του προγραμματισμού που γίνεται. Το γεωτρητικό παζλ εντός της ΑΟΖ θα συμπληρωθεί από τα υπόλοιπα τεμάχια που προσφάτως ένα εταιρικό μερίδιό τους παραχωρήθηκε στη γαλλική TOTAL. Για τα τεμάχια 2 και 9 η πραγματοποίηση ερευνητικών γεωτρήσεων είναι ένα ζήτημα το οποίο θα εξαρτηθεί από τα αποτελέσματα ερευνών που θα γίνουν σε γειτονικά τεμάχια και ο λόγος είναι η γεωλογία των τεμαχίων που είναι παρόμοια.

ΗΠΑ – Τουρκία

Πέρα από τους προγραμματισμούς εντός της ΑΟΖ ένα ζήτημα με έντονο ενδιαφέρον είναι οι συνεχιζόμενες γεωστρατηγικές διεργασίες με πιο πρόσφατη την πρώτη «τετραμερή», σε επίπεδο υπουργών Κύπρου-Ελλάδας-Ισραήλ και ΗΠΑ, στην Αθήνα. Τα συμπεράσματα που εξαγονται τόσο από την Κοινή Διακήρυξη όσο και από άλλες πηγές είναι πως η Κύπρος εξασφάλισε και πάλι τη στήριξη των ΗΠΑ. Οι θέσεις των Αμερικανών είναι ξεκάθαρη, έλεγαν πηγές στην «Κ», σε ό,τι αφορά το γεωπολιτικό κομμάτι. Συγκεκριμένα, στηρίζουν πλήρως τη Λευκωσία για να προχωρήσει με το ενεργειακό της πρόγραμμα. Η Ουάσιγκτον, όπως εκτιμάται, ενδιαφέρεται

Οι δύο νέες γεωτρήσεις που προγραμματίζονται αφορούν τα τεμάχια 10 και 6. Θα είναι ερευνητικές με τις εταιρείες να έχουν εντοπίσει τους στόχους όπου θα επιχειρήσουν.

για δύο ζητήματα. Πρώτον να προάγει τα συμφέροντα των εταιρειών της και εδώ παρουσιάζεται η περίπτωση της παρουσίας της ExxonMobil στην Ανατολική Μεσόγειο. Το αμερικανικό ενδιαφέρον, σε πολιτικό επίπεδο, εκτιμάται, πως δεν είναι άσχετο με τις ευρύτερες δραστηριότητες της ExxonMobil στην περιοχή. Δεύτερον θέλουν να δημιουργήσουν εναλλακτικές πηγές για τον εφοδιασμό της Ευρώπης και απεξάρτηση από το ρωσικό Φ.Α.

EAST MED

Άξια προσοχής είναι και τα όσα διημιέφθησαν στην τετραμερή υπουργών στην Αθήνα για τον αγωγό Φ.Α. EastMed. Παρά τα όσα έχουν απασχολήσει τους ηγέτες των τριών χωρών και παρά το έντονο ενδιαφέρον που υπάρχει, το όλο έργο δεν είναι στη φάση της τελικής επιλογής. Με βάση την εικόνα που υπάρχει το μεγαλύτερο ενδιαφέρον επιδεικνύεται από την πλευρά του Ισραήλ. Η σθεναρή υποστήριξη των Ισραηλινών αποδίδεται σε εσωτερικά πολιτικά ζητήματα, αλλά και στην προσπάθεια του Ισραήλ να τραβήξει το ενδιαφέρον μεγάλων ενεργειακών εταιρειών στην ΑΟΖ του, με την προοπτική ενός ευρωπαϊκού ενεργειακού έργου απαλλαγμένου από τον τουρκικό παράγοντα. Η ελληνική πλευρά, σε σχέση με τη στάση της προηγούμενης κυβέρνησης, φαίνεται να αντιλαμβάνεται τις δυσκολίες που υπάρχουν.

Πιέζεται η Τουρκία μεταξύ Πούτιν και Τραμπ

Ελάχιστα περιθώρια ελιγμού για την τουρκική διπλωματία στην κρίση της Συρίας μετά και τη συμφωνία για τη ζώνη ασφαλείας

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

Την προηγούμενη εβδομάδα, Τουρκία και ΗΠΑ ανακοίνωσαν ότι κατέληξαν σε συμφωνία για την οχεδιαζόμενη ζώνη ασφαλείας στο βορειοανατολικό κομμάτι της Συρίας. Η ζώνη, η οποία θα δημιουργηθεί σε τμήματα της συνοριακής γραμμής Τουρκίας-Συρίας, θα παρέχει ασπίδα προστασίας στην Τουρκία και θα διευκολύνει την επιστροφή των Σύρων προσφύγων στην πατρίδα τους. Για την υλοποίηση του νέου αμερικανoturκικού σχεδίου, στην Τουρκία θα δημιουργηθεί ένα κοινό επιχειρησιακό κέντρο. Στο σχετικό αμερικανoturκικό ανακοινωθέν γίνεται αντιληπτό ότι αυτό το κέντρο, το οποίο θα στελεχώνουν Τούρκοι και Αμερικανοί αξιωματούχοι, θα είναι υπεύθυνο τόσο για τη δημιουργία της νέας ζώνης ασφαλείας όσο και για το εγχείρημα της επιστροφής των προσφύγων.

Η Άγκυρα δεν ικανοποιείται πλήρως από το σχέδιο. Ωστόσο, την ίδια στιγμή, κατανοεί ότι ύστερα από το ξεκάθαρο μήνυμα της Ουάσιγκτον, διά του υπουργού Άμυνας, ότι η αμερικανική πλευρά είναι έτοιμη να εμποδίσει κάθε είδους μονομερή επέμβαση στα δρώμενα της Συρίας, η Άγκυρα δεν έχει πολλές επιλογές, παρά να συμμορφωθεί με τις πρόνοιες του νέου σχεδίου, στο βάθος του οποίου ξεχωρίζουν παρασκηνιακές επαφές και συνομιλίες της προεδρίας του Ντόναλντ Τραμπ με τον ρωσικό παράγοντα.

Το τουρκικό σχέδιο

Σύμφωνα με πρώην υψηλόβαθμο στέλεχος του τουρκικού διπλωματικού σώματος, τον Αϊντίν Σελτζέν, λίγο μετά την ανασυγκρότησή του,

Τα σχέδια της Άγκυρας για την Συρία και το Ιράκ σκοντάφτουν πάνω στα ιδιαίτερα σχέδια των Αμερικανών και των Ρώσων.

το περίφημο τουρκικό βαθύ κράτος, θέτει νέα σχέδια στην ευρύτερη περιοχή. Πρώτο σταθμό αυτών των σχεδίων αποτελεί η βόρεια Συρία. Στο βορειοανατολικό κομμάτι της Συρίας, το οποίο ελέγχουν οι Κούρδοι και οι συμμαχικές δυνάμεις μετά την απομάκρυνση του Ισλαμικού Κράτους, η Τουρκία στοχεύει στη δημιουργία ενός είδους buffer zone, με το οποίο θα απομακρυνθούν οι Κούρδοι από τα σύνορα Τουρκίας-Συρίας. Στις περιοχές αυτές, που θα ελέγχουν τουρκικές και συμμαχικές δυνάμεις, θα εγκατασταθούν σταδιακά Σύροι πρόσφυγες. Για τον κ. Σελτζέν και άλλους Τούρκους αναλυτές, οι εκπρόσωποι του τουρκικού κρατικού μηχανισμού δεν έχουν ψευδαισθήσεις για τον τελικό χαρακτήρα της νέας ζώνης. Στο βόρειο κομμάτι της Συρίας, βασικός στόχος είναι η ντε φάκτο διεύρυνση της τουρκικής ζώνης κατοχής, πάνω στην οποία θα οικοδομηθεί ένας εναλλακτικός συριακός κρατικός μηχανισμός, με συντηρητικά μοτίβα και πολύ στενές σχέσεις με την Τουρκία.

Παρόμοιο σχέδιο μελετά αυτό το διάστημα η Τουρκία και για το βόρειο τμήμα του Ιράκ, στα εδάφη του Αυτόνομου Κουρδιστάν, το οποίο πριν από λίγο καιρό αποπειράθηκε με αποτυχημένο τρόπο να ανακηρύξει την ανεξαρτησία του. Η νέα κυβέρνηση της περιοχής

Η αμερικανική πλευρά είναι έτοιμη να εμποδίσει κάθε είδους μονομερή επέμβαση στα δρώμενα της Συρίας, η Άγκυρα δεν έχει πολλές επιλογές, παρά να συμμορφωθεί με τις πρόνοιες του νέου σχεδίου.

εξαρτάται οικονομικά και διπλωματικά, ως προς την εξωτερική βοήθεια, τόσο από τη Βαγδάτη όσο και από την Άγκυρα. Η Τουρκία, στηριζόμενη στη στενή συνεργασία με το Αυτόνομο Κουρδιστάν, το τελευταίο διάστημα διεξάγει στρατιωτικές επιχειρήσεις στο βόρειο Ιράκ, το οποίο στρέφονται κατά των μεγάλων στρατοπέδων του Εργατικού Κόμματος του Κουρδιστάν (ΡΚΚ). «Την στιγμή που Τουρκία και ΗΠΑ διαπραγματεύονται το μέλλον της βόρειας Συρίας, οι ΗΠΑ, η Δύση και η διεθνής κοινότητα επιλέγουν

να μη δώσουν σημασία στα όσα διαδραματίζονται στο Αυτόνομο Κουρδιστάν. Αυτή δεν είναι μια τυχαία εξέλιξη. Όλα δείχνουν ότι οι Μεγάλες Δυνάμεις έχουν πλέον εξοικειωθεί με την ιδέα ενός τουρκικού προτεκτοράτου στην καρδιά του Κουρδιστάν με αντάλλαγμα τον έλεγχο των ενεργειακών πηγών της Συρίας», καταλήγει ο κ. Σελτζέν.

Τουρκία, Τραμπ και Πούτιν

Σε περίπτωση που το νέο σχέδιο της Τουρκίας σημειώνει επιτυχία, η Άγκυρα θα είχε την δυνατότητα

να ελέγχει στο μέλλον, κατά μήκος των συνόρων της με τη Συρία και το Ιράκ, μια μεγάλη ζώνη ασφαλείας, την οποία θα διοικούν συντηρητικοί, κυρίως αραβικοί και σουνιτικοί παράγοντες, με τους οποίους συνεργάζεται από τα πρώτα χρόνια της εμφύλιας σύρραξης στη Συρία και της επιδείνωσης της κρίσης στο Ιράκ. Αυτή η ζώνη θα ξεκινά από τα σύνορα της Αντιόχειας με το Ιντλίμπ, θα διασχίζει το βόρειο κομμάτι της Συρίας και θα καταλήγει στο Αυτόνομο Κουρδιστάν του Ιράκ.

Οι τελευταίες πληροφορίες δείχνουν ότι το προαναφερόμενο σχέδιο σκοντάφτει πάνω στα ιδιαίτερα σχέδια των Αμερικανών και των Ρώσων. Σύμφωνα με κουρδικές πηγές στη Συρία, οι δύο Μεγάλες Δυνάμεις, παρά τις διαφορές τους, «συνομιλούν» και σχεδιάζουν με συντονισμένες κινήσεις το μέλλον της Συρίας, στην οποία δεν έχουν θέση πολλές από τις ένοπλες, ισλαμιστικές οργανώσεις που υποστηρίζει η Τουρκία.

Στο πρώιμο στάδιο τους, τα ρωσικά και αμερικανικά σχέδια στοχεύουν στην ανάδυση ενός νέου, πολυπολιτισμικού και δημοκρατικού καθεστώτος στη Συρία, το οποίο θα παρέχει περιορισμένη αυτονομία σε Σουνίτες, Κούρδους και άλλα έθνη και θρησκευτικά στοιχεία της χώρας. Στις περιοχές που θα ελέγχουν μαζί με άλλες ομάδες οι Κούρδοι, προβλέπεται η διαιώνιση της παρουσίας των δυτικών συμφερόντων, ενώ στο υπόλοιπο κομμάτι η Ρωσία θα συνεχίσει να κινεί τα νήματα. Οι ΗΠΑ επιμένουν για την απόσυρση του ιρανικού παράγοντα από το υπόλοιπο της χώρας.

«Το όλο σχέδιο προβλέπει και την εμπλοκή της Τουρκίας, κυρίως για δύο βασικούς λόγους. Πρώτον, για τον έλεγχο των τζιχαντιστών και δεύτερον για να μην προκαλέσει η Άγκυρα μελλοντικά νέα προβλήματα», σημειώνουν οι κουρδικές πηγές, οι οποίες προσθέτουν: «Ρωσία και ΗΠΑ σπράχνουν σε συμβιβαστικές λύσεις όλους τους μικρότερους πρωταγωνιστές στην κρίση της Συρίας. Η αμερικανο-τουρκική συμφωνία λειτουργεί προς αυτήν την κατεύθυνση και αφήνει λιγοστά περιθώρια ελιγμού για την Τουρκία ανάμεσα στον Τραμπ και στον Πούτιν»

Η Αθήνα «ανιχνεύει» την Αγκυρα

Αναπροσαρμογή στρατηγικής απέναντι στην πολιτική που ακολουθεί η Τουρκία

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΛΟΥ**

Σε περίοδο αναπροσαρμογής της στρατηγικής της έναντι της Αγκυρας βρίσκεται η Αθήνα, προκειμένου να αντιμετωπίσει την πρακτική εκδίπλωση της τουρκικής πολιτικής για την Ανατολική Μεσόγειο, όπως αυτή έχει σχεδιαστεί και υλοποιείται με πλέον εμφανές θύμα την Κυπριακή Δημοκρατία, η οποία βρίσκεται ουσιαστικά περικυκλωμένη. Τα μηνύματα που έστειλαν από τη διάσκεψη των πρέσβων στην Τουρκία, ο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν και ο υπουργός Εξωτερικών Μεβλούτ Τσαβούσογλου —ο οποίος μίλησε μπροστά από έναν χάρτη που αποτύπωνε τις πηγες τουρκικές διεκδικήσεις ανάμεσα στον 28ο (νότια Ρόδου) και στον 32ο μεσημβρινό— ήταν εύγλωττα. Για την Αθήνα είναι, επίσης, σαφές ότι μια επιμφοτερίζουσα στάση χαρακτηρίζει τις αμερικανοτουρκικές σχέσεις, που κινούνται όμως εντός προσωρινού πλαισίου όπως αυτό ορίζεται μετά τη συμφωνία για την ουδέτερη ζώνη στη βόρεια Συρία, αλλά και την άτυπη —στό-

σο, πολύ ουσιαστική— περίοδο χάριτος που έχει αφήσει η Ουάσιγκτον στην Αγκυρα έως τον Μάρτιο ή τον Απρίλιο του 2020, όταν αναμένεται να ενεργοποιηθούν οι πυράυλοι S-400. Επιπλέον, τον Σεπτέμβριο αναμένεται να συζητηθεί στις Βρυξέλλες η μελλοντική σχέση της Ε.Ε. με την Τουρκία, χρονικό σημείο κρίσιμο για τις ευρωτουρκικές σχέσεις. Προφανώς, στην εξίσωση προστίθεται και το Κυπριακό, το οποίο παρουσιάζει κινητικότητα. Με βάση αυτές τις συνισταμένες, εξετάζεται και η επίδραση που θα έχει πιθανή αποστολή τέταρτου πλοίου της Τουρκίας εντός ελληνικής υφαλοκρηπίδας. Δεδομένου ότι αυτό έχει συμβεί ξανά στο πρόσφατο παρελθόν, με το «Μπαρμπαρός» να πραγματοποιεί σεισμικές έρευνες στο ανατολικό άκρο της ελληνικής υφαλοκρηπίδας τον περασμένο Οκτώβριο, στην ελληνική πρωτεύουσα υπάρχει ένα σχετικά ασφαλές σχέδιο δράσης. Στην Αθήνα (και βεβαίως στην Αγκυρα), γνωρίζουν καλά ότι σημείο καμπής θα είναι η αποστολή πλωτού γεωτρήπανου. Και γι' αυτή την περίπτωση υπάρ-

Τις τελευταίες ημέρες, κυρίως μέσω της έκδοσης NAVTEX, η Αγκυρα δεσμεύει περιοχές για ναυτικά γυμνάσια ή ασκήσεις με πυρά.

Εξετάζεται και η επίδραση που θα έχει πιθανή αποστολή τέταρτου πλοίου της Τουρκίας εντός της ελληνικής υφαλοκρηπίδας.

χει σχέδιο, ωστόσο είναι καταφανώς απευκαίιο. Στην προσπάθεια για την εξυπηρέτηση των γεωτρήσεων που πραγματοποιεί αυτή τη στιγμή στην κυπριακή υφαλοκρηπίδα η Αγκυρα δεν φείδεται πόρων. Δεδομένου ότι τα κυπριακά εντάλματα φαίνεται να έχουν κάποια επιτυχία (στα τουρκικά γεωτρήπανα παραμένουν μόνο μέλη μιας εταιρείας με

έδρα την Κροατία), η Αγκυρα δίνει πολύ υψηλά ατομικά συμβόλαια προκειμένου να προσελκύσει προσωπικό. Τις τελευταίες ημέρες, κυρίως μέσω της έκδοσης NAVTEX, οι οποίες αφορούν τη θαλάσσια έκταση από τα δυτικά της Κύπρου μέχρι τα νότια Καστελλόριζου, η Τουρκία εμφανίζεται να δεσμεύει περιοχές για ναυτικά γυμνάσια ή ασκήσεις με πυρά, κρατώντας την Αθήνα σε επιφυλακή. Προς το παρόν, πάντως, το τουρκικό ναυτικό είναι μάλλον απασχολημένο ώστε να παρέχει μέτρα ασφαλείας στον όρμο της Μαρμαρίδας, στον οποίο παραθερίζει ο κ. Ερντογάν, με την ισχυρή παρουσία ειδικών δυνάμεων αλλά και της αεροπορίας στρατού της γείτονας. Στην Αθήνα, έπειτα από ένα μήνα, προχωράει και η ανασύνθεση του διπλωματικού μηχανισμού. Εντύ-

πωση προκάλεσε η κοινή απόφαση των υπουργών Εξωτερικών Νίκου Δένδια και Εθνικής Αμυνας Νίκου Παναγιωτόπουλου να προχωρήσουν στη σύσταση Διεύθυνσης Αμυντικής Διπλωματίας. Πρακτικά, με την παρουσία στρατιωτικών των τριών κλάδων, που θα υπάγονται απευθείας στο υπουργείο Εξωτερικών, ο κ. Δένδιας αποκτά σημαντικό έρεισμα, το οποίο δεν ήταν αυτονόητο. Επιπλέον, είναι απολύτως σαφές η απόφαση της νέας κυβέρνησης να ενισχύσει την παρουσία στην Ε.Ε. Ως μόνιμος αντιπρόσωπος στην Ε.Ε. ορίστηκε ο κ. Γιάννης Βράϊλας, εμπειρότατος διπλωμάτης, με προϋπηρεσία στην Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (EYED). Για τη θέση του στρατιωτικού αντιπροσώπου σε Ε.Ε. και NATO επανέρχεται από

την αποστρατεία ο τέως αρχηγός Στόλου Γιάννης Παυλόπουλος, από τους αξιωματικούς με διεθνή εμπειρία και επαφές. Ο ορισμός του κ. Μιχάλη Διάμπεση ως πρέσβη στην Αγκυρα επιλύει μια εκκρεμότητα, ενώ με την Τουρκία, εκτός από τον γενικό γραμματέα Θεμιστοκλή Δεμίρη, θα ασχοληθεί και ο πολιτικός διευθυντής Κυριάκος Λουκάκης. Οι συγκεκριμένοι διπλωμάτες, όπως και η αρμόδια σύμβουλος του πρωθυπουργού Αλεξάνδρα Παπαδοπούλου, γνωρίζουν καλά ότι στην εποχή του Ερντογάν ο υπηρέσιος διάυλος δεν αρκεί. Και, βεβαίως, γι' αυτό απαιτείται απευθείας επαφή με το άμεσο περιβάλλον του κ. Ερντογάν, όπου βρίσκονται οι λίγοι άνθρωποι που πραγματικά γνωρίζουν τι σκέφτεται ο Τούρκος πρόεδρος.

ΑΠΟΨΗ

Εθνικά συμφέροντα και έρευνες υδρογονανθράκων πάνε μαζί

Του **Κ. Ν. ΣΤΑΜΠΟΛΗ***

Καθώς τους τελευταίους μήνες κλιμακώνονται οι τουρκικές προκλήσεις με οργανωμένες γεωτρήσεις εντός της κυπριακής ΑΟΖ από πλωτά γεωτρήπανα της κρατικής εταιρείας πετρελαίων ΤΡΑΟ και ενώ άλλα σκάφη της εδώ και χρόνια διεξάγουν σεισμικές έρευνες εντός της ελληνικής υφαλοκρηπίδας, οι αντιδράσεις από ελληνικής πλευράς περιορίζονται στο διπλωματικό επίπεδο. Και ενώ υπάρχει επιφυλακή από το Πολεμικό Ναυτικό, το οποίο παρακολουθεί εκ του σύννεψου τον πύλο των τουρκικών ερευνητικών σκαφών, αυτό δεν μπορεί να επέμβει δυναμικά χωρίς να διακινδυνεύσει ένα θερμό επεισόδιο. Κάτι που πρέπει να αποφευχθεί, ιδιαίτερα εν μέσω τουριστικής σεζόν και ενώ η χώρα προσπαθεί να επανακτήσει την οικονομική της επιφάνεια.

Μια γενικότερη ματιά στον γεωπολιτικό ορίζοντα του Αιγαίου και της Ανατολικής Μεσογείου τα τελευταία χρόνια δείχνει την Τουρκία ιδιαίτερα δραστήρια στη διεκδίκηση ζωτικού για αυτή χώρα είτε μέσω της διεξαγωγής ερευνών είτε μέσω της αμφισβήτησης του ιδιοκτησιακού καθεστώτος ολόκληρων νήσων και νησίδων (θεωρία γκριζών ζωνών). Μία ακόμη έκφραση της τουρκικής προκλητικότητας είναι η συστηματική δημοσιοποίηση

χαρτών που εμφανίζουν την αυθαίρετη ερμηνεία των θαλάσσιων συνόρων και της αποκλειστικής οικονομικής ζώνης (ΑΟΖ) της Τουρκίας σε συνάρτηση με αυτήν άλλων γειτονικών χωρών στις οποίες η Αγκυρα εκχωρεί κατά το δοκούν μέρος της ελληνικής ΑΟΖ.

Χαρακτηριστικό και πλέον πρόσφατο παράδειγμα η εξωφρενική προκλητική πρόταση της Αγκυρας προς τη Λιβύη για την οριοθέτηση μεταξύ των ΑΟΖ, η οποία δεν λαμβάνει καθόλου υπόψη την ελληνική υφαλοκρηπίδα και τα κυριαρχικά δικαιώματα μεγάλων ελληνικών νήσων όπως η Ρόδος, η Κάρπαθος, η Κρήτη, ενώ αγνοεί πλήρως το Καστελλόριζο, ως να μην υπάρχει (βλέπε χάρτη). Κανονικά και βάσει της αρχής της μέσης γραμμής, τουρκική υφαλοκρηπίδα, η ΑΟΖ σε καμία περίπτωση δεν εφάπτεται με την αντίστοιχη της Λιβύης.

Όπως εξάλλου παρατηρεί ο καθηγητής Αγγελος Συρίγος σε άρθρο του στην «Καθημερινή» (22/07/2019), «Πρόκειται για κατάφωρη παραβίαση του διεθνούς δικαίου της θάλασσας. Η Τουρκία δεν γειτνιάζει γεωγραφικά με την υπό οριοθέτηση περιοχή και δεν έχει δικαιώματα. Αντιστοίχως, τα ελληνικά νησιά στην περιοχή είναι πολλά και αξιόλογα. Είναι σαν να υπογράψει συμφωνία οριοθέτησεως η Γαλλία με τη Λιβύη, αγνοώντας την Ιταλία με το αιτιολογικό ότι η Σαρδηνία και η Σικελία που

βρίσκονται ενδιάμεσως είναι νησιά και συνεπώς δεν έχουν υφαλοκρηπίδα ή ΑΟΖ... Το κακό είναι ότι, εάν και παράνομη, αφ' ης στιγμής υπογραφεί, μία τέτοια συμφωνία μπορεί να ανατραπεί μόνον με υπαναχώρηση της Λιβύης ή με προσφυγή σε διεθνές δικαιοδοτικό όργανο. Η Τουρκία αποκλείεται να δεχθεί τη δεύτερη εκδοχή».

Βάσει τελευταίων πληροφοριών, η Αγκυρα ευρίσκεται σε προχωρημένο στάδιο διαπραγματεύσεων με την αναγνωρισμένη από τον ΟΗΕ κυβέρνηση Φαγέζ Αλ Σαράτζ, η οποία όμως υποστηρίζεται διπλωματικά και στρατιωτικά από την Τουρκία, παρά την εμπόλεμη κατάσταση που επικρατεί στην Κυρηναϊκή (βλέπε επέλαση των δυνάμεων του στρατηγού Χαλίφα Χαφτάρ εναντίον της Τρίπολης), με στόχο την υπογραφή διακρατικής συμφωνίας καθορισμού ορίων ΑΟΖ. Η συμφωνία αυτή, εάν υπογραφεί και παρά την πιθανολογούμενη αλλαγή κυβέρνησης (οπότε και θα αμφισβητηθεί για την εγκυρότητά της), δημιουργεί ένα κακό προηγούμενο και εμφανίζει την Ελλάδα αδύναμη να αντιδράσει, αποδεχόμενη τη δικαιοδοσία Τουρκίας - Λιβύης επί της ΑΟΖ της. Παράλληλα, όπως υποστήριξε ο Κωνσταντίνος Νικολάου στο δημοσίευμα του στην «Καθημερινή» της 4/8, η Τουρκία ήδη διεξάγει σχετικές έρευνες στην περιοχή του Καστελλόριζου εντός της ελληνικής υφαλοκρηπίδας και όλες

οι ενδείξεις είναι ότι σύντομα θα προχωρήσει σε γεώτρηση.

Ενόψει όλων των ανωτέρω λίαν ανησυχητικών εξελίξεων, το ερώτημα που τίθεται μετ' επιτάσεως είναι τι μπορεί να πράξει η χώρα μας για τη διαφύλαξη των κυριαρχικών της δικαιωμάτων, εντός της ΑΟΖ της, που αποτελούν πολύτιμο κεφάλαιο με συγκεκριμένη αξία λόγω των οικονομικών δραστηριοτήτων που μπορούν να αναπτυχθούν εντός αυτής. Αντίθετα με την ενρέως διαδεδομένη άποψη ότι πρέπει να ανακηρύξουμε το συντομότερο δυνατό ΑΟΖ σε Αιγαίο και Ανατολική Μεσόγειο, προκειμένου να διαφυλάξουμε και να εξασκήσουμε τα κυριαρχικά μας δικαιώματα, εμείς θα υποστηρίξουμε ότι αυτό που προέχει είναι η προκήρυξη και αδειοδότηση όσων περισσότερων θαλάσσιων τεμαχίων γίνεται σε περιοχές που μπορεί να παρουσιάζουν ερευνητικό ενδιαφέρον για την αξιοποίηση υδρογονανθράκων όπως λ.χ. Νότια και ΝΑ της Κρήτης, περίρι της Λήμνου και της Μυτιλήνης, νότια της Σαμοθράκης κ.λπ. Ο λόγος δεν είναι άλλος από την υποχρέωση που έχουμε ως χώρα να υποβάλουμε στον ΟΗΕ (στη γραμμάτεια που χειρίζεται τα θέματα που απορρέουν από το νέο διεθνές δικαίο της θάλασσας - ΝΔΔΘ) τις συντεταγμένες των προς έρευνα θαλασσίων τεμαχίων, οι οποίες ορίζονται βάσει των προβλέψεων του ΝΔΔΘ και με γνώμονα τη μέση γραμμή. Ακολουθώντας αυτήν

την λογική, η κυβέρνηση Ν.Δ. - ΠΑΣΟΚ το καλοκαίρι του 2014 όρισε τις συντεταγμένες 20 θαλασσιών τεμαχίων νότια της Κρήτης βάσει των προβλεπόμενων στον Ν. 4001 του 2011, νοτιοδυτικά και δυτικά της Πελοποννήσου και στο Ιόνιο πέλαγος, και ευθύς αμέσως προχώρησε στην προκήρυξη του Β' Διεθνούς Γύρου Παραχωρήσεων, αφού προηγουμένως δημοσίευσε την πρόσκληση στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Με αυτό τον τρόπο, η Ελλάδα καθόρισε τα όρια της ΑΟΖ της νότια της Κρήτης (απ' άκρο σε άκρο) και σε όλο το Ιόνιο (βλέπε χάρτη). Βάσει δε της ανωτέρω χάραξης, διενεργήθηκαν όλοι οι επόμενοι διαγωνισμοί και κατοχυρώθηκαν έξι (6) θαλάσσιες παραχωρήσεις. Με διενθεις κοινοπραξίες εγκατεστημένες και διενεργώντας έρευνες στις εν λόγω παραχωρήσεις, η Ελλάδα εξασεί εμπρακτα τα κυριαρχικά της δικαιώματα στην ΑΟΖ της, ακόμα και εάν δεν την έχει ανακηρύξει επίσημα. Η ανακήρυξη μπορεί (και πρέπει) να γίνει σε κατάλληλη χρονική στιγμή, δηλαδή όταν θα έχουμε οριοθετήσει επιπλέον ικανό αριθμό ερευνητικών περιοχών βάσει των προβλέψεων του ΝΔΔΘ.

Συμπερασματικά, η απάντηση στην κλιμακούμενη τουρκική προκλητικότητα, και με δεδομένες τις ευρύτερες γεωπολιτικές ισορροπίες (αδυναμία Ε.Ε. να υποστηρίξει εμπρακτα Ελλάδα και Κύπρο από τις αρκτικές διαθέσιμες τις

Αγκυρας και η μάλλον ουδέτερη πολιτική ΗΠΑ) δεν μπορεί να είναι άλλη από μια συνεχή προσπάθεια κατοχύρωσης των κυριαρχικών μας δικαιωμάτων μέσω νέων παραχωρήσεων, σε όσο το δυνατόν μεγαλύτερο τμήμα του αιγαίου θαλάσσιου χώρου. Με την κατοχύρωση των νέων ερευνητικών περιοχών να γίνεται βάσει των αρχών του ΝΔΔΘ, έτσι που εάν η Τουρκία επιθυμεί να αμφισβητήσει νομικά τις νέες παραχωρήσεις, να υποχρεωθεί να προσφύγει στην αρμόδια επιτροπή του ΟΗΕ και από εκεί στο ναυτικό δικαστήριο του Αμβούργου που έχει σχετική δικαιοδοσία, όπως ορίζει το ΝΔΔΘ. Κάτι που η γείτονα δεν το έχει πράξει, ούτε πρόκειται, αφού δεν αναγνωρίζει το ΝΔΔΘ, παρά τη διεθνή ισχύ του μετά την κατακύρωση από 160 και πλέον χώρες, προτιμώντας τη διά στρατιωτικών μέσων διεκδίκηση περιοχών που αυθαίρετα θεωρεί δικές της. Γι' αυτό, εάν πράγματι η Ελλάδα επιθυμεί να προασπίσει τα κυριαρχικά της δικαιώματα στον ευρύ θαλάσσιο χώρο της (αφού πρώτα τα προσδιορίσει), θα πρέπει να ενισχύσει συνολικά τη ναυτική της δύναμη και παρουσία και όχι μόνο.

* Ο κ. Κ. Ν. Σταμπολής είναι πρόεδρος του Ινστιτούτου Ενέργειας ΝΑ Ευρώπης (ΙΕΝΕ) και συγγραφέας του βιβλίου με τίτλο: «Πετρέλαιο, η μοιραία εξάρτηση», που κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις Αίολος.

Preffa
Coffee

Ο Σικός σου καφές!

Ο ΕΝΤΙ ΖΕΜΕΝΙΔΗΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Ο East Med κάνει την Κύπρο εταίρο των ΗΠΑ

Διά νόμου μετατρέπεται σε ουσία η διακήρυξη του Τζο Μπάιντεν ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες είναι στρατηγικός εταίρος της Κύπρου

Συνέντευξη στον **ΑΝΔΡΕΑ ΠΑΡΑΣΧΟ**

Η μνημειώδης δήλωση Μπάιντεν ότι «η Κύπρος είναι στρατηγικός εταίρος των Ηνωμένων Πολιτειών που έκανε ο Αμερικανός αντιπρόεδρος κατά την επίσκεψή του στην Κύπρο, τον Μάιο του 2014, αμφισβητήθηκε από την αντιπολίτευση ως διακήρυξη για το θεαθήναι. Σήμερα, μετά το νόμο στις ΗΠΑ, για την «εταιρική σχέση ασφάλειας και ενέργειας της Ανατολικής Μεσογείου» (γνωστό στην Κύπρο ως East Med) η κυβέρνηση δέχεται ακόμα πιο έντονες επικρίσεις και δυσκολεύεται να πείσει ότι υπάρχει ουσία στη διακήρυξη περί στρατηγικού εταίρου. Σε αυτό διαφωνεί κάθεται ο εκτελεστικός διευθυντής του Συμβουλίου Ελληνοαμερικανικής Ηγεσίας (HALC) Έντι Ζεμενίδης. Στη συνέντευξη που έδωσε στην «Κ» υπενθύμισε ότι ο κ. Μπάιντεν, ο πρώτος αντιπρόεδρος των ΗΠΑ ύστερα από 52 χρόνια που επισκέφθηκε τη Λευκωσία, ενθάρρυνε τη μετεξέλιξη της Κύπρου σε «γέφυρα» μεταξύ Ισραήλ και Αιγύπτου, δίνοντας έμφαση και στην ενεργειακή διάσταση, καθώς στην αξιοποίηση των κοιτασμάτων υδρογονανθράκων εμπλέκονται όχι μόνο οι χώρες της περιοχής, αλλά και ενεργειακοί δυτικοί κολοσσοί που προσβλέπουν σε σημαντικά κέρδη. Στη συνέχεια ο κυπριακός καταγωγής Έντι Ζεμενίδης απάντησε σε μια σε σειρά ερωτήσεων της «Κ».

–Ποιο το όφελος για Ελλάδα και Κύπρο από τον νόμο East Med;

–Από τότε που ο Τζο Μπάιντεν δήλωσε ότι η Κύπρος ήταν «στρατηγικός εταίρος» των Ηνωμένων Πολιτειών, πολλοί προπαθούν να προσδιορίσουν την ουσία πίσω από αυτές τις λέξεις. Υπήρξε μια παρόμοια αναζήτηση για το τι σημαίνει «καλύτερες σχέσεις από ποτέ άλλοτε» μεταξύ των ΗΠΑ και της Ελλάδας. Ο νόμος για την «εταιρική σχέση ασφάλειας και ενέργειας της Ανατολικής Μεσογείου» αρχίζει να παρέχει μια τέτοια ουσία. Βρίσκει τρόπους για θεσμοθέτηση της ενεργειακής συνεργασίας, ενίσχυση της βοήθειας από τις ΗΠΑ για την ασφάλεια και για την αντιμετώπιση της επιθετικότητας της Τουρκίας στην περιοχή, μία επιθετικότητα που απειλεί όχι μόνο την Ελλάδα και την Κύπρο αλλά και αρκετούς άλλους παίκτες στην περιοχή και την ίδια την έννοια μιας σταθερής Ανατολικής Μεσογείου. Το πιο σημαντικό είναι ότι ο νόμος East Med σηματοδοτεί μια μετατόπιση της αμερικανικής πολιτικής στην περιοχή. Όπως επισήμανε ο Soner Cagaptay του «Ινστιτούτου της Ουάσινγκτον», οι ΗΠΑ είχαν βασιστεί εδώ και καιρό σε δύο πυλώνες - το Ισραήλ και την Τουρκία - στην περιοχή. Ο νόμος θέτει το «θαυμαστικό» στις πολιτικές εξελίξεις που αντικαθιστούν την Τουρκία με την Ελλάδα και σε κάποιο βαθμό με την Κύπρο.

–Στην Κύπρο υπάρχει η αίσθηση ότι επρόκειτο ακριβώς για το εμπάργκο όπλων.

–Ο τερματισμός του εμπάργκο

Κανείς δεν θα περίμενε μόλις πριν από μια δεκαετία ότι θα δημιουργείτο το Φόρουμ για το φυσικό αέριο της Αν. Μεσογείου - με Κύπρο, Ελλάδα, Ισραήλ, Αίγυπτο, Ιταλία, Ιορδανία και τους Παλαιστινίους, λέει στην «Κ» ο εκτελεστικός διευθυντής του Συμβουλίου Ελληνοαμερικανικής Ηγεσίας (HALC) Έντι Ζεμενίδης.

“

Το πιο σημαντικό είναι ότι ο νόμος East Med σηματοδοτεί μια μετατόπιση της αμερικανικής πολιτικής στην περιοχή της Ανατολικής Μεσογείου.

“

Εάν οι ελλημενισμοί ρωσικών πλοίων είναι πραγματικά ανθρωπιστικού χαρακτήρα, υπάρχει μια εξαίρεση που ενσωματώνεται στον East Med.

των όπλων της Κύπρου ήταν σίγουρα μέρος του νόμου East Med, αλλά πρόκειται για νόμο με πολλά τμήματα. Απαιτεί εκθέσεις από τα υπουργεία Εξωτερικών, Άμυνας και Ενέργειας - συμπεριλαμβανομένων των εκθέσεων για τις παραβιάσεις του ελληνικού εναέριου χώρου και της ΑΟΖ της Κύπρου. Περιέχει διατάξεις για την παρεμπόδιση των πωλήσεων F35 και άλλων όπλων στην Τουρκία - μια διάταξη που καθιστά ασφαλέστερη την Ελλάδα και την Κύπρο και την περιοχή. Δεσμεύει εκατομμύρια για την εμβάθυνση της εταιρικής σχέσης ασφαλείας. Επισημοποιεί τη συνεργασία στον τομέα της ενέργειας. Όποιας περιορίζει το νόμο μόνο στο εμπάργκο όπλων σαφώς δεν τον διάβασε. Και εκείνοι που παραγνωρίζουν τις άλλες διατάξεις έχουν αμφισβητήσει την κρίση ή κίνητρα. Υπό το πρίσμα των ση-

μερινών προκλήσεων της Τουρκίας στην ΑΟΖ της Κύπρου, θα προτιμούσαν να μην υπάρχει επίσημος μηχανισμός για την αναφορά αυτών των παραβιάσεων στο Κογκρέσο σε συνεχή βάση; Καθώς η Κύπρος αναλαμβάνει μεγαλύτερο ρόλο ασφαλείας, θα προτιμούσαν να μην έχει πρόσβαση η Κυπριακή Εθνική Φρουρά σε αμερικανικά προγράμματα στρατιωτικών επιμορφώσεων; Με μια νέα ενεργειακή βιομηχανία έτοιμη να γεννηθεί στην Κύπρο, θα προτιμούσαν να μην έχουν ένα Ενεργειακό Κέντρο Ανατολικής Μεσογείου το οποίο θα μπορούσε να παρέχει τεχνικές συμβουλές και να μοιράζεται τις βέλτιστες πρακτικές;

Ακόμη και το ζήτημα του τερματισμού του Εμπάργκο Όπλων προς την Κύπρο, προχώρησε μέχρι εδώ μόνο διότι εξετάστηκε υπό το πρίσμα μιας ευρύτερης μεταβολής

της πολιτικής στην Ανατολική Μεσόγειο. Αυτή δεν ήταν η πρώτη απόπειρα να γίνει μια κίνηση εναντίον του εμπάργκο. Έχουν υποβληθεί αιτήσεις για εξαίρεση, για λόγους εθνικής ασφαλείας, στάλθηκαν επιστολές προς το Υπουργείο Εξωτερικών, υπήρξε τέλος νομοσχέδιο περί απαγόρευσης του εμπάργκο όπλων στο τελευταίο Κογκρέσο. Ωστόσο, δεν υπήρξε ποτέ μια κατάσταση που να έχει φτάσει σε αυτό το σημείο - με την άρση του εμπάργκο όπλων που να ψιφιστεί τόσο από τη Γερουσία όσο και τη Βουλή μέσω του νόμου για τον προϋπολογισμό Εθνικής Άμυνας (NDAA).

–Πώς βελτιώνεται η ασφάλεια στην Ανατολική Μεσόγειο με αυτή τη νομοθεσία;

–Πάνω απ' όλα, προβάλλει τις προκλήσεις της Τουρκίας στην Ανατολική Μεσόγειο και στο Αιγαίο. Για πολύ καιρό, η Τουρκία πίστευε ότι η Ουάσινγκτον ανεδόταν αυτή τη συμπεριφορά. Σύμφωνα με τον νόμο, η Άγκυρα θα αντιμετώπιζε τώρα το λεγόμενο «name and shame», όταν συνεχίσει αυτή τη συμπεριφορά. Ο νόμος προβλέπει επίσης πολλαπλούς μηχανισμούς συνεργασίας - από το ενεργειακό κέντρο έως την ελληνική και κυπριακή συμμετοχή στα διεθνή προγράμματα στρατιωτικής εκπαίδευσης - μεταξύ των δημοκρατιών της περιοχής και των ΗΠΑ. Αυτό θα ενισχύσει το κράτος δικαίου στην περιοχή, πράγμα που από μόνο του

Η Κύπρος βασίζεται σε πολλούς φίλους

–Ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Χριστοδουλίδης κατηγορήθηκε ότι συμμετείχε στη διαμόρφωση αυτού του νόμου. Είναι αλήθεια;
–Αυτό όχι μόνο δεν είναι αλήθεια, αλλά είναι ένας ανεύθυνος ισχυρισμός που στιμάζει τις προσπάθειες της ελληνοαμερικανικής διασποράς και μελών του Κογκρέσου. Οι άνθρωποι μπορούν να αναζητήσουν τους προδρόμους της νομοθεσίας αυτής - πηγάζουν μέχρι το 2012, προτού η κυβέρνηση αυτή της Κύπρου εκλεγεί για πρώτη φορά. Ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Χριστοδουλίδης έχει κάνει τη δουλειά του και βελτίωσε τη θέση της Κύπρου στην Ουάσινγκτον. Έχει δημιουργήσει καλές σχέσεις με Αμερικανούς πολιτικούς και δεξαμενές σκέψης. Έχει πείσει πολλούς ότι η Κύπρος δεν είναι απλά ένα «πρόβλημα», αλλά μπορεί να είναι μέρος μιας «λύσης» σε μια σειρά περιφερειακών προκλήσεων. Οι προσπάθειές του έχουν σίγουρα κάνει ευκολότερο για εμάς να εργαζόμαστε σε αυτή τη νομοθεσία και η Κύπρος να βασίζεται σε περισσότερους φίλους που συσπειρώνονται στην πλευρά, σε αυτή τη νομοθεσία και σε άλλα θέματα.

βελτιώνει την ασφάλεια και τη σταθερότητα.

–Βλέπετε την πιθανότητα ενός νέου μηχανισμού ασφαλείας στο East Med; Ποιοι είναι οι πιθανοί συμμετέχοντες;

–Η Ανατολική Μεσόγειος συνέρχεται με τρόπο που κανείς δεν θα περίμενε μόλις πριν από μια δεκαετία. Το Φόρουμ για το φυσικό αέριο της Αν. Μεσογείου - με Κύπρο, Ελλάδα, Ισραήλ, Αίγυπτο, Ιταλία, Ιορδανία και τους Παλαιστινίους που συμμετέχουν ήδη, τη Γαλλία που εκφράζει ενδιαφέρον και τις ΗΠΑ που ενδεχομένως εργάζονται σύμφωνα με το Νόμο για την Ανατολική Μεσόγειο - δείχνει τον τρόπο πως ένας νέος μηχανισμός ασφαλείας μπορεί να δημιουργηθεί στην περιοχή.

–Κάποιοι στην Κύπρο περιέγραψαν τον νόμο ως μια προσπάθεια να ενταχθεί η Κύπρος στο πρόγραμμα «Συνεταιρισμός για την ειρήνη» ...

–Ο νόμος εκφράζει την υποστήριξη του προς τον εκπνερασμένο στόχο της Κυπριακής Δημοκρατίας να ενταχθεί η Κύπρος στο πρόγραμμα «Συνεταιρισμός για την ειρήνη», αλλά αυτό είναι αποτέλεσμα του ότι η κυπριακή κυβέρνηση το έχει δηλώσει ως στόχο εδώ και χρόνια. Αυτή η έκφραση υποστήριξης ήταν ο τρόπος του Κογκρέσου να πει στην Τουρκία ότι το Κογκρέσο απορρίπτει το βέτο της Τουρκίας σχετικά με τη θέση της Κύπρου στη δομή ασφαλείας της Δύσης.

Αλλά ο σκοπός του νόμου δεν είναι να προωθήσει έναν ήδη υπάρχοντα διεθνή οργανισμό, αλλά να ενισχύσει τις συνεχιζόμενες προσπάθειες στην Ανατολική Μεσόγειο.

–Πώς διαμορφώθηκε αυτή η ιδέα και απέκτησε τέτοια δυναμική στο Κογκρέσο;

–Ήταν η αποκορύφωση πολλών δουλειάς της κοινότητας και των φιλελλήνων πάνω στο Κογκρέσο εδώ και χρόνια. Υπάρχουν τμήματα αυτής της νομοθεσίας που βασίζονται σε επιστολές που ο γερουσιαστής Μενέντζε έστειλε στον Ομπάμα και στη συνέχεια στην κυβέρνηση Τραμπ. Άλλα τμήματα βασίζονται στις πολιτικές προτεραιότητες που έθεσαν οι βουλευτές Ντόιτς και Μπιράκνς στην Ομάδα της Ελληνο-Ισραηλτικής Συμμαχίας του Κογκρέσου. Και άλλα βασίζονται σε προηγούμενη νομοθεσία που συντάχθηκε από τον βουλευτή Σιτσίλινε. Τέλος, ενσωματώθηκε και υιοθετήθηκε η προηγούμενη φιλοϊσραηλινή νομοθεσία την οποία επεξεργάστηκαν οι σύμμαχοί μας στο AJC (Αμερικανο-Ισραηλινή Επιτροπή) και υιοθετήθηκε για να εφαρμοστεί στην ευρύτερη περιοχή. Βήμα - βήμα για κάποια χρόνια όλα αυτά ενώθηκαν μαζί.

–Υπάρχει κάποια σχέση με το ζήτημα των S-400/F-35;

–Ναι, υπάρχει. Αυτή η διαμάχη απέδειξε ότι η Τουρκία είναι ένας αναξιόπιστος σύμμαχος των ΗΠΑ και ένας κίνδυνος για τα βασικά συμφέροντα των ΗΠΑ, των συμμάχων και των εταίρων στην περιοχή και πέραν αυτής.

–Ποιος ήταν ο ρόλος του HALC και ενδεχομένως άλλων ελληνοαμερικανικών οργανώσεων;

–Μαζί με τους εταίρους μας στην Αμερικανο-Εβραϊκή Επιτροπή (AJC), προωθήσαμε και υπερασπιζόμασταν κάθε βήμα που οδήγησε στον νόμο East Med. Το 2013, βοηθήσαμε να ξεκινήσουμε την ομάδα Ελληνο- Ισραηλτικής Συμμαχίας του Κογκρέσου (CHIA). Υποστηρίξαμε δύο επιτυχείς τροποποιήσεις του Νόμου του προϋπολογισμού Εθνικής Άμυνας (NDAA) που ασχολείται με το εμπάργκο όπλων στην Κύπρο και στη συνέχεια με τον Νόμο περί Τερματισμού του Κυπριακού Εμπάργκο Όπλων, το οποίο εισήχθη στο τελευταίο Κογκρέσο. Εργασθήκαμε τόσο με τη Γερουσία όσο και με τη Βουλή με επιστολές προς το Λευκό Οίκο και το Στέιτ Ντιπάρτμεντ για την υποστήριξη της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης της Κύπρου, ζητώντας να προσεχθούν οι προκλήσεις της Τουρκίας στην περιοχή. Στις περισσότερες από αυτές τις προσπάθειες, συνεργαστήκαμε επίσης με την ΠΣΕΚΑ, την Κυπριακή Ομοσπονδία, την Συντονισμένη Προσπάθεια των Ελλήνων και το Αμερικανικό Ελληνικό Συμβούλιο (American Hellenic Council). Υπήρξε επίσης η εκστρατεία για τα F35, #NoJetsForTurkey που διεξήγαγε το HALC με την Αρμενική Εθνική Επιτροπή και Οργάνωση των Άμυν των Χριστιανών (In Defense of Christians), επίσης με την υποστήριξη της AJC.

Ο νόμος CAATSA πέρασε παρά την αντίρρηση του προέδρου Τραμπ

–Ασκήθηκε κριτική ότι για την Κύπρο, αδικαιολόγητα τέθηκε ως όρος για την άρση του εμπάργκο η λήψη μέτρων για να σταματήσουν τα ρωσικά στρατιωτικά σκάφη να έρχονται στο λιμάνι της Κύπρου. Η Κύπρος αντιμετώπιστηκε διαφορετικά;

–Αυτή είναι μια άλλη περίπτωση ατόμων που μιλάνε είτε έχοντας κακή ενημέρωση ή με σκοπό να παραπλανήσουν. Έχω ακούσει κάποιους να επικρίνουν τον νόμο επειδή δήθεν επιδιώκει το κλείσιμο όλων των ρωσικών λογαριασμών, ότι θα απαγορεύει τους Ρώσους τουρίστες ή ότι θα απαιτεί την αγορά ορισμένων τύπων αμερικανικών όπλων και την απομάκρυνση

ρωσικών όπλων που έχει ήδη η Κυπριακή Εθνική Φρουρά. Ο νόμος δεν κάνει κάτι τέτοιο. Όταν πρόκειται για τα ρωσικά στρατιωτικά σκάφη -και είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι πρόκειται για μια προσπάθεια υπό την ηγεσία του Κογκρέσου- η Ρωσία είναι ένα ζήτημα που ενώνει το Κογκρέσο. Ο νόμος CAATSA για τις κυρώσεις, ουσιαστικά πέρασε παρά την αντίρρηση του προέδρου Τραμπ και την απειλή του βέτο (και δεν άσκησε βέτο επειδή ήταν σαφές ότι είχαν τις ψήφους για να το παρακάμψουν). Είναι η ρωσική πτυχή που τον εμπόδισε να κάνει τη συμφωνία που τόσο απελπιστικά θέλει να κάνει με τον Ερντογάν. Και σε

“

Είναι η ρωσική πτυχή του East Med που εμπόδισε τον πρόεδρο Τραμπ να κάνει τη συμφωνία που τόσο απελπιστικά θέλει να κάνει με τον Ταγίπ Ερντογάν.

μια εποχή όπου το Κογκρέσο, το Στέιτ Ντιπάρτμεντ και το Πεντάγωνο πιέζουν κάθε συγκεκριμένο παίκτη (Ελλάδα, Τουρκία, Ινδία κ.λπ.) να αποσυρθούν από σχέσεις που αφορούν την ασφάλεια ή άλλα θέματα με τους Ρώσους, σε μια εποχή όπου η Γερουσία προωθεί νομοθεσία για να επιβάλει κυρώσεις σε άλλους Συμμάχους του ΝΑΤΟ για συμμετοχή στον αγωγό φυσικού αερίου Nordstream 2 με τους Ρώσους, αυτό που θα έπρεπε να προκαλέσει έκπληξη εδώ δεν θα έπρεπε να είναι η προϋπόθεση για το εμπάργκο, αλλά ότι κάποιοι εκπλήττονται στην Κύπρο που οι ΗΠΑ θέλουν να επιβάλουν αυτό το ζήτημα. Εάν οι ελλημενισμοί ρω-

σικών πλοίων είναι πραγματικά ανθρωπιστικού χαρακτήρα, υπάρχει μια εξαίρεση που ενσωματώνεται σε αυτή τη διάταξη του νόμου.

–Τέλος, πότε αναμένετε να περάσει ο νόμος EAST MED ACT και από τα δύο σώματα του Κογκρέσου;

–Οι διατάξεις σχετικά με την άρση του εμπάργκο όπλων στην Κύπρο και την επιβολή περιορισμών στην μεταφορά των αεροσκαφών F35 στην Τουρκία έχουν περάσει και στα δύο κείμενα του νομοσχεδίου για τον προϋπολογισμό εθνικής Άμυνας (NDAA) της Γερουσίας και της Βουλής. Το NDAA είναι έτοιμο να περάσει

στην τελική μορφή και να σταλεί στον πρόεδρο Τραμπ για υπογραφή. Αυτό σημαίνει ότι αυτά τα δύο τμήματα του νόμου East Med Act θα μπορούσαν να γίνουν νόμοι των ΗΠΑ από το φθινόπωρο φέτος. Μετά από αυτό, το υπόλοιπο του νομοσχεδίου East Med πρέπει να περάσει και από την Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων της Βουλής (έχει ήδη εγκριθεί από την αντίστοιχη της Γερουσίας) και στη συνέχεια τόσο η ολομέλεια της Γερουσίας όσο και η ολομέλεια της Βουλής να το ψηφίσουν, πριν σταλεί στον πρόεδρο Τραμπ για υπογραφή. Το χρονοδιάγραμμα για όλα αυτά εξαρτάται από το τι συμβαίνει με το NDAA

Ο,τι συνέθεσε έπος και τραγωδία στην Τηλλυρία

Η δεκαήμερη κρίση του Αυγούστου του '64, με τους 57 νεκρούς και τους 160 τραυματίες

Του **ΑΝΤΗ ΡΟΔΙΤΗ**

Στις 6 Αυγούστου 1964 ο μεσολαβητής των συνομιλιών Ελλάδας-Τουρκίας Ντιν Άτσεσον ειδοποίησε από τη Γενεύη το Στέιτ Ντιπάρτμεντ (Έγγραφο D.S., C.F., POL 23-8 CYP, 315 secret), ότι η ελληνική κυβέρνηση δεχόταν μόνο εγγυήσεις για την τ/κ μειονότητα. Δεν δεχόταν κανένα ξεχωριστό σύστημα διοίκησης της, ούτε σε επίπεδο επαρχίας ούτε σε επίπεδο χωριού. Οι συνομιλίες μπορούσαν να συνεχιστούν μετά την Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα, με θέμα την παραχώρηση βάσης του ΝΑΤΟ με ενοίκιο 50 χρόνων, με τουρκικά στρατεύματα και Τούρκο διοικητή. Την ίδια

Στις 6:30 το πρωί της 8ης Αυγούστου ολοκληρώνόταν η κατάληψη του Λωρόβουνου με επίθεση του 206 Τάγματος Πεζικού και της 31ης Μοίρας Καταδρομών.

περίπου ώρα που ο Άτσεσον συντασσε το έγγραφο οι Τούρκοι από το Λωρόβουνο στην Τηλλυρία εκδήλωναν σφοδρή επίθεση εναντίον των ελληνικών δυνάμεων. Τέσσερις εθνοφρουροί έπεσαν νεκροί, αλλά η επίθεση αποκρούστηκε. Έναν από τους νεκρούς αναγνώρισε η μάνα του από το μπαλωμένο του εσώρουχο».

Διπλωματία και ναπάλμ

Την επομένη, 7 Αυγούστου, στη διάρκεια της ελληνικής αντεπίθεσης τέσσερα τουρκικά αεροπλάνα άρchiσαν να πολυβολούν την περιοχή Λίμνης και Μανσούρας. Μέχρι το βράδυ οι δυνάμεις της Εθνικής Φρουράς είχαν καταλάβει το μεγαλύτερο μέρος του Λωρόβουνου, πλην της κορυφής. Στη μάχη έπεσαν μαχόμενοι ένας υπολοχαγός

από την Ελλάδα και δύο Κύπριοι εθνοφρουροί.

Λίγο πριν από τις αεροπορικές επιθέσεις, ο Άτσεσον έγραφε στο Στέιτ Ντιπάρτμεντ (Έγγραφο N.S.F., Country File, Cyprus, Vol. 11, 325 secret, Box 121), ότι «ο λόγος για τον οποίο δεν φτάνουμε σε συμφωνία βρίσκεται πρωτίστως στην Αθήνα κι εκεί, πρωτίστως, στον Παπανδρέου. Δεν έκανε ούτε ένα βήμα στην κατεύθυνση της συμφωνίας την οποία θα μπορούσε να εξασφαλίσει και να πάρει τα 9/10 όλων όσων ελπίζει».

Στην Κύπρο, στις 6:30 το πρωί της 8ης Αυγούστου ολοκληρωνόταν η κατάληψη του Λωρόβουνου με επίθεση του 206 Τάγματος Πεζικού και της 31ης Μοίρας Καταδρομών. Γύρω στις 7:30 κατελάμβαναν τα πρώτα σπίτια της Μανσούρας στα βορειοανατολικά των Κοκκίνων, παρ' όλες τις επιθέσεις της τουρκικής αεροπορίας που είχαν αρχίσει από το πρωί και διάρκεσαν μέχρι το απόγευμα. Στο πεδίο της μάχης έφτασε με ελικόπτερο και ο Γεώργιος Γρίβας Διγενής με σκοπό να καθαρίσει εντελώς το προγεφύρωμα μέχρι τη θάλασσα. Την ίδια μέρα ο Αμερικανός πρέσβης στην Άγκυρα Ρένιμοντ Χέαρ ανέφερε στο Στέιτ Ντιπάρτμεντ (έγγραφο D.S., C.F., POL 23-8 CYP, 229 secret) ότι ο Υπ. Εξ. της Τουρκίας Φερντιντίν Ερκίν του είπε πως «δεν έπρεπε να γίνει η επίθεση στα Κόκκινα, όπως έγινε με τη Μανσούρα, όπου υπήρξαν βαριές απώλειες», και συνεχίζει ο Χέαρ: «Ο Ερκίν, που μέχρι χθες παρουσιαζόταν ορκισμένος οπαδός της τουρκικής επέμβασης, εμφανίζεται τώρα ως ο άνθρωπος που χρησιμοποιεί την επιρροή του υπέρ της μετριοπάθειας».

Ο ίδιος ο Νιχάτ Ερίμ, συνομιλητής του Άτσεσον στη Γενεύη, γράφει στο ημερολόγιό του την 8η Αυγούστου: «Δεν πρέπει να το παίξουμε στα ζάρια. Καθίσταται αντιληπτό ότι δεν υπάρχει πια περίπτωση για στρατιωτική λύση στο Κυπριακό».

Αλλά η Αθήνα, άλλα ο Μακάριος και άλλα ο Γρίβας

Το σχέδιο και εισήγηση του Παπανδρέου προς τους Αμερικανούς (έγγραφο D.S., C.F., POL 23-8 CYP, 190 secret) να κρυχθεί η Ένωση, με μόνο όρο να συζητηθεί το θέμα των παραχωρήσεων στην Τουρκία μετά, βρισκόταν πολύ κοντά στην εκπλήρωσή του. Με μήνυμά του το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας της Ελλάδος προς τη Στρατιωτική Διοίκηση Κύπρου ζήτησε να σταματήσει κάθε επιθετική ενέργεια. «Να εδραιωθούν οι κατεχόμενες θέσεις και να διατηρηθεί η υφιστάμενη περίφραξη του τουρκικού προγεφυρώματος και ο έλεγχος της περιοχής».

Γεώργιος Γρίβας Διγενής και αρχιεπίσκοπος Μακάριος, ο καθένας για δικούς του λόγους, επέλεξαν να παρακούσουν. Τότε ήταν που ο Παπανδρέου έστειλε το ιστορικό μήνυμα και προς τους δύο: «Άλλα συμφωνούμε και άλλα πράττετε, επακολουθούν δε δυσμενέστατα συνέπειαι. Τιθέμεθα τοιουτοτρόπως ενώπιον ερωτήματος κατά πόσον και κατά ποίον τρόπον δυνάμεθα

να χωρήσωμεν προς το μέλλον».

Η τουρκική αεροπορία συνέχισε τις επιθέσεις της. Βομβάρδισε χωρίς διαταγή αμάχους και μαχομένους, ζώα και αυτοκίνητα, γενικά ό,τι διέκριναν οι Τούρκοι πιλότοι να κινείται, μέχρι κι ένα μικρό νοσοκομείο κι ένα νοσοκομειακό αυτοκίνητο. Σκοτώθηκαν ένας γιατρός και τέσσερις άλλοι νοσοκόμοι και τραυματιοφορείς. Σύνολο νεκρών στρατιωτών και αμάχων 57. Πληγωμένοι περισσότεροι από 160. Ο Γεώργιος Γρίβας Διγενής διέταξε βομβαρδισμό των Κοκκίνων από τις ακταιωρούς «Αρίων» και «Φαέθων». Το «Φαέθων», με μηχανική βλάβη, καταστράφηκε στις 7:30 το βράδυ από την τουρκική αεροπορία με μεγάλες απώλειες. Το προγεφύρωμα δεν εξαλειφθηκε λόγω της συνεχούς δράσης της τουρκικής αεροπορίας.

Τις πρωινές ώρες της 9ης Αυγούστου, φάνηκαν 5 τουρκικά αντιτορπιλικά στα ανοικτά των Κοκκίνων. Γύρω στις 10:30 άρχισε νέος ισχυρός αεροπορικός βομβαρδι-

Στη μάχη του Λωρόβουνου τον Αύγουστο του 1964 έπεσαν ένας υπολοχαγός από την Ελλάδα και δύο Κύπριοι εθνοφρουροί.

«Δεν μπορούμε να βασιστούμε στους Έλληνες ότι θα δράσουν υπέρ των συμφερόντων τους», γράφει χαρακτηριστικά ο Φίλιπς Τάλμποτ, υφυπουργός Εξωτερικών των ΗΠΑ και πρέσβης στην Αθήνα από το 1965 έως το 1969.

Από τα συντρίμια τουρκικού αεροσκάφους που καταρρίφθηκε στον Ξερό στις 9 Αυγούστου 1964.

Ο Γεώργιος Παπανδρέου έστειλε προς Μακάριο και Γρίβα το ιστορικό μήνυμα: «Άλλα συμφωνούμε και άλλα πράττετε, επακολουθούν δε δυσμενέστατα συνέπειαι. Τιθέμεθα τοιουτοτρόπως ενώπιον ερωτήματος κατά πόσον και κατά ποίον τρόπον δυνάμεθα να χωρήσωμεν προς το μέλλον».

σμός με 64 «εξόδους» τουρκικών βομβαρδιστικών-μαχητικών. Στις 14:00 ο υπουργός Άμυνας της Κύπρου Πολύκαρπος Γιωρκάτζης επέμνε, με οδηγίες του αρχιεπισκόπου Μακαρίου, να ζητάει άμεση επέμβαση της Ελλάδος, αμφισβητώντας της το δικαίωμα να επέμβει όταν και αν εκείνη το έκρινε αναπόφευκτο και εκθέτοντάς την στα μάτια του κυπριακού λαού – που γαλουχήθηκε να τη θεωρεί «παντοδύναμη» – ως άστοργη και ανέμπιστη! Ο Γιωρκάτζης επαναλάμβανε, επίσης, στον Γαρουφαλιά, τα ίδια που είχαν λεχθεί και προς τις ΗΠΑ: Αν δεν σταματούσαν οι βομβαρδισμοί μέχρι τις 15.30 οι ελληνοκυπριακές δυνάμεις θα επιτίθονταν εναντίον τουρκικών χω-

ριών. Ταυτόχρονα στη Λευκωσία γίνονταν προσπάθειες να οργανωθούν διαδηλώσεις εναντίον... της Ελλάδος! Κάποιοι εμφανίστηκαν εδώ κι εκεί φωνάζοντας επιδεικτικά και ειρωνικά «μα που είναι η μητέρα πατρίδα;»

Η έξωθεν βοήθεια...

Στις 10 Αυγούστου οι εφημερίδες έγραφαν: «Με αγωνία ανέμενε ο κυπριακός λαός την ανταπόκριση της Μόσχας στην έκκληση του Μακαρίου για στρατιωτική βοήθεια, ενόψει της τουρκικής απειλής για εισβολή. Ο Μακάριος 'με δάκρυα εκ συγκινήσεως' επισκέφθηκε τις πληγείσες από τους τουρκικούς βομβαρδισμούς κοινότητες. Εκεί αποκάλυψε ότι 'βοήθεια εξητήθη

ήδη και την αναμένωμεν'. Συγκεκριμένα έγινε λόγος για στρατιωτικά αεροπλάνα από τη Σοβιετική Ένωση, τα οποία θα στάθμευαν στην Κύπρο για την ενίσχυση της άμυνας του νησιού».

Στο μεταξύ με την απόφαση 193 το Συμβούλιο Ασφαλείας καλούσε την κυβέρνηση της Τουρκίας να σταματήσει αμέσως τους βομβαρδισμούς και τη χρήση οποιουδήποτε είδους στρατιωτικών δυνάμεων εναντίον της Κύπρου και, επίσης, καλούσε την κυβέρνηση της Κύπρου να διατάξει τις ένοπλες δυνάμεις της να παύσουν το πυρ αμέσως. Το ψήφισμα πήρε 9 ψήφους υπέρ, καμία εναντίον και δύο αποχές: Της Σοβιετικής Ένωσης και της Τσεχοσλοβακίας.

Το ημερολόγιο ενός διμοιρίτη

Στη διάρκεια των 10 περίπου ημερών που διήρκεσε η κρίση, έλαμψε από τη μια η ελληνική αρετή, η ανδρεία και η γενναιότητα, η αγάπη για την Ελλάδα ανάμεσα στους απλούς και άγνωστους στρατιώτες της, και από την άλλη δεν έχασε την ευκαιρία να δώσει ξανά το «παρών» της, άφθαρτη και αναλλοίωτη από την εποχή της Τροίας, αγέραστη, συνεχώς ακόρταγη και αξεδιψαστη για νέες ελληνικές συμφορές, η παλιά γνώριμη και ακώριστη σύντροφος μας, η δολερή Διχόνοια.

Ο διμοιρίτης Σάββας Μιχαηλίδης από τον Άγιο Παύλο Λευκωσίας, 21 ετών, έπεσε στις 11 Αυγούστου από έκρηξη παγιδευμένου βλήματος έξω από τα Κόκκινα. Ο Σάββας Μιχαηλίδης ήταν από τους λίγους εθνοφρουρούς που διατηρούσαν ημερολόγιο για όλες τις κινήσεις και τη δράση της μονάδας του. Στις πρώτες σελίδες του ημερολογίου του υπήρχαν οι χάρτες της Ελλάδας και της Κύπρου. Γράφει, ανάμεσα σ' άλλα...

«Στις 6 το πρωί η διμοιρία μου μπαίνει στη μάχη. Εμπρός πια. Έφοδος για γενική εκκαθάριση. Αρχίζουν μάχες με μεγαλύτερη ορμή και πείσμα. Καταλαμβάνουμε τρία υψώματα. Το ένα κατόπιν του άλλου. Κεραυνοβόλα. Διανυκτερεύουμε μέσα στη φωτιά των μαχών. Αν δεν υπήρχε εκείνο το μακελειό θα μπορούσα να γράψω: 'Νύχτα πανοραμική'. Στη θέση που βρισκόμαστε κινδυνεύουμε κάπου-κάπου κι από τους δικούς μας. Οι όλμοι πέφτουν κι από τις δύο πλευρές σαν βροχή. Τρεις δικοί μας τραυματίζονται. Την επομένη βρεθήκαμε απότομα στο κέντρο της κόλασης. Από τους βομβαρδισμούς άναψε και μαίνεται μια πυρκαγιά. Ο αέρας φουσά μανιασμένος κι η φωτιά έρχεται καταπάνω μας, να κάψει και να καταστρέψει τα πάντα. Ύστερα αλλάζει κατεύθυνση, προς τον εχθρό. Τότε όλα τα φανταράκια μας, μαζί με τους δύο λιονταρόκαρδους αξιωματικούς μας, χύνονται σαν χείμαρροι. Εμπρός λεβέντες. Αέρα. Η ιακή καλύπτει τα φαράγγια και τις βουνοκορφές. Και ο αντιλαλος φτάνει μέχρι τα καλάρια των βομβαρδισμένων χωριών. Οι καπμένοι χωρικοί της Τηλλυριάς ως φωνάζουν μαζί μας: Ζήτω η ελευθερία. Γι' αυτήν αγωνιζόμαστε και γι' αυτήν as πεθάνουμε».

Ο Σάββας Μιχαηλίδης ήταν ο πρώτος που μαζί με τον στρατιώτη Ιωάννη Μενελάου από το γειτονικό χωριό Μοσφίλι και τον ανθυπολοχαγό Πολυζώνη, ύψωσαν την ελληνική σημαία στην κορυφή του Λωρόβουνου το πρωί του Σαββάτου 8 Αυγούστου 1964.

Ο κ. Αντής Ροδίτης είναι ερευνητής, συγγραφέας και λογοτέχνης.

Η τεχνητή νοημοσύνη «χωράει» στην ενημέρωση

Ερευνα του London School of Economics και της Google News Initiative για την εφαρμογή της στη δημοσιογραφία

Της **ΕΥΑΣ ΤΟΜΑΡΑ**

«**Αν το πρώτο** πράγμα που σας έρχεται στο μυαλό όταν ακούτε τη φράση “τεχνητή νοημοσύνη στη δημοσιογραφία” είναι ένα ρομπότ που γράφει σε ένα πληκτρολόγιο, τότε σίγουρα έχετε καταλάβει κάτι εσφαλμένα», τονίζει ο Μάτίας Πιέρρετι, διαχειριστής του προγράμματος έρευνας που εκπονεί από τον περασμένο Απρίλιο το London School of Economics and Political Sciences (LSE) σε συνεργασία με την Google News Initiative για τις εφαρμογές της τεχνητής νοημοσύνης (AI) στη δημοσιογραφία. Σκοπός του «Journalism AI», όπως έχει ονομαστεί, είναι να προάγει τη μάθηση εντός των ειδησεογραφικών οργανισμών παγκοσμίως σε θέματα τεχνητής νοημοσύνης και να καταγράψει έναν οδηγό καλών πρακτικών. Τι είναι, όμως, τεχνητή νοημοσύνη; Ειδικοί αναφέρουν ότι πρόκειται για ένα σύνολο ιδεών, τεχνολογιών και τεχνικών που σχετίζονται με την ικανότητα ενός συστήματος ηλεκτρονικού υπολογιστή να εκτελεί εντολές, οι οποίες υπό φυσιολογικές συνθήκες απαιτούν ανθρώπινη νοημοσύνη.

Μιλώντας στην «Κ», ο διευθυντής του POLIS, της δεξαμενής σκέψης για θέματα δημοσιογραφίας του LSE και ενорχηστρωτής της εν λόγω έρευνας, καθηγητής Τοράλι Μπέκετ, αποκαλύπτει τους λόγους που αποφάσισε να ασχοληθεί με ζητήματα γύρω από την τεχνητή νοημοσύνη και τις εφαρμογές της στον χώρο της ενημέρωσης αλλά και τις εκτιμήσεις του για το μέλλον της δημοσιογραφίας. «Υπήρξα δημοσιογράφος για 20 χρόνια βιώνοντας πολλές αλλαγές. Το Διαδίκτυο μπήκε στη ζωή μας και η μετάβαση ήταν αρκετά εντυπωσιακή. Τα τελευταία 15 χρόνια είδαμε τους ειδησεογραφικούς οργανισμούς να “βγαίνουν” στο Διαδίκτυο, ενώ γίναμε μάρτυρες της προσπάθειας προσαρμογής των δημοσιογράφων στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Κατά τη γνώμη μου, η τεχνητή νοημοσύνη είναι κάτι σαν το τρίτο κύμα και γι’ αυτό ήθελα να διερευνήσω τι ακριβώς

Δεν πρόκειται για ένα ρομπότ το οποίο γράφει στο πληκτρολόγιο, λένε οι ειδικοί. «Είναι εργαλείο και το πώς θα αξιοποιηθεί έγκειται στον χρήστη του», υποστηρίζουν.

υπάρχει εκεί έξω, προς ποια κατεύθυνση οδεύουμε, αλλά και το πώς αυτό μπορεί να αλλάξει τη δημοσιογραφία. Οχι μόνο για τους δημοσιογραφικούς οργανισμούς, αλλά και για το κοινό».

Αναλογιζόμενος τα σύγχρονα προβλήματα στον τομέα της ενημέρωσης, όπως η παραπληροφόρηση, η σωρεία πληροφοριών που αποπροσανατολίζουν το κοινό, αλλά και η εν γένει έλλειψη εμπιστοσύνης στα μέσα, ο κ. Μπέκετ αναρωτιέται για ένα σύνολο ιδεών, τεχνολογιών και τεχνικών που σχετίζονται με την ικανότητα ενός συστήματος ηλεκτρονικού υπολογιστή να εκτελεί εντολές, οι οποίες υπό φυσιολογικές συνθήκες απαιτούν ανθρώπινη νοημοσύνη.

Υστερα από συναντήσεις με εμπειρογνώμονες από κορυφαίους ειδησεογραφικούς οργανισμούς, όπως οι New York Times, το Bloomberg, το BBC, το Quartz, η Le Monde, η Morning Post της Νότιας Κίνας, το Spiegel Online, το Associated Press κ.ά., η ομάδα του κ. Μπέκετ διαπίστωσε ότι –όπως και σε κάθε αρχή υιοθέτησης μιας νέας τεχνολογίας– εντός των ειδησεογραφικών γραφείων υπάρχουν άνθρωποι ειδικοί, που καταλαβαίνουν την τεχνολογία και δεν τη φοβούνται. Ωστόσο φαίνεται πως παράλληλα ενυπάρχει

Συνάντηση της ομάδας του «Journalism AI» με εμπειρογνώμονες στο Παρίσι προς αναζήτηση βέλτιστων εφαρμογών της τεχνητής νοημοσύνης (AI) στη δημοσιογραφία. Μελέτη έδειξε ότι το 59% της ειδησεογραφικής βιομηχανίας χρησιμοποιεί ήδη εργαλεία της AI για να βελτιώσει το περιεχόμενό της.

μία αίσθηση «πολιτιστικής εχθρότητας» λόγω του γνωσιακού κενού. Η λύση, σύμφωνα με τον καθηγητή, είναι η εκμάθηση και η εξοικείωση των δημοσιογράφων με τα νέα αυτά συστήματα, με τους αλγόριθμους, αλλά και η ανάπτυξη στρατηγικής για το πού και υπό ποιες συνθήκες θα πρέπει να επενδύσουμε στην εφαρμογή της τεχνητής νοημοσύνης. Κατά τον κ. Μπέκετ, η AI μπορεί να ωφελήσει σημαντικά τη δημοσιογραφία.

Σε πρόσφατη μελέτη του, το Ινστιτούτο Reuters του Πανεπιστημίου του Οξφόρδης διαπίστωσε ότι το 59% της ειδησεογραφικής βιομηχανίας χρησιμοποιεί ήδη τα εργαλεία της τεχνητής νοημοσύνης για να βελτιώσει το περιεχόμενό της, ενώ το 35% χρησιμοποιεί AI για να βοηθήσει τους δημοσιογράφους να βρουν ιστορίες, αλλά και να τις «τοσέκάρουν» αποφεύγοντας

την αναπαραγωγή ψευδών ειδήσεων. «Τα Panama Papers είναι ένα λαμπρό παράδειγμα εφαρμογής της AI στην ερευνητική δημοσιογραφία», επισημαίνει ο κ. Μπέκετ. Η μηχανική μάθηση από την άλλη μπορεί να φανεί χρήσιμη εντός των ειδησεογραφικών γραφείων με πιο απλούς τρόπους, όπως για την ταχύτερη απομαγνητοφώνηση ή και μετάφραση κειμένων. Ωστόσο, ως πιο σημαντική συνεισφορά αναγνωρίζεται η επίδραση στην αναδιανομή περιεχομένου μέσω της χρήσης δεδομένων, τα οποία «θα μας βοηθήσουν τόσο να καταλαβαίνουμε καλύτερα τι ενδιαφέρει το κοινό, αλλά και να του δίνουμε τελικά την πληροφορία που θέλει και στη μορφή που θέλει να την καταναλώσει». Εξάλλου, η μεγαλύτερη πρόκληση στη δημοσιογραφία είναι ότι «υπάρχει πολλή εκεί έξω» και είναι ίδια, εξηγεί ο κ. Μπέκετ. «Χι-

λάδες άρθρα για το ίδιο θέμα, πολλά “άχρηστα” πληροφορία που οδηγεί τους αναγνώστες σε απογνώση στον αγώνα της αναζήτησης της μιας πληροφορίας που τους ενδιαφέρει. Το κατά πόσον βέβαια η τεχνητή νοημοσύνη θα βοηθήσει τους δημοσιογράφους να αντιμετωπίσουν αυτή την πρόκληση έγκειται στους ίδιους. Στο τέλος, η τεχνητή νοημοσύνη είναι απλώς ένα εργαλείο».

Ο μύθος

Ο κυρίαρχος μύθος γύρω από την τεχνητή νοημοσύνη είναι ότι τα ρομπότ θα αντικαταστήσουν τον άνθρωπο. «Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι όλες αυτές οι εφαρμογές δεν επιδιώκουν να αντικαταστήσουν τον άνθρωπο, τον δημοσιογράφο αλλά να λειτουργήσουν συμπληρωματικά και ως εκ τούτου πιο αποτελεσματικά. Δεν μπορούν, όμως, να λειτουργήσουν ακόμη χωρίς το

ανθρώπινο μυαλό», διευκρινίζει ο διευθυντής του POLIS. «Υπάρχουν ειδήσεις, όπως ο καιρός ή τα αποτελέσματα ποδοσφαιρικών αγώνων, που μπορεί να παραχθούν μέσω αυτοματοποιήσεων, ωστόσο ακόμη και εκεί η ανθρώπινη εμπλοκή είναι αναγκαία, καθώς πρέπει να κατασκευάσει και να ρυθμίσει τον αλγόριθμο προς αποφυγή λαθών ή ακόμη και αποκλεισμού πληροφοριών που οδηγεί σε αναπαραγωγή μεροληπτικών ειδήσεων», εξηγεί ο κ. Μπέκετ. Υπό αυτή την έννοια, η τεχνητή νοημοσύνη σίγουρα δεν αποκλείει την ανθρώπινη παρέμβαση, αντίθετα δημιουργεί ευκαιρίες για νέες θέσεις εργασίας, ενώ παράλληλα μπορεί να απελευθερώσει τους δημοσιογράφους να κάνουν πράγματα, στα οποία εκ των πραγμάτων είναι καλύτεροι, όπως η έρευνα ή οι συνεντεύξεις που απαιτούν ανεπτυγμένη ενσυναίσθηση.

Ο πολιτικός γρίφος της κλιματικής αλλαγής

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΝΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

καυσιμών. Οι βουλευτές των Εργατικών τον ειρωνεύτηκαν ως οπισθοδρομικό, που δεν καταλαβαίνει την οξύτητα του οικολογικού προβλήματος. Τα μειδιάματα πάγωσαν όταν ο συντηρητικός συνασπισμός του Μόρισον κέρδισε τις εκλογές, διαψεύδοντας όλα τα προγνωστικά. Βασικό στοιχείο της προεκλογικής στρατηγικής του ήταν να εμφανίσει την Κεντροαριστερά ως εκπρόσωπο των καλοζωισμένων αστικών στρωμάτων που υπερβάλλουν σε οικολογικές ευαισθησίες, αδιαφορώντας για τα ζωτικά προβλήματα επιβιώσης εργατών και αγροτών.

Δεν πρόκειται για μεμονωμένη

εξαίρεση. Ο ακροδεξιός Ζαΐρ Μπολσονάρο κέρδισε τις προεδρικές εκλογές της Βραζιλίας παρά την εξοργιστική αντιοικολογική πλατφόρμα του για την «εκμετάλλευση» της Αμαζονίας και την άρνηση της κλιματικής αλλαγής. Ανάλογη ήταν η περίπτωση Ντόναλντ Τραμπ, ο οποίος κέρδισε τις προεδρικές εκλογές όπως το Μίτσιγκαν, το Οχάιο και η Πενσιλβάνια χάρη και στην προπαγάνδα του ότι τα μέτρα των Δημοκρατικών κατά της κλιματικής αλλαγής θα στοιχίζαν θέσεις εργασίας. Ας μην ξεχνάμε, ακόμη, ότι το κίνημα των «Κίτρινων

Γιλέκων», που τόσο ταλαιπώρησε τον Εμανουέλ Μακρόν, πυροδοτήθηκε από τον οικολογικό (εντός ή εκτός εισαγωγικών) φόρο στα καύσιμα.

Ασφαλώς η εικόνα δεν είναι μονόχρωμη. Το νεανικό πανευρωπαϊκό κίνημα με τις οικολογικές πορείες και απεργίες, που έχει βρει την ηρωίδα του στο πρόσωπο της Σουηδής Γκρέτα Τούνμπεργκ εδώ και ένα χρόνο, είναι μόνο η κορυφή της παγόβουνου. Στις ευρωεκλογές του Μαΐου, οι Πρόσνοι σημείωσαν ορμητική άνοδο, φιλοδοξώντας μάλλον να εκτοπίσουν την υπό κατάρρευση Σοσιαλδημοκρατία σε

πολλές χώρες, συμπεριλαμβανομένης της Γερμανίας. Η διευθύντρια σύνταξης της Le Monde Σιλβί Κοφμάν εκτιμά πως ο παλιός διπολισμός Δεξιάς - Αριστεράς δίνει τη θέση του σε ένα νέο δίπολο Πράσινων - Ακροδεξιάς, με το φιλελεύθερο Κέντρο να συμπληρώνει το νέο πολιτικό τοπίο.

Πρόσφατη έρευνα της Κομισιόν δίνει τροφή σε παρόμοιες, τολμηρές εικασίες. Στο ερώτημα «ποια είναι τα πιο σημαντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η Ευρώπη», το 34% ιεραρχεί ως πρώτο ζήτημα τη μετανάστευση (πτώση έξι μονάδων από πέρυσι) και το 22% την κλιμα-

τική αλλαγή (άνοδος έξι μονάδων), αφήνοντας πιο πίσω την ανεργία, τα οικονομικά προβλήματα, την τρομοκρατία και την εγκληματικότητα. Ωστόσο το ανερχόμενο, στην Ευρώπη, πράσινο ρεύμα έχει να αντιμετωπίσει τις δικές του πολιτικές αντιφάσεις, που απειλούν να τη διαρρήξουν. Από τη μια πλευρά βρίσκονται φιλελεύθερων απόψεων πολιτικοί, όπως ο Ντανιέλ Κον-Μπεντίτ στη Γαλλία, και οι Πρόσνοι που συμμαχούν με Χριστιανοδημοκράτες σε κρατίδια της Γερμανίας και από την άλλη ριζοσπάστες που θεωρούν την οικολογία ασυμβίβαστη με τον οικονομικό φιλελευθερισμό. Οι τελευταίοι θυμίζουν ότι ο πατριάρχης του νεοφιλελευθερισμού, Μίλτον Φρίντμαν, έλεγε το 2003 ότι «το περιβάλλον είναι υπερτιμημένο πρόβλημα» και ότι «τα εργασιακά δικαιώματα και η προστασία του περιβάλλοντος θέτουν υπερβολικούς περιορισμούς» στην επιχειρηματικότητα.

Επιπλέον, τονίζουν ότι η διευθέτηση της παραγωγής που έχει ως αποτέλεσμα εξάρθρωτα προϊόντων «να διασκίζουν τρεις ή τέσσερις φορές τον Ειρηνικό Ωκεανό προτού καταλήξουν στα ράφια των σούπερ μάρκετ», όπως έγραφε ο Μπεν Κάσελμαν στους New York Times, επιβαρύνει τρομερά το φαινόμενο του θερμοκηπίου. Η ανάγκη ενός νέου οικονομικού μοντέλου, που θα συμφιλιώνει την ανάπτυξη με την προστασία του πλανήτη, είναι το μεγάλο στοίχημα για όσους επαγγέλλονται ένα πράσινο New Deal και δεν θέλουν να μείνει για μία ακόμη φορά ένα πουκάμισο αδειανό.

• **Ο κ. Στέφανος Κασσιμάτης** απουσιάζει σε άδεια.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΡΑΣΚΕΥΑ**

Ο δρόμος για την κόλαση

Κανείς δεν έχει το αλάθητο και όλοι κρινόμαστε. Προσωπικά θεωρώ ότι η περιβόητη ομιλία του Μακάριου στις 19/7/1974 στον ΟΗΕ δεν γράφτηκε από τον ίδιο, αλλά του δόθηκε αυτούσια και ήταν ένα καλοστημένο σκέδιο-απόπειρα να δοθεί νομική κάλυψη στην από πολλά χρόνια προσκεδισμένη εισβολή από το τουρκικό ΓΕΣ, κάτι που δεν υπήρχε το καλοκαίρι του 1964, όταν η εισβολή απειράπη μόνο μετά την επιστολή που απέστειλε ο πρόεδρος των ΗΠΑ, Τζόνσον στον Τούρκο πρωθυπουργό, Ινονού στις 5/6/1964. Τα λόγια του Μακάριου στην ομιλία του 19/7/1974 στον ΟΗΕ: «Καλώ τα μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας να καταβάλουν κάθε δυνατή προσπάθεια, ώστε να τεθεί ένα τέλος στην αφύσικη αυτή κατάσταση που δημιουργήθηκε με το πραξικόπημα των Αθηνών. Καλώ το Συμβούλιο Ασφαλείας να κάνει χρήση όλων των τρόπων και μέσων που διαθέτει, ώστε να αποκατασταθούν χωρίς καθυστέρηση η συνταγματική τάξη και τα δημοκρατικά δικαιώματα του λαού της Κύπρου. Όπως ανέφερα ήδη, τα γεγονότα της Κύπρου δεν αποτελούν εσωτερική υπόθεση των Ελλνοκυπρίων. Αφορούν και επηρεάζουν και τους Τουρκοκυπρίους. Το πραξικόπημα της ελληνικής χούντας αποτελεί εισβολή, και οι συνέπειές του πλήττουν ολόκληρο τον κυπριακό λαό, Έλληνες και Τούρκους. Τα Ηνωμένα Έθνη έχουν εγκαταστήσει μία ειρηνευτική δύναμη στην Κύπρο. Η παρουσία της δεν μπορεί να είναι αποτελεσματική υπό συνθήκες πραξικοπήματος. Το Συμβούλιο Ασφαλείας πρέπει να καλέσει το ελληνικό στρατιωτικό καθεστώς να αποσύρει τους Έλληνες αξιωματικούς που υπηρετούν στην κυπριακή εθνοφρουρά, και να θέσει τέλος στην εισβολή τους στην Κύπρο.» Συνθήκη Εγγυήσεως άρθρο 4 : «Άρθρο IV. Εν περιπτώσει παραβιάσεως των διατάξεων της παρούσης συνθήκης, η Ελλάς, η Τουρκία και το Ηνωμένον Βασίλειον αναλαμβάνουσι την υποχρέωσιν όπως διαβουλευόνται μετ’ αλλήλων όσον αφορά τας παραστάσεις ή τα μέτρα, τα αναγκαία δια την διασφάλισιν της τηρήσεως των εν λόγω διατάξεων. Εφ’ όσον κοινή ή συντονισμένη ενέργεια δεν ήθελεν αποδειχθεί δυνατή, έκαστη των τριών εγγυητριών δυνάμεων επιφυλάσσει εαυτή το δικαίωμα όπως ενεργήσῃ, με μόνον σκοπόν την επαναφοράν της διά της παρούσης συνθήκης δημιουργηθείσης κατάστασης» Σύμφωνα με γνωμοδότηση του Νομικού Τμήματος του ΟΗΕ (12/5/1959): «Εν τούτοις, εν τη παρούση καταστάσει αναπτύξεως του διεθνούς δικαίου, το άρθρον 3 (σ.σ. 4 του ελληνικού κεμμένου) της Συνθήκης δεν δύναται λογικώς να ερμηνευθεί ως παρέχον εις τους εγγυητάς απόλυτον δικαίωμα επεμβάσεως διά τας χρήσεως ενόπλου δυνάμεως, εις περιπτώσιν παραβιάσεως των διατάξεων της Συνθήκης. Τοιαύτη χρήσις bias δικαιολογείται μόνον εις περιπτώσιν αυτοαμύννης ή υπό την εξουσία των Ην. Εθνών ή επί τη προσκλήσει του Κυπριακού Κράτους.»

Πολύ σημαντική επίσης και η γνωμοδότηση του Frank Soskice (1/11/1963 πρώην Γενικού Εισαγγελέα του Η.Β., ο οποίος συμμετείχε στις δίκες της Νυρεμβέργης κατά των ναζί. «[...] 3. Οι λέξεις ‘να αναλάβω δράση’ που περιέχονται στο άρθρο IV της Συνθήκης Εγγυήσεων στις περιστάσεις που έχουν προκύψει νομιμοποιούν την Τουρκία να αναλάβει μονομερή στρατιωτική δράση χωρίς την έγκρισιν του Συμβουλίου Ασφαλείας; Όχι, και το Συμβούλιο Ασφαλείας δεν μπορεί να εγκρίνει τέτοια επέμβαση εκτός εάν η Τουρκία μπορέσει να αποδείξει ότι έκανε γνήσιες προσπάθειες να εξασφαλίσει συντονισμένη δράση με τις άλλες εγγυήτριες δυνάμεις της Συνθήκης.» Στρατιωτική επέμβαση μπορεί να γίνει μόνο με την έγκριση του Συμβουλίου Ασφαλείας και αφού αποδείξει ότι έκανε γνήσιες προσπάθειες να εξασφαλίσει συντονισμένη δράση με τις άλλες εγγυήτριες δυνάμεις. Ο Μακάριος, όπως ο ίδιος λέει, ζητάει τη συνδρομή του Συμβουλίου Ασφαλείας για να αντιμετωπιστεί η εισβολή της χούντας των Αθηνών που κινείται κατά των Ελλήνων, αλλά και των Τούρκων, συντονισμός μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας δεν μπορεί να γίνει εκ των πραγμάτων και το στρατιωτικό τμήμα του ΟΗΕ είναι ανήμπορο να παρέμβει σε αντίθεση με το 1964. Εξάκθαρα η δική μου και νομική άποψη είναι ότι σε καμιά απόλυτως περίπτωση δεν υπήρχε δικαίωμα στρατιωτικής εισβολής, αφού ανάμεσα σε άλλα, ψήφισμα του ΟΗΕ δεν υπήρχε προς αυτό, επίσης δεν υπήρξε συντονισμός/εμπλοκή της Αγγλίας παρά την υποχρέωσή της από τη Συνθήκη και ως μέλος του Συμβουλίου Ασφαλείας και προφανώς δεν υπήρξε πρόσκληση προς την Τουρκία.

Παρ’ όλα αυτά ο τουρκικός προπαγανδιστικός μηχανισμός έχει ως προμετωπίδα την εν λόγω ομιλία και αυτό βαρύνει αυτόν που την εκφώνησε. Η ιστορία πρέπει να μας διδάσκει φτάνει όμως και εμείς να θέλουμε να διδαχτούμε!

Ο κ. Μιχάλης Παρασκευάς είναι δικηγόρος.

Ο «Ιππόλυτος» του Ευριπίδη στο ρωμαϊκό θέατρο Caragra στην Ισπανία, κατά τη διάρκεια παράστασης στο Φεστιβάλ Κλασικού Θεάτρου της Μέριδα.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΤΡΟΥ Γ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ**

Η μόλυνση του νερού και οι επιπτώσεις της στην υγεία

Η σταδιακή αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη έχει ως αποτέλεσμα το λιώσιμο των παγετώνων, τη ραγδαία κλιματική αλλαγή, τα ακραία καιρικά φαινόμενα και την αλόγιστη άσκηση bias ενάντια στη φύση από τον ανθρώπινο παράγοντα, για να φτάσει σε πηγές νερού. Οι φυσικές πηγές νερού, όπως είναι οι ποταμοί, οι λίμνες, αλλά και τα υπόγεια ύδατα, κινδυνεύουν άμεσα από την ανεξέλεγκτη ρίψη πλαστικών απορριμμάτων, αλλά και από τη δημιουργία μικροπλαστικών, τα οποία παραμένουν στον βυθό, είτε για να καταναλωθούν από ζωντανούς οργανισμούς, είτε για να ξεπλυθούν από το νερό της βροχής και να καταλήξουν στη διατροφική αλυσίδα του ανθρώπου.

Ο κίνδυνος από τα πλαστικά απόβλητα είναι μεγάλος, καθώς αυτά μεταφέρονται μέσω του ανέμου και των απορριμμάτων των πλοίων στους ποταμούς και στους ωκεανούς, με αποτέλεσμα πανέμορφες παραλίες να μετατρέπονται σε βρωμερές χωματερές. Το πλαστικό, ως ανθεκτικό υλικό δεν διαλύεται εύκολα μέσα στο νερό και έτσι τα θαλάσσια απορρίμματα καταλήγουν στο στομάχι κελωνών, καρχαριών, φαλαινών και θαλάσσιων πουλιών. Με βάση στοιχεία της γερμανικής εφημερίδας Zeit δύο δισεκατομμύρια είδη μικροπλαστικών κολυμπούν ανεξέλεγκτα στον Ειρηνικό Ωκεανό, τα οποία κάποια στιγμή θα καταλήξουν στο πιάτο μας, μέσω των θαλασσινών ειδών που καταναλώνουμε.

Ένας άλλος σοβαρός κίνδυνος για τις θάλασσές μας είναι η εξόρυξη φυσικού αερίου και πετρελαίου που οδηγεί στη μόλυνση του νερού με πετρελαιοκηλίδες από τη διαρροή πετρελαίου στη θάλασσα. Το πετρέλαιο αποτελεί τον μεγαλύτερο εκθρό τόν κοραλλιών και άλλων θαλάσσιων οργανισμών, αφού δύσκολα μπορεί να καθαριστεί ή να απομακρυνθεί από τα πουλιά και τα βράχια. Εξάλλου η εξόρυξη στα βάθη των ωκεανών οδηγεί στην ανακάλυψη πλούσιων μετάλλων, όπως κοβαλτίου και ψευδάργυρου, τα οποία χρησιμοποιούνται στη βιομηχανία, επιφέροντας αρκετά έσοδα στις εταιρείες εξόρυξης.

Σε ένα άλλο επίπεδο η έλλειψη ψαριών αλλά και η υπεραλίευση καθιστούν τις θάλασσές μας φτωχότερες σε φυσικό πλούτο, ενώ ταυτόχρονα αυξάνουν τις καταστροφικές

ανθρώπινες δραστηριότητες. Η αύξηση της θερμοκρασίας και η κλιματική αλλαγή επιφέρουν αύξηση της θερμοκρασίας του νερού, με αποτέλεσμα να εξαφανίζονται ενδημικά είδη και να εμφανίζονται ξενικά, τα οποία είτε είναι επικίνδυνα για τον υπόλοιπο θαλάσσιο πλούτο, είτε είναι δηλητηριώδη για τον άνθρωπο. Το γεγονός αυτό καθιστά σήμερα ένα στα δέκα ψάρια των Ωκεανών μη βρώσιμη ή ακατάλληλο για κατανάλωση.

Το νερό καλύπτει σήμερα 70% της επιφάνειας της γης. Η συνεχής αύξηση της θερμοκρασίας του νερού των Ωκεανών και οι περιόδοι ατέλειωτου καύσωνα θα αποτελούν πλέον καθημερινό φαινόμενο. Οι θάλασσες μολύνονται από τα πλαστικά απορρίμματα, αλλά και από την εξόρυξη φυσικού πλούτου, με τον κίνδυνο να είναι για ορατός για τον άνθρωπο. Η φύση κινδυνεύει συγχρόνως από διάφορους άλλους παράγοντες, όπως η αύξηση του πληθυσμού και η συνεχής μετακίνηση ανθρώπων, παράγοντες που αυξάνουν την ανάγκη πρόσβασης σε καθαρό και πόσιμο νερό. Χωρίς νερό το ανθρώπινο είδος δεν μπορεί να επιβιώσει. Για αυτό ακριβώς ο άνθρωπος εξαναγκάζεται να ασκήσει υπερβολική βία ενάντια στη φύση, η οποία κάποια στιγμή θα εκδικηθεί αυτούς που την καταστρέφουν και δεν τη σέβονται. Στη νοτιοανατολική Βραζιλία ήδη παρατηρείται μεγάλη ξηρασία και αυτό οφείλεται πιθανότατα στη συνεχή αποψίλωση των δασών του Αμαζονίου, όπως γράφει στο βιβλίο του «Από τον μεγάλο πόλεμο στη διαρκή κρίση» ο Μαρκ Σενέ, με όλα τα συνεπακόλουθα για τον άνθρωπο και τις συνθήκες διαβίωσής του.

Η μόλυνση των υδάτινων πόρων, η λειψυδρία, η ξηρασία, οι δυνατός και σύντομες βροχοπτώσεις, θα αποτελούν πλέον σύννηθες φαινόμενο. Το νερό αποτελεί ουσιώδες στοιχείο για τη ζωή του ανθρώπου και των υπόλοιπων οργανισμών. Αν δεν προστατεύσουμε το φυσικό περιβάλλον και τις φυσικές του πηγές, όχι μόνο θα διψάσουμε, αλλά θα καταστούμε σταδιακά μεν, με βεβαιότητα δε είδος προς εξαφάνιση και θα αναγκαστούμε να ψάξουμε έναν άλλο, πιο πλούσιο σε νερό πλανήτη. Αν υπάρχει!

Ο κ. Άντρος Γ. Καραγιάννης είναι δήμαρχος Δερύνειας.

ΒΟΛΕΣ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΠΑΡΗ**

Ο «ππαράς» του Μόρφου Νεοφύτου

Ο «ππαράς», το χρήμα, η φιλαργυρία, είναι πολύ μεγαλύτερο πάθος από τα σαρκικά πάθη, έλεγε ο μητροπολίτης Μόρφου Νεοφύτου, στην επίμαχη ομιλία του στο Ακάκι, ομιλία για την οποία «πετροβολήθηκε και κανιβαλίστηκε». Αναφορά η οποία πέρασε στα «αζήτητα» των μέσων κοινωνικής δικτύωσης και των άλλων μέσων μαζικής επικοινωνίας. Ο πανιερότατος επεσήμανε ότι: «ο άνθρωπος μπορεί να ξεπεράσει τα σαρκικά, αλλά να πέσει στη φιλοχρηματία, γι’ αυτό και δεν πρέπει να απολυτοποιήμε την αγωνία μας στα σαρκικά. Εμείς στην Κύπρο είμαστε πολύ επιρρεπείς στη φιλαργυρία».

Ο Μόρφου Νεόφυτος επικαλέστηκε και τη μακαρίτισσα Μηλιά, την πονεμένη μητέρα του, η οποία υποδείκνυε στον γιο της, να προσέχει τα άσπρα (ασημένια νομίσματα) γιατί καταβάζουν τα άστρα. Διλαδή οδηγούν στην κατάρρευση ακόμη και αγίων ανθρώπων. Η σοφή μάνα, η λαϊκή γυναίκα, έλεγε με άλλα λόγια, τον στοίχο από τον ψαλμό του Δαυίδ: «πλούσιοι επιτώκευσαν και επείνασαν, οι δε εκζητούντες τον Κύριον ουκ ελαττωθήσονται παντός αγαθού» (Πλούσιοι οδηγήθηκαν στη φτώχεια και πείνασαν, όσοι όμως ζήτησαν με πόθο τον Κύριο και στήριξαν σ’ Αυτόν τις ελπίδες τους, δεν θα στερπηθούν κανένα αγαθό).

Δεν είναι τυχαίο καθόλου το γεγονός ότι η παράδοση στην Κύπρο θέλει την κοινωνία να ανέχεται τις σεξουαλικές παρεκτροπές, όχι όμως την τοκογλυφία. Η ανοχή ξεκινά από τους ταγούς της πολιτείας –ακόμη και σήμερα– και φθάνει μέχρι και τους εκκλησιαστικούς ταγούς. Στο παρελθόν είναι χαρακτηριστικές οι ιστορίες γυναικών, οι οποίες «ανάγισαν», μεγάλωσαν, τα εξώγαμα παιδιά των συζύγων τους, με την ίδια αγάπη με την οποία ανάγισαν τα δικά τους παιδιά. Ακόμη ήταν συχνές και οι ρήσεις γιαγιάδων προς τα εγγόνια τους να προσέχουν να μην ερωτευτούν τον τάδε νέο ή την τάδε νέα, γιατί λέγεται ότι είναι παιδί του παππού σου. Ωστόσο, η παράδοση στην Κύπρο δεν ανεχόταν ποτέ τους τοκογλύφους και τους κλέφτες. Συνήθως τα θέματα στόλιζαν τους «άρχοντες» με ανομολόγητες κατάρες και ανέμεναν τη θεία δική, η οποία συνήθως δεν αργούσε.

Συγκλονιστική είναι και η ιστορία με την πεζούλα του αρχιεπισκόπου Κύπρου, η οποία ήταν παράδοση αιώνων. Έξω από τον μαντρότοικο της παλιάς Αρχιεπισκοπής, ακριβώς δίπλα από το δώλοπρτι (την εξώθυρα) του κτηρίου υπήρχε ένα πεζούλι πάνω στο οποίο ανέβαινε ο αρχιεπίσκοπος, για να πεζέψει ή να ξεπεζέψει το αλόγο του, όταν ακόμα δεν υπήρχαν οι άμαξες. Δίπλα ακριβώς από το πεζούλι (την πεζούλα του αρχιεπισκόπου) υπήρχε μια βρεφοδόχη, η οποία ήταν μια εγκοπή στον τοίχο, με ξύλινο προστατευτικό κάλυμμα για το κρύο. Σε αυτή την εγκοπή, μητέρες τοποθετούσαν τα βράδια τα εξώγαμα βρέφη τους, με άκρα μυστικότητα, χωρίς να γίνεται γνωστή με οποιοδήποτε τρόπο η μητέρα του παιδιού. Το πρωί παραλάμβαναν τα εξώγαμα άνθρωποι της Αρχιεπισκοπής και τα έδιναν σε ειδικές τροφούς για να τα μεγαλώσουν, μέχρι να βρεθεί μια οικογένεια να να υιοθετήσει τα βρέφη. Μερικά, μάλιστα, από τα βρέφη τα μεγάλωνε η Αρχιεπισκοπή με δικά της έξοδα και ζούσαν μέχρι τα τελευταία τους μέσα στο κτήριο της Αρχιεπισκοπής, εκτελώντας διάφορες βοηθητικές ή άλλες εργασίες.

Στα μοναστήρια των Ιεροσολύμων αποτελεί παράδοση να μην καταθέτουν χρήματα στις Τράπεζες, ώστε να μη λαμβάνουν και να μην πληρώνουν τόκους. Τόσο στην Παλαιά, όσο και την Καινή Διαθήκη, αλλά και σε πολλά συγγράμματα των πατέρων της Εκκλησίας, καταδικάζεται η καταβολή τόκου. Ο Χριστός καταδικασε τους υποκριτές γραμματείς και τους Φαρισαίους, οι οποίοι με τοκογλυφικές μεθόδους άρπαζαν τα σπίτια των χήρων γυναικών. Ο Χριστός βεβαίως προχώρησε και στο επίπεδο της απόλυτης αγάπης, καλώντας τον πλούσιο νέο να διαθέσει όλη την περιουσία του για τους φτωχούς. Οι Ισραηλίτες σήμερα ακολουθώντας τον νόμο της Παλαιάς Διαθήκης λένε ότι διαθέτουν το 10% των εσόδων τους για φιλανθρωπίες. Το κοράνι προτρέπει τους πιστούς να διαθέτουν το ένα τρίτο της περιουσίας τους για τους φτωχούς. Ακόμη καλεί και τους αφεντάδες να πληρώνουν τους εργάτες πριν στεγνώσει ο ιδρώτας τους. Στο Οικουμενικό Πατριαρχείο οι οικονομικές συναλλαγές διέπονται από τους ρηκούς κανόνες και όχι από τους νόμους της Πολιτείας. Έτσι όσοι κλέβουν τα εκκλησιαστικά «παγκάρια» βρίσκονται αντιμετώπι με αφορισμούς και όχι με καταγγελίες στην Αστυνομία. Με άλλα λόγια, όλα ακολουθούν τη ρήση του Χριστού «Τα του Καίσαρος τω Καίσαρι και τα του Θεού τω Θεώ».

kaparisan@yahoo.gr

ΑΚΑΡΙΑΙΑ / Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Θλιβεροί όσο ποτέ

Το θέμα με τη δημαρχία της κατεχόμενης Αμμοχώστου φανερώνει πολλά. Και όλα έχουν να κάνουν με την ικανότητα των πολιτικών μας αρχηγών να έχουν αφενός επαφή με την πραγματικότητα και αφετέρου να οδηγούν αυτό τον τόπο σε ένα μέλλον. Η υπόθεση εξεύρεσης υποψηφίου δημάρχου, μετά τον ξαφνικό θάνατο του Αλέξη Γαλανού και οι γελόιες διαβουλεύσεις που έλαβαν χώρα μεταξύ των κομματάρχων αποδεικνύουν πως κανείς τους δεν είναι σε θέση να υπερβεί το μικροκομματικό του συμφέρον και να σκεφτεί το συμφέρον της χώρας.

Και το συμφέρον της χώρας, με έναν Οζερσάι, ο οποίος κάθε λίγο και λιγάκι δηλώνει ευθαρώς τις προθέσεις της Τουρκίας να ανοίξει παράνομα και ετοιθελικά την Αμμόχωστο, θα ήταν, αν μη τι άλλο, να

δείξουμε πως απέναντι σε τέτοιες προκλήσεις έχουμε την πολιτική διαύγεια να είμαστε ενωμένοι και ταγμένοι σε ένα ανώτερο (από το κόμμα και το μικροκομματικό συμφέρον μας) σκοπό.

Πράγμα που όχι μόνο δεν έκαναν οι κομματάρχες μας, αλλά αντ’ αυτού απέδειξαν με τον χειρίστο τρόπο πως ακόμα και την ώρα που η Αμμόχωστος κινδυνεύει να χαθεί, εκείνοι εξακολουθούν να κοιτάζουν γύρω τους μέσα από τα μυωπικά κομματικά τους γυαλιά. Θα μου πείτε –και πολύ σωστά– ότι αν λάβουμε υπόψη τις μέχρι τώρα μανούβρες τους στις κρίσιμες φάσεις αυτή της χώρας, τότε θα έπρεπε να αναμένουμε ότι και σε αυτό το θέμα θα ακολουθούσαν την ίδια πατέντα.

Αυτή τη φορά, όμως, δεν μπορεί να προσπεραστεί ο τρόπος που διαχειρίστηκαν τη δημαρχία Αμμοχώστου, με τη δικαιολογία ότι αυτοί είναι και αυτό ξέρουν κα-

λύτερα να κάνουν. Διότι οφείλουμε πλέον, και ειδικά όταν το εθνικό μας θέμα βρίσκεται σε τόσο καθοριστική φάση, να ξεγυμνώνουμε την ανεπάρκεια αυτών που μας παρουσιάζονται είτε ως πατριώτες, είτε ως οραματιστές, είτε ως γνώστες του καλού του τόπου.

Για να έχουμε επίγνωση πως η επικινδυνότητα της παρούσας φάσης καθίσταται ακόμη πιο σοβαρή, όχι μόνο λόγω της τουρκικής αδιαλλαξίας, αλλά και λόγω της πολιτικής ανεπάρκειας των πρωταγωνιστών της πολιτικής μας σκηνής. Όταν η Αμμόχωστος κινδυνεύει να χαθεί και όταν πρέπει να προτείνεις έναν υποψήφιο, ο οποίος –σημειώστε– πως μόνο 18 μήνες θητείας καλείται να υπηρετήσει, τότε δεν χρειάζεται ιδιαίτερη πολιτική δεινότητα για να αντιληφθείς πως πρόκειται για μια συμβολική κίνηση, πολιτικής πρωτίστως σημασίας, και πως ακριβώς γι’ αυτό οφείλεις να επι-

δείξεις πολιτική ενότητα. Οι κομματάρχες μας, ωστόσο, παρότι στην αρχή έθεσαν οι ίδιοι το θέμα εξεύρεσης κοινού υποψηφίου, στην συνέχεια δεν στάθηκαν ικανοί να φανούν πιστοί ούτε απέναντι στην ίδια τους την πρόθεση.

Και ο λόγος είναι βέβαια, γιατί ποτέ δεν είχαν πραγματικά αυτή την πρόθεση, αλλά ήταν ακόμα ένας από τους εξυπνακιστικούς τους ελιγμούς προκειμένου να τη «φέρουν» ο ένας στον άλλο» και να κερδίσουν στα σημεία. Τα δικά τους θλιβερά σημεία, τα οποία όσο κι αν τα ενώσεις δεν σχηματίζεις ούτε το ένα τρίτο της μεγάλης εικόνας. Και η μεγάλη εικόνα αυτή τη στιγμή λέει πως η δημαρχία Αμμοχώστου έπρεπε να είναι απαλλαγμένη από κομματικά χρώματα και αποχωρήσεις.

Έπρεπε να καθίσουν όλοι τους και να συμφωνήσουν σε έναν κοινό υποψήφιο με κριτήριο την αγάπη του για την πόλη

και την ακεραιότητα της προσωπικότητάς του. Τελεία και παύλα.

Αντ’ αυτού μετέτρεψαν το θέμα της δημαρχίας της Αμμοχώστου σε κομματική διαμάχη και παρασκηνιακές διαβουλεύσεις για το ποιος θα κυριαρχήσει έναντι ποιου. Μια θλιβερή γελοιότητα που πλέον ξεπερνά τα όρια της προσβολής της νομοκρατίας μας και φτάνει στα όρια της επικινδυνότητας για το παρόν και το μέλλον του τόπου. Διότι, όταν ακόμα και πάνω από μια πόλη-φάντασμα επιμένουν να κυματίζουν τα χρώματα του κόμματος, ανίκανοι να σταθούν στο ύψος των περιστάσεων και ανήμποροι να υπερβούν τα στενά πλαίσια της μικροκομματικής τους σκέψης τότε ναι, έχουμε πολύ περισσότερους λόγους να ανησυχούμε για το μέλλον αυτού του τόπου.

elenixenou11@gmail.com

Μια δύσκολη μάχη που αξίζει να δοθεί

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Ο πρωθυπουργός κέρδισε τον ΣΥΡΙΖΑ ύστερα από μια σκληρή μάχη. Τώρα πρέπει να κερδίσει τη μάχη του ξεριζώματος του παλαιοκομματικού DNA από το κόμμα του. Δεν θα είναι εύκολη υπόθεση. Ο κ. Μπτοστάκνς τόλμψε να τοποθετήσει σε ορισμένες καίριες θέσεις μη κομματικά στελέχη, με μοναδικό κριτήριο το αν μπορούν να κάνουν τη δουλειά που τους ανατέθηκε ή όχι. Αυτό προκάλεσε γκρίνια στον κύκλο των «γνωστών υπόπτων», οι οποίοι

Τώρα ο πρωθυπουργός πρέπει να κερδίσει τη μάχη του ξεριζώματος του παλαιοκομματικού DNA από το κόμμα του. Δεν θα είναι εύκολη υπόθεση.

όταν η Νέα Δημοκρατία βρίσκεται στην αντιπολίτευση κινούνται στα καφέ του Κολωνακίου, ανεβαίνουν παραδοσιακά στη Διεθνή Εκθεση Θεσσαλονίκης και συμμετέχουν σε πηγαδάκια στα κομματικά συνέδρια.

Σε αντίθεση με τους εθελοντές και τα περισσότερα τοπικά στελέχη, βλέπουν την άνοδο της Ν.Δ. στην εξουσία όχι ως μια ευκαιρία να αλλάξει η χώρα, αλλά να αναλάβουν οι ίδιοι κάποια θέση στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Πρόκειται —δυστυχώς— για μια

κουλτούρα που διαπερνάει όλα τα κόμματα εξουσίας. Η οποία έχει πραγματικό κόστος για τη χώρα. Όλοι μας πληρώνουμε ποικιλοτρόπως έναν άσχετο διοικητή νοσοκομείου ή ενός φορέα συγκοινωνιών.

Η αλήθεια είναι ότι δεν υπάρχει υπερπροσφορά επιτυχημένων από την αγορά για τις περισσότερες θέσεις, που έχουν μικρές απολαβές και πάρα πολλούς νομικούς και άλλους κινδύνους. Δεν μπορεί όμως να είναι αυτή η δικαιολογία για να συνεχισθεί η λογική του κράτους-λαφύρου, την οποία ο ΣΥΡΙΖΑ έκανε ό,τι μπορούσε για να την εδραιώσει εκ νέου στα επίπεδα της καταρραμένης δεκαετίας του 1980.

Οι πιέσεις θα είναι μεγάλες, όπως φάνηκε στην περίπτωση του πρωθυπουργικού γραφείου της Θεσσαλονίκης. Τα επικειρήματα εναντίον της πρόσληψης κρατικών στελεχών μέσα από ανοικτούς διαγωνισμούς δεν είναι πειστικά.

Το εγχείρημα του μπτρώου για την επιλογή νέων υποψήφιων βουλευτών έδειξε πόσο δύσκολη είναι η ανανέωση του πολιτικού προσωπικού σε μια τόσο «κλειστή» κοινωνία.

Αποτυχημένοι πολίτευτές περιμένουν να βουλευτούν κάτω, επικαλούμενοι το πόσο «προδομένοι» νιώθουν.

Με λίγα λόγια, «Δανία του Νότου» είναι πολύ δύσκολο να γίνουμε. Η μάχη που αξίζει όμως να δοθεί είναι για ένα μοντέλο διακυβέρνησης που θα είναι τουλάχιστον κατά το 30%-40% «δανζικό» και το υπόλοιπο, παλιό καλό παλαιοελλαδίτικο...

Φοίνεται ότι ο ΣΥΡΙΖΑ εξέλαβε το 30% των εθνικών εκλογών ως επιβράβευση της ηπτείας του και της θέσης του πριν από τις πολιτικές εκλογές. Αυτό ίσως εξηγεί την εμμονή των στελεχών και φερέφωνών του να επιτιθενται συνεχώς στον Κυριακό Μπτοστάκν προσωπικά, καθώς και να παρουσιάζουν την κυβέρνησή του ως την επέλαση μιας εκδικητικής Δεξιάς. Ξεκινώντας, ενώ θα αναγκάσει την κυβέρνηση να δικαιολογεί συνεχώς τις δικές της πράξεις και συνεπώς να παρουσιάσουν τον αντίπαλο ως επικίνδυνο —έως και απάνθρωπο— του στερούν τη νομιμοποίηση να

πράξει οτιδήποτε. Εάν πάλι κάνει κάτι, το αποτέλεσμα θα παρουσιάζεται είτε ως αποτυχία είτε ως μέρος σκοτεινού, αντιλαϊκού σχεδίου. Έτσι, καθρεφτίζοντας την τακτική που εφάρμοζε η Δεξιά του Ψυχρού Πολέμου, ο ΣΥΡΙΖΑ παρουσιάζει την κυβέρνηση του Κυριάκου Μπτοστάκν σαν φάντασμα από το παρελθόν, ένα φάντασμα, όμως, που μόνον ο ΣΥΡΙΖΑ πασχίζει να κρατάει εν ζωή με τέτοιες αναφορές. Επειδή το παρελθόν δεν αρκεί, οι προπαγανδιστές του δεν χάνουν ευκαιρία να ταυτίσουν τον Έλληνα πρωθυπουργό με πιο σύγχρονους μπαμπούλες —όπως ο Ορμπαν, ο Μπολσονάρο, ο Πινουσέτ. (Ο Ντόναλντ Τραμπ, για κάποιο λόγο, δεν συμπεριλαμβάνεται στο συριζαϊκό πανδαιμόνιο.) Επιστρατεύουν ό,τι μπορεί να παρουσιάσει τον Έλληνα πρωθυπουργό ως «ξένο» και ως εχθρό του λαού — ό,τι, δηλαδή, κάνουν οι προπαγανδιστές σε αυταρχικά καθεστώτα σε κάθε εποχή.

Γι' αυτό, στην αρχή της ηπτείας του Κυρ. Μπτοστάκν, στελέχη του ΣΥΡΙΖΑ τον παρουσιάζουν ως αυταρχικό, υποκριτή, δικαστικό με αντιδημοκρατικά ένστικτα, μπλεγμένο σε σκάνδαλα, εχθρό των εργαζομέ-

νων, απάνθρωπο στην αντίληψη του για τους πρόσφυγες και μετανάστες, περιορισμένο από νοσταλγούς της χούντας, κ.ο.κ. Μόνον όσοι είναι τυφλωμένοι από την προπαγάνδα ή ζουν εκτός Ελλάδας και δεν παρακολουθούν τι συνέβαινε εδώ τα τελευταία χρόνια θα μπορούσαν να πιστέψουν αυτά. Αυτό, όμως, είναι κέρδος για τους προπαγανδιστές. Οι υπόλοιποι γνωρίζουμε και τις επιδόσεις του ΣΥΡΙΖΑ στην εξουσία και την προσωπική πορεία των κ. Μπτοστάκν και Τσίπρα και μελών των κυβερνήσεών τους. Γνωρίζουμε, επίσης, τις τεράστιες δυσκολίες που η νέα κυβέρνηση έχει να αντιμετωπίσει, σε μια χώρα εξαντλημένη από τα χρέη και την κακοδιοίκηση δεκαετιών, από τις αποτυχίες, τους ερασιτεχνισμούς και τις πληγές της κρίσης, από τις εμμονές του παρελθόντος, από τη σχεδόν θεσμική προσήλωσή σε δυσλειτουργίες και διαστρεβλώσεις στη διοίκηση, στην οικονομία, στην εκπαίδευση, στη σχέση πολίτη - κράτους. Ενώ ο ΣΥΡΙΖΑ απέτυχε σε όλα σχεδόν τα σημεία, κατηγολλεί από τώρα τη Νέα Δημοκρατία — όχι τόσο για όσα η κυβέρνηση θέλει να κάνει, αλλά για όσα ο

ΣΥΡΙΖΑ ισχυρίζεται ότι αυτή εκπροσωπεί. Η προπαγάνδα πάντα αδικεί όσους εργάζονται με συνέπεια και σοβαρότητα για το καλό των πολιτών. Η απαξίωση έχει στόχο τους αντιπάλους, αλλά παγιδεύει τα στελέχη και των δύο πλευρών σε μια άρρωστη αντίληψη. Η προσπάθεια του ΣΥΡΙΖΑ να απαξιώσει στελέχη της νέας κυβέρνησης οδηγεί σε ένα κλίμα όπου ξεχνιούνται και όσα θετικά πέτυχαν οι ίδιοι. Η υπονόμευση της προσπάθειας της κυβέρνησης Μπτοστάκν να καταπασεί με χρονίζοντα προβλήματα, όπως η δυσλειτουργία του κράτους, η ανομία, η αναιμική ανάπτυξη, δεν απαλλάσσει τον ΣΥΡΙΖΑ από την κρίση των πολιτών. Αντιθέτως, τους αναγκάζει να αναρωτηθούν τι έκανε ο ΣΥΡΙΖΑ ως κυβέρνηση. Πόσοι από τους πολίτες του 30% είναι τόσο ικανοποιημένοι με όσα έβλεπαν στα πανεπιστήμια, στους δρόμους, στην ανάπτυξη, ώστε να συμφωνούν με την υπονόμευση των σημερινών προσπαθειών; Ό,τι θετικό πράξει η νέα κυβέρνηση θα εκθέτει τον ΣΥΡΙΖΑ. Και όσο ο ΣΥΡΙΖΑ σπληνίζεται στην προπαγάνδα και στο πεζοδρόμιο, τόσο θα παραμένει εγκλωβισμένος στο παρελθόν.

Μένουν πολλά να γίνουν...

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΩΡΑΝΙΔΗ**

Η ολιγοήμερη διακοπή των εργασιών του Κοινοβουλίου είναι απολύτως αναγκαία. Όχι απλώς για τους καταπονηθέντες βουλευτές, αλλά και για την αλλαγή του κλίματος, που παραμένει οξυτάτα προεκλογικό. Θα πρέπει όλοι να κατεβούν από τα «μπαλκόνια» και να ασχοληθούν —πρωτίστως οι υπουργοί— με τα χαρτοφυλάκια που τους εμπιστεύθηκε ο πρωθυπουργός.

Ο κ. Κυριάκος Μπτοστάκνς έθεσε πολύ υψηλά τον πήχυ των αποδόσεων στα μέλη του υπουργικού του συμβουλίου. Οι φανασκίες, καταγγελίες και άλλα παρόμοια θεατρικά δεν συνιστούν άσκηση κυβερνητικής πολιτικής, διότι τις προσδοκίες που δημι-

σμα, διότι από αυτό και μόνον κρίνεται. Η εξαγγελία προθέσεων έληξε με το τέλος της προεκλογικής εκστρατείας.

Η συμφωνία των Πρεσπών, που έθεσε τέλος σε μια εκκρεμότητα περίπου τριών δεκαετιών και οδήγησε στην εξομάλυνση των σχέσεων της Ελλάδας με τη Βόρεια Μακεδονία, επικρίθηκε με ιδιαίτερη οξύτητα από τη Ν.Δ. και σύμπασα την αντιπολίτευση. Ωστόσο, εάν ο κ. Τσίπρας, επικαλούμενος το πολιτικό κόστος και τον κίνδυνο διασπάσεως του κυβερνητικού συνασπισμού —που όντως συνέβη— δεν υπέγραφε τη συμφωνία (που φυσικά δεν είναι τέλεια), τότε η διαχείριση ενός πειστικού προβλήματος θα έπρεπε στην Ν.Δ., και αυτός θα ήταν ο μεγαλύτερος εφιάλτης του κ. Μπτοστάκν. Ας είμαστε ειλικρινείς με τον εαυτό μας.

Εάν ο κ. Μπτοστάκνς καταφέρει να εφαρμόσει το 15% αυτών που έχει στον νου του, θα είναι ένας πολύ επιτυχημένος πρωθυπουργός.

Τέλος, οι σχέσεις της Ελλάδας με τις ΗΠΑ και το ΝΑΤΟ όχι απλώς δεν διαταράχθηκαν, όπως θα ανέμενε κανείς με την άνοδο μίας κυβερνήσεως της «ρίζοπαστικής Αριστεράς», αλλά εδραιώθηκαν και ενισχύθηκαν.

Μένουν πάρα πολλά να γίνουν από την κυβέρνηση του κ. Μπτοστάκν και στον τομέα της οικονομίας και στην αναδιάρθρωση του κράτους.

Οι δυσκολίες που θα αντιμετωπίσει θα είναι κολοσσισαίες, πολύ μεγαλύτερες από τις διαπραγματεύσεις με την τρόικα και τους εταίρους μας. Διότι με τη χαλάρωση των πάντων επί δεκαετίες, την πίεση που υπέστη η κοινωνία επί εννέα χρόνια, και ασφαλώς θα εξακολουθήσει για ένα μακρότατο διάστημα, έχουν αναπτυχθεί τεράστιες δυνάμεις αδρανείας, συμπεφέροντα που αξιοποιούν τις αρρυθμίες του κράτους προς ίδιον πλουτισμό, που δεν είναι διόλου εύκολο να εκριζωθούν, και κυρίως προσδοκίες. Εάν ο κ. Μπτοστάκνς καταφέρει να εφαρμόσει το 15% αυτών που έχει στον νου του, θα είναι ένας πολύ επιτυχημένος πρωθυπουργός. Ο πατέρας του, από τους εμπειρότερους πολιτικούς της Ελλάδας, δεν τα κατάφερε στο παρελθόν.

Ο πρωθυπουργός, συνταγματικός μονοκράτορας στην Ελλάδα, αποφάσισε να ξεκινήσει η προετοιμασία, προκειμένου, τον μεθεπόμενο χρόνο (2021), να γιορτάσουμε οι Έλληνες τη συμπλήρωση δύο αιώνων από τον ξεσπασμό των προγόνων μας για την απελευθέρωση από τους Τούρκους.

Το πρόσωπο που διάλεξε ο πρωθυπουργός για την προεδρία της επιτροπής εορτασμού, δηλώνει τι ο ίδιος φαντάζεται και τι περιμένει να οργανωθεί, προκειμένου να τιμηθεί η επέτειος: Περίπου τα γνωστά πανηγυρικά «ευρήματα» σκηνοθετικού εντυπωσιασμού, που επαναλαμβάνονται στις ενάρξεις «ολυμπιακών αγώνων», σε φιέστες καρναβαλικές, σε διεθνή τουρνουά ποδοσφαίρου κ.ά.α.

Απόλυτος στόχος, να κερδηθούν οι εντυπώσεις, να εκστασιαστεί το πόπολο, να ενδιαφερθούν για το θέαμα τα διεθνή τηλεοπτικά δίκτυα.

Στόχος παντού και πάντοτε οι εντυπώσεις: Στην οργάνωση της παραγωγής, στην αγορά προϊόντων, στη διακίνηση ιδεών, στην επιστημονική κατάρτιση, στον ανταγωνισμό εμπορικών αθλητικών ομάδων, εμπορικών πολιτικών κομμάτων, εμπορικών τηλεοπτικών καναλιών και ραδιοφώνων. Έτσι και με την επιλογή του πρωθυπουργού για την προεδρία του εορτασμού δύο αιώνων από την «παλιγγενεσία», πρώτο κριτήριο η ικανότητα εντυπωσιασμού των ασχέτων.

Ο συνταγματικός μονοκράτορας πρωθυπουργός θα μπορούσε να είχε, έστω και μόνο, ξεφυλλίσει το αυτοβιογραφικό πόνημα της εκλε-

κτής του — εκδόθηκε το 2013. Θα είχε τότε, ίσως, κάτι αντιληφθεί για τη διαφορά της σοβαρότητας από την ελαφρότητα, του δημιουργικού ταλέντου από την επιδεικτική επιδεξιότητα. Ίσως όλα να ήταν διαφορετικά στην πατρίδα μας, αν έστω κι ένας πρωθυπουργός, στα τελευταία σαράντα χρόνια, μπορούσε να διακρίνει την κρίσιμη διαφορά του σοβαρού από το ασόβαρο, του πραγματικού από τις εντυπώσεις.

Ασφαλώς προσβάλλει την όποια έλλογη ευαισθησία η πρωθυπουργική επιλογή της προέδρου για την προετοιμασία του εορτασμού της παλιγγενεσίας. Όμως, ολόκληρο το «σύστημα» διαχειρίσις της ελληνικής συνέχειας στη χώρα μας (κυβερνήσεις, κόμματα, η κρατική μηχανή, η Δικαιοσύνη, τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, οι Επίσκοποι, οι Ενοπλες Δυνάμεις, η Τοπική Αυτοδιοίκηση ή ό,τι άλλο) βεβαιώνουν, έμπρακτα, καθημερινά και με έμφαση ότι αντιλαμβάνονται την «παλιγγενεσία» ακριβώς όπως και ο πρωθυπουργός: Δηλαδή, ακριβώς όπως μια πρόλην αποικία που αποτινάγει, με τεράστιες θυσίες, τον ζυγό αθέλητης δουλείας αιώνων, για να της παραχωρηθεί μια πιο λουστραρισμένη, αλλά τώρα θελημένη υποδούλωση: ηδονικά καμουφλαρισμένος αυτεξευτελισμός.

Κατάφαση ή αντίρρηση σοβαρή γι' αυτή την ποσοποίηση προϋποθέτει μελέτη πολλή και δίχως προκατάληψεις — μια επιφυλλίδα μόνον σαν πρόκληση μπορεί να λειτουργήσει. Με την καταθλιπτική, εκ προτέρου επίγνωση ότι και η πρόκληση είναι προ πολλού παγιδευ-

μένη: Η συντριπτική πλειονότητα των Ελλληνωνώνων σήμερα είναι απολύτως βεβαιωμένη ότι έχει την «ορθή» άποψη, έστω κι αν την αντλεί από επιπόλεια ψλοδιαβάσματα ή κυρίως από την εγκληματική ανευθυνότητα των ΜΜΕ. Δεκατίες τώρα (τουλάχιστον τέσσερις) η ιστορικο-υλιστική προπαγάνδα μονοπωλεί τα κρατικά και ιδιωτικά ΜΜΕ στη χώρα μας.

Το ερώτημα είναι απλό: Ποιος ήταν ο Ελληνισμός πριν την παλιγγενεσία και ποιος είναι σήμερα; Η απάντηση μπορεί να ελεγχθεί με δεδομένες μετρήσεις, πολλαπλά βεβαιωμένες μαρτυρίες: Οι Έλληνες τότε, πριν την «παλιγγενεσία», ήταν πολλοί και μεγάλες πληθυσμικές ομάδες διάσπαρτες τόσο μέσα στην Οθωμανική Αυτοκρατορία όσο και σε χώρες της Ευρώπης, της Ασίας, της Αφρικής. Με τα λόγια του Ελύτη, ο Έλληνας τότε «ανάσαινε (ακόμα) τον αέρα μιας περίπου αυτοκρατορίας. Οι δυνατότητές του να κινηθεί χωρίς διαβατήριο γλώσσας καλύπτανε μεγάλα μέρη της Ιταλίας και της Αυστρίας, ολόκληρη την Αίγυπτο, τη Νότιο Βουλγαρία, τη Ρουμανία, τη Ρωσία του Καυκάσου και φυσικά την Κωνσταντινούπολη με την ενδοχώρα της, ως κάτω, κατά μήκος του Αιγαίου, τη λεγόμενη στις μέρες μας νοτιοδυτική Τουρκία».

Έστω και μόνο τα κτίρια που άφρασαν πίσω τους οι Έλληνες στην Τεργεστή, στην Οδησό, στη Βιέννη, στη Βενετία, στη Μασσαλία, στην Αλεξάνδρεια, στο Κάιρο, στο Βουκουρεστί βεβαιώνουν το συναρπαστικό παράδοξο: Οτι υποδούλοι στους Τούρκους οι Έλληνες ήταν

άρχοντες. Λαός με πηγαία περηφάνια για τη γλώσσα του, την Ιστορία του, τους προγόνους του, την πίστη του. Οικονομικοί μεγιστάνες στα μεγάλα αστικά κέντρα της εποχής, άρχοντες καλλιέργειας της ευαισθησίας στην άγνονη ύπαιθρο και στα νησιά, με τη συναρπαστική ποικιλότητα της λαϊκής φορεσιάς, της σοφής και έκπαγλης λαϊκής αρχιτεκτονικής, της λαϊκής μουσικής, αυτοδιαχειριζόμενων κοινοτήτων.

Μετά τη δολοφονία του Καποδίστρια και την οθωνική ασέλγεια βιασμού της Ελληνικότητας από τον φορμαλιστικό «εξευρωπαϊσμό», οι Έλληνες δεν είναι πια Έλληνες. Η εικόνα λαού αρχόντων καταπόθηκε από τα στερεότυπα των «αντζέρηδων» στα εορταστικά της Αμερικής, των εξαθλιωμένων που «ξύνουν ψάρια» στα Fish and Chips της Αυστραλίας, των ανθρακωρύχων του Βελγίου, των Gastarbeiter της Γερμανίας. Χάθηκε αμετάκλητα ο Ελληνισμός της Μικράς Ασίας, του Πόντου, της Ανατολικής Θράκης, της Ανατολικής Ρωμυλίας, της Βόρειας Ηπείρου, της Βόρειας Κύπρου, της μακεδονικής Πελαγονίας.

Η βαρύτερη απώλεια δεν είναι οι χαμένες πατρίδες, οι σφαγμένοι, τυραννισμένοι εξοντωμένοι Έλληνες της άλλου ελληνικής «οικογένειας». Είναι η οριστική απόσβεση του ελληνικού «τρόπου». Δεν υπάρχει πια γλώσσα να συνεχίσει την ελληνική μοναδικότητα, κοινή επίγνωση Ιστορίας, σώμα εκκλησιαστικής κοινωνίας, διασπορά που να λογαριάζει με καύχηση την ελληνικότητά της.

Και ούτε ένας «θάνατος από ανδία», δηλωτικός αντίστασης στη νεκροφόρο φέεστα της Γιάννας.

«Ο σπείρων φαύλα θερίσει κακά»

Του **ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ**

«**Ο κ. Προδρόμου** αργά και σταδιακά φαίνεται να βρίσκει τον ‘παλιό καλό εαυτό του’. Εκείνον του 2004. Τότε που διαφωνούσε με την ομοσπονδιακή λύση του Κυπριακού, διαγραφόταν από τον ΔΗΣΥ και ίδρυε την Ευρωπαϊκή Δημοκρατία, επιζητώντας άλλο πλαίσιο λύσης του Κυπριακού», αναφέρεται σε απαντητική γραπτή δήλωση του ΑΚΕΛ προς τον κυβερνητικό εκπρόσωπο Πρόδρομο Προδρόμου.

«Αντιπαρερχόμενος τις προσωπικές επικρίσεις, πραγματικά δεν είμαι βέβαιος αν το ΑΚΕΛ θέλει να θυμηθούμε τώρα και να συζητήσουμε όχι τόσο τι, όσο κυρίως γιατί ο καθένας αποφάσισε και ψήφισε ό,τι ψήφισε το 2004», απάντησε στα πιο πάνω ο κ. Προδρόμου. Τι να πεις. Να κλάψεις ή να γελάσεις; Να χαρείς ή να πέσεις σε κατάθλιψη; Να ελπίζεις ή να παραδεχτείς ότι ήρθε το τέλος;

Αν όλα αυτά δεν τα έλεγαν πολιτικοί τότε το πρόβλημα δεν θα ήταν και τόσο σοβαρό. Θα ήταν μια κλασική κλινική περίπτωση, η οποία με την ενδεχόμενη φαρμακευτική αγωγή θα μπορούσε σύντομα να θεραπευθεί. Όταν όμως τα λένε οι πολιτικοί μας τότε το θέμα περιπλέκεται με ανύπαρκτες προοπτικές ιασης. Το ΑΚΕΛ και ο κυβερνητικός εκπρόσωπος κατακρίνουν ο ένας τον άλλο για τη στάση τους στο δημοψήφισμα του 2004. Μπορεί να είμαστε αποκαυμένοι, να μας έχουν αποκαυνώσει για να είμαστε ειλικρινείς, αλλά ακόμα διατηρούμε τα στοιχειώδη της κοινής λογικής. Όχι ψήφισε το ΑΚΕΛ , όχι και ο κυβερνητικός εκπρόσωπος. Από ό,τι θυμάμαι στο δημοψήφισμα υπήρχαν μόνο δυο επιλογές. Ναι ή όχι. Δεν υπήρχε χώρος για να αναπτύξει ο καθένας τους λόγους που τάχθηκε υπέρ της μιας ή της άλλης επιλογής. Δεν σε ρωτούσαν να αναπτύξεις το σκεπτικό της απόφασής σου. Ούτε υπήρξε διαβάθμιση του Όχι. Δεν υπήρξε δυνατότητα για Όχι με το μέγεθος. Ούτε μικρό ούτε large όχι. Σκέτο Όχι ή σκέτο Ναι.

Συνεπώς το Όχι του ΑΚΕΛ είχε ακριβώς τις ίδιες καταστροφικές συνέπειες με αυτό του κυβερνητικού εκπροσώπου. Ανεξαρτήτως αν σήμερα οι θέσεις του κόμματος της αριστεράς είναι σωστές (πατριωτικές, όπως τις χαρακτήριζε ο Αβέρωφ Νεόφυτου), το Όχι του 2004 είναι ένα εθνικό βαρίδι που πάντα θα το φέρουν μαζί τους.

Και επειδή η παραδόξότητα σε αυτόν τον τόπο έγινε καθημερινότητα, 15 χρόνια μετά αντί να ακούσουμε μια απολογία από αυτούς που στην ουσία είπαν Όχι στον τερματισμό της κατοχής, είπαν Όχι στην αποχώρηση των τουρκικών στρατευμάτων, είπαν Όχι στην επιστροφή της Αμμοχώστου και της Μόρφου, εμμέσως πλην σαφώς, ακούμε το μέα κουλ-

πα από αυτούς που τότε τήρησαν πατριωτική στάση. Από αυτούς που είπαν Ναι στην επανένωση.

Οι πιο πάνω αναφορές του ΑΚΕΛ και του Πρόδρομου Προδρόνου για το 2004 είναι σήμερα περισσότερο από επίκαιρες. Με την οριστικοποίηση της δικοτόμησης να είναι το πιθανότερο σενάριο, ίσως ήρθε η ώρα του τελικού λογαριασμού. Ίσως ήρθε η ώρα να κάνουμε ταμείο και να δούμε αν η απόφασή μας τότε, δηλαδή να απορρίψουμε το μόνο σχέδιο λύσης που είχε αποδεχτεί η άλλη πλευρά, ήταν σωστή. Ίσως ήρθε η ώρα να αξιολογήσουμε το τι απορρίψαμε και τι παίρνουμε στο τέλος.

Σίγουρα η ετυμγορία του λαού είναι πάντα σεβαστή. Το 76% απέρριψε το σχέδιο Ανάν. Όμως θα πρέπει να δούμε γιατί ο λαός τήρησε τέτοια στάση. Μήπως γιατί προτίμησε τη δικοτόμηση, δηλαδή το Taksim του Ραούφ Ντενκτάς; Ασφαλώς όχι. Εμείς οι Κύπριοι έχουμε πολλά ελαττώματα όμως, τουλάχιστον τότε, δεν θα συναινούσε κανένας στην οριστική διαίρεση της πατρίδας μας.

Ο λαός καταψήφισε το σχέδιο λύσης του ΟΗΕ, γιατί κάποιοι επιτήδειοι πολιτικάντηδες τον παραμύθισαν. Γιατί κάποιοι του υποσχέθηκαν λαγούς με πετραχήλια. Τοιμεντώματα, ευρωπαϊκές λύσεις, σωστά περιεχόμενα και άλλα κουραφέζαλα.

Είτε μας φρέσει είτε όχι, μπορεί η Κύπρος να δικοτομήθηκε για πρώτη φορά το 1963 με τα μεγαλειήβολα σχέδια του εθνάρχη μας και να εδραιώθηκε περατιέρω η διαίρεση το 1974, αλλά η οριστικοποίηση της δικοτόμησης άρχισε το 2004 με το μεγάλο και δακρύβρεχτο Όχι.

Τότε που ουσιαστικά με την απόφασή μας χάσαμε την έξωθεν καλή μαρτυρία ότι πράγματι επιδιώκουμε την επανένωση της πατρίδας μας.

Σίγουρα οι παλινδρομήσεις, οι μεταλλάξεις και η καλλιέργεια της κουλτούρας της μη λύσης των τελευταίων δύο χρόνων έκλεισαν το τελευταίο παράθυρο ελπίδας και επίσπευσαν το τέλος του Κυπριακού. Όμως η βάση της οριστικής δικοτόμησης τέθηκε τον Απρίλιο του 2004.

Αφήστε, λοιπόν, κατά μέρος τις αναφορές σας στο 2004. Μην ξύνετε παλιές πληγές. Σήμερα θερίζουμε ό,τι όλοι εσείς σπείρατε το 2004. Δυστυχώς, δεν μπορεί κανένας να ξεφύγει από τη λαϊκή ρήση, «Ο,τι σπείρεις, θα θερίσεις». Άρνηση σπείραμε, άρνηση θερίζουμε από τη διεθνή κοινότητα. «Ο σπείρων φαύλα θερίσει κακά», όπως αναφέρεται στην Παλαιά Διαθήκη.

Ο κ. Θεόδωρος Θεοδώρου είναι ειδικός προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών.

Πιστοί της Shiva, μιας από τις πιο ισχυρές θεότητες του Ινδουισμού, σε τελετουργικές λατρείες για το Kanwar Yatra, το ετήσιο προσκύνημα προς τιμήν της Shiva στο Νέο Δελχί της Ινδίας.

Το κουρδιστό πορτοκάλι

Του **ΛΑΡΚΟΥ ΛΑΡΚΟΥ**

Η **στασιμότητα** στο Κυπριακό έχει ιστορικές εξηγήσεις. Στην εποχή Ντενκτάς η βασιική ερμηνεία της Άγκυρας και του Τ/κ ηγέτη ήταν πως το Κυπριακό μπορεί να επιλυθεί στη βάση των «δύο κρατών». Ο Τ. Ερντογάν θεωρούσε την πολιτική Ντενκτάς εμπόδιο στη δυτική πολιτική του, γι’ αυτό και τον ώθησε σε παραίτηση. Η συνέχεια απέκάλυψε μιαν άλλη κρυμμένη αλήθεια: τον φόβο της ε/κ κοινότητας απέναντι στην αλλαγή, την αντίληψη ότι το στάτους κβο προσφέρει μιαν ψευδαίσθηση «ασφάλειας», άρα «as μιν το ρισκάρουμε». Πάνω σε αυτή την πολιτική ανεφύησαν οι καινούργιες τακτικές κινήσεις που υπηρετούσαν τον στρεβλό στόχο:

Σκόπημη ή παραπλανητική σύγκυση, ανάμεσα στις «δύο Τουρκίες». Η κεμαλική Τουρκία πίστευε ότι το Κυπριακό λύθηκε το 1974. Η Τουρκία επί Τ. Ερντογάν θεωρούσε ότι «η μη λύση δεν είναι λύση», συνεπώς έδινε περιθώρια για σοβαρές διαπραγματεύσεις με βάση την ΔΔΟ. Η ηγεσία Ερντογάν στήριξε το σχέδιο λύσης του ΟΗΕ το 2004, και την επόμενη χρονιά στήριξε για την ηγεσία της τ/κ κοινότητας τον ιστορικό ηγέτη της τ/κ αριστεράς Μεχμέτ Αλί Ταλάτ σε βάρος του Ρ. Ντενκτάς.

Η αλλαγή στην εξωτερική πολιτική της Τουρκίας στις αρχές του 2000 εντασσόταν στη διαμόρφωση όρων για την ενταξιακή της πορεία την οποία παρεμποδίζαν, τόσο το άλυτο Κυπριακό, όσο και τα παράγωγά του, όπως ο Ρ. Ντενκτάς. Κάθε διαφοροποίηση της τουρκικής πολιτικής, μικρή ή μεγάλη, δεν βρήκε θέση στη βάση της ανάλυσης στην ε/κ κοινότητα. Κάθε τι θεωρείτο ως «επικοινωνιακό τέχνασμα» της Τουρκίας, γιατί στην κυρίαρχη ε/κ ανάλυση η Τουρκία ήταν και είναι μία, επίπεδη και αναλλοίωτη. Έτσι ακόμα και σε στιγμές που μπορούσαν να επιτευχθούν πολλά (3 Οκτωβρίου 2005 ή 16 Απριλίου 2003), η ε/κ ηγεσία δεν μπόρεσε να αποκτήσει τα κατάλληλα υλικά για να επεξεργαστεί πολιτικές που οδηγούσαν στην αλλαγή. Με εργασία από το Κίνημα των Αδεσμεύτων, δεν μπορούσε ένας Ε/κ ηγέτης να χειριστεί το πλέγμα των συμφερόντων και των κινήτρων που προκαλούσε η έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων της Τουρκίας στις 3 Οκτωβρίου 2005.

Κάθε μεγάλη πολιτική αλλαγή

χρειάζεται πολλές πλάτες για να περάσει. Οι δυνάμεις που υποστηρίζουν αυτή την επωφελή για όλους πολιτική, αδυνατούν να συγκροτήσουν έναν εμφανώς πλειοψηφία να ηγεμονεύσουν στο Κυπριακό (Σ. Κυπριανού, Τ. Παπαδόπουλος) και έτσι να φτιάξουν εκείνα την ατζέντα της ακινησίας, όπως λ.χ. η τυφλή διαχείριση του σχεδίου λύσης γνωστού ως «αμερικανο-βρετανο-καναδικού». Ενώ, όταν τα ίδια κυβέρνησαν, με τη διγλωσσία και τις φοβίες τους, επιβάρυναν περαιτέρω την ατμόσφαιρα, όπως συνέβη με την εγκατάλειψη της Δέσμης Ιδεών Γκάλι από τον Γ . Κληρίδη το 1992, ή την απορρίψη της θέσης του ΟΗΕ από Δ. Χριστόφια για να γίνουν οι συγκλίσεις με τον Ταλάτ «Ενδιάμεση Συμφωνία» με τη βούλα Μπαν Κι Μουν στις 10 Φεβρουαρίου 2010.

Την επιβάρυναν, ο μεν Γ. Κληρίδης για ετοιμαστεί για πρώτη προεδρική θητεία (1993), ο δε Δ. Χριστόφιας για να οργανώσει τη δεύτερη (2013). Ακόμα και εκείνες οι δυνάμεις που ενδιαφέρονταν για έναν βιώσιμο, ιστορικό συμβιβασμό, ενώ θεωρητικά αποδέχονταν τα κατάλληλα υλικά για να επεξεργαστεί πολιτικές που οδηγούσαν στην αλλαγή. Με εργασία από το Κίνημα των Αδεσμεύτων, δεν μπορούσε ένας Ε/κ ηγέτης να χειριστεί το πλέγμα των συμφερόντων και των κινήτρων που προκαλούσε η έναρξη των ενταξιακών διαπραγματεύσεων της Τουρκίας στις 3 Οκτωβρίου 2005.

Κάθε μεγάλη πολιτική αλλαγή

χρειάζεται πολλές πλάτες για να περάσει. Οι δυνάμεις που υποστηρίζουν αυτή την επωφελή για όλους πολιτική, αδυνατούν να συγκροτήσουν έναν εμφανώς πλειοψηφία να ηγεμονεύσουν στο Κυπριακό (Σ. Κυπριανού, Τ. Παπαδόπουλος) και έτσι να φτιάξουν εκείνα την ατζέντα της ακινησίας, όπως λ.χ. η τυφλή διαχείριση του σχεδίου λύσης γνωστού ως «αμερικανο-βρετανο-καναδικού». Ενώ, όταν τα ίδια κυβέρνησαν, με τη διγλωσσία και τις φοβίες τους, επιβάρυναν περαιτέρω την ατμόσφαιρα, όπως συνέβη με την εγκατάλειψη της Δέσμης Ιδεών Γκάλι από τον Γ . Κληρίδη το 1992, ή την απορρίψη της θέσης του ΟΗΕ από Δ. Χριστόφια για να γίνουν οι συγκλίσεις με τον Ταλάτ «Ενδιάμεση Συμφωνία» με τη βούλα Μπαν Κι Μουν στις 10 Φεβρουαρίου 2010.

Κάθε μεγάλη πολιτική αλλαγή χρειάζεται πολλές πλάτες για να περάσει. Οι δυνάμεις που υποστηρίζουν αυτή την επωφελή για όλους πολιτική, αδυνατούν να συγκροτήσουν έναν εμφανώς πλειοψηφία να ηγεμονεύσουν στο Κυπριακό (Σ. Κυπριανού, Τ. Παπαδόπουλος) και έτσι να φτιάξουν εκείνα την ατζέντα της ακινησίας, όπως λ.χ. η τυφλή διαχείριση του σχεδίου λύσης γνωστού ως «αμερικανο-βρετανο-καναδικού». Ενώ, όταν τα ίδια κυβέρνησαν, με τη διγλωσσία και τις φοβίες τους, επιβάρυναν περαιτέρω την ατμόσφαιρα, όπως συνέβη με την εγκατάλειψη της Δέσμης Ιδεών Γκάλι από τον Γ . Κληρίδη το 1992, ή την απορρίψη της θέσης του ΟΗΕ από Δ. Χριστόφια για να γίνουν οι συγκλίσεις με τον Ταλάτ «Ενδιάμεση Συμφωνία» με τη βούλα Μπαν Κι Μουν στις 10 Φεβρουαρίου 2010.

έχουν εσωτερική πολιτική ζωή, δεν διεξάγεται μάχη επιχειρημάτων, δεν υπάρχουν ζυμώσεις, κίνηση ιδεών για την εξωτερική πολιτική, την οικονομία, την παιδεία κ.λπ. Ενίοτε η τάση που εκπροσωπεί πιο ορθολογικές απόψεις νιώθει αμήχανα, απολογείται και ταλαιπωρείται κάτω από τη δυναμική ή και την επιθετικότητα που χαρακτηρίζει συχνά την ανεδαφική πτέρυγα.

Η ενταξιακή διαδρομή υπήρξε δύσκολη, πέρασε μέσα από τεράστιες συγκρούσεις και περιπέτειες, ωστόσο, έφτασε σε αίσιο τέλος γιατί δεν είχε το απάνω χέρι η ε/κ ηγεσία στη Λευκωσία. Την επεξεργάστηκε και ενιαία κράτος, και ομοσπονδία και ενιαία κράτος, και ομοσπονδία και «βελτιωμένη» Ζυρίχη.

Αυτές οι αδύνατες, συχνά αθέατες πλευρές είχαν την ιστορική τους εξήγηση: Οι περισσότεροι Ε/κ πολιτικοί συνήθισαν στην πολιτική διγλωσσία. Άλλα υπέγραψαν, άλλα εννοούσαν, άλλα δήλωναν, άλλα προωθούσαν. Κλασικό παράδειγμα η διαχείριση των Συμφωνιών Ζυρίχης-Λονδίνου. Από αυτή την παράδοση έλκει την καταγωγή της η τάση της ε/κ ηγεσίας (με τιμητική εξαίρεση τον Γ. Βασιλείου) σε κρίσιμες σημασίας στιγμές, να έχει πάντα ένα παράθυρο «διαφυγής», υποσχόμενοι ως plan b, το απαγματωποίηση.

Τα μεγάλα κόμματα ή παρατάξεις είναι φυσιολογικό να μην έχουν ενιαίο πολιτικό λόγο, να μην έχουν την αναμενόμενη ομοιομορφία σε προσεγγίσεις απ’ όλα τα στελέχη τους. Αλλά από αυτό μέχρι την οργάνωση κομμάτων με «δύο ταχύτητες», η απόσταση είναι μεγάλη. Τι φταίει γι’ αυτό; Κυρίως οι μεγάλα κόμματα δεν

www.larkoslarkou.org.cy

Μία ευκαιρία για την Αμμόχωστο

Του **ΠΑΥΛΟΥ ΑΓΓΕΛΙΔΗ**

Στις **25/08/2019** θα γίνει αναπληρωματική εκλογή για πλήρωση της θέσης του δημάρχου Αμμοχώστου, που κενώθηκε με τον θάνατο του μακαριστού πολιτευτή Αλέξη Γαλανού. Μέχρι σήμερα η θέση του δημάρχου Αμμοχώστου, όπως άλλων Δήμων, ήταν αντικείμενο κομματικού παζαριού. Είτε αριστερός, είτε δεξιός, είτε κεντρώος ήταν ο δήμαρχος είχε ισχυρούς δεσμούς πότε με το ΔΗΚΟ, πότε με το ΑΚΕΛ και πότε με τον ΔΗΣΥ. Δεν υπάρχει καμιά αντίθεση στην πολιτική αναμείξη των κομμάτων στον αγώνα για την ανάδειξη δημοτικών αρχόντων. Όμως η Αμμόχωστος από μόνη της είναι μια ιδιόζουσα περίπτωση και ίσως μοναδική στον κόσμο. Είναι μια άδεια πόλη, με ίσως την καλύτερη παραλία της Μεσογείου, που όμως την τρώνε τα φιδιά, οι ποντίκες και άλλα ερπετά.

Η πόλη αυτή θεωρείται πάντα συνώνυμο με την απαρχή λύσεως

του Κυπριακού. Όμως το πρόβλημα ήταν ότι πάντα μέναμε στην αρχή. Στην συνέχεια οι εκάστοτε πρόεδροι και διαπραγματευτές μοιραία ενέπλεκαν την Αμμόχωστο σαν την αρχή της λύσεως του Κυπριακού. Έτσι ακόμα και πρόεδροι, όπως οι Βασιλείου, Κληρίδης και Χριστόφιας, που ήταν υπέρ της λύσεως, όπως βεβαίως και οι απορριπτικοί Κυπριανού και Τ. Παπαδόπουλος δεν κατάφεραν να προχωρήσουν ούτε ένα βήμα παρακάτω. Οι δημοτικές αρχές με επικεφαλής τον δήμαρχο ήταν αιχμηλάδες των πολιτικών των εκάστοτε προέδρων. Οι ίδιοι οι Αμμοχωστιανοί ποτέ δεν αφέθηκαν να κάνουν ένα βήμα για μια συνεννόηση για παράδοση της πόλης στους κατοίκους της, κάτω από τη φροντίδα και διακυβέρνηση των Ηνωμένων Εθνών. Ο λόγος ήταν απλός. Οι εκάστοτε πρόεδροι είχαν την πρώτη και τελευταία λέξη.

Θυμάμαι αρχές της δεκαετίας

του ’90 όταν έπεφτε το τείχος του Βερολίνου είχα εγκαταστήσει στο σπίτι μου, από τους πρώτους, μια δορυφορική κεραία. Οι τηλεοπτικοί σταθμοί που εξέπεμπαν εκείνη τη χρονική στιγμή ήταν περιορισμένοι. Μεταξύ άλλων ήταν το BBC και CNN. Όσοι θυμούνται την εποχή εκείνη και έχουν εικόνα της πτώσης του τείχους του Βερολίνου, θα θυμούνται ότι η Μάργκαρετ Θάτσερ πρώην πρωθυπουργός της Βρετανίας έλεγε, «ποτέ δεν θα υπήρχε μια ενωμένη Γερμανία». Η Θάτσερ προβαλλόταν στη μισή εικόνα της οθόνης του BBC. Στην άλλη μισή εικόνα της οθόνης βλέπαμε τις χιλιάδες των διαδηλώνων, ανατολικογερμανών και δυτικογερμανών, που με κάθε εργαλείο, σκεπάνρι, σκαπάνη κ.ά. κατεδάφιζαν το τείχος. Την επόμενη μέρα το Βερολίνο ήταν πλέον ενωμένο. Αυτό που συνέβη ήταν μια ειρηνική επανάσταση από τα κάτω, που οι μεγάλες κυβερνήσεις ΗΠΑ, Αγγλία και Σοβιετική Ένωση

δεν μπόρεσαν να εμποδίσουν.

Μια παρόμοια περίπτωση και ευκαιρία ίσως να προκύπτει και στην περίπτωση της Αμμοχώστου. Εάν ο δήμαρχος που θα εκλεγεί θα προέρχεται από κόμμα, όσο καλή θέληση και να έχει δεν θα μπορέσει να διαπραγματευθεί με τα Ηνωμένα Έθνη και τον Ακιντζί για την επιστροφή της πόλης. Αν ο δήμαρχος προέρχεται από τον ΔΗΣΥ αυτός θα εμποδιστεί από τους Αβέρωφ και Αναστasia. Αν ο δήμαρχος προέρχεται από το ΑΚΕΛ αυτός δεν θα τολμήσει να αντιταχθεί στον Νίκο Αναστασιάδη, που ελέγχει την πολιτική του ΔΗΣΥ και ΔΗΚΟ στο Κυπριακό.

Μεταξύ των υποψηφιότητων υπάρχει και η υποψηφιότητα του Ανδρέα Λόρδου, αρχιτέκτονα, υιού του απόστρατου πολιτευτή Κωνσταντίνου Λόρδου. Ο Ανδρέας Λόρδος δεν αποτέλεσε ποτέ στέλεχος κανενός κόμματος. Είχε πλούσια δραστηριότητα γύρω από την Αμμόχωστο, αλλά πάντα ανεξάρτητη

από τα κόμματα και ήταν και είναι θιασώτης της λύσης του Κυπριακού με απαρχή την παράδοση της Αμμοχώστου. Έχω παρακολουθήσει την πορεία του και μπορώ να διαπιστώσω ότι οι σπερινές του θέσεις δεν είναι ευκαιριακές. Εξάλλου κανένας δεν αρνείται ότι η αρχή της λύσης του Κυπριακού αρχίζει από την παράδοση της Αμμοχώστου στους κατοίκους της. Έχω κουβεντιάσει με τον άνθρωπο αυτό και έχω πειστεί ότι αν η Αμμόχωστος φύγει από τα χέρια των κομμάτων, όχι μόνο η ελληνική πλευρά, αλλά και η τουρκοκυπριακή πλευρά θα είναι σε θέση να δουν με μεγάλη κατανόηση την επιστροφή της Αμμοχώστου. Για εκείνους που πιθανό να πιστεύουν ότι έχω κάτι να κερδίσω από την επιστροφή της Αμμοχώστου, δηλώνω καθαρά ότι η προίκα της γυναίκας μου είναι όλη στην Κερύνεια και συγκεκριμένα στην Λάπηθο. Όμως πιστεύω ότι είναι καθήκον κάθε Κύπριου

πατριώτη να πιστέψει ότι η επιστροφή της Αμμοχώστου είναι ένα καλό πρώτο βήμα για τη λύση του Κυπριακού. Οι απλές φωνές του δημάρχου και του Δημοτικού Συμβουλίου θα διαπεράσουν τα τείχη που ορθώνουν τα κόμματα, τόσο τα τουρκοκυπριακά όσο και τα ελληνοκυπριακά, και χωρίζουν τον κυπριακό λαό με βάση την εθνότητα ή την θρησκεία τους. Η εθνότητα και η θρησκεία Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων δεν θα βλαφθεί ποσώς με την παράδοση της Αμμοχώστου. Πρέπει επιτέλους όλοι να αποβάλουμε τα διάφορα συμπλέγματα μας και τις κομματικές παρωπίδες και να στηρίζουμε την υποψηφιότητα του ανεξάρτητου υποψηφίου Ανδρέα Λόρδου, γιατί όχι μόνο αυτό είναι το εθνικό καθήκον, αλλά θα είναι και ο προπομπός της τελικής διευθέτησης του Κυπριακού.

Ο κ. Παύλος Αγγελίδης είναι δικηγόρος.

Ενσυναίσθηση: ευλογία ή κατάρα;

Της **ΚΟΡΑΛΙΑΣ ΤΙΜΟΘΕΟΥ**

Ενσυναίσθηση είναι η ικανότητά μας να «νιώθουμε» τους άλλους.

Να μπαίνουμε στη θέση τους. Σε κάποιους είναι πολύ ανεπτυγμένη, σε άλλους ελάχιστα. Οι περισσότεροι βρίσκονται κάπου στη μέση. Μπορεί να αποτελέσει κίνητρο για να ενδιαφερθούμε και να βοηθήσουμε κάποιον άλλο. Είναι ένας από τους ισχυρότερους και πιο επιθυμητούς κοινωνικούς δεσμούς. Παντελής απουσία της σε μια ομάδα ή ένα κοινωνικό σύνολο αποτελεί σίγουρα πρόβλημα. Όσο είμαστε σε θέση να αντιλαμβανόμαστε τα συναισθήματα των άλλων είμαστε πιο διακριτικοί στον τρόπο με τον οποίο τους συμπεριφερόμαστε.

Η ικανότητά μας να μιμούμαστε σχεδόν ακούσια τους άλλους, αντιγράφοντας τις εκφράσεις πόνου στο πρόσωπό τους για παράδειγμα, μας καθιστά ικανούς να νιώσουμε σε κάποιο βαθμό τα συναισθήματα που αυτοί βιώνουν. Ένα βρέφος πολύ γρήγορα θα αισθανθεί την ψυχική κατάσταση της μητέρας και θα την αντιγράψει είτε με μορφασμούς και γκριμάτσες, είτε δείχνοντας εκνευρισμό και δυσφορία, είτε κλαίγοντας.

Μελετητές απέδειξαν ότι παρατηρώντας και μόνο κάποιον που αισθάνεται φόβο (για άγνωστο σε εμάς αιτία) νιώθουμε και οι ίδιοι φόβο. Το συναισθημα, δηλαδή, είναι μεταδοτικό και ενστικτώδες. Για τον λόγο αυτόν μπορούμε να χαρούμε με τη χαρά κάποιου ή να λυπηθούμε με τη λύπη του χωρίς να έχουμε άμεση σχέση με την αιτία του συναισθήματος. Η ενσυναίσθηση είναι απαραίτητη για την κοινωνική συνοχή, μας κάνει πιο κοινωνικούς και ευτυχισμένους και βελτιώνει την ικανότητά μας να ρυθμίζουμε τα δικά μας συναισθήματα. Είναι δεύτερη μας φύση. Μας βοηθάει να υπερβούμε την όποια ξενοφοβία και υπερισχύει όλων των κανόνων κοινωνικής συμπεριφοράς. Από πλευράς εξέλιξης του είδους μας είναι σημαντική γιατί μας βοηθά να φροντίζουμε τα ίδια μας τα παιδιά και να είμαστε συνεργάσιμοι στις ομάδες μας. Χιμπαντζήδες και κατοικίδια επιδεικνύουν παρόμοια συμπεριφορά.

Ο Roman Krznaric παρατηρεί έξι χαρακτηριστικά στους ανθρώπους με ανεπτυγμένη ενσυναίσθηση:

- Καλλιέργεια υγιούς περιέργειας για τα βιώματα άλλων.
- Απόρριψη προκαταλήψεων και συνεδηπτός εντοπισμός κοινών στοιχείων.
- Δοκιμή του τρόπου ζωής κάποιου άλλου για ένα χρονικό διάστημα.
- Ενεργή ακρόαση.
- Κινητοποίηση για κοινωνική αλλαγή.
- Εφαρμογή της ενσυναίσθησης στις απόψεις «αντιπάλων», ανοίγοντας τον δρόμο προς την κοινωνική αποδοχή.

Η ενσυναίσθηση αποτελεί αναβάθμιση από το επίπεδο της αδιαφορίας και του περιορισμένου μικρόκοσμου του καθενός, σε μια κατάσταση όπου νοιαζόμαστε και ενδιαφερόμαστε γνήσια για τους άλλους. Είναι συναισθηματική, όταν αφομοιώνουμε ή αντιγράφουμε τα συναισθήματα ή τη συμπεριφορά των γύρω μας. Όταν δηλαδή το δικό μας σώμα αισθάνεται τα προβλήματα και τη δυσφορία κάποιου άλλου. Είναι γνωστική, όταν αντιλαμβανόμαστε και κατανοούμε το πώς αισθάνονται οι άλλοι και μπορούμε να δούμε τα πράγματα από τη δική τους οπτική γωνία χωρίς όμως να βιώνουμε σωματικό πόνο. Ένας λογικός βαθμός ενσυναίσθησης μας επιτρέπει να συγχωρούμε, να συνδιαλεγόμαστε, να είμαστε αλληλέγγυοι. Ωστόσο, υπάρχει και η υπερβολική ενσυναίσθηση που προκαλεί δυστυχία σε ένα άτομο που δεν έχει κανένα άλλο πρόβλημα από το ό,τι αισθάνεται τα προβλήματα των άλλων. Με βάση τον διαχωρισμό αυτό αναγνωρίζεται η εποικοδομητική ενσυναίσθηση και η ενσυναίσθηση παράλυσης.

Αν και η εποικοδομητική ενσυναίσθηση είναι αναμφισβήτητη ένα άλμα προς τα μπρος, η έντονη ενσυναίσθηση παράλυσης αποτελεί βαρύ φορτίο για τον αποδέκτη της. Ο Ken Wilber λέει για την ενσυναίσθηση ότι «όσο αυτή καλλιεργείται γίνεται ολοένα περισσότερο οδυνηρή αλλά ταυτόχρονα πιο ανεκτή». Μπαίνοντας στα παπούτσια των άλλων, αισθανόμαστε την αγωνία τους και περνάμε από την απάθεια στη συμπάθεια και την τάση να παρέχουμε φροντίδα. Σταδιακά, η ενσυναίσθηση ίσως κορυφωθεί σε μια κρίση παράλυσης η οποία όμως σιγά-σιγά εκτονώνεται, καθώς αντιλαμβανόμαστε ότι και οι άλλοι με τη σειρά τους ταλανίζονται πολλές φορές από ακρείαστους καμπούς και τεχνικά βάσανα.

Το αντίδοτο στην οδυνηρή ενσυναίσθηση παράλυσης είναι η καλλιέργεια της διαίσθησης. Η διαίσθηση μας δίνει τη δυνατότητα να αντιλαμβανόμαστε τα προβλήματα των γύρω μας αλλά να μην τα υιοθετούμε και να μην τα βιώνουμε σε προσωπικό επίπεδο. Αυτό μας καθιστά εξόλλου ικανότερους να προσφέρουμε τη βοήθεια μας. Η επίτευξη αξιοπιστων επιπέδων διαίσθησης δεν είναι εύκολη, γιατί είναι αδύνατο να αναγνωρίσουμε και να αποδεχτούμε τα συναισθήματα των άλλων χωρίς να πληρείται το τριπτυχο αγάπη – αποδοχή – ανοχή.

Συμπερασματικά, από το ναδίρ η ενσυναίσθηση μπορεί να αναδυθεί στο ζενίθ, το οποίο δεν είναι το επιθυμητό, καθότι είναι ακρείαστα επιώδυνο, για να κατασταλάξει στο ζεν-στο γνήσιο ενδιαφέρον μετ’ αποδοχής και ηρεμίας.

www.koraliatimotheou.com

Φ.Α.: Ευκαιρία για ειρήνευση ή για νέες περιπέτειες;

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΜΑΛΑ**

Μπορεί η ανακάλυψη υδρογονανθράκων να συνεχιστεί υπό την απειλή της Τουρκίας, αλλά είναι αβέβαιη η αξιοποίησή τους υπό συνθήκες ανασφάλειας.

όμως, ήδη προμνησεί Φ.Α. την Ιορδανία, μέχρι τον Νοέμβριο θα αρχίσει εξαγωγή προς την γνέτιδα χώρα του Α.Σ., την Αίγυπτο, ενώ αποφάσισε ακόμα και την προμήθεια Φ.Α. στον παραδοσιακό της εκθρό, την Παλαιστινιακή Αρχή, μια πολιτική κίνηση που αναμφίβολα υποβοηθά στην καλλιέργεια κλίματος ειρήνευσης.

Η Κυπριακή Δημοκρατία (Κ.Δ.) από την άλλη επιχειρεί την πρόωση των ενεργειακών της σχεδιασμών εμπλέκοντας εταιρείες-κολοσσούς, με παράλληλη σύναψη τριμερών συμφωνιών, οι οποίες κινούνται στη λογική ενός γεωστρατηγικού ανταγωνισμού της Τουρκίας, έστω και αν δεν το παραδέχεται. Αποτελεί μεν αναφαίρετο δικαίωμα της Κ.Δ. να ασκεί τα κυριαρχικά της δικαιώματα, αλλά μπορεί όντως μια μικρή χώρα, ενώ βρίσκεται υπό συνεχή απειλή και

κατοχή του 37% της επικράτειάς της να ασκεί ταυτόχρονα την κυριαρχία της με αποτελεσματικό τρόπο; Μπορεί η ανακάλυψη υδρογονανθράκων να συνεχιστεί υπό την απειλή της Τουρκίας, αλλά είναι εξαιρετικά αβέβαιη η αξιοποίηση τους υπό συνθήκες ανασφάλειας. Ακόμα και το στρατιωτικά πανίσχυρο Ισραήλ δεν συζητά καν τη δημιουργία τερματικού υγροπίνου Φ.Α. στην επικράτεια του για λόγους ασφαλείας.

Η έκνομη προσπάθεια της Τουρκίας να εμπλακεί στους ενεργειακούς σχεδιασμούς της Κ.Δ. είναι όντως εκβιαστική. Όμως, η παράνομη παρουσία της στο νησί για 45 χρόνια αποτελεί από μόνη της τον πλέον αποσταθεροποιητικό και εκβιαστικό παράγοντα που της δίνει την ευκαιρία άσκησης επικυριαρχίας επί των ενεργειακών και οικονομικών σχεδιασμών της Κ.Δ. Οι πρόσφατες χλιαρές κυρώσεις της Ε.Ε. προς την Τουρκία, αλλά και η σχεδόν ανύπαρκτη καταδικη των ενεργειών της εντός της κυπριακής ΑΟΖ από ΗΠΑ και Ρωσία είναι δεικτικές μέχρι πού μπορεί η διεθνής κοινότητα να αντισταθεί. Αν η ε/κ κοινότητα, ως διαχειριστής της Κ.Δ., όντως επιδώκει τη σύντομη επίλυση του Κυπριακού, η οποία θα συνεπάγεται και την ομαλοποίηση των

σχέσέων της με την Τουρκία, τότε έχει υποχρέωση να συμβάλει υπεύθυνα στις προσπάθειες του ΟΗΕ για επίλυση του Κυπριακού στη βάση του συμφωνημένου πλαισίου. Αν αποδεχθούμε τη θέση του Κύπριου ΥΠΕΞ ότι στο Κραν Μοντάνα φτάσαμε στο παρά πέντε της λύσης, τότε θα πρέπει να είμαστε έτοιμοι να διανύσουμε την απόσταση μέχρι το τέρμα.

Ο ΠτΔ στις επερχόμενες του συναντήσεις με τον Τ/κ γνέτη έχει ιστορικά ευθύνη να προσμετρήσει όλους τους κινδύνους που εγκυμονεί η συνέχιση της κατοχής. Οι σκοινοβασίες του στο Κυπριακό, μετά το Κραν Μοντάνα, και η καλλιέργεια του συνδρόμου μικρομεγαλίας στη διαχείριση του Φ.Α., εγκλώβισαν την πλευρά μας σε αμυντικούς χειρισμούς. Ίσως ο πρόεδρος να πιστεύει πως έχει κυριαρχήσει επί των πολιτικών του αντιπάλων και να νιώθει πολιτική άνεση. Αν συνεχίσει όμως να διαχειρίζεται το Κυπριακό με τον ίδιο τρόπο, ίσως και η αξιοποίηση του φυσικού μας πλούτου αποδειχθεί ένα απατηλό όνειρο, ενός για δεύτερη φορά προδομένου λαού. Ο ΠτΔ έχει ακόμα μια ευκαιρία, θα έλεγα την τελευταία, να προβεί στους σωστούς χειρισμούς και να φανεί ωφέλιμος παρά αρεστός.

Κρίσιμες ώρες για την Κύπρο

Του **ΓΙΑΝΝΑΚΗ Α. ΟΜΗΡΟΥ**

ρισμούς. Από την Τουρκία εκπορεύονται συνεχή μηνύματα για λύση δύο κρατών, για διατήρηση – συνέχιση του αναχρονιστικού συστήματος εγγυήσεων και μονομερούς δικαιώματος επέμβασης, αλλά και πολεμικοί παϊάνες «επανάληψης αυτού που έγινε το 1974», εάν «Οι Ελληνοκύπριοι δεν λογιкуευτούν», δηλαδή εάν δεν αποδεχθούν τις τουρκικές αξιώσεις στο ενεργειακό πεδίο. Την περασμένη Δευτέρα ο Μ. Τσαβούσογλου, χωρίς περιστροφές, απλώς με περίτεχνη λεκτική επικάλυψη, ομολόγησε τον πραγματικό στόχο της Τουρκίας. Είπε: «As μετατρέψουμε την Ανατολική Μεσόγειο σε λεκάνη ειρήνης, ευημερίας και συνεργασίας». Με απλά λόγια, τουρκικός στρατηγικός έλεγχος της Ανατολικής Μεσογείου. Και ταυτόχρονα, έκλειψη της ελληνικής παρουσίας στην περιοχή και εγκλωβισμό του κυπριακού ρόλου σε τουρκικό έλεγχο και κηδεμονία. Όταν θα δημοσιεύεται αυτό το κείμενο, θα έχουν γίνει γνωστά τα αποτελέσματα της συνάντησης του προέδρου Αναστασιάδη με τον Τ/κ γνέτη Μ. Ακιντζί. Ενδεχόμενο επόμενο βήμα, συνάντηση των δύο με τον Αντόνιο Γκουτέρες τον Σεπτέμβριο. Για διερεύνηση των προ-

ϋποθέσεων για πραγματοποίηση, πρώτα άτυπης πενταμερούς και στη συνέχεια επίσημης πενταμερούς «για να συνεχιστούν οι διαπραγματεύσεις από εκεί που έμειναν στο Κραν Μοντάνα».

Ερώτημα: Θα συρθούμε σε αυτή τη διαδικασία, ενώ η Τουρκία αποκάλυπτα και απροσχημάτιστα, στην πράξη και στα λόγια, δεν αποκρύπτει τους στόχους της;

Δεν θα επαναλάβω το κοινότυπο περί κρισιμότητας των στιγμών. Θα υποδείξω ωστόσο ότι οι αποφάσεις που θα ληφθούν από πλευράς Κυπριακής Δημοκρατίας και Ελληνοκυπριακής πλευράς, θα έχουν κομβική και καθοριστική σημασία για την περαιτέρω πορεία του Κυπριακού. Είναι γι’ αυτό που θα πρέπει, πέραν της επισημάνσης των κινδύνων, να τοποθετηθούν με σαφήνεια για το «δεν γενεσθαι». Νέες συνομιλίες – διαπραγματεύσεις, χωρίς ρητή πρόταξη, της ανάγκης κατάργησης των εγγυήσεων – μονομερούς επεμβατικού δικαιώματος και αποχώρησης των στρατευμάτων θα ήταν αδιανόητες.

Νέες συνομιλίες – διαπραγματεύσεις χωρίς τερματισμό των μεθοδεύσεων Τουρκίας και Τ/Κ ηγεσίας στην Αμμόχωστο, θα ήταν

αδιανόητες. Αντίθετα θα πρέπει τα ψηφίσματα 550 και 789 του Συμβουλίου Ασφαλείας για υπαγωγή της περίκλειστης περιοχής των Βαρωσίων, προκειμένου να επανεγκατασταθούν οι νόμιμοι κάτοικοί της, να είναι βασικό θέμα της ημερήσιας διάταξης σε οποιοσδήποτε συνομιλίες.

Νέες συνομιλίες χωρίς τερματισμό των παραβιάσεων της ΑΟΖ της Κυπριακής Δημοκρατίας θα οδηγήσουν σε νομιμοποίηση της τουρκικής επιδρομής.Δεν υπάρχουν περιθώρια λαθών και ελλειμματικών χειρισμών. Βρισκόμαστε μπροστά σε σταυροδρόμι. Αν και πάλι επιμείνουμε στην πεπατημένη, θα έχουμε οριστικά και εθελουσίως διολισθήσει, στην αρχή του τέλους. Για λύση τουρκικών προδιαγραφών. Τόσο απλά.

Σημ: Την ώρα που στην Αμμόχωστο βρίσκεται σε εξέλιξη δόλια επιχείρηση τουρκοποίησης της, αντιομοθυμιάς, ομοψυχίας και συλλογικού αγώνα για τη σωτηρία της, επιλέγεται η κοιματική αναμέτρηση. Κρίμα. Μελαγχολία, απογοήτευση και θλίψη.

Ο κ. Γιαννάκης Α. Ομήρου είναι τέως πρόεδρος της Βουλής.

Ιωάννης Κασουλίδης: Αίσθημα μιας άδολης φιλοπατρίας

Του **ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ ΓΙΑΓΚΟΥ**

Ένα από τα βιβλία που εξεδόθησαν τελευταία είναι κι εκείνο υπό τον τίτλο «30 χρόνια παρών – Ιδέες και σκέψεις για την Κύπρο μας», του μέχρι πρότινος υπουργού Εξωτερικών της Δημοκρατίας κ. Ιωάννη Κασουλίδη. Από τον τίτλο και μόνο πηγάζει ευθύς αμέσως το αίσθημα μιας άδολης φιλοπατρίας του διακεκριμένου συγγραφέα. Πρόκειται αναμφίβολα για μια μεγάλη και μακρόπνοη προσφορά προς την αγωνιζόμενη πατρίδα. Προσφορά που συνεχίζεται. Είναι ένα βιβλίο που για πρώτη φορά, νομίζουμε, εμφανίζεται στα κυπριακά βιβλιογραφείας στην Κύπρο. Και καταπιάνεται κυρίως με ένα ιδιαίτερα σημαντικό θέμα, την εξωτερική πολιτική της Κύπρου. Θέμα που δεν ραίνεται, μέχρι σήμερα τουλάχιστον, στην ολόπλητ του να έχει απασχολήσει ιδιαίτερα πολλούς, ακόμα και ανάμεσα στον πολιτικό κόσμο.

Και τούτο διότι εξωτερική πολιτική δεν σημαίνει απλά και μόνο Κυπριακό και το πώς το διαχειριζόμαστε, αλλά και τόσα άλλα θέματα όσον αφορά την θέση της μόνης διεθνώς αναγνωριζόμενης Κυπρια-

κής Δημοκρατίας επί διεθνούς πεδίου, ως ανεξαρτήτου και κυρίαρχου κράτους, όσο μικρό κι αν είναι το πολιτικό εκτόπισμά της.

Το βιβλίο αποτελεί κιβωτό γνώσεων, βιωμάτων και εμπειριών του συγγραφέα για μια ακούιντως μεγάλη περίοδο. Καλύπτει την περίοδο της θέσεώς του ως υπουργού Εξωτερικών της Δημοκρατίας για πάνω από δέκα χρόνια αλλά και αυτής του ευρωβουλευτή για άλλα τόσα. Έτσι, είχε το προνόμιο να ζήσει από πρώτο χέρι, όχι μόνο τις εξελίξεις γύρω από το Κυπριακό, αλλά και τα προβλήματα, τις δυσκολίες και τις ιδιαίτερες ρόπτες των διμερών μας σχέσεων, τόσο με τις Μεγάλες Δυνάμεις και ιδιαίτερα τα πέντε Μόνιμα Μέλη του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών, όσο και με τα κράτη μέλη και τους θεσμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Και πέραν όλων τούτων, βέβαια, τις σχέσεις της Κύπρου με τα κράτη της πολυτάραχης γειτονιάς μας, της ευρύτερης Μέσης Ανατολής.

Ανεξάρτητα από το γεγονός ότι μπορεί κάποιος να συμφωνεί ή να διαφωνεί με απόψεις ή/και εκτιμή-

σεις που ο συγγραφέας εκφράζει στα τέσσερα κεφάλαια του βιβλίου, σίγουρα δεν μπορεί παρά να αναγνωρίσει το γεγονός ότι ο κ. Κασουλίδης ανατνέμει με ορθολογισμό και με αντικειμενικά, κατά το δυνατόν, κριτήρια, τα διάφορα προβλήματα και καταστάσεις με την τόσο ποικιλομορφία και πολυπλοκότητά τους. Και διατυπώνει με ευθύτητα, παρρησία και τόλημ τις απόψεις, ιδέες και τα σχόλιά του. Σκοπός του είναι, όπως και ο ίδιος λέει, να κεντρίσει το ενδιαφέρον του αναγνώστη και να τον ωθήσει σε έναν περαιτέρω υπήλ και δημιουργικό προβληματισμό γύρω από όλα αυτά τα θέματα. Εξ ου και η μεγάλη σημασία και χρησιμότητα του βιβλίου αυτού.

Δεν αποτελεί πρόθεσή μας σε αυτό το σύντομο σημειώμα μας να υπεισέλθουμε σε σχολιασμό θέσεων και εκτιμήσεων του συγγραφέα σε όλα τα κεφάλαια του ενδιαφέροντος βιβλίου. Έχουμε βέβαια τις απόψεις μας. Θα θέλαμε όμως να σταθούμε για λίγο στο τελευταίο κεφάλαιο του βιβλίου που ασχολείται με τους κινδύνους για τη Δημοκρατία στην Κύπρο. Το εν λόγω κεφάλαιο προκαλεί

όντως ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Και τούτο γιατί πέραν των θεμάτων εξωτερικής πολιτικής ο κ. Κασουλίδης ανεμείχθη για πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα και κατά τρόπο λην ενεργό στα πολιτικά και κοιματικά δρώμενα της Κύπρου. Επομένως, οι εν προκειμένο παρατηρήσεις, διαπιστώσεις και σχολία του, έχουν αναμφίβολα μια ιδιαίτερη βαρύτητα. Η αμφίδρομη σχέση πολιτών με πολιτικούς στην οποία επικεντρώνεται και αναλύει εύστοχα ο συγγραφέας και η οποία μπορεί να είναι έντιμη και υγιής ή νοσηρή οπότε και αναδεικνύεται σε πηγή κινδύνων για τη δημοκρατία, είναι, πιστεύουμε, μια ευφάνταστη και ορθή θεώρηση των πραγμάτων. Συμφωνούμε.

Όμως, η δημοκρατία, όπως άλλωστε εύστοχα παρατηρεί ο κ. Κασουλίδης, πράγματι, πάει πολύ βαθύτερα από τις γνωστές και γενικότερα αποδεκτές αρχές. Πάει, φοβούμεστε, πολύ βαθύτερα από την αμίδρομη σχέση πολιτών με πολιτικούς. Οι κίνδυνοι, λοιπόν, που πολύ σωστά βλέπει ο φίλτατος κ. Κασουλίδης για τη δημοκρατία στην Κύπρο και προσπαθεί να τους ερμηνύσει

με καθαρά πολιτικούς όρους κατά το δυνατό, έχουν, φοβούμεστε, σε τελευταία ανάλυση μια πραγματικά πολύ βαθύτερη ρίζα. Έχουν τη ρίζα τους, φοβούμεστε, στην παρατηρούμενη διαφθορά, τη σαπila, τη μάρσιχα των ναρκωτικών, την πρωτόγνωρη εγκληματικότητα και όλα τα συναφή κακά και ανάποδα που βλέπουμε δυστυχώς να ταλανίζουν, να τρώνε κυριολεκτικά τα σωθικά, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, της μικρής μας κοινωνίας. Και να τείνουν να υπονομεύσουν ανεπανόρθωτα, ως μια βραδυφλεγής βόμβα, τα θεμέλια της κοινωνικής συνοχής της οποίας τόσον ανάγκη έχουμε σήμερα. As ευχνηθούμε, λοιπόν, υπό τις περιστάσεις, όπως ο καθένας ξεχωριστά ως ενεργός πολίτης και όλοι μαζί, ιδιαίτερα βέβαια εκείνοι εξ ημών που ευρίσκονται σε θέσεις ευθύνης, σε θέσεις εξουσίας, να αρθούν στο ύψος των περιστάσεων και να συμβάλουν με το παράδειγμά τους στην απάμβλυνση και αντιμετώπιση των σχετικών προβλημάτων/ κινδύνων και στην ηθική και αξιακή ανάκαμψη του λαού μας. Είναι μια πραγματικά αδήριτη ανάγκη για την

από κάθε άποψη σωτηρία και πρόοδο, όχι μόνο της Δημοκρατίας στον τόπο μας, αλλά του ίδιου του λαού μας υπό το φως των υπαρκτών κινδύνων εθνικής και φυσικής επιβίωσης που μας περιβάλλουν. Καλοτάξιδο, λοιπόν, το βιβλίο του κ. Κασουλίδη. As γίνει πολύτιμο και αναγκαίο ανάγνωσμα, ιδιαίτερα για εκείνους που ασχολούνται κατ’ επάγγελμα και όχι μόνο με θέματα εξωτερικής πολιτικής, αλλά και για τον καθένα από μας.

Όσον αφορά τον ίδιο τον συγγραφέα, τον αγαπητό κ. Ιωάννη Κασουλίδη, ευχή και επιθυμία μας είναι να εξακολουθήσει να δίνει το δημιουργικό παρόν του στα δημόσια πράγματα του τόπου. Η Κύπρος, πιστεύουμε, τον έχει πάντα ανάγκη. Η φωνή του, φωνή ορθολογισμού, σοβαρότητας και ρεαλισμού όσον αφορά ιδιαίτερα τον χειρισμό και την αντιμετώπιση του εκκρεμούντος εθνικού μας προβλήματος as εξακολουθήσει να ακούεται και κυρίως να λαμβάνεται αρμοδίως υπόψη.

Ο κ. Χριστόφορος Γιαγκού είναι πρῶην πρόεδρος.

Το λιώσιμο των πάγων ως ευλογία και κατάρρα

Η κλιματική αλλαγή και η Γροιλανδία

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΥ**

Στις 13 του περασμένου Ιουνίου, ο Στέφεν Κ. Ολσεν, επιστήμονας του Μετεωρολογικού Ινστιτούτου της Δανίας (DMI), ξεκίνησε από το χωριό του Κάανακ στη βορειοδυτική Γροιλανδία για το σημείο στο παγωμένο φιόρντ του Ινγκλφιλντ, όπου βρίσκονταν τα εξαρτήματα μέτρησης των μετεωρολογικών συνθηκών και άντλησης δεδομένων για την κατάσταση του θαλάσσιου πάγου. Πλυσίαζε η ετήσια εποχή της μεγάλης μεταμόρφωσης, από το απέραντο λευκό της παγωμένης θάλασσας στα γαλαζοπράσινα νερά του καλοκαιριού, και έπρεπε τα εξαρτήματα να περισυλλεγούν πριν βυθιστούν στη θάλασσα.

Στις 14 Ιουνίου αναρτήθηκε στο Twitter μία φωτογραφία που τράβηξε ο Δανός μετεωρολόγος, η οποία διαδόθηκε ευρύτατα στα social media και στη συνέχεια στις σελίδες πολλών μεγάλων διεθνών μέσων ενημέρωσης. Η φωτογραφία έδειχνε σκυλιά να σέρνουν ένα έλκνηρο πάνω στο παγωμένο φιόρντ, στην επιφάνεια της οποίας υπήρχαν λιμνάζοντα νερά. Τα σκυλιά έμοιαζαν σαν να τρέχουν πάνω στο νερό. Η εικόνα ήταν εμβληματική της βιβλικής περιβαλλοντικής καταστροφής που είναι υπό εξέλιξη, σε πιο ακραίο βαθμό στην Αρκτική.

Η συνάντηση

Πέντε μέρες αργότερα, η «Κ» συναντήθηκε τυχαία με τον Στέφεν Κ. Ολσεν, στη μοναδική αίθουσα του αεροδρομίου του Κάανακ. Συμφωνήσαμε να επικοινωνήσουμε αφού επέστρεφα και εγώ από το Κάανακ, όπου μέσα σε μία εβδομάδα είδα το φιόρντ να μεταλλάσσεται από παγωμένη έρμη σε ανοιχτή θάλασσα.

«Όντως, βλέπουμε τάσεις στον ρυθμό τήξης και στον όγκο του πάγου, που αποτελούν ενδείξεις ότι η κλιματική αλλαγή ήδη επηρεάζει το στρώμα πάγου», μας εξήγησε όταν έγινε, μέσω email, αυτή η επικοινωνία, αναφερόμενος στο αχανές λευκό σεντόνι που καλύπτει περίπου το 80% της επιφάνειας της Γροιλανδίας – 1,71 εκατομμύρια τετραγωνικά χιλιόμετρα, 13 φορές το μέγεθος της Ελλάδας (το δεύτερο μεγαλύτερο σώμα πάγου στον πλανήτη μετά την Ανταρκτική). Οι παγετώνες και τα μικρότερα στρώματα πάγου (ice caps) στην περιφέρεια της χώρας καλύπτουν άλλα 76.000-100.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Έχει υπολογιστεί ότι αν λιώσει το σύνολο των 2,85 εκατομμυρίων κυβικών χιλιομέτρων του χερσαίου πάγου της Γροιλανδίας, η στάθμη των θαλάσσιων υδάτων θα αυξηθεί κατά περισσότερο από επτά μέτρα.

«Η εποχή της τήξης για τον θαλάσσιο πάγο, για τον πάγο των παγετώνων και για το χερσαίο στρώμα πάγου φέτος φαίνεται ότι ξεκίνησε νωρίς, ενώ οι ακραία

υψηλές θερμοκρασίες του Ιουνίου ήταν ιδιαίτερα ασυνήθιστες», αναφέρει ο Ολσεν. Η διαφορά, σημειώνει, είναι πιο ορατή σχετικά με τον θαλάσσιο πάγο σε σύγκριση με είκοσι χρόνια πριν. «Οι μέρες όπου η θάλασσα είναι ανοιχτή στα νερά της Γροιλανδίας έχουν αυξηθεί κατά περίπου έναν μήνα. Το καλοκαίρι φτάνει νωρίς, ο χειμώνας ξεκινάει αργά».

Σύμφωνα με τις μετρήσεις του DMI, το 2016-17 και το 2017-18 ήταν καλές χρονιές για το γροιλανδικό στρώμα πάγου: η μάζα του έμεινε ουσιαστικά αμετάβλητη. Ωστόσο, τα προηγούμενα χρόνια, και ιδιαίτερα την περίοδο 2003-2011, οι απώλειες ήταν συντριπτικές: 234 δισεκατομμύρια τόνοι ετησίως. Τα δε φετινά δεδομένα είναι άκρως ανησυχητικά: στις 12 Ιουνίου, 712.000 τ. χλμ. του στρώματος πάγου –πάνω από 40% της συνολικής του έκτασης– ήταν σε διαδικασία τήξης: η μέση τιμή στην ημερομηνία αυτή την περίοδο 1981-2010 ήταν περίπου 100.000 τ. χλμ. Μόνο μεταξύ 11-20 Ιουνίου υπολογίζεται ότι έλιωσαν 80 δισεκατομμύρια τόνοι πάγου. Η συνέχεια ήταν ακόμα χειρότερη: στα τέλη Ιουλίου, ο ευρωπαϊκός καύσωνας έφτασε στις ακτές της Γροιλανδίας, με αποτέλεσμα να επιταχυνθεί η τήξη των χερσαίων πάγων της. Στις 31 του μηνός, σε μία μόλις μέρα, έλιωσαν 11 δισ. τόνοι – ανεβάζοντας το σύνολο των πάγων που έλιωσαν μόνο

Οι κάτοικοι της αχανούς αυτής αρκτικής περιοχής διαβλέπουν αναπτυξιακές ευκαιρίες, όμως οι παραθαλάσσιες περιοχές του υπόλοιπου πλανήτη τρέμουν πιθανή άνοδο της στάθμης της θάλασσας.

των Ιουλίου στα 197 δισεκατομμύρια. Σύμφωνα με μελέτη που δημοσιεύθηκε στην αρχή του έτους στα Πρακτικά της Εθνικής Ακαδημίας Επιστημών των ΗΠΑ, η επιτάχυνση της τήξης του χερσαίου στρώματος πάγου της Γροιλανδίας (έχει φτάσει σε «κρίσιμο σημείο» (tipping point) και ενδέχεται να προκαλέσει σημαντική αύξηση της στάθμης των θαλασσών εντός των επόμενων δύο δεκαετιών. Περυσινή μελέτη που βασίστηκε σε 25 χρόνια δορυφορικών εικόνων της NASA και ευρωπαϊκών υπηρεσιών, συμπέρανε ότι η παγκόσμια στάθμη των υδάτων ανεβαίνει με επιταχυνόμενο ρυθμό και ότι αν συνεχιστεί έτσι θα φτάσει τα 65 εκατοστά έως το 2100 – αρκετά για να προκαλέσουν σημαντικά προβλήματα σε παράκτιες πόλεις ανά τον κόσμο. Σύμφωνα με τον ΟΗΕ, η αύξηση της παγκόσμιας θερμο-

Το παραθαλάσσιο χωριό Κάανακ στη βορειοδυτική Γροιλανδία κατά τη διάρκεια του χειμώνα. Οι βάρκες είναι άχρηστες.

Εχει υπολογιστεί ότι αν λιώσει το σύνολο των 2,85 εκατομμυρίων κυβικών χιλιομέτρων του χερσαίου πάγου της Γροιλανδίας, η στάθμη των θαλάσσιων υδάτων θα αυξηθεί κατά περισσότερο από επτά μέτρα.

κρασίας κατά 1,5 βαθμό Κελσίου μέχρι το τέλος του αιώνα θα εκθέσει 31 έως 69 εκατομμύρια κατοίκους παράκτιων περιοχών σε κίνδυνο πλημμύρας· αν η αύξηση φτάσει τους 2 βαθμούς, οι αριθμοί αυτοί κυμαίνονται μεταξύ 32 και 80 εκατομμυρίων.

Η κλιματική αποκάλυψη που αυτά τα προγνωστικά συνεπάγονται, ωστόσο, παραμένει δυνητική και αβέβαια. Αντιθέτως, υπάρχουν εξελίξεις που έχουν ήδη γίνει αισθητές στη Γροιλανδία εξαιτίας της κλιματικής αλλαγής, οι οποίες είναι καλοδεχούμενες από τον τοπικό πληθυσμό, ενισχύοντας την πεποίθησή του ότι μπορεί η χώρα να σταθεί μόνη της ως ανεξάρτητο κράτος, έπειτα από σχεδόν τρεις αιώνες υπό δανική κυριαρχία. Παράλληλα, το λιώσιμο των γροιλανδικών πάγων έχει ρίξει απότομα το μεγαλύτερο νησί του κόσμου στα

βαθιά νερά του διεθνούς γεωπολιτικού ανταγωνισμού.

Το 2009, με τη συμφωνία αυτοδιάθεσης, η τοπική κυβέρνηση της Γροιλανδίας διέυρνε σημαντικά τις αρμοδιότητές της, με τη Δανία να διατηρεί υπό τον έλεγχό της μόνο τους τομείς των εξωτερικών υποθέσεων, της άμυνας και της ασφάλειας. Η συμφωνία περιελάμβανε τη θεσμοθέτηση του δικαιώματος απόσχισης της Γροιλανδίας, αν το αποφασίσει ο τοπικός πληθυσμός (περίπου 56.000), αλλά και την αναγνώριση ότι τυχόν μελλοντικά έσοδα από την εξόρυξη πολύτιμων μετάλλων και υδρογονανθράκων θα ανήκουν στον γροιλανδικό λαό. Στο βιβλίο του «Cold Rush: The Astonishing True Story of the New Quest for the Polar North», ο Μάρτιν Μπρέουμ, ένας Δανός δημοσιογράφος ειδικός σε θέματα Αρκτικής, περιγράφει τις «μεγάλες

προσδοκίες» των Γροιλανδών από την υποχώρηση των πάγων. Αναφέρει τον επικεφαλής της ένωσης εργοδοτών της χώρας να μιλάει για το πώς οι μικρομεσαίες γροιλανδικές επιχειρήσεις θα ακμάσουν ως προμηθευτές των πετρελαϊκών και εξορυκτικών εταιρειών που θα καταφθάσουν στη χώρα. Περιγράφει πώς η Royal Arctic Line, η εθνική εταιρεία θαλάσσιων μεταφορών, «προετοιμαζόταν για αυξημένη κίνηση, καθώς θα άνοιγε το Βορειοδυτικό Πέρασμα γύρω από τον Καναδά». Από τους καλλιεργητές πατάτας και τους βοσκούς στον Νότο έως τους επιχειρηματίες του τουρισμού, «η εξαφάνιση των πάγων αντιπροσώπευε τη διάνοιξη νέων οριζώντων», όπου η Γροιλανδία θα μπορούσε να ευημερήσει χωρίς την ετήσια μεταβίβαση 3,4 δισ. δανικών κορωνών (περίπου 460 εκατ. ευρώ) απευθείας από τον κρατικό προϋπολογισμό της Δανίας.

Προσδοκίες

Στη δεκαετία που πέρασε, οι προσδοκίες αυτές δεν έχουν επαληθευθεί. Παρά τις ελπίδες που δημιουργήσαν οι εκτιμήσεις της Γεωλογικής Υπηρεσίας των ΗΠΑ, αλλά και τις συμφωνίες με κολοσσούς όπως η ExxonMobil, η Chevron και η νορβηγική Statoil για έρευνες στη θάλασσα, δεν έχει ανακαλυφθεί ακόμα κάποιο κοιτάσμα πετρελαίου άξιο λόγου (η τοπική κυβέρνηση έχει στραφεί στην προσπάθεια αξιοποίησης χερσαίων κοιτασμάτων). Ο κλάδος της εξόρυξης μετάλλων έχει και αυτός πενιχρή δραστηριότητα.

Υπάρχουν αρκετοί λόγοι εξαιτίας των οποίων δεν είχαμε τα προσδοκώμενα έσοδα», δηλώνει στην «Κ» ο Κούπικ Κλάιστ, πρώην πρωθυπουργός της Γροιλανδίας και συνεπικεφαλής σήμερα της επιτροπής για τη διαφύλαξη του North Water Polynya (βλ. πλαίσιο). «Κάναμε λάθη στη νομοθεσία και τη ρύθμιση (αλλαγές στη φορολογία, απαίτηση να καταβάλλονται τα δικαιώματα εκμετάλλευσης στην αρχή της διαδικασίας), αλλά υποφέραμε επίσης από τη διεθνή οικονομική κρίση και τη μεταβλητότητα στις διεθνείς αγορές». Ωστόσο υπάρχουν και άλλοι λόγοι. Ο Μίνικ Ρόνινγκ, ο διεθνούς φήμης Γροιλανδός καθηγητής Γεωλογίας, το 2014 σε συνέντευξη Τύπου εξήγησε ότι ο χρόνος που απαιτείται για να εξορυχθούν ορυκτά τα οποία σήμερα θεωρούνται πολύτιμα, είναι τόσο μεγάλος που μέχρι να ολοκληρωθεί η διαδικασία μπορεί να έχουν χάσει την αξία τους.

Η «Κ» βρέθηκε στην Polynya

Ανοιχτά του φιόρντ του Ινγκλφιλντ, όπου βρέθηκε η «Κ», μεταξύ της Γροιλανδίας και του Καναδά εκτείνεται ένα θάμνα βιοποικιλότητας: το North Water Polynya (Pikialasorsuaq στα γροιλανδικά). Η λέξη «Polynya» αναφέρεται σε μία περιοχή ανοικτού νερού περικυκλωμένη από θαλάσσιο πάγο, που παραμένει ελεύθερη από πάγο όλο τον χειμώνα. Το Pikialasorsuaq είναι η μεγαλύτερη τέτοια περιοχή στην Αρκτική – και η πιο βιολογικά παραγωγική περιοχή βόρεια του Αρκτικού Κύκλου. Οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζει το ευαίσθητο αυτό οικοσύστημα οδήγησαν το Inuit Circumpolar Council (ICC), τη διεθνή ΜΚΟ που εκπροσωπεί τους ιθαγενείς όλων των αρκτικών χωρών, να συστήσει την επιτροπή του Pikialasorsuaq Commission, ώστε να διαβουλευθεί με τις κοινότητες των Inuit της Γροιλανδίας και του Καναδά για τον καλύτερο τρόπο να διαφυλαχθεί ως τόπος άγριας ζωής και φυσικός πόρος για τους κυνηγούς και τους ψαράδες της περιοχής. Σε περυσινή έκθεση της επιτροπής αναφέρεται ότι το Pikialasorsuaq «απειλείται σοβαρά από τις ταχύρρυθμες αλλαγές στην περιοχή συμπεριλαμβανομένων κλιματικών και περιβαλλοντικών αλλαγών, αυξημένης ναυτιλιακής δραστηριότητας, τουρισμού, ερευνών και εκμετάλλευσης πετρελαίου και φυσικού αερίου». Τα τελευταία χρόνια, σημειώνεται, η «γέφυρα πάγου στη λεκάνη του Kane που επηρεάζει τη διαμόρφωση της Polynya είναι λιγότερο σταθερή, με αποτέλεσμα η Polynya να είναι λιγότερο ασφαλής καθορισμένη. Οι συνέπειες αυτής της αλλαγής, που συνδέονται με ευρύτερες κλιματικές μεταβολές, είναι σε σημαντικό βαθμό άγνωστες».

Ο ορुकτός πλούτος, η Κίνα, η Δανία και οι Ηνωμένες Πολιτείες

Η Γροιλανδία αποχώρησε από την ΕΟΚ το 1985 εξαιτίας της απροθυμίας της να υπαχθεί στην κοινή αλιευτική πολιτική. Παραμένει όμως μέλος του ΝΑΤΟ, φιλοξενώντας μάλιστα στα εδάφη της την αεροπορική βάση της Θούλης (Thule) – τη βορειότερη στρατιωτική βάση των ΗΠΑ στον κόσμο, με νευραλγικό ρόλο στην αντιπαραυλική άμυνα και την παρακολούθηση του Διαστήματος.

Και εδώ όμως η κλιματική αλλα-

Στα εδάφη της βρίσκεται η βάση της Θούλης, η βορειότερη αμερικανική στρατιωτική βάση στον κόσμο.

γή απειλεί να φέρει αποσταθεροποιητικές ανατροπές. Το οικονομικό ενδιαφέρον της Κίνας για τη

Γροιλανδία έχει προκαλέσει εντάσεις μεταξύ του Νουκ (της γροιλανδικής πρωτεύουσας) και της Κοπεγχάγης. Η απόφαση του γροιλανδικού Κοινοβουλίου το 2013 να άρει την απαγόρευση (ισχύος δεκαετιών) εξόρυξης ουρανίου, οδήγησε σε έντονη αντιπαράθεση για το ποιος έχει τον τελικό έλεγχο σχετικά με την πολιτική για στρατηγικά ορυκτά, όπως το ουράνιο και οι σπάνιες γαίες. Παράλληλα, η Ρωσία ανησυχεί για τη

στήριξη που παρέχει η Δανία και η Γροιλανδία στο αίτημα της Κίνας για μία μόνιμη θέση παρατηρητή στο Αρκτικό Συμβούλιο, ενώ οι Αμερικανοί βλέπουν τη Δανία ως υπερβολικά πρόθυμη, σε αντάλλαγμα με οικονομικά οφέλη, να συμπλεύσει με τις κινεζικές επιδιώξεις στην Αρκτική.

«Ο φόβος της κινεζικής παρουσίας στη Γροιλανδία είναι ενίοτε υπερβολικός», δηλώνει στην «Κ» ο κ. Κλάιστ. «Σε κάθε περίπτωση,

έχουμε ανάγκη επειγόντως για ξένες επενδύσεις. Αν οι Ευρωπαίοι, οι Αμερικανοί, οι ιδιωτικές εταιρείες στη Δανία, θέλουν να αποτρέψουν την κυριαρχία των Κινέζων, μπορούν οι ίδιοι να προχωρήσουν σε επενδύσεις – κάτι που έως σήμερα δεν έχουν κάνει».

Όπως σημειώνει ο Μάρτιν Μπρέουμ στο βιβλίο του, η απόσχιση της Γροιλανδίας θα σημάνει τη συρρίκνωση του εδάφους της Δανίας κατά 98% και την απώλεια

οποιασδήποτε διεκδίκησης του Βόρειου Πόλου εκ μέρους της Κοπεγχάγης. Αλλά και η παραμονή της ως μέρος του δανικού βασιλείου δεν θα είναι εύκολη υπόθεση: θα επιβάλλει νέες ευθύνες στο Πολεμικό Ναυτικό της Δανίας – τόσο απέναντι στις επιθετικές κινήσεις άλλων χωρών όσο και στην παρακολούθηση και τον έλεγχο των διευρυνόμενων δραστηριοτήτων στις αυξανόμενα ελεύθερες από πάγο θάλασσες της περιοχής.

Πυρ ομαδών κατά Χαμπιαούρη για την ΟΑΠ

Οι εκπαιδευτικές οργανώσεις καταγγέλλουν τον υπουργό Παιδείας για μονομερείς ενέργειες και διάλυση ενός επιτυχημένου θεσμού

Του ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΥ

Το ζήτημα της σχολικής παραβατικότητας, όσο και των μέτρων πρόληψης και καταστολής της, βρίσκεται στο επίκεντρο της κριτικής που ασκείται από τις τρεις κύριες εκπαιδευτικές οργανώσεις. Αφορμή για αυτό, στάθηκε η απόφαση του Υπουργείου να αλλάξει τους όρους λειτουργίας της Ομάδας Άμεσας Παρέμβασης (ΟΑΠ), γεγονός που προκάλεσε και τις μαζικές παραιτήσεις των μελών της ομάδας. Από την πλευρά του Υπουργείου γίνεται λόγος για υπερβολές, ενώ η εκπαιδευτική κοινότητα μιλάει για προχειρότητα και αποκλεισμό από τον διάλογο.

Αρχές Ιουλίου, διέρρευσε στον Τύπο επιστολή των μελών της ΟΑΠ προς τον υπουργό Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας Κώστα Χαμπιαούρη, μέσω της οποίας εξέφραζαν την έντονη απογοήτευσή τους για τον τρόπο που ο τελευταίος χειρίστηκε το θέμα της αναδιοργάνωσης της ομάδας. Στην επιστολή αυτή, τα μέλη της ΟΑΠ κατηγορούν ευθέως τον υπουργό πως «δεν αναπτύχθηκε οποιοσδήποτε διάλογος ή ανταλλαγή απόψεων με το προσωπικό της ομάδας». Επιπρόσθετα, τα μέλη της ΟΑΠ κάνουν λόγο πως οι προτεινόμενες αλλαγές αποσκοπούν στην «ταχύτητα και όχι στην ποιότητα της παρέμβασης ή στην ενδυνάμωση των σχολικών μονάδων. Αυτό, όπως υποστηρίζουν, «θα οδηγήσει σε μια μονοδιάστατη αντιμετώπιση της παραβατικότητας, καταλήγοντας με το ότι «όλοι οι λειτουργοί και εκπαιδευτικοί ψυχολόγοι της ΟΑΠ θα καταθέσουμε εντός των ημερών ατομικά και γραπτώς την απόσυρση του ενδιαφέροντός μας για απόσπαση /τοποθέτηση στην ΟΑΠ για το 2019-2020». Εν τέλει, από τα συνολικά 19 άτομα που στε-

λέχωναν την ΟΑΠ, τα 17 υπέβαλαν τις παραιτήσεις τους. Το Υπουργείο, από την πλευρά του, εξέδωσε στις 18 Ιουλίου ανακοίνωση αφήνοντας αιχμές προς τα μέλη της ΟΑΠ ισχυριζόμενο πως «ο Υπουργός παρευρέθηκε σε τέσσερις συσκέψεις, αναφέρθηκε στις επισημάνσεις της εν λόγω Επιτροπής και ζήτησε εισηγήσεις. Οι εκπρόσωποι της ΟΑΠ, αντί να καταθέσουν τις εισηγήσεις τους, απέστειλαν τη συγκεκριμένη επιστολή, η οποία εμπεριέχει ανακρίβειες, χωρίς τεκμηρίωση». Αναφέρεται επιπρόσθετα πως «κατά το προηγούμενο διάστημα, έγιναν αρκετές συσκέψεις και λήφθηκαν αποφάσεις, τις οποίες συζήτησε ο ίδιος ο Υπουργός με όλους τους ενδιαφερομένους». Τα παραιτηθέντα μέλη της ΟΑΠ αποδίδουν στον υπουργό αποκλεισμό από τον διάλογο, ως επίσης και ευθύνες για κατακερματισμό της ποιοτικής υποστήριξης που παρείχε η ομάδα στις σχολικές μονάδες.

Τι αλλάζει το Υπουργείο

Μετά τις παραιτήσεις των μελών της ΟΑΠ, το Υπουργείο ανακοίνωσε τη νέα οργανωτική δομή που θα διέπει τη λειτουργία της ομάδας, προβαίνοντας μάλιστα και σε προκήρυξη ενδιαφέροντος για πλήρωση των κενών θέσεων. Η βασική τροποποίηση αφορά την αποκέντρωση της ΟΑΠ, η οποία πλέον δεν θα έχει έδρα ως ενιαίο σώμα στη Λευκωσία και το Υπουργείο Παιδείας, αλλά θα στεγάζεται στα κατά τόπους επαρχιακά Γραφεία Παιδείας σε όλες τις πόλεις ανάλογα με την έδρα των λειτουργών της. Σύμφωνα με το Υπουργείο αυτή η ρύθμιση θα επιτρέπει την ταχύτερη αντιμετώπιση περιστατικών βίας στα σχολεία, και μέσω των αναφο-

Τα παραιτηθέντα μέλη της ΟΑΠ αποδίδουν στον υπουργό αποκλεισμό από τον διάλογο, ως επίσης και ευθύνες για κατακερματισμό της ποιοτικής υποστήριξης που παρείχε η ομάδα στις σχολικές μονάδες.

Σύμφωνα με τον πρόεδρο της ΟΕΛΜΕΚ, με τη νέα διαδικασία στελέχωσης, δεν υπάρχει εγγύηση πως θα εξασφαλιστεί η απαραίτητη εμπειρογγνωμοσύνη.

ρών που θα δίδεται στους επαρχιακούς λειτουργούς, ευελπιστούν να λαμβάνουν την καλύτερη δυνατή πληροφόρηση.

Πέραν αυτού, το Υπουργείο προέβη σε προκήρυξη κάλυψης των θέσεων των λειτουργών της ΟΑΠ. Σύμφωνα με τον ίδιο τον υπουργό, η εκδήλωση ενδιαφέροντος ήταν ιδι-

αιτερα ενθαρρυντική, και πως η στελέχωση της νέας ομάδας έχει ολοκληρωθεί. Έχουν ήδη πραγματοποιηθεί και τα πρώτα σεμινάρια επιμόρφωσης, με σκοπό στις 6 Σεπτεμβρίου που θα πάνε οι μαθητές στα σχολεία, να είναι όλα έτοιμα.

Από την πρώτη στιγμή που γνωστοποιήθηκαν οι παραιτήσεις των μελών της ΟΑΠ, οι τρεις εκπαιδευτικές οργανώσεις (ΟΕΛΜΕΚ, ΟΛΤΕΚ, ΠΟΕΔ) εξέφρασαν την έντονη αποδοκιμασία τους προς τον υπουργό, αναφορικά με τον τρόπο που χειρίστηκε το θέμα. Ο πρόεδρος της ΟΕΛΜΕΚ Κώστας Χατζηνσάββας, σε επικοινωνία με την «Κ», τόνισε την πλήρη ικανοποίηση της οργάνωσης από το έργο της ΟΑΠ, εκφράζοντας ταυτόχρονα έντονο προβληματισμό

για τις μαζικές παραιτήσεις των μελών της. Σημείωσε πως διαχρονική θέση της οργάνωσης των καθηγητών είναι τόσο η ποιοτική, όσο και η ποσοτική ενίσχυση των ομάδων αντιμετώπισης της σχολικής παραβατικότητας, εκφράζοντας ταυτόχρονα προβληματισμό ως προς ορισμένες πρόνοιες της νέας υπουργικής ρύθμισης. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο κ. Χατζηνσάββας, με το νέο μοντέλο λειτουργίας, η ΟΑΠ κινδυνεύει να καταστεί δυσλειτουργική λόγω των γραφειοκρατικών διαδικασιών που αποφασίστηκαν ερήμην των εκπαιδευτικών οργανώσεων, ενώ ταυτόχρονα η απουσία ενός κεντρικού συντονιστικού μηχανισμού αναμένεται να περιπλέξει ακόμη περισσότερο την όλη κατάσταση. Προβληματίζει και το επίπεδο κατάρτισης των νέων μελών, μιας και τα παραιτηθέντα μέλη είχαν συγκεκριμένη κατάρτιση και πολυετή εμπειρία. Με τη νέα διαδικασία στελέχωσης δεν υπάρχει καμία εγγύηση πως θα εξασφαλιστεί η απαραίτητη εμπειρογγνωμοσύνη που απαιτείται για ένα τόσο σημαντικό θέμα.

Σύμφωνα με τον πρόεδρο της ΟΕΛΜΕΚ, οι τρεις εκπαιδευτικές οργανώσεις έχουν ορίσει συνάντηση για τη Δευτέρα. Ακολουθώντας την ίδια μέρα, θα έχουν συνάντηση με τον κ. Χαμπιαούρη, όπου σύμφωνα με τον κ. Χατζηνσάββα θα συζητηθεί το θέμα της νέας δομής της ΟΑΠ, ενώ παράλληλα θα θέσουν ενώπιον του υπουργού ερωτήματα που μένουν αδιευκρίνιστα, σε μια τελευταία ευκαιρία να γεφυρωθεί το χάσμα.

Πώς λειτουργούσε η ΟΑΠ

Η ΟΑΠ δημιουργήθηκε το 2010 και αποτελείτο μέχρι και τον Ιούλιο από 19 μέλη. Επτά από αυτά ήταν αποσπασμένοι καθηγητές Μέσης Εκπαίδευσης, έξι δάσκαλοι δημοτι-

κής και έξι εκπαιδευτικοί ψυχολόγοι. Η ομάδα είχε έδρα της το Υπουργείο και εμπλεκόταν μόνο κατόπιν γραπτού αιτήματος του σχολείου. Η ΟΑΠ εκαλείτο να παρέμβει σε προβλήματα υψηλού κινδύνου και παραβατικότητας, όπως βανδαλισμοί και βιαιοπραγίες. Άτομο που γνωρίζει εκ των έσω τα πεπραγμένα στην ΟΑΠ, υποστήριξε στην «Κ» πως η λειτουργία της ομάδας στη διάρκεια της δεκαετίας της δράσης ήταν ιδιαίτερα αποδοτική, καθώς ανέπτυξε ένα ευρύ δίκτυο συνεργατών (Πανεπιστήμια, ΜΚΟ), τα οποία αξιοποίησε προς όφελος αρκετών εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Βάσει των όρων εντολής της η ΟΑΠ λειτουργούσε αποκλειστικά στη βάση εισηγήσεων, και όχι με επιβολή. Η πρωτογενής καταστολή παραβατικών συμπεριφορών επαφίετο στις ίδιες τις σχολικές μονάδες. «Στόχος ήταν η ποιοτική παρέμβαση και όχι ένας αγώνας ταχύτητας», ανέφερε χαρακτηριστικά.

Τόσο οι στατιστικοί δείκτες που βρίσκονται αναρτημένοι στην επίσημη ιστοσελίδα του Υπουργείου Παιδείας, όσο και συγκεκριμένα παραδείγματα καταδεικνύουν τη δράση της ΟΑΠ ως επιτυχή. Χαρακτηριστικά ως προς το Λύκειο Αγίου Ιωάννη στη Λεμεσό, «το πρόγραμμα που ακολουθήθηκε ήταν διάρκειας δύο χρόνων, και τα αποτελέσματα ήταν πραγματικά εντυπωσιακά». Από τη στιγμή που η ομάδα είχε να αντιμετωπίσει ακραία φαινόμενα παραβατικότητας, σκοπός δεν ήταν μόνο η ταχύτητα, αλλά η ποιοτική αντιμετώπιση, σχολίασε χαρακτηριστικά. Μαζί με όλα τα εμπλεκόμενα μέρη μιας σχολικής μονάδας, η ΟΑΠ εκπονούσε ολοκληρωμένο Σχέδιο Δράσης, το οποίο παρακολουθούσε, στήριζε και αξιολογούσε την υλοποίησή του από το σχολείο.

SONICWALL®

Eliminate Performance Bottlenecks with the SonicWall® WXA Series.

Optimize Your Bandwidth Today

ASBIS KYPROS LTD
26, Spyrou Kyprianou street, 4040, Limassol
Tel: 25257350, Email: Info@asbis.com.cy
www.asbis.com.cy

ASBIS®

SUCCESS THROUGH FOCUS

Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου

Microsoft
Innovation Center Cyprus

Το Μοναδικό Κέντρο Καινοτομίας Microsoft στην Κύπρο

Η Microsoft έχει επιλέξει το Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου για την εγκαθίδρυση του μοναδικού Κέντρου Καινοτομίας Microsoft στην Κύπρο, ένα από τα 110 Κέντρα Καινοτομίας Microsoft που λειτουργούν παγκοσμίως.

THE UNIVERSITY OF CYPRUS
IMPACT RANKINGS 2019 TOP 301+

Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου
Διογένης 6, 2404 Έγκωμη, Λευκωσία, Τ.Θ. 22006, 1516 Λευκωσία, Κύπρος
Τηλ: +357 22713000
Φαξ: +357 22713172
Email: info@euc.ac.cy
www.euc.ac.cy

Το Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου ανάμεσα στα 301+ καλύτερα πανεπιστήμια παγκοσμίως

Βρείτε μας στο

/EuropeanUniversityCyprus

/EuropeanUniCy

/EUCyprus

/EuropeanUniCy

Η αντιπαράθεση μεταξύ Ν.Δ. και ΣΥΡΙΖΑ, την εβδομάδα που πέρασε, αποτελεί σαφές δείγμα για τις προθέσεις των δύο κομμάτων ενόψει Σεπτεμβρίου.

Η επαναφορά της πόλωσης και η μάχη του Κέντρου

Οι στρατηγικές των δύο μεγάλων κομμάτων προμηνύουν θερμό φθινόπωρο

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ**

Σαφή δείγματα για τις τακτικές που θα ακολουθήσουν τα δύο μεγάλα κόμματα από τον Σεπτέμβριο πρόσφερε η αντιπαράθεση στη Βουλή την εβδομάδα που πέρασε. Οι ομιλίες των δύο πολιτικών αρχηγών, του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη και του προέδρου του ΣΥΡΙΖΑ Αλέξη Τσίπρα, κινήθηκαν σε εκ διαμέτρου αντίθετες λογικές. Από πλευράς του πρωθυπουργού η στρατηγική είναι σαφής: η πρόθεση είναι να γίνει πράξη μία «φυγή προς τα εμπρός», όπως το έθετε αρμόδια κυβερνητική πηγή, δηλαδή να προχωρήσουν οι διαρθρωτικές αλλαγές που θα καταδείξουν άμεσα την αλλαγή πλεύσης και νοοτροπίας της χώρας μετά τα 4,5 χρόνια ΣΥΡΙΖΑ. Η κυβερνητική υπερδραστηριότητα στο έναν μόλις μήνα από τη νίκη στις εκλογές δείχνει ακριβώς αυτή την πρόθεση.

Κυβερνητικές πηγές σημειώναν πως η επιθυμία του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη και ταυτόχρονα η οδηγία προς τα στελέχη του, είναι η κυβέρνηση να κινηθεί πάνω στο τετράπτυχο «έργα, συνέπεια, ταχύτητα, αποτέλεσμα». Σε αυτό το πλαίσιο, χωρίς να σημαίνει πως η περίοδος της κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ θα έχει άρεση αμαρτιών, το Μαξίμου προχωρά κοιτώντας μπροστά. Τα παραπάνω αποτυπώθηκαν με σαφήνεια τις προηγούμενες μέρες στη Βουλή, όπου τα κυβερνητικά

στελέχη, παρά το ότι απάντησαν όποτε προκλήθηκαν – χαρακτηριστικό παράδειγμα ο κ. Γεραπετρίτης προς τον κ. Τσίπρα– δεν επεδίωξαν μία τυφλή σύγκρουση με την αξιωματική αντιπολίτευση. Η τακτική αυτή αποτελεί ουσιαστικά τη φυσική συνέχεια της –επιτυχημένης εκλογικά– στρατηγικής Μητσοτάκη κατά την προεκλογική περίοδο, όπου

Η επιθυμία του Κυριάκου Μητσοτάκη για «φυγή προς τα εμπρός» και η τακτική αποδόμησης από τον Αλέξη Τσίπρα.

συνειδητά επέλεξε να μιλάει κυρίως για το μέλλον. Στο στρατόπεδο του ΣΥΡΙΖΑ η τακτική είναι διαφορετική. Ο Αλέξης Τσίπρας, που προσπαθεί να βρει σταδιακά τα πατήματά του στα έδρανα της αντιπολίτευσης, έδωσε ένα σαφές στίγμα του πώς θα κινηθεί. Η «σκληρή δομική αντιπολίτευση» είναι δεδομένη. Και όχι μόνο. Η τελευταία ομιλία του αρχηγού της αξιωματικής αντιπολίτευσης έδωσε ένα ακόμα στοιχείο. Ο κ. Τσίπρας μετά την «εκεχειρία» των πρώτων ημερών της διακυβέρνησης Μητσοτάκη, επιστράτευσε και πάλι την τακτική της κατά μέτωπον

επίθεσης ακόμα και επί προσωπικού, πολώνοντας όσο μπορούσε το κλίμα. Συγκεκριμένα, κατά τη διάρκεια της συζήτησης για το άσυλο, σχολίασε, όπως είχε κάνει και παλαιότερα, τις σπουδές του κ. Μητσοτάκη στο εξωτερικό. Η αναφορά δεν είναι αμελητέα, καθώς δείχνει πως ο τώως πρωθυπουργός δεν θα βγάλει από την αντιπολιτευτική του τακτική τις επιθέσεις εκείνες, ακόμα και προσωπικές, που θεωρεί πως αποδομούν τον πρωθυπουργό. Από τη συζήτηση, πάντως, για το άσυλο ενδιαφέρουσα ήταν η αναφορά του κ. Τσίπρα στον κίνδυνο «να μετατραπούν μεγάλες πανεπιστημιακές σχολές σε εστίες έντασης», κάτι που αν επιβεβαιωθεί μένει να δούμε τη στάση του ίδιου.

Η διεκδίκηση

Τα παραπάνω, ως τελική έκφραση της στρατηγικής των κομμάτων, αποτελούν την κορυφή της πυραμίδας. Την ίδια ώρα, όμως, «από κάτω» εξελίσσεται μία μάχη για το πολιτικό Κέντρο που προκαλεί ανησυχία στον ΣΥΡΙΖΑ. Τούτο συμβαίνει καθώς, ενώ στην Κουμουνδούρου η συζήτηση για τη μετεξέλιξη του κόμματος ουσιαστικά δεν έχει ξεκινήσει, η κυβερνητική πτέρυγα Ν.Δ. παρουσιάζει τάσεις άλωσης του πολιτικού Κέντρου. Η πληθώρα στελεχών προερχόμενων από το Κέντρο, που δεν ανήκε στην παραδοσιακή της βάση και έχει αξιοποιηθεί μέχρι τώρα

από την κυβέρνηση, δημιουργεί μία δυναμική για τη Ν.Δ. σε έναν χώρο που ενδιαφέρει πλέον και τον ΣΥΡΙΖΑ. Ο μεγάλος κίνδυνος για την αξιωματική αντιπολίτευση είναι μέχρι τις αρχές του επόμενου έτους, που αναμένεται το συνέδριο του κόμματος και μαζί η αποκρυστάλλωση της πολιτικής του κατεύθυνσης, να έχει εισχωρήσει ακόμα περισσότερο η Ν.Δ. στον χώρο αυτόν. Ετσι εξηγείται και η ανακούφιση με την οποία είδαν στον ΣΥΡΙΖΑ την αποχώρηση από τη Βουλή την περασμένη Πέμπτη της ήσσονος αντιπολίτευσης, ως ένδειξη διαμαρτυρίας στην τροπολογία της «τελευταίας στιγμής» του υπουργείου Εργασίας, καθώς θεώρησαν πως ψαλιδίζει το κεντρώο προφίλ της Ν.Δ. Δεδομένο, πάντως, πρέπει να θεωρείται πως ο Αλέξης Τσίπρας θα επιχειρήσει εντός του φθινοπώρου ανοίγματα στον κεντρώο χώρο ώστε να δημιουργήσει κλίμα προς το συνέδριο. Στο πλαίσιο αυτό δεν αποκλείεται και κάλεση συνεργασίας στο ΚΙΝΑΛ, με αρμόδια χείλη, πάντως, να λένε «όλα στην ώρα τους». Προφανώς και στην εξίσωση του Κέντρου κομβικό ρόλο θα παίξουν οι αντοχές του ΚΙΝΑΛ, η μετεκλογική εικόνα του οποίου αποτυπώνει αρκετές αρρυθμίες. Σημείο καμπή θεωρείται το τι θα πράξει με τον εκλογικό νόμο, με συνεργάτες της κ. Γεννηματά να διαμνύουν πως δεν υπάρχει καμία λευκή επιταγή προς κανέναν.

Οι οκτώ μήνες θητείας της Βασιλικής Θάνου στο «τιμόνι» της Επιτροπής

Του **ΤΑΣΟΥ ΤΕΛΛΟΓΛΟΥ**

Συνολικά οκτώ μήνες διήρκεσε η παραμονή της Βασιλικής Θάνου στο «τιμόνι» της Επιτροπής Ανταγωνισμού, καθώς στη συγκεκριμένη θέση τοποθετήθηκε στις 3 Ιανουαρίου του 2019. Σε επιστολή του στη Δανάη επίτροπο Ανταγωνισμού, ο σημερινός πρωθυπουργός και τότε αρχηγός της αξιωματικής αντιπολίτευσης Κυριάκος Μητσοτάκης είχε χαρακτηρίσει την υποψηφιότητά της «ασύμβατη με τον ρόλο και την αποστολή μιας ανεξάρτητης αρχής». Σύμφωνα με την ιστοσελίδα της Επιτροπής Ανταγωνισμού, εκτός από τις υποθέσεις συγγέντρωσης και εξαγοράς μεριδιών και εκείνες που είχαν δρομολογηθεί από την προηγούμενη διοίκηση (π.χ. καρτέλ κατασκευαστικών), η άλλη ουσιαστική δραστηριότητα της επιτροπής αφορά τις έρευνες για το πρα-

Η «ασύμβατη με τον ρόλο» υποψηφιότητα και «οι πιέσεις προς τα μέλη-ειδικούς επιστήμονες της γενικής διεύθυνσης».

κτορείο Τύπου που έχουν σχέση με την επιβολή ασφαλιστικών μέτρων στις 4 Ιουνίου 2019 (ενώ έχουν γίνει οι ευρωεκλογές και έχουν προκηρυχθεί οι εθνικές) και τη διενέργεια οικονομικού ελέγχου για το αν δικαιολογούνται οι τιμές που ζητάει από έντυπα για να αναλάβει τη διανομή τους.

Η κυβέρνηση Μητσοτάκη είχε αποφασίσει να βρει τρόπο να απαλλαγεί η επιτροπή από την κ. Θάνου,

αλλά «η σταγόνα που ξεχείλισε το ποτήρι» ήταν μια νέα απόφαση ασφαλιστικών μέτρων. Αυτή εκδόθηκε την 1η Αυγούστου και αφορά ασφαλιστικά μέτρα κατά τις εταιρείες ΕΛΜΙΝ Βωξίτες. Με την απόφαση, η εταιρεία υποχρεώνεται να συνεχίσει την τροφοδοσία της «Αλουμίνιον της Ελλάδος» με βωξίτες σε ποιότητα, ποσότητα από αυτή, επειδή υπάρχει δυσκολία εξεύρεσης εναλλακτικής πηγής τροφοδοσίας με πρώτη ύλη. «Σε περίπτωση παράλειψης των ανωτέρω», η Επιτροπή Ανταγωνισμού απειλεί την ΕΛΜΙΝ Βωξίτες «με πρόστιμο ποσού οκτώ χιλιάδων ευρώ (€8.000) για κάθε ημέρα παράβασης, το οποίο επιβάλλεται με απόφασή της που βεβαιώνει τη μη συμμόρφωση...».

Οι αποφάσεις αυτές είναι δημόσιο

κίνημα. Υπό αυτήν την έννοια, τις επιβεβαιώνει ο αντιπρόεδρος της κυβέρνησης Παναγιώτης Πικραμμένος στη συνεδρίαση της Ολομέλειας της Βουλής, το απόγευμα της περασμένης Πέμπτης 8 Αυγούστου. «Υπάρχει όντως ένα πρόβλημα με τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου», είπε σχολιάζοντας παρατηρήσεις της ίδιας της κ. Θάνου, του ΣΥΡΙΖΑ και της επιστημονικής υπηρεσίας της Βουλής για το κατά πόσον η διάταξη για την αναδρομική αποκαθάρωση της είναι συμβατή με το ευρωπαϊκό παράγωγο δίκαιο και τη νομολογία των ευρωπαϊκών δικαστηρίων. «Όμως», συνέχισε, «αυτό είναι το πρόβλημα στην προκειμένη περίπτωση; Τι γίνεται όταν αυτός που πρέπει να είναι ο εγγυητής της ανεξαρτησίας της Αρχής, είναι αυτός που την παραβιάζει πρώτος; Τι γίνεται στην περίπτωση αυτή; Και να θέσω μερικά

ερωτήματα. Γιατί η κ. Θάνου πήρε τις αποφάσεις σε ασφαλιστικά μέτρα και δεν πήρε κανονικά αποφάσεις; Ξέρετε την απάντηση; Η απάντηση είναι ότι το έκανε για να μην ελεγχθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Και γιατί, κύριε αρχηγέ της αξιωματικής αντιπολίτευσης, τις πήρε αυτές τις αποφάσεις παρά την αντίδραση των υπολοίπων μελών της Επιτροπής Ανταγωνισμού; Η κ. Θάνου θα ελεγχθεί γι' αυτό από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Θα μπορούσα να πω πολύ περισσότερα, αλλά δεν λέω άλλα». Να σημειωθεί ότι, ενώ ο πρόεδρος του ΣΥΡΙΖΑ Αλέξης Τσίπρας απάντησε ως εάν η παρατήρηση Πικραμμένου αφορούσε αποκλειστικά το πρακτορείο Τύπου, η Επιτροπή Ανταγωνισμού εξέδωσε αμέσως ανακοίνωση παραπέμποντας στην υπόθεση της τροφοδοσίας της εταιρείας «Αλουμίνιον» με βωξίτες. Ο κ. Πικραμμένος

δεν διευκρίνισε για ποια υπόθεση μιλάει, αλλά η μειοψηφία αποτυπώθηκε στην υπόθεση των βωξιτών. Στη σχετική ανάρτηση αναφέρεται ότι ψηφίστηκε με μειοψηφία δύο μελών (επί συνόλου οκτώ). Η επιτροπή με ανακοίνωσή της θεώρησε «μεγάλο θεσμικό ατόπημα» την τοποθέτηση του κ. Πικραμμένου.

Είκοσι ημέρες νωρίτερα, οι ειδικοί επιστήμονες της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού, που αποτελεί τη μεγαλύτερη διοικητική μονάδα της επιτροπής, είχαν στις 25 Ιουλίου σε ψηφισιά τους αναφέρει ότι: «Η διοίκηση ασκεί πιέσεις και υποδεικνύει προς τα μέλη-ειδικούς επιστήμονες της Γενικής Διεύθυνσης ως προς την άσκηση των καθηκόντων τους, πέρα των ορίων που ορίζει η νομοθεσία στο πλαίσιο της ιεραρχίας, προβάλλοντας την ανεξαρτησία της επιστημονικής τους άποψης».

Το κρίσιμο βήμα μετά την αποκατάσταση του ασύλου

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ Σ. ΜΠΟΥΡΔΑΡΑ**

Με επίδειξη αποφασιστικότητας, διάθεση μη υπαναχώρησης, παρά την πίεση του ΚΙΝΑΛ, αλλά και κάνοντας χρήση διαλόγου με επιχειρήματα, η κυβέρνηση τα προηγούμενα 24ωρα εντός Βουλής πέτυχε να διαχειριστεί επικοινωνιακά και πρακτικά ένα από τα θέματα-ταμπού των τελευταίων δεκαετιών: το πανεπιστημιακό άσυλο. Το επόμενο κρίσιμο βήμα; Το ενδεχόμενο να βρεθεί η εκτελεστική εξουσία ενώπιον προσπάθειας να τεθεί, στους ευαίσθητους πανεπιστημιακούς χώρους, σε δοκιμασία ο νέος νόμος.

Σε κοινοβουλευτικό επίπεδο, για την κυβέρνηση αποδείχθηκε όχι ιδιαίτερος δύσκολο να υλοποιήσει αυτή τη μία εκ των προεκλογικών της δεσμεύσεων: να θεσμοθετηθεί, δηλαδή, η δυνατότητα στις δημόσιες αρχές να παρεμβαίνουν στους χώρους των ΑΕΙ όταν τελούνται έκνομες ενέργειες, δίχως να είναι προαπαιτούμενη σχετική κλήση των πρυτανικών αρχών. Το έργο της διευκολύνθηκε από το γεγονός ότι γενικώς τα κόμματα της αντιπολίτευσης που διαφωνούν, αλλά και ειδικώς ο ΣΥΡΙΖΑ, φάνηκαν να προβάλλουν ανεπαρκή έως μη πειστικά επιχειρήματα κατά της επίμαχης κυβερνητικής επιλογής.

Στην αρχή, επιχειρήθηκε να υποβαθμιστούν τα αρνητικά φαινόμενα που έχουν επίκεντρο χώρους μεγάλων πανεπιστημιακών ιδρυμάτων κυρίως σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη. «Υπάρχουν φαινόμενα, τα οποία όμως είναι μειοψηφικά», είπε βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ. «Πράγματι, σε κάποια πανεπιστήμια η κατάσταση δεν είναι η καλύτερη», παραδέχθηκε συνάδελφός του. Για «μεμονωμένα περιστατικά διακίνησης ναρκωτικών ή παραβατικότητας, υπαρκτά προβλήματα μικρής παραβατικότητας ή αδικημάτων που μπορεί να συμβαίνουν σε ορισμένες σχολές μεγάλων πόλεων», μίλησε άλλος. Έως και ο κ. Αλ. Τσίπρας έκανε λόγο για «υπαρκτά κρούσματα παραβατικότητας» και για «κρούσματα βίας».

Δεδομένου ότι είναι γνωστή στην κοινή γνώμη η κατάσταση που επικρατεί, δεν ήταν δύσκολο για την πλειοψηφία να απορρίψει την «ωραιοποιημένη» εικόνα που φιλοτέχνησε ο ΣΥΡΙΖΑ.

«Έχουμε να αντιμετωπίσουμε δύο κατηγορίες ενεργειών: έχουμε έκνομες ενέργειες που λαμβάνουν χώρα εντός κάποιων –όχι όλων– πανεπιστημίων της χώρας. Προπηλακισμοί, βίαιοιπραγίες, καταστροφή δημόσιας περιουσίας, παρασκευή και κυκλοφορία παράνομων υλικών, διακίνηση ναρκωτικών. Και έχουμε και έκνομες ενέργειες που λαμβάνουν χώρα εκτός των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων με τους δρόστες να καταφεύγουν εντός των ιδρυμάτων για έναν και μόνο λόγο. Να αποφύγουν τη σύλληψη, μετατρέποντας συνεπώς εν τους πράγματι τους χώρους των ΑΕΙ σε εμφανή, πλην όμως απροσπέ-

λαστα, στις δημόσιες αρχές, καταφύγια και ορμητήριά τους», είπε η υπουργός Παιδείας Νίκη Κεραμέως.

«Στο προαύλιο του Οικονομικού Πανεπιστημίου, πωλητές λαθραίων εκθέτουν τα προϊόντα τους και χλευάζουν μέσα από τα κάγκελα όποιον πάει να τους ελέγξει. Στο Αριστοτέλειο, τα ναρκωτικά διακινούνται δημόσια. Στα υπόγεια των ιδρυμάτων ανακαλύπτονται αποθήκες πυρομαχικών, σχολές ολόκληρες έχουν μετατραπεί σε γλίστρες βίας και κουκουλοφόρων. Αυτή είναι η πραγματικότητα σήμερα», υπογράμμισε ο πρωθυπουργός Κυρ. Μητσοτάκης.

Σε αυτό το πλαίσιο, ήταν μάλλον εύκολο να ακουστεί βέσιμο και το επικοινωνιακό εύρημα: «Είναι καλύτερα, λοιπόν, να μιλάμε σήμερα για την αναγέννηση της πανεπιστημιακής ζωής, για αποκατάσταση του ασύλου, παρά για κατάργησή του», είπε ο κ. Μητσοτάκης.

Ο αντίλογος σε αυτό το επίπεδο; Βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ, μεταξύ των οποίων και πρώην υπουργοί, «θυμήθηκαν» τους Γερμανούς στην Κατοχή, τη χούντα, τις κυβερνήσεις του '50, έως και τη Γαλλία του 1229 και τον Λουδοβίκο. Σε μια άλλη περίπτωση, μέλος της Κ.Ο. της αξιωματικής αντιπολίτευσης

Πώς η κυβέρνηση κατάφερε να διαχειριστεί επικοινωνιακά και πρακτικά ένα από τα θέματα-ταμπού των τελευταίων δεκαετιών.

υποστήριξε πως το μόνο που θα καταφέρει η κυβερνητική ρύθμιση θα είναι «να σπρώξει τις πιάτσες ναρκωτικών πιο πέρα», σε μια προφανώς μη ηθελημένη παραδοχή των διαστάσεων του προβλήματος.

Τα σοβαρότερα εξ εκείνων που ακούστηκαν, ωστόσο, φαίνεται να έχουν «προβολή» στο προσεχές μέλλον: «Θα έχουμε την ευκαιρία και από Σεπτέμβριο να το ξανασυζητήσουμε αυτό το ζήτημα που φέρατε εν μέσω θέρους» (Αλ. Χαρίτονης). «Η σπουδή της κυβέρνησης να καταργήσει το άσυλο είναι άμεσα συνυφασμένη με την προσπάθειά της να αντιμετωπίσει ευκολότερα τις κινητοποιήσεις που θα έρθουν με τα μέτρα που ετοιμάζετε να νομοθετήσετε» (Εμμ. Θραψανιώτης). «Αν θεωρούσατε ότι είχατε ηγεμονία, θα ψηφίζατε τη ρύθμιση τον Οκτώβρη με τις σχολές ανοικτές και εκεί θα βλέπαμε πόσα απίδια πίνουν ο σάκος» (Κ. Ζαχαριάδης). «Η πιθανότερη, όμως, εξέλιξη –την οποία και απευχόμαστε– είναι να μετατρέψετε τους πανεπιστημιακούς χώρους σε πεδία μαζών μεταξύ αστυνομίας και φοιτητών» (Ελ. Αβραμιάκης). Και, στο τέλος, ο κ. Αλ. Τσίπρας: «Θα είμαστε σκληρά απέναντι τόσο εμείς όσο και η ακαδημαϊκή κοινότητα και το φοιτητικό κίνημα».

Αλλαγές στην Αθήνα από την πρώτη μέρα

Ο Κώστας Μπακογιάννης, τρεις εβδομάδες πριν από την επίσημη ανάληψη της δημαρχίας της πόλης, μιλάει στην «Κ»

Συνέντευξη στον

ΣΤΑΥΡΟ Γ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ

Λίγο πριν αναλάβει και επισήμως τα καθήκοντα του δημάρχου Αθηναίων, ο Κώστας Μπακογιάννης μιλά στην «Κ» για το πώς σχεδιάζει την επόμενη μέρα της πρωτεύουσας: Από την «πρότυπη γειτονιά» στα Εξάρχεια, καταπολεμώντας τη βία και την ανομία σε μία από τις ωραιότερες γειτονιές της Αθήνας, μέχρι τις παρεμβάσεις σε ολόκληρο τον αστικό ιστό. Δηλώνοντας έτοιμος «για τα αυτονόητα» δεσμεύεται, πως «κάθε μέρα» οι Αθηναίοι θα βλέπουν «μία μικρή αλλαγή».

– **Κύριε δήμαρχε, μέσα στην εβδομάδα είχατε συνάντηση εργασίας με μέλη του υπουργικού συμβουλίου για μία σειρά θεμάτων που αφορούν την Αθήνα. Μεταξύ άλλων, μιλήσατε για την εφαρμογή του μοντέλου της «πρότυπης γειτονιάς» στην περιοχή των Εξαρχείων.**

– Αναλαμβάνουμε επίσημα καθήκοντα 1η του Σεπτεμβρίου και δεν θέλουμε να χάσουμε ούτε μέρα. Η συνάντηση με τους συναρμόδιους υπουργούς ήταν πολύ χρήσιμη. Στόχος μας είναι η καθιέρωση της συνεργασίας, ώστε να δίνονται άμεσα λύσεις όπου χρειάζονται συνεργείες δήμου - κυβέρνησης. Από τη θεσμοθέτηση ενιαίου συντονιστικού κέντρου για την ασφάλεια, με τη συνεργασία της ελληνικής και της δημοτικής αστυνομίας και το θεσμικό πλαίσιο για την αξιοποίηση των εγκαταλειμμένων ακινήτων, μέχρι την αξιοποίηση των χρηματοδοτικών εργαλείων του ΕΣΠΑ, την παροχή κινήτρων για την επιχειρηματικότητα στην πόλη και τη στρατηγική ανάδειξης του πλούσιου πολιτιστικού μας κεφαλαίου. Και για τις 129 γειτονιές της Αθήνας. Γι’ αυτό και σχεδιάσαμε προεκλογικά την πρότυπη γειτονιά. Με άλλα λόγια, ποιες υποδομές και ποιες υπηρεσίες οφείλει να προσφέρει ο δήμος, βάσει προγραμματισμού, για μια πόλη φιλική η οποία σέβεται τον κάτοικο, τον επαγγελματία, τον επισκέπτη. Σε αυτό το πλαίσιο συζητήσαμε

και για τα Εξάρχεια και παρουσιάσαμε το σχέδιό μας για να γίνουν πρότυπη γειτονιά. Αφιερώμας είναι η παραδοχή ότι το «πρέπει να» τελείωσε. Ήρθε η ώρα του «πάμε να». Μαζί με τους απελπισμένους κατοίκους της περιοχής που σήμερα κρατούνται σε ομηρία, εργαζόμαστε για μια αληθινά ανοικτή γειτονιά.

– **Μπορείτε να μας αναλύσετε περί τίνος πρόκειται και ποιο είναι τελικά το σχέδιό σας για τα Εξάρχεια;**

– Προχωράμε από κάτω προς τα πάνω, με έναν βιώσιμο σχεδιασμό για την αναζωογόνηση των Εξαρχείων. Άμεσα δίνουμε έμφαση στην καθημερινότητα. Την καθαριότητα, το anti-graffiti, την αποκατάσταση του δημοτικού φωτισμού, των φθορών στον δημόσιο χώρο και το πράσινο. Βραχυπρόθεσμα, μικρής κλίμακας έργα σε πεζόδρομους και πεζοδρόμια και περισσότερο πράσινο, όπως για παράδειγμα στη Νοταρά και στη Θεμιστοκλέους, επέκταση του προγράμματος των «ανοικτών σχολείων» και στα τέσσερα που υπάρχουν στην περιοχή και πραγματοποίηση πολιτιστικών δράσεων. Μεσοπρόθεσμα, παρεμβάσεις στον λόφο του Στρέφου, με την αποκατάσταση της λειτουργίας της παιδικής χαράς, των αθλητικών εγκαταστάσεων, του αναψυκτηρίου, του αμφιθεάτρου, του ηλεκτροφωτισμού, των μονοπατιών και δίνοντας έμφαση στα όμβρια, στην άρδευση και στην πυροπροστασία. Ταυτόχρονα, εξετάζουμε τη σύνδεση του Αρχαιολογικού Μουσείου με τον λόφο, μέσω πράσινων διαδρομών στην Τσοίτσα και στη Στουρνάρη και τμήματος της Ζωσιμάδων, με διαπλάτυνση των πεζοδρομίων, νέες φυτεύσεις και νέο αστικό εξοπλισμό. Επίσης, στόχος μας είναι να παραδώσουμε επιτέλους στους Αθηναίους τους θεσμοθετημένους πεζοδρόμους της Κουντουριώτη και τμημάτων της Βαλτετσίου. Παράλληλα, επεξεργαζόμαστε κίνητρα εγκατάστασης νέων επιχειρήσεων στα Εξάρχεια, μέσω ΕΣΠΑ, ώστε να ενισχυθεί και να εμπλουτιστεί το τοπικό οικονομι-

«Σχεδιάσαμε προεκλογικά την πρότυπη γειτονιά. Με άλλα λόγια, ποιες υποδομές και ποιες υπηρεσίες οφείλει να προσφέρει ο δήμος, βάσει προγραμματισμού, για μια πόλη φιλική, η οποία σέβεται τον κάτοικο, τον επαγγελματία, τον επισκέπτη», λέει ο Κώστας Μπακογιάννης.

κό οικοσύστημα, ειδικά σε τομείς της δημιουργικής βιομηχανίας, του τουρισμού, των εκδόσεων, των τεχνολογιών πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών. Μακροπρόθεσμα, μεγάλης σημασίας είναι το μετρό στα Εξάρχεια, όπως προβλέπεται στη Γραμμή 4, η οποία προχωράει. Αλλά η μεγαλύτερη, πραγματικά ζωοποιός, παρέμβαση είναι η επέκταση του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου και η συνένωσή του με το Πολυτεχνείο και το Ακροπόλ. Είναι το λεγόμενο Μεσογειακό Λούβρο που μπορεί να αλλάξει τη μοίρα της Αθήνας. Εννοείται πως χρειαζόμαστε τη βοήθεια

της κυβέρνησης για την υλοποίηση του σχεδίου μας και χαιρόμαι που κάναμε μια πολύ θετική αρχή.

– **Τα όσα περιγράψατε παραπάνω πώς μπορεί να συμβάλουν στη μείωση της παραβατικότητας σε μία περιοχή που έχει χαρακτηριστεί «άβατο»; Φοβάστε ότι αν «πειράξετε» τις ισορροπίες θα υπάρξουν αντιδράσεις από αντιεξουσιαστές;**

– Ο δήμαρχος δεν είναι σερίφης. Να ξεκαθαρίσουμε όμως κάτι: Το πρόβλημα δεν είναι πολιτικό ή ιδεολογικό. Μόνο άλλοι θα κατασκευάζεις όταν το μετα-

Το στοιχείο και η δέσμευση είναι ο πολιτισμός της καθημερινότητας. Η καθαριότητα, το φως, το πράσινο. Τα αυτονόητα μας λείπουν.

Την 1η του Σεπτεμβρίου, λοιπόν, θα ξεκινήσω όχι από το γραφείο δημάρχου στην Κοιζιά, αλλά από τη Διεύθυνση Καθαριότητας στην Ιερά Οδό.

τρέπεις σε τέτοιο. Στα Εξάρχεια, εκτός από τη βία που γνωρίζουμε, μεταξύ των άλλων, γίνεται οργανωμένο εμπόριο ναρκωτικών και ανθρώπων, ενώ υπάρχει αυξημένος αριθμός σεξιστικών και ομοφοβικών επιθέσεων. Οι κάτοικοι έχουν φτάσει σε απόγνωση. Διαμαρτύρονται. Γι’ αυτό και απαραίτητη προϋπόθεση για την υλοποίηση του σχεδίου μας με ταχύτητα και επιτυχία είναι η ασφάλεια. Ας μην ξεχνάμε όμως πως τα Εξάρχεια είναι μία από τις πιο ωραίες γειτονιές της Αθήνας. Προχωράμε, με απόλυτο σεβασμό στην ιστορία, στην ταυτότητα και στην

κούλτούρα της περιοχής και στο δικαίωμα της ελευθερίας της έκφρασης και της δημιουργικής αμφισβήτησης, αλλά και με σεβασμό στο δικαίωμα των κατοίκων και των επισκεπτών να ζουν απελευθερωμένοι από τον φόβο.

– **Μιλάτε διαρκώς για την «καθημερινότητα των πολιτών». Ποια είναι τα πρώτα βασικά σχέδιά σας για την αναβάθμιση της καθημερινότητας και με ποια σειρά τα ιεραρχείτε;**

– Οι προτεραιότητες του δήμου οφείλουν να ταυτίζονται με αυτές των δημοτών. Αυτό θα ήταν προφανές αν εκατοντάδες χιλιάδες Αθηναίοι δεν αισθάνονταν σήμερα αόρατοι και ξεχασμένοι. Το στοιχείο και η δέσμευση είναι ο πολιτισμός της καθημερινότητας. Η καθαριότητα, το φως, το πράσινο. Τα αυτονόητά μας λείπουν. Πρώτη του Σεπτεμβρίου, λοιπόν, θα ξεκινήσω όχι από το γραφείο δημάρχου στην Κοιζιά, αλλά από τη Διεύθυνση Καθαριότητας στην Ιερά Οδό, τη Διεύθυνση Ηλεκτρολογικού για τον φωτισμό στο Μετς και τη Διεύθυνση Πρασίνου στο Γουδί. Ταυτόχρονα, θέτουμε σε άμεση προτεραιότητα αστικές παρεμβάσεις που αγγίζουν την πραγματική ζωή, με τη συντήρηση και τον εμπλουτισμό του αστικού εξοπλισμού, τη σταδιακή αποκατάσταση πεζοδρομίων και αντίστοιχες αποκαταστάσεις του οδοστρώματος και στις επτά δημοτικές κοινότητες.

– **Οι αλλαγές που σχεδιάζετε πότε θα γίνουν ορατές στους πολίτες της Αθήνας;**

– Αλίμονο αν σας πω οποιαδήποτε στιγμή στα επόμενα τέσσερα χρόνια πως είμαι ικανοποιημένος. Εκθρόνος του καλού είναι το καλύτερο. Αλλωστε, δεν έχω αυταπάτες, είμαστε έτοιμοι για το τι μας περιμένει. Θέλει δουλειά, θέλει λάντζα, θέλει κόπο και θέλει χρόνο. Δεν υπάρχουν μάγοι, δεν υπάρχουν μαγικά ραβδιά. Έκουμε, όμως, ένα κοστολογημένο πρόγραμμα, με χρονοδιαγράμματα. Από την πρώτη μέρα και κάθε μέρα, θα βλέπετε μία μικρή αλλαγή.

Το σχέδιο για την ανάπλαση των Εξαρχείων

Περιλαμβάνει ήπιου χαρακτήρα παρεμβάσεις για τον εξωραϊσμό της εικόνας και την ανάπλαση της περιοχής

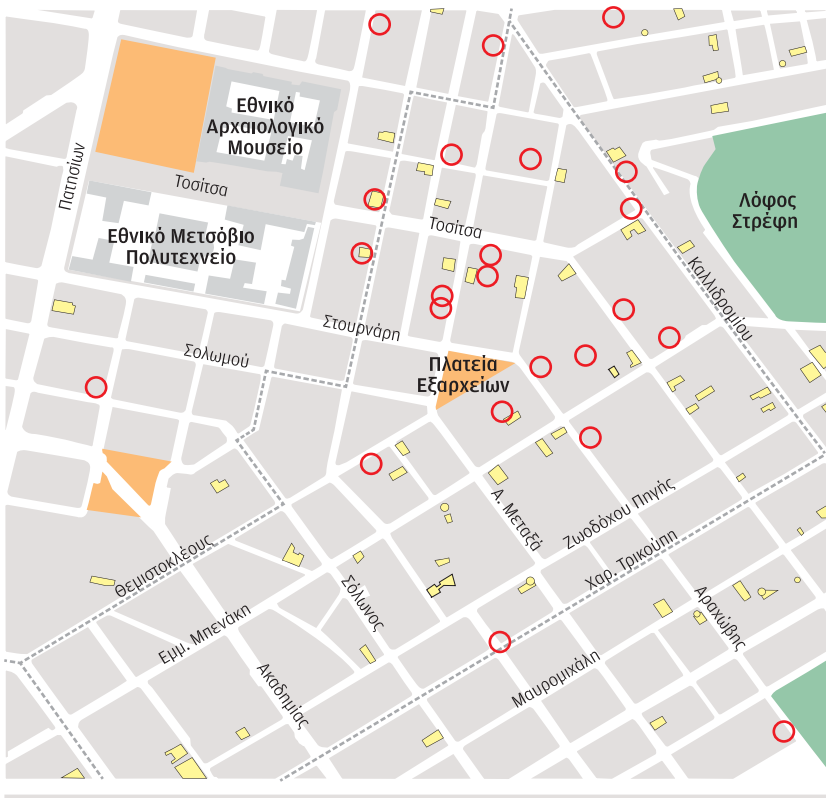
Του **ΓΙΑΝΝΗ ΣΟΥΛΙΩΤΗ**

Ένα ιδιαιτέρως φιλόδοξο σχέδιο με, κατ’ αρχάς, ήπιου χαρακτήρα παρεμβάσεις για την ανάπλαση - ανασυγκρότηση της περιοχής των Εξαρχείων έχει επεξεργαστεί και προτίθεται να θέσει το αμέσως επόμενο διάστημα σε εφαρμογή η κυβέρνηση, σε συνεργασία με τον Δήμο της Αθήνας. Οι λεπτομέρειές του, όπως και το χρονοδιάγραμμα των επικείμενων δράσεων, αποτελέσαν το αντικείμενο της ευρείας σύσκεψης που πραγματοποιήθηκε την Πέμπτη, με τη συμμετοχή έξι υπυπουργών και του νέου δημάρχου Κώστα Μπακογιάννη. Το σχέδιο περιλαμβάνει παρεμβάσεις άμεσης εφαρμογής, όπως για παράδειγμα βάψιμο τοίχων καθώς επίσης βραχυπρόθεσμου, μεσοπρόθεσμου και μακροπρόθεσμου χαρακτήρα, όπως η κατασκευή σταθμού μετρό στην πλατεία. Ο προϋπολογισμός του αγγίζει τα 10 εκατ. ευρώ και ο χρονικός ορίζοντας υλοποίησης κυμαίνεται -ανάλογα με την κάθε δράση- από τις 15 ημέρες μέχρι τα 5 χρόνια. Σκοπός του, όπως αυτός περιγράφεται από τους εμπνευστές του, είναι ο εξωραϊσμός της γειτονιάς παράλληλα με την αποκατάσταση της τάξης και την εφαρμογή του νόμου. Κατ’ αρχάς, προβλέπει τη συγκρότηση ομάδας περίπου 50 στελεχών από διάφορες υπηρεσίες του δήμου, που θα προχωρήσουν σε άμεσες παρεμβάσεις για την «επαναφορά της λειτουργικότητας» στη γειτονιά. Αποστο-

λή της ιδιότυπης task force για τα Εξάρχεια, θα είναι το βάψιμο των τοίχων που είναι καλυμμένοι με γκράφιτι, η αποκατάσταση της λειτουργίας του δημοτικού φωτισμού, η αποκατάσταση φθορών σε κοινόχρηστους χώρους καθώς και το σφράγισμα όσων κτιρίων εκκενώνονται από καταληψίες. Στα Εξάρχεια υπάρχουν 23 υπό κατάληψη κτίρια, τα 12 από αυτά φιλοξενούν μεταναστες, ενώ τα 11 έχουν καταληφθεί από ομάδες αναρχικών. Στο σχέδιο δεν υπάρχουν αναφορές στις αστυνομικού χαρακτήρα ενέργειες που ενδεχομένως χρειαστούν για την εκκένωση των υπό κατάληψη κτιρίων. Η

Ο προϋπολογισμός αγγίζει τα 10 εκατ. ευρώ και ο χρόνος υλοποίησης κυμαίνεται -ανάλογα με την δράση- από 15 ημέρες μέχρι 5 χρόνια.

χρονική διάρκεια των παρεμβάσεων υπολογίζεται ότι δεν θα ξεπεράσει τις 15 ημέρες. Στις βραχυπρόθεσμου χαρακτήρα παρεμβάσεις περιλαμβάνονται μικρές διαρκείας και κόστους έργα, με έμφαση στη διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων και τη συμμετοχή των κατοίκων στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων. Το σχέδιο προβλέπει, μεταξύ άλλων, τη δημιουργία θέσης «εντεταλμένου συμβούλου

Εξαρχείων», με αποστολή να καταγράφει τα προβλήματα των τοίκων και την πορεία υλοποίησης του σχεδίου. Ακόμα, προωθούνται αθλητικές και επιμορφωτικές δραστηριότητες στα τέσσερα σχολικά συγκροτήματα της περιοχής, με φιλοδοξία να μετατραπούν σταδιακά σε «σημεία συνάντησης» στη γειτονιά, ενώ προβλέπονται και δράσεις για το πράσινο, όπως δενδροφυτεύσεις, εγκατάσταση

«κινητών μονάδων πρασίνου» και κλαδέματα δένδρων στις οδούς Νοταρά, Θεμιστοκλέους και αλλού. Για την ενίσχυση της τοπικής αγοράς έχει αποφασιστεί η μείωση των δημοτικών τελών για τις επιχειρήσεις της περιοχής.

Στις μεσοπρόθεσμου χαρακτήρα παρεμβάσεις συγκαταλέγονται ο εξωραϊσμός του λόγου Στρέφου, με ενίσχυση του φωτισμού, χάραξη μονοπατιών για τους περιπα-

τητές, επισκευή παιδικής χαράς, ενώ υπάρχει σχέδιο και για την ενοποίησή του με το Αρχαιολογικό Μουσείο, μέσω «πράσινων» μονοπατιών στις οδούς Τσοίτσα και Στουρνάρη. Σύμφωνα με το σχέδιο οι κάδοι απορριμμάτων θα αντικατασταθούν σταδιακά με νέους, βυθιζόμενους, ενώ το πάρκο στην οδό Ναυαρίνου (πρώην υπαίθριο πάρκινγκ) θα περάσει στη δικαιοδοσία του δήμου. Έχουν προβλε-

Η «ακτινογραφία» της περιοχής

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

- Οριο γειτονιών (έκταση Εξαρχείων 280 στρέμματα)
- Πράσινο
- Πλατεία
- 23 Καταλήψεις
- Κλειστές και εγκαταλείμμένες οικίες

φθεί οικονομικά κίνητρα για την εγκατάσταση νέων επιχειρήσεων, μέσω του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος (ΠΕΠ) Αττικής, όπως και κίνητρα για την ανακαίνιση «γερασμένων» κτιρίων.

Μακροπρόθεσμα, σε ορίζοντα από δύο έως πέντε χρόνια, προβλέπονται η ενοποίηση του Αρχαιολογικού Μουσείου με το κτίριο του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου, η κατασκευή και έναρξη λειτουργίας του μετρό στην πλατεία και η εφαρμογή θεσμικού πλαισίου για την αξιοποίηση εγκαταλελειμμένων ακινήτων. Η έναρξη εφαρμογής του σχεδίου συμπέει χρονικά με τη σταδιακή επίλυση της παρουσίας της ΕΛ.ΑΣ. στα στενά και στην πλατεία Εξαρχείων, με αιχμή τις επιχειρήσεις-«σκούπα» ενάντια στους διακινητές ναρκωτικών. Είναι χαρακτηριστικό ότι μέσα σε λιγότερο από 24 ώρες και συγκεκριμένα από το μεσημέρι της Τετάρτης έως το βράδυ της Πέμπτης, η αστυνομία πραγματοποίησε δύο «εφόδους» στην πλατεία Εξαρχείων συλλαμβάνοντας αλλοδαπούς διακινητές ναρκωτικών και πωλητές λαθραίων τσιγάρων. Το σχέδιο κυβέρνησης-δήμου προβλέπει περιπολίες στα Εξάρχεια από μεϊκτά κλιμάκια της ελληνικής και δημοτικής αστυνομίας, όπως επίσης και τη δημιουργία Ενιαίου Συντονιστικού Οργάνου, με τη συμμετοχή αξιωματικών της ΕΛ.ΑΣ. και στελεχών της δημοτικής αρχής για τον καλύτερο συντονισμό των κοινών δράσεων στον τομέα της ασφάλειας.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Συμφωνία ΗΠΑ - Τουρκίας και αποφυγή της σύγκρουσης

Θα δημιουργήσουν ουδέτερη ζώνη ασφαλείας στη βορειοανατολική Συρία

Της **CARLOTTA GALL**
The **NEW YORK TIMES**

ΗΠΑ και Τουρκία συμφώνησαν αυτήν την εβδομάδα να δημιουργήσουν μια ουδέτερη ζώνη ασφαλείας στη βορειοανατολική Συρία, που θα επιτρέψει στην Τουρκία να προστατεύσει τα σύνορά της από τις κούρδικές δυνάμεις στη Συρία (YPG), τις οποίες θεωρεί τρομοκρατική απειλή και ταυτόχρονα να παράσχει έναν «διάδρομο ειρήνης» για τον επαναπατρισμό των προσφύγων που βρίσκονται στην Τουρκία. Στρατιωτικοί αξιωματούχοι των δύο χωρών εξέδωσαν ξεχωριστές πλην παρόμοιες ανακοινώσεις μετά τριήμερες συνομιλίες στην τουρκική πρωτεύουσα. Οι λεπτομέρειες για το εύρος της ζώνης δεν αναφέρονταν στην ανακοίνωση, ούτε πώς θα καταστεί εφί-

Ο Τούρκος πρόεδρος Ταγίπ Ερντογάν είχε απειλήσει με στρατιωτική εισβολή στη βορειοανατολική Συρία, για να θωρακίσει τα σύνορα της χώρας του από τις κούρδικές δυνάμεις.

Εκτιμήσεις, φόβοι, προειδοποιήσεις

Πολιτικοί αναλυτές εκτιμούν πως η εγκαθίδρυση ζώνης ασφαλείας θα μπορούσε να αποτελεί μια προσπάθεια των ΗΠΑ να κερδίσουν χρόνο, κάτι που φαίνεται να φοβάται και η Αγκυρα. Ενδεικτική είναι η προειδοποίηση του υπουργού Εξωτερικών, Μεβλούτ Τσαβούσογλου, ότι «η Τουρκία δεν θα επιτρέψει να καθυστερήσουν οι προσπάθειες για τη δημιουργία μιας ασφαλούς ζώνης με τις ΗΠΑ στη βορειοανατολική Συρία, με τον ίδιο τρόπο που καθυστέρησε η συμφωνία τους για τον έλεγχο της συριακής πόλης Μάνμπιτζ». Αμερικανοί αξιωματούχοι διευκρινίζουν ότι η Ουάσιγκτον δεν έχει την πολυτέλεια να διαρρήξει τις ήδη δοκιμαζόμενες σχέσεις της με τους Κούρδους και απλώς αναζητεί έναν τρόπο διαιώνισης των διαπραγματεύσεων με την Τουρκία. Αξίζει να σημειωθεί ότι στη συμφωνία δεν υπάρχει σαφής πρόβλεψη για τους καταυλισμούς και τις φυλακές, που φιλοξενούν 130.000 ύποπτα μέλη του Ισλαμικού Κράτους και υποστηρικτές της οργάνωσης. Είναι τα τελευταία απομεινάρια του χαλιφάτου, που θεωρούσε την περιοχή κέντρο βάρους της δράσης του μέχρι να πττηθεί στο πεδίο των μαχών.

επικεντρωθεί στην απόσυρση και στον αφοπλισμό των δυνάμεων στη μεθοριακή περιοχή και στο εύρος της ζώνης ασφαλείας. Οι ΗΠΑ προτιμούν μια ζώνη με πλάτος μερικά χιλιόμετρα, ενώ η Τουρκία επιθυμεί ένα διάδρομο κατά μήκος των συνόρων της με βάθος 30 και πλέον χιλιόμετρων. Η συμφωνία μοιάζει, πάντως, να έχει ως κύριο στόχο να εξασφαλίσει ότι οι τουρκικές και αμερικανικές δυνάμεις, που είναι σύμμαχες στο ΝΑΤΟ, δεν θα βρεθούν σε σύγκρουση. Οι αποστολές συμφώνησαν στην ταχεία εφαρμογή των αρχικών μέτρων προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι τουρκικές ανησυχίες και να δημιουργηθεί ένα κοινό επικοινωνιακό κέντρο στην Τουρκία που θα συντονίζει και θα διοικεί την εγκαθίδρυση της ζώνης ασφαλείας, σύμφωνα με τη σχετική ανακοίνωση της αμερικανικής πρεσβείας στην Αγκυρα. Εν μέσω οικονομικής κρίσης και ενίσχυσης των αντιπολιτευόμενων κομμάτων, ο Ερντογάν υφίσταται αυξανόμενες πιέσεις στην πατρίδα του να αποδείξει ότι κάποιος από τα 3,5 εκατ.

Σύρους πρόσφυγες στην Τουρκία θα αρχίσουν να επιστρέφουν στα σπίτια τους. Η ανακοίνωση της Τουρκίας και των ΗΠΑ αυτήν την εβδομάδα διασκεδάζει τους φόβους μιας επικείμενης τουρκικής εισβολής στη Συρία. Ταυτόχρονα όμως δια δοκιμάζει τις σχέσεις της Ουάσιγκτον με τις κούρδικές δυνάμεις που βοήθησαν να πττηθεί το Ισλαμικό Κράτος. Δεν είναι τυχαίο ότι η συμφωνία συνήφθη τη στιγμή που η Αγκυρα οριστικοποιούσε την ανάπτυξη στρατευμάτων κατά μήκος των νότιων συνόρων της, τα οποία μοιράζεται με τους Κούρδους της Συρίας.

Επαναπατρισμοί

Στην Τουρκία εξάλλου βρίσκονται και 200 παιδιά, τα οποία επαναπατρίστηκαν από το Ιράκ, έχοντας ζήσει επί χρόνια εκεί υπό το καθεστώς του Ισλαμικού Κράτους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η 9χρονη Νίσα, η οποία χαμογελάει στη μνήμη του μπτρικού φίλιου την τελευταία φορά που ειδήθηκαν. Μόλις ένα μήνα μετά την επιστροφή της

από φυλακή του Ιράκ, όπου η μητέρα της παραμένει κρατούμενη με ισόβια κάθειρξη για την υπόθαλψη τρομοκρατών, η σύντομη ζωή της υπήρξε ένας συνδυασμός τραύματος και αναστάτωσης. Επί πέντε χρόνια έζησε στο ισλαμικό χαλιφάτο, αφοτό ο πατέρας της πήρε την οικογένεια από την Τουρκία προκειμένου να πολεμήσει για την τρομοκρατική οργάνωση. Έχασε τον μικρό αδελφό της και τον πατέρα της, ενώ πέρασε ένα χρόνο σε ιρακινή φυλακή μαζί με δεκάδες άλλες τουρκικές οικογένειες που συνδέονταν με το Ισλαμικό Κράτος. Τώρα ζει με τους γονείς της μητέρας της στην Κωνσταντινούπολη, που γνωρίζουν μόνο αποσπασματικά όσα έζησε. «Ηταν πραγματικά αδύνατη. Τα μάτια της γεμάτα φόβο», λέει η γιαγιά της, Μπέντια, η οποία μαζί με τους συγγενείς άλλων παιδιών ζήτησε να μη δημοσιοποιηθεί το επίθετο της μικρής για να προστατευθεί η ιδιωτικότητά της. «Τον τελευταίο μήνα έχει βρει κάπως τον εαυτό της από όταν την αναλάβαμε», συμπληρώνει. Η Τουρκία, όπως και άλλες δυτικές χώρες, άργησε να πάρει πίσω υπηκόους της που έφυγαν για να προσχωρήσουν στις τάξεις του Ισλαμικού Κράτους, το οποίο άρχισε το 2014 να επεκτείνεται την κυριαρχία του σε όλη τη Συρία και στο Ιράκ. Τώρα που η οργάνωση έχει χάσει τα εδάφη της στη Συρία και στο Ιράκ και χιλιάδες μαχητές και οι οικογένειες έχουν συλληφθεί ή διαλυθεί, υπάρχει η ανησυχία πως οι εναπομειναντες θα μπορούσαν να εισαγάγουν την τρομοκρατία στις πατρίδες τους. Πάνω από 12.000 ξένες γυναίκες και παιδιά κρατούνται στη Συρία και στο Ιράκ. Αυτό δημιουργεί ένα σοβαρό δίλημμα για τις χώρες προέλευσής τους, οι περισσότερες εκ των οποίων αρνούνται να υποδεχθούν τους πολίτες τους.

Πολιτική αστάθεια στην Ιταλία μετά την πρόταση μομφής

Προκήρυξη εκλογών ζητεί ο Σαλβίνι

ΡΩΜΗ. Αύριο αναμένεται να συζητηθεί στην ιταλική Γερουσία η πρόταση μομφής που κατέθεσε η ξενοφοβική Λέγκα του Βορρά του Ματέο Σαλβίνι κατά του πρωθυπουργού της χώρας, Τζουζέπε Κόντε, σε μια προσπάθεια του ηγέτη του ακροδεξιού κόμματος να ανατρέψει την κυβέρνηση στην οποία συμμετέχει και να προκαλέσει πρόωρες εκλογές. Παρόλο που το σώμα είχε διακόψει τις εργασίες του για τις καλοκαιρινές διακοπές, ο Σαλβίνι ζήτησε να επιστρέψουν οι βουλευτές στη Ρώμη προκειμένου να πραγματοποιηθεί η κρίσιμη ψηφοφορία, με το επιχείρημα ότι πλέον η κυβέρνηση δεν μπορεί να επιτελέσει τα καθήκοντά της λόγω των συνεχών διενέξεων μεταξύ των κυβερνητικών εταίρων. «Τα πολλά όχι πλάνησαν την Ιταλία αντί να τη βοηθήσουν να επιστρέψει στην ανάπτυξη. Γι' αυτό είναι απαραίτητη η ταχεία διενέργεια εκλογών», εξήγησε ο υπουργός Εσωτερικών και επικεφαλής της Λέγκας. Ο Σαλβίνι επιλέξε να τραβήξει την πρίζα από την κυβέρνηση συνασπισμού με το Κίνημα των Πέντε Αστέρων, αφοτό οι δύο εταίροι ψήφισαν αντίθετα (η Λέγκα υπέρ, τα Πέντε Αστέρια κατά) του φιλόδοξου σχεδίου σιδηροδρομικής σύνδεσης Ιταλίας - Γαλλίας (TAV). Το ταχύτερο που θα μπορούσαν να πραγματοποιηθούν οι εκλογές είναι μέσα στον Οκτώβριο. Η αιφνίδια απόφαση του Σαλβίνι ακολούθησε μία περίοδο συγκρούσεων μεταξύ των δύο κομμάτων της κυβέρνησης και προκαλεί σοβαρούς κραδασμούς στην τρίτη μεγαλύτερη οικονομία της Ευρωζώνης, τη στιγμή που ετοιμαζόταν να συντάξει τον προϋπολογισμό του 2020. Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Σέρτζο Ματαρέλα είναι ο μόνος που έχει την εξουσία να διαλύσει τη Βουλή, αλλά θα μπορούσε πρώτα να επικιρήρσει να δώσει εντολή σχηματισμού κυβέρνησης σε κάποιο άλλο σχήμα από την υπάρχουσα Βουλή, προτού καταφύγει στις κάλπες. Προκθές, ο Σαλβίνι κάλεσε τους βουλευτές να σταματήσουν τις διακοπές τους και να

επιστρέψουν στην πρωτεύουσα. «Να σπκώσουν τα οπίσθιά τους και να εργαστούν», είπε με τη χαρακτηριστική του αθυροστομία. Φωτογραφιζόμενος ημίγυμνος με λουόμενους στις ιταλικές παραλίες, ο ηγέτης της Λέγκας προσπάθησε, όπως έγραψε η «Γουόλ Στρίτ Τζέρναλ» στην ανταπόκρισή της, να δείξει στον μέσο Ιταλό ότι είναι σαν κι αυτόν, γυμνός με κοιλίτσα. Η πολιτική κρίση διαταράσσει τα μπάνια του λαού και η Ιταλία βρίσκεται για πρώτη φορά στη με-

Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Σ. Ματαρέλα θα μπορούσε πρώτα να δώσει εντολή σχηματισμού κυβέρνησης σε άλλο σχήμα, προτού καταφύγει στις κάλπες.

ταπολεμική ιστορία της αντιμέτωπη με φθινοπωρινές εκλογές. «Είναι χάος», λέει η Μάρτα Μπονόρα, 21χρονη φοιτήτρια, που πιστεύει ότι η αντιμεταναστευτική πολιτική του Σαλβίνι επισκιάζει άλλα σοβαρότερα προβλήματα. «Όλα αυτά είναι αστεία. Πρόκειται για ένα ακόμη τέχνασμα του Σαλβίνι για να διατηρήσει τη δημοτικότητα του. Δεν πιστεύω ότι θα πάμε σε εκλογές, αλλά τρομοκρατούμαι στην προοπτική όσων έπονται», επισημαίνει η Ανα Σκόκια, 63 ετών. Στο μεταξύ, ο Σαλβίνι προειδοποίησε να μη γίνουν οποιoδήποτε ελιγμοί που θα εμπόδιζαν μια επιστροφή στις κάλπες. «Ελπίζω ότι κανένας δεν σκέπτεται να ξεγελάσει τους Ιταλούς, να κερδίσει χρόνο και να εφεύρει μια κυβέρνηση που θα είναι δημοκρατικά απαράδεκτη», δήλωσε από την πόλη Τέρμολι στις ακτές της Αδριατικής. Ο Σαλβίνι πρόσθεσε πως ανησυχεί γιατί άκουσε «παρόμοιες προεγγίσεις» για το θέμα από το Κίνημα Πέντε Αστέρων και το αντιπολιτευόμενο Δημοκρατικό Κόμμα.

REUTERS, AΠΕ

«Ελπίζω ότι κανένας δεν σκέπτεται να ξεγελάσει τους Ιταλούς, να κερδίσει χρόνο και να εφεύρει μια κυβέρνηση που θα είναι δημοκρατικά απαράδεκτη», δήλωσε ο Ματέο Σαλβίνι.

Πρόταση μομφής στην κυβέρνηση από τον Ματέο Σαλβίνι

Σε δίνη πολιτικής αβεβαιότητας παρασύρει την Ιταλία ο ηγέτης της Λέγκας ο οποίος επιδιώκει πρόωρες εκλογές τον Οκτώβριο

Το πρωθυπουργικό μέγαρο αντανακλάται σε προθήκη καταισθήματος στην ιταλική πρωτεύουσα.

Σε τροχιά πολιτικής αβεβαιότητας βρίσκεται η Ιταλία μετά την κατάρρευση του κυβερνητικού συνασπισμού ανάμεσα στο λαϊκίστικο Κίνημα των 5 Αστέρων (M5S) και στην ακροδεξιά Λέγκα του Βορρά. Με την προοπτική των πρόωρων εκλογών στον ορίζοντα, οι διενείς επενδύτες ανησυχούν για την κυβερνητική αστάθεια, όπως έδειξε η σημαντική άνοδος των επιτοκίων για τα ιταλικά ομόλογα. Χθες το πρωί, η Λέγκα κατέθεσε στη Γερουσία πρόταση μομφής κατά της κυβέρνησης, στην οποία συμμετέχει με στόχο να προκαλέσει πρόωρες εκλογές εντός των Οκτωβρίου. «Αυτοί που σπαταλούν χρόνο βλάπτουν τη χώρα και ανησυχούν μόνο για το πώς θα διατηρήσουν τα αξιώματά τους», αναφέρει σε σχετική ανακοίνωση ο ξενοφοβικός πολιτικός σχηματισμός. Μία ημέρα νωρίτερα, ο ηγέτης της Λέγκας Ματέο Σαλβίνι είχε ανακοινώσει τη διάλυση του κυβερνητικού συνασπισμού. Στη συνέχεια, ενημέ-

ρωσε για την εξέλιξη αυτή τον πρωθυπουργό Τζουζέπε Κόντε, ο οποίος δεν ανήκει σε κανένα από τα δύο μέχρι προκθές συνεργαζόμενα κόμματα. Ωστόσο, ο Κόντε δεν διαθέτει, κατά το σύνταγμα, τη δυνατότητα διάλυσης του Κοινοβουλίου και προκήρυξης εκλογών, προνόμιο που ανήκει στον πρόεδρο της Δημοκρατίας Σέρτζο Ματαρέλα. Το ιταλικό Κοινοβούλιο βρίσκεται σε διακοπές και εναπόκειται στον πρόεδρο της Γερουσίας να συγκαλέσει το σώμα για να συζητήσει την πρόταση μομφής. Όπως ανακοινώθηκε χθες, οι πρόεδροι των κοινοβουλευτικών ομάδων στη Γερουσία θα συσκεφθούν τη Δευτέρα για να ορίσουν ημερομηνία συζήτησης της πρότασης μομφής. Εάν, όπως θεωρείται βέβαιο, υπερψηφιστεί η πρόταση μομφής, το πρώτο ερώτημα που πρέπει να απαντηθεί είναι αν η Ιταλία οδεύσει προς τις κάλπες με κυβέρνηση τεχνοκρατών ή με την παρούσα κυβέρνηση, ως υπηρεσιακή.

Το δεύτερο ερώτημα αφορά τον χρόνο διεξαγωγής των εκλογών. Ο Σαλβίνι θα ήθελε εκλογές το συντομότερο δυνατό, ώστε να εκμεταλλευθεί τη θετική για το κόμμα του δυναμική των τελευταίων μηνών. Στις ευρωεκλογές η Λέγκα εκτινάχθηκε στο 34%, αφήνοντας πολύ πίσω της το M5S, με 17%, ενώ οι τελευταίες δημοσκοπήσεις της δίνουν από 36% έως 38%. Με αυτά τα δεδομένα, ο Σαλβίνι επιλέγει ότι θα κατακτήσει αυτοδυναμία ή τουλάχιστον ότι θα μπορέσει να σχηματίσει έναν ιδεολογικά συνεκτικότερο συνασπισμό με το μεταφασιστικό κόμμα Αδελφοί της Ιταλίας. Ωστόσο, ο πρόεδρος Ματαρέλα είναι γνωστό ότι δεν επιθυμεί εκλογές το φθινόπωρο, περίοδο κατά την οποία η χώρα του οφείλει να προετοιμάσει τον προϋπολογισμό της επόμενης χρονιάς, να τον συζητήσει με την Κομισιόν και να τον περάσει από το Κοινοβούλιο. Μια απερχόμενη κυβέρνηση, χωρίς πολιτικό κύρος, θα είναι πιο δύσκο-

λο, όπως εκτιμά ο Ιταλός πρόεδρος, να διεκπεραιώσει αυτό το δύσκολο έργο. Αφορμή για την κατάρρευση του κυβερνητικού συνασπισμού ήταν η τελευταία ψηφοφορία που έγινε την περασμένη Τετάρτη στο ιταλικό Κοινοβούλιο προ των θερινών διακοπών, όταν το M5S καταψήφισε νομοσχέδιο για τη σιδηροδρομική σύνδεση υψηλής ταχύτητας μεταξύ Τορίνου και Λιόν, την οποία υποστήριζε η Λέγκα. Ωστόσο, το επεισόδιο αυτό ήταν μόνον η αφορμή. Οι διαφωνίες μεταξύ των δύο εταίρων για σειρά καίριων ζητημάτων, από τον προϋπολογισμό μέχρι τη μετανάστευση, ήταν έντονες σχεδόν σε όλο το διάστημα των 14 μηνών που επιβίωσε ο εύθραυστος συνασπισμός τους. Το M5S ήταν ο ισχυρότερος εκ των δύο εταίρων όταν δημιουργήθηκε η κυβέρνηση συνεργασίας, αλλά όλα δείχνουν ότι θα πληρώσει ακριβά το τίμημα για την επιλογή του να συνεργαστεί με την Ακροδεξιά.

Βόμβα στους πρόποδες των Ιμαλαΐων

Η απόφαση της Ινδίας να καταργήσει το ειδικό καθεστώς αυτονομίας του Κασμίρ απειλεί τη σταθερότητα στην περιοχή

Με το δάχτυλο στη σκανδάλη βρισκονται από την περασμένη εβδομάδα οι δύο πυρηνικές δυνάμεις της Νότιας Ασίας, μετά την απόφαση της ινδικής κυβέρνησης να καταργήσει το ειδικό καθεστώς αυτονομίας που απολαμβάνει η περιοχή του Τζαμού και Κασμίρ, την οποία κατέχει από το 1948 η Ινδία, αλλά διεκδικεί το Πακιστάν.

Κάνοντας λόγο για τρομοκρατική απειλή, η κυβέρνηση του εθνικιστικού ινδουιστικού κόμματος BJP του πρωθυπουργού Ναρέντρα Μόντι αποφάσισε να τροποποιήσει το σύνταγμα της χώρας, στερώντας τη μερική διοικητική και νομοθετική αυτονομία που απολαμβάνει ο μουσουλμανικός πληθυσμός του Κασμίρ. Στόχος του Μόντι είναι η ταχύτερη –έστω και διά της βίας– ενσωμάτωση της μουσουλμανικής μειονότητας στην ινδική κοινωνία και η επιδείξη πολιτικής ισχύος στους ψηφοφόρους του, λίγους μήνες μετά τη σημαντικότερη εκλογική νίκη στην ιστορία του ινδουιστικού εθνικιστικού κινήματος. Η υποχώρηση της επιρροής του Κόμματος του Κονγκρέσου του Νεκρού και της δημοτικότητας των απογόνων της Ιντιρα Γκάντι άνοιξε τον δρόμο στον επί δεκαετίες κυβερνή-

Η διαφιλονικούμενη ζώνη έχει γίνει αφορμή για δύο πολέμους έως τώρα μεταξύ Ινδίας και Πακιστάν, ενώ και οι δύο είναι πυρηνικές δυνάμεις.

τη του κρατιδίου του Γκουτζαράτ, Ναρέντρα Μόντι, ο οποίος έγινε ο κύριος εκφραστής της σύγχρονης εκδοχής του ινδικού εθνικισμού.

Στις 4 Αυγούστου, οι τοπικές αρχές του Κασμίρ δέικοψαν την παροχή Ιντερνέτ και προχώρησαν στην προληπτική σύλληψη εκατοντάδων πολιτικών στελεχών. Το Νέο Δελχί επιδίωξε με τον τρόπο αυτό να προλάβει κάθε ξέσπασμα οργής σε μία περιοχή, οι κάτοικοι της οποίας υποστηρίζουν σε ποσοστό 75% την πλήρη ανεξαρτησία, όπως εξηγεί σε άρθρο του στην επιθεώρηση Foreign Policy ο αναλυτής Μάικλ Κούγκελμαν. Μία ημέρα αργότερα, η Ινδία ανακοίνωνε την πρόθεσή της να αναστείλει την ισχύ του άρθρου 370 του συντάγματος, που εξασφάλιζε από το 1949 το ειδικό καθεστώς των Τζαμού και Κασμίρ.

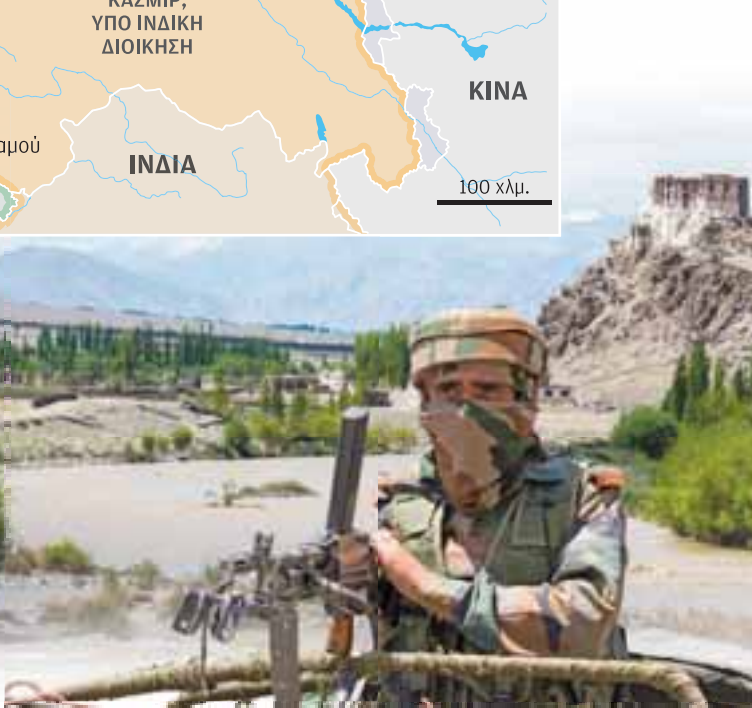
Μια διένεξη που κρατάει 70 χρόνια

Η εθνικιστική ινδουιστική κυβέρνηση της Ινδίας ανέστειλε το ειδικό καθεστώς αυτονομίας του υπό ινδική διοίκηση Κασμίρ, σε μία προσπάθεια να ενσωματώσει πλήρως την πλειοψηφικά μουσουλμανική περιοχή στην υπόλοιπη χώρα.

ΠΗΓΕΣ: Associated Press, BBC, Reuters, Graphic News

Το καθεστώς του Κασμίρ θα ανασταλεί με την κατάργηση του άρθρου 370 του συντάγματος. Χιλιάδες επιπλέον κυβερνητικά στρατεύματα αναπτύσσονται στην περιοχή, με διαταγές να απαγορεύσουν κάθε συγκέντρωση σε δημόσιους χώρους. Τηλεφωνικές υπηρεσίες και πρόσβαση στο Διαδίκτυο διακόπτονται.

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η απόφαση της κυβέρνησης Μόντι έχει, όμως, μεγάλες πιθανότητες εκπυροσκόρτησης. Η διένεξη του Κασμίρ έχει ηλικία 70 ετών και οφείλεται εν μέρει στην εμμονή της Δύσης να σεβαστεί τις φεουδαρχικές δομές μετά τη διχοτόμηση της Ινδίας και του Πακιστάν το 1947. Μετά τη διχοτόμηση, ο ηγέτης του Κασμίρ αποφάσισε να ζητήσει την προσάρτηση της χώρας στην Ινδία, εξασφαλίζοντας σε αντάλλαγμα την αρωγή ινδικών στρατευμάτων, που απώθησαν άτακτους μαχητές του Πακιστάν από την περιοχή. Το 1948, ο ΟΗΕ κάλεσε σε διεξαγωγή δημοψηφίσματος, μετά την απόσυρση των στρατιωτικών δυνάμεων από την περιοχή, κάτι που ουδέποτε έγινε. Η διαφιλονικούμενη ζώνη στις υπώρειες των Ιμαλαίων έγινε

αφορμή για δύο πολέμους μεταξύ Ινδίας και Πακιστάν.

Η απόφαση του κόμματος Μόντι να αναστείλει την ισχύ του άρθρου 370 ήταν αναμενόμενη. Το εθνικιστικό κόμμα ανέκαθεν θεωρούσε την περιοχή των Τζαμού και Κασμίρ ως αναπόσπαστο τμήμα του έθνους, απορρίπτοντας κάθε θέμα κάθε διεκδίκησής της από το Πακιστάν.

Πολιτική ενσωμάτωσης

Ακυρώνοντας την αυτονομία της περιοχής, το Νέο Δελχί μπορεί να προωθήσει ανενόχλητο την πολιτική ενσωμάτωσης, καταπνίγοντας κάθε αποσχιστική φιλοδοξία. Η κυβέρνηση Μόντι υποχρεώθηκε να αναλάβει άμεσα δράση μετά την πρόταση του Αμερικανού προέδρου Τραμπ να μεσολα-

βήσει στη διένεξη για το Κασμίρ, αλλά και λόγω της ταχείας προόδου της ειρηνευτικής διαδικασίας στο Αφγανιστάν που θα ενισχύσει και αυτή τη θέση του Πακιστάν στην περιοχή. Ο Ινδός πρωθυπουργός Μόντι επιδιώκει επίσης να καταγράψει κηρή επιτυχία τους πρώτους μήνες της κυβέρνησής του, σε περίπτωση που η οικονομική του πολιτική αποτύχει να περιορίσει την ανεργία. Το ινδουιστικό BJP είχε άλλωστε δοκιμάσει και παλαιότερα τη δοκιμασμένη αυτή συνταγή, σφραγίζοντας με το ρατσιστικό και μισοαλλόδοξο μήνυμά του τα πρώτα του νομοθετήματα, έχοντας στο μεταξύ αποτύχει να προωθήσει τις πολυδιαφημιζόμενες οικονομικές του μεταρρυθμίσεις.

Η αναστολή του άρθρου 370 είναι, ωστόσο, γεμάτη κινδύνους,

καθώς γίνεται στην πιο στρατοκρατούμενη περιοχή του πλανήτη. Για πολλούς κατοίκους του Κασμίρ, το άρθρο 370 έχει κυρίως συμβολική και ελάχιστη πρακτική αξία, δεδομένης της μόνιμης παρουσίας ινδικών στρατευμάτων στην περιοχή. Πολλοί κάτοικοι υφίστανται καθημερινούς περιορισμούς των πολιτικών τους ελευθεριών, με τα κατασταλτικά μέτρα να ενδέχεται να ενισχυθούν περαιτέρω μετά το αναμενόμενο ξέσπασμα οργής. Οι κάτοικοι του Κασμίρ –και το Πακιστάν– υποστηρίζουν εδώ και δεκαετίες ότι η διακυβέρνηση της ορεινής περιοχής πρέπει να αποφασιστεί με δημοψήφισμα, αποκρύπτοντας ωστόσο τεχνηέντως να θυμίσουν ότι η σχετική απόφαση του ΟΗΕ απαιτεί την πλήρη αποστρατιωτικοποίηση της περιοχής.

REUTERS

Το Νέο Δελχί, όμως, προχώρησε στην απόφασή του χωρίς την παραμικρή συζήτηση, αγνοώντας τις αναμενόμενες και σημαντικές επιπτώσεις της. Παρότι η Ινδία χαρακτηρίζεται η μεγαλύτερη δημοκρατία του κόσμου, η κυβέρνηση Μόντι επέλεξε να αναστείλει το άρθρο 370 με τον πλέον αδιαφανή και αντιδημοκρατικό τρόπο, διατηρώντας τους πολίτες της χώρας στο σκοτάδι. Για την ώρα, το κρίσιμο ερώτημα αφορά την αντίδραση των κεντρικών παικτών της διένεξης. Όσο το Νέο Δελχί διατηρεί τον στρατιωτικό νόμο στο Κασμίρ, η τάξη θα διατηρείται. Αν τα μέτρα ασφαλείας χαλαρώσουν, όμως, η βία θα μπορούσε να κάνει πάλι την εμφάνισή της. Το Ισλαμαμπάντ, από τη μεριά του, θα συνεχίσει την τακτική του για επαναφορά του ζητήματος του Κασμίρ στο επίκεντρο του διεθνούς ενδιαφέροντος και την καταδικη της Ινδίας στους διεθνείς οργανισμούς. Μέχρι στιγμής, το Πακιστάν απέτυχε να εξασφαλίσει τη στήριξη της διεθνούς κοινότητας, αν και η μονομερής και αυταρχική απόφαση της Ινδίας να αναστείλει το άρθρο 370 προσφέρει μοναδική ευκαιρία στην κυβέρνηση του Πακιστανού πρωθυπουργού Ιμράν Χαν.

Διείσδυση μαχητών

Ακόμη πιο επικίνδυνη για την Ινδία θα είναι η πολιτική που έχει υιοθετήσει επιτυχώς και κατά το παρελθόν το Ισλαμαμπάντ και αφορά τη διείσδυση ισλαμιστών μαχητών στο Κασμίρ, με στόχο τις ινδικές στρατιωτικές δυνάμεις στην περιοχή. Τα τελευταία χρόνια, για τη βία στην περιοχή ευθύνονταν κάτοικοι του Κασμίρ, οι οποίοι είχαν ριζοσπαστικοποιηθεί εξαιτίας των τοπικών συνθηκών, έχοντας ασπαστεί κοσμοθεωρία εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα απέναντι σε στρατό κατοχής απίστων και χωρίς την άμεση βοήθεια των πακιστανικών μυστικών υπηρεσιών. Η αναστολή ισχύος του άρθρου 370, όμως, προσφέρει στο Ισλαμαμπάντ νέα κίνητρα για ανάπτυξη των μαχητών του σε νέο «ασύμμετρο» πόλεμο εντός ινδικού εδάφους.

Παρότι η Ινδία αντιμετωπίζει την υπόθεση του άρθρου 370 ως εσωτερικό της θέμα, το οποίο θα της στερήσει πολλούς πονοκεφάλους και δεν πρέπει να απασχολεί τους γείτονές της, η πραγματικότητα είναι ότι η κρίση του Κασμίρ περιεπλάκη σημαντικά, απειλώντας πάλι την περιφερειακή σταθερότητα.

Η φρίκη του «εκδικητικού πορνό» για χιλιάδες γυναίκες

Η διαδικτυακή διαπώμπευση από πρώην συντρόφους τους που δημοσιοποιούν γυμνές φωτογραφίες τους

Της **REBEKAH WELLS***
THE NEW YORK TIMES

Τον Μάρτιο του 2008 πήρα για πρώτη φορά τα αγχολυτικά χάπια που μου είχαν συνταγογραφήσει. Με βοήθησαν να ηρεμή από τον τρόπο που ένιωθα κάθε φορά που έβλεπα τον πρώην σύντροφό μου να με ακολουθεί. Ήταν ένας μπόντι μπλάντερ, 140 κιλών, που στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, απαθανατιζόταν με αυτόματα όπλα. Όταν ήμασταν μαζί και θύμωνε, χτυπούσε με γροθιές το αμάξι του και ξερίζωνε με μανία τα φυτά έξω από το σπίτι μου. Χωρίσαμε και όταν έπαψε να με ακολουθεί, ανάσανα με ανακούφιση. Επιτέλους είχαμε τελειώσει.

Κι όμως αυτό δεν ήταν αλήθεια. Δύο χρόνια αργότερα, αναζητώντας στο Google το ονοματεπώνυμό μου, ανακάλυψα μία ολόκληρη βιβλιοθήκη από γυμνές φωτογραφίες μου, μαζί με αυτές άλλων πρώην συντρόφων του. Το πλήρες όνομά μου, η πόλη όπου κατοικούσα και το επάγγελμά μου είχαν επίσης αναρτηθεί.

Ενώσασα τα πάντα να γυρίζουν γύρω μου. Τα χέρια μου έτρεμαν, αλλά έγραφα μήνυμα στον πρώην σύντροφό μου απαιτώντας να κα-

τεβάσει τις φωτογραφίες. Με μπλόκαρε. Κάλεσα την αστυνομία, αλλά δεν μπορούσαν να κάνουν τίποτα, γιατί εκείνη την εποχή στην Φλόριδα δεν είχε διαπράξει κάτι παράνομο. Οι φωτογραφίες κατέβηκαν μόνο όταν έστειλα στην ιστοσελίδα ένα εξώδικο για παραβίαση των πνευματικών δικαιωμάτων μου.

Δεν πέρασε, όμως, λίγος καιρός και οι φωτογραφίες μου εμφανίστηκαν εκ νέου. Η χειρότερη ιστοσελίδα είναι το PinkMeth.com, που έχει στόχο την ταπει-

«Η αλήθεια είναι ότι στην ουσία πρόκειται για εικονικό βιασμό. Ακόμα και όταν μιλάμε όσα ζήσαμε, το κόστος είναι μεγάλο».

νωση των γυναικών, με εξευτελιστικά σχόλια κάτω από κάθε φωτογραφία. Δίπλα στην κάθε φωτογραφία εμφανίζονται και σύνδεσμοι προς τους λογαριασμούς του θύματος σε Facebook, Twitter και MySpace.

Πέρυσι η Νέα Υόρκη έγινε η 46η πολιτεία που ποινικοποίησε το εκδικητικό πορνό. Σε κάποιες πολιτείες αποτελεί πλημμέλημα, ενώ σε άλλες κακούργημα

Στα σχόλια, οι γυναίκες εκλιπαρούν για την αφαίρεση των φωτογραφιών τους. Διάβασα τα σχόλια κάτω από τις δικές μου φωτογραφίες και ένα χαράχθηκε στο μυαλό μου «Δεξιά κλικ και αποθήκευση». Ήταν μία αρρωστημένη υπενθύμι-

ση του γεγονότος ότι όσες φορές κι αν κατέβαζα τις φωτογραφίες, θα εμφανιζόνταν και πάλι.

Υπήρξε μία από τις πρώτες γυναίκες στις ΗΠΑ που κατέθεσε αγωγή για «εκδικητικό πορνό» και που μίλησα ανοικτά για την εφιαλ-

τική μου εμπειρία. Φυσικά δεν διακρίθηκαν, ούτε από το PinkMeth, ούτε από τον πρώην σύντροφό μου. Ωστόσο δικαιώθηκα όταν ο αστυνομικός, στον οποίο είχα απευθυνθεί αρχικά, αλλά είχε βάλει την υπόθεση στο αρχείο, απολύθηκε μετά μία μακρά έρευνα που πραγματοποιήσε το γραφείο του σερίφη.

Πέρυσι η Νέα Υόρκη έγινε η 46η πολιτεία που ποινικοποίησε το εκδικητικό πορνό. Σε κάποιες πολιτείες αποτελεί πλημμέλημα, ενώ σε άλλες κακούργημα.

Η ουσία του προβλήματος

Η αλήθεια είναι ότι πολλοί άνθρωποι υποστηρίζουν ότι το εκδικητικό πορνό είναι ελευθερία του λόγου και ως εκ τούτου δεν πρέπει να ποινικοποιηθεί. Ωστόσο, προφανώς δεν έχουν κατανοήσει το πρόβλημα. Στην συντριπτική τους πλειονότητα τα θύματα είναι γυναίκες. Στην ουσία, το εκδικητικό πορνό στοχεύει να αποστερήσει από τις γυναίκες τον έλεγχο του σώματός τους και να τις εξαναγκάσει να ζουν σαν να είναι συλλογική περιουσία.

Ποτέ δεν θα λησμονήσω την απόλυτη μοναξιά που ένιωσα όταν,

για πρώτη φορά, ανακάλυψα τις γυμνές μου φωτογραφίες. Όμως ταυτόχρονα πολλές άλλες γυναίκες βίωσαν τον ίδιο κόμπο στο στομάχι, τη μοναξιά και την ιστορία.

Σήμερα είμαι καλά και η ιστορία μου είχε ένα ευτυχές τέλος. Ωστόσο, για κάθε ευτυχισμένο τέλος υπάρχει κάπου μία γυναίκα, θύμα του εκδικητικού πορνό, που σκέπτεται να βάλει τέλος στη ζωή της. Η αλήθεια είναι ότι το εκδικητικό πορνό δεν είναι τίποτα άλλο από εικονικός βιασμός. Ακόμα και όταν μιλάμε για τη φρίκη που ζήσαμε, το κόστος είναι μεγάλο. Κάθε φορά που δημοσιοποιούμε την εμπειρία μας, οι γυμνές φωτογραφίες μας λαμβάνουν εκατομμύρια θεάσεις και διασπείρονται ακόμα περισσότερο. Ξαναζούμε την ίδια φρίκη από την αρχή.

Εμείς που αναλάβαμε τον κίνδυνο να αποκαλύψουμε αυτά που ζήσαμε, λέμε πολλοί, σπάσαμε τον κύκλο της σιωπής. Στην πραγματικότητα δεν σιωπούσαμε τόσο καιρό. Απλώς κανείς δεν ήθελε να ακούσει.

* Η Rebekah Wells είναι ιδρύτρια της οργάνωσης Women Against Revenge Porn.

Η Αμερική αντιμέτωπη με τους δαίμονές της

Οι πολύνεκρες επιθέσεις σε Ελ Πάσο και Ντέιτον αναζωπύρωσαν τη διαμάχη για την οπλοκατοχή και την ακροδεξιά τρομοκρατία

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Αν το κακό είχε περιοριστεί, το περασμένο Σαββατοκύριακο, στο Ντέιτον του Οχάιο, ο αντίκτυπος θα ήταν πολύ μικρότερος. Η κοινή γνώμη θα θλιβόταν, χωρίς να εκπλήσσεται, για τους εννιά ανθρώπους που προστέθηκαν στις εκατόμβες των θυμάτων από το εθνικό σπορ της οπλοκατοχής, όταν ένας ψυχικά διαταραγμένος νεαρός άδειασε την καραμπίνα του πάνω σε ανέμελους περιπατητές, που χαίρονταν μια όμορφη καλοκαιρινή νύχτα. Πολιτικοί ηγέτες θα οκρυβόνταν και πάλι πίσω από τη Δεύτερη Τροπολογία του αμερικανικού συντάγματος, που κατοχυρώνει το δικαίωμα των πολιτών στην οπλοκατοχή, για να μη θιγουν το ισχυρότατο λόμπι της βιομηχανίας όπλων. Ο κόσμος όλος θα αναρωτιόταν για μία ακόμη φορά πώς είναι δυνατόν η αμερικανική Δημοκρατία να μην μπορεί να αλλάξει στον 21ο αιώνα μια ρύθμιση του 1791, όταν το νεαρό κράτος ήταν βασίλειο ανομίας, χωρίς κανονική αστυνομία, όπου ό,τι δεν μπορούσε να εξαγοραστεί με δολάρια ή να εξημερωθεί από τη Βίβλο έπρεπε να αντιμετωπιστεί με σφαίρες.

Ωστόσο, μια άλλη, σχεδόν παράλληλη τραγωδία στο Ελ Πάσο του Τέξας, έδωσε πολύ διαφορετικές διαστάσεις στη διαμάχη της επόμενης μέρας, όταν η οδύνη με-

τασχηματίστηκε σε οργή. Ο 21χρονος Πάτρικ Κούρσιους δολοφόνησε με καλάνκιφο 22 ανθρώπους σ' αυτήν την παραμεθόριο πόλη, όπου το 80% των κατοίκων είναι ισπανόφωνοι. Προηγουμένως, είχε αναρτήσει στο Διαδίκτυο μανιφέστο όπου εμφάνιζε το επικείμενο μακελειό ως πράξη αυτοάμυνας απέναντι στην «εισβολή» μετα-

Το στερεότυπο που θέλει τις ΗΠΑ κωνευτήρι φυλών και πολιτισμών είναι η μισή αλήθεια· η άλλη μισή είναι ότι υπήρξαν διαχρονικά και κωνευτήρι όλων των ρατσισμών.

ναστών από τη Λατινική Αμερική. Απορροφημένη από τον εφιάλτη της ισλαμικής τρομοκρατίας μετά την 11η Σεπτεμβρίου του 2001, η Αμερική βρισκόταν αντιμέτωπη με έναν εγχώριο δαίμονα: τη λευκή, ακροδεξιά τρομοκρατία made in USA. Δεν ήταν βέβαια η πρώτη φορά. Για να μην πάμε μακριά, τον Οκτώβριο του 2018 ο ακροδεξιός Ρόμπερτ Μάουερς σκότωσε 11 Εβραίους στη συναγωγή του Πί-

τςμπουργκ. Τους προηγούμενους μήνες, ο Μπρέντον Τάραντ, που σκότωσε 51 μουσουλμάνους στο τζαμί του Κράισττσερτς της Νέας Ζηλανδίας τον Μάρτιο, βρήκε πολλούς θαυμαστές και επίδοξους μιμητές στις ΗΠΑ.

Με τη χώρα να βρίσκεται ήδη σε προεκλογική περίοδο ενόψει της προεδρικής αναμέτρησης του 2020, το αίμα των αθών φούντωσε τις φλόγες της πολιτικής αντιπαράθεσης. Οι Δημοκρατικοί κατηγόρησαν τον Ντόναλντ Τραμπ ότι δημιουργεί ευνοϊκό περιβάλλον για τους ακροδεξιούς εξτρεμιστές με τα κηρύγματα μίσους και τις ρατσιστικές τοποθετήσεις. Η αλήθεια είναι ότι ο ίδιος ο πρόεδρος είχε φροντίσει να γεμίσει τη φαρέτρα των επικριτών του με δηλητηριώδη βέλη. Πολύ πριν από τον Κούρσιους είχε μιλήσει για «εισβολή» μεταναστών από το Μεξικό, εμφανιζοντάς τους ως βιαστές και ναρκέμπορους. Απαντώντας σε επικρίσεις έγχρωμων γυναικών βουλευτών, τις κάλεσε «να γυρίσουν πίσω στις πατρίδες τους». Διεκτραγώδησε τη Βαλτιμόρη, όπου τα δύο τρίτα των κατοίκων είναι μαύροι, σαν βρωμερή πόλη, γεμάτη «αρουραίους». Μόλις τον περασμένο Μάιο αναρωτήθηκε, σε δημόσια συγκέντρωση, στη Φλόριντα, πώς μπορούμε να αντιμετωπίσουμε τις ορδές παράνο-

μων μεταναστών, κι όταν κάποιος οπαδός του φώναζε «να τους πυροβολήσουμε», τον αντιμετώπισε με χαμόγελο κατανόησης.

Φυσικά το πρόβλημα ούτε αρχίζει ούτε τελειώνει με τον Τραμπ. Το στερεότυπο που θέλει την Αμερική κωνευτήρι φυλών και πολιτισμών είναι μόνο η μισή αλήθεια. Η άλλη μισή είναι ότι υπήρξε διαχρονικά και κωνευτήρι όλων των ρατσισμών. Τα προπατορικά αμαρτήματα του νεαρού έθνους, η εξότωση των ιθαγενών πληθυσμών και η δουλεία των μαύρων, άφησαν στον γενετικό του κώδικα ίχνη πολύ ανθεκτικά στον χρόνο. Το αμερικανικό σύνταγμα καθόριζε ότι στις απογραφές των Πολιτειών κάθε μαύρος θα μετρούσε στα 3/5 ενός λευκού. Ο νόμος της ιθαγένειας του 1790 προέβλεπε ότι μόνο λευκοί θα μπορούσαν να αποκτήσουν την ιδιότητα του Αμερικανού πολίτη.

Τα τρένα και οι Ασιάτες

Κινέζοι μετανάστες επιστρατεύθηκαν μαζί για την κατασκευή των μεγάλων σιδηροδρομικών δικτύων τον 19ο αιώνα, αλλά το 1879, όταν η οικονομία λαχάνιασε, ψηφίστηκε νόμος που απαγόρευε την εργασία σε Ασιάτες. Ρατσιστικές προκαταλήψεις έπληξαν και λευκές εθνότητες, κυρίως από τη Νότια και Ανατολική Ευρώπη. Στη Βοστώνη αρκετά μπάρ είχαν

πινακίδες που έλεγαν «απαγορεύεται η είσοδος σε σκύλους και Ιρλανδούς». Το 1930, μετά το βίαιο ξέσπασμα της Μεγάλης Υφέσης, ψηφίστηκε νόμος για τον υποχρεωτικό «επαναπατρισμό» (στην πραγματικότητα, βίαιη εκτόπιση) εργατών στο Μεξικό.

Στα μεταπολεμικά χρόνια, ο ρατσισμός υποτροπιάζει με τη μορφή της White Power (Λευκή Δύναμη), συγχώνευση της Κου Κλουξ Κλαν και νεοναζιστικών ομάδων, βίαιη απάντηση στις εξεγέρσεις των μαύρων και στο κίνημα κατά του πολέμου στο Βιετνάμ. Στη δημοσιογραφική διάλεκτο το νέο ρεύμα πολιτογραφήθηκε ως «Λευκός εθνικισμός», αλλά ο όρος είναι σε μεγάλο βαθμό παραπλανητικός: ο υπερπατριωτισμός περνάει σε δεύτερη μοίρα, καθώς κυριαρχεί η μυθολογία της «ανώτερης» άριας φυλής. Οι ακροδεξιοί εξτρεμιστές αναμασούν θεωρίες συνωμοσίας περί σχεδιασμένης αντικατάστασης της λευκής πλειονότητας από φυλετικές μειονότητες μέσω της μετανάστευσης, προνομίων και μεικτών γάμων, με τη συνενοχή των φιλελεύθερων ελίτ – θεωρίες που γνωρίζουν τελευταία ημέρες δόξας και στην Ευρώπη, όπως έδειξε ο πάταγος από το βιβλίο «Η Μεγάλη Αντικατάσταση» του Γάλλου Ρενό Καμπί, το 2011. Η ανατίναξη του ομοσπονδιακού κτιρίου

της Οκλαχόμα από τον ακροδεξιό πρώην στρατιωτικό Τιμοθί Μακβί, τον Απρίλιο του 1995, με τους 168 νεκρούς που άφησε πίσω της, ήταν ένα εκκωφαντικό σήμα κινδύνου, που ωστόσο απωθήθηκε μετά το σοκ των Δίδυμων Πύργων.

Καθώς βρισκόμαστε πλέον βαθιά μέσα στον 21ο αιώνα, είναι πολλοί οι παράγοντες που ευνοούν τη λευκή, ακροδεξιά τρομοκρατία. Ανάμεσά τους, η οικονομική κρίση του 2008, που τέλειωσε για τις επιχειρήσεις, αλλά όχι για ένα μεγάλο μέρος της εργατικής και της μεσαίας τάξης, το Διαδίκτυο που διευκολύνει τη διάδοση του μίσους και οι δημογραφικές αλλαγές που πανικοβάλλουν τους θιασώτες της «λευκής ανωτερότητας» (εκτιμάται ότι το 2042 οι μαύροι, οι ισπανόφωνοι και οι Ασιάτες θα είναι η πλειοψηφία του πληθυσμού). Σε αυτό το εκρηκτικό κοκτέιλ ήρθε να προστεθεί, σαν θετικός καταλύτης, ο Ντόναλντ Τραμπ. Για πρώτη φορά στα μεταπολεμικά χρόνια, απόψεις και ρεύματα που ήταν μέχρι χθες κακόφημα και περιθωριακά βγήκαν από την καραντίνα και απέκτησαν μια κάποια νομιμοποίηση από τον πρώτο πολίτη της χώρας. Και μόνο γι' αυτό η αμερικανική Ιστορία θα κρατήσει ένα ξεχωριστό κεφάλαιο για τον Ντόναλντ Τραμπ, ένα κεφάλαιο που γράφεται με αίμα και διαβάζεται με ντροπή.

Συγγενείς θυμάτων, λουλούδια και μηνύματα στο Ελ Πάσο του Τέξας, όπου ο 21χρονος Πάτρικ Κούρσιους δολοφόνησε με καλάνκιφο 22 ανθρώπους. Σε αυτήν την παραμεθόριο πόλη, το 80% των κατοίκων είναι ισπανόφωνοι.

Στη θεωρία της «υπεροχής της λευκής φυλής» η ρίζα του προβλήματος

THE NEW YORK TIMES

Αν ένας από τους δύο δράστες των πολύνεκρων επιθέσεων του περασμένου Σαββατοκύριακου είχε ασπαστεί την ιδεολογία του εξτρεμισμού Ισλάμ, η αμερικανική κυβέρνηση και οι διεθνείς σύμμαχοί της θα είχαν κινητοποιήσει χωρίς καθυστέρηση όλο το οπλοστάσιό τους. Η τρομερή δύναμη του αμερικανικού κράτους θα εργαζόταν ακούραστα για να στερήσει στο εξής τους τρομοκράτες από κάθε πρόσβαση σε όπλα, χρήματα και φόρουμ επικοινωνίας που διαδίδουν τις ιδέες τους. Πληροφοριοδότες θα διείσδυαν στο κίνημά τους και οι χρηματοδότες τους θα υφίσταντο κυρώσεις. Οι τόποι λατρείας της θρησκείας τους θα βρισκόταν υπό επιτήρηση. Όσοι βοηθούσαν ή προσέφεραν καταφύγιο στους τρομοκράτες θα δίκωνταν ποινικά. Το κράτος θα διοργάνωνε εκπαιδευτικά προγράμματα για την απομάκρυνση πρώην οπαδών τους από τον ριζοσπαστισμό. Κάποιοι πολιτικοί θα τραβούσαν τόσο πολύ το σκοινί ώστε να ζητήσουν την καθολική απαγόρευση εισόδου μουσουλμάνων στις ΗΠΑ «μέχρις ότου οι εκπρόσωποι του έθνους μας καταλάβουν τι στο διάβολο συμβαίνει εδώ πέρα».

Ακόμη και ένας επιφανειακός παρατηρητής των πραγμάτων σήμερα μπορεί να αντιληφθεί τι ακριβώς συμβαίνει. Ο κόσμος μας και ιδιαίτερα η Δύση αντιμετωπίζουν σοβαρό πρόβλημα με τη λευκή, εθνικιστική τρομοκρατία, ένα πρόβλημα που εδώ και πολύ καιρό αγνοούμε ή υποτιμάμε. Όπως δήλωσε ο τότε πρόεδρος Τζορτζ Μπους μετά τις επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου 2001, οφείλουμε να

Οι πολιτικοί ηγέτες οφείλουν να καταδικάζουν τις μαζικές δολοφονίες, όπως εκείνη του Ελ Πάσο, ως μορφή τρομοκρατίας.

είμαστε μια χώρα που «επαγρυπνεί για τους κινδύνους και είναι έτοιμη να υπερασπιστεί την ελευθερία. Η οδύνη μετατράπηκε σε οργή και η οργή σε αποφασιστικότητα».

Οι τρομοκρατικές επιθέσεις του λευκού εθνικισμού είναι τοπικές, αλλά η ιδεολογία που τις υποστηρίζει είναι παγκόσμια. Το περασμένο Σάββατο, ο τρομοκράτης που έγραψε ότι η «εισβολή των

Οι Δημοκρατικοί κατηγόρησαν τον Ντόναλντ Τραμπ ότι δημιουργεί ευνοϊκό περιβάλλον για τους ακροδεξιούς εξτρεμιστές με τα κηρύγματα μίσους και τις ρατσιστικές τοποθετήσεις.

ισπανόφωνων στο Τέξας» εκτόπιζε τους λευκούς Αμερικανούς από τη χώρα τους, άνοιξε πυρ σε ένα πολυκατάστημα του Ελ Πάσο. Στο μανιφέστο του, ο δράστης έγραψε ότι εμπνεύστηκε από την τρομοκρατική επίθεση ενός άλλου λευκού εθνικιστή σε τζαμί του Κράισττσερτς της Νέας Ζηλανδίας, που στοίχισε τη ζωή 51 ανθρώπων.

Τον Απρίλιο, ένας άλλος τρο-

μοκράτης που άνοιξε πυρ σε συναγωγή του Πόγουεϊ, στην Καλιφόρνια, είχε αναφερθεί κι αυτός στο μανιφέστο του τρομοκράτη του Κράισττσερτς και ανέφερε ότι εμπνεύστηκε από ανάλογη, πολύνεκρη επίθεση στη συναγωγή του Πίτςμπουργκ, το περασμένο φθινόπωρο. Από την πλευρά του, ο δράστης του Κράισττσερτς έγραψε ότι εμπνεύστηκε από το μακελειό που προκάλεσαν λευκοί ακροδεξιοί στη Νορβηγία, στις ΗΠΑ, στην Ιταλία, στη Σουηδία και στη Βρετανία.

Ερευνα των New York Times πριν από λίγους μήνες έδειξε ότι τουλάχιστον το ένα τρίτο των εξτρεμιστών, που προχώρησαν σε μαζικές δολοφονίες μετά το 2011, εμπνεύστηκε από παρόμοιες επιθέσεις και εξέφρασε τον θαυμασμό για τους δράστες ή μιμήθηκε τις πρακτικές τους.

Με άλλα λόγια, η «υπεροχή της λευκής φυλής» είναι μια βίαιη, διεθνής ιδεολογία με τις ανάλογες διασυνδέσεις. Οι οπαδοί της επικοινωνούν μέσω διαδικτυακών φόρουμ διατηρώντας την ανωνυμία τους, διαδίδοντας τις ιδέες τους, σχεδιάζοντας επιθέσεις και εγκωμιάζοντας τρομοκρατικές ενέργειες. Διαδικτυακές πλατφόρμες όπως το 4chan και το 8chan, έχουν γίνει

κέντρα της λευκής τρομοκρατίας. Οι χρήστες μοιράζονται φασιστικές φαντασιώσεις, ναζιστική προπαγάνδα και ψευδοεπιστημονικά κείμενα γύρω από τα φυλετικά ζητήματα, τους δείκτες νοημοσύνης και τις θεωρίες αντικατάστασης της λευκής φυλής.

Δεν πρόκειται για κάτι εντελώς καινούργιο. Μια από τις πρώτες πλατφόρμες αυτού του είδους, το Stormfront, δημιουργήθηκε από τον Ντον Μπλάκ το 1996. Η νεοναζιστική ιστοσελίδα Daily Stormer διέδιδε ρατσιστικές απόψεις για πολλά χρόνια.

Κλιμάκωση

Ωστόσο, τους τελευταίους μήνες υπάρχει μια κλιμάκωση. Ανώνυμοι χρήστες της πλατφόρμας 8chan καλούσαν σε πράξεις λευκής τρομοκρατίας. Μετά τη σφαγή του Κράισττσερτς, αρκετοί ανέβασαν μανιφέστα και καλούσαν σε ανάλογες επιθέσεις στις ΗΠΑ. Ορισμένοι έδιναν πρακτικές συνταγές για το πώς μπορεί να μεγιστοποιηθεί ο αριθμός των θυμάτων. Η ανωνυμία των χρηστών δυσκολεύει τον εντοπισμό τους και συχνά τα όρια ανάμεσα στους πραγματικούς επιδοξους τρομοκράτες και τους φαρσέρ είναι δυσδιάκριτα. Μόλις

πρότινος το FBI αναγνώρισε τους μέχρι πρόσφατα περιθωριακούς οπαδούς θεωριών συνωμοσίας με ρατσιστικές, ακροδεξιές τάσεις ως τρομοκρατική απειλή.

Αλλά και οι εταιρείες που κυριαρχούν στο Διαδίκτυο δεν στάθηκαν στο ύψος των περιστάσεων. Το Facebook και το Twitter πήραν δυναμικά μέτρα για να εξαλείψουν δεκάδες εκατομμύρια αναρτήσεις του Ισλαμικού Κράτους και της Αλ Κάιντα, αλλά δεν έκαναν το ίδιο με τους θιασώτες του λευκού εθνικισμού.

Αν και οι ρίζες του φαινομένου βρίσκονται ωστόσο από την εποχή Τραμπ, ο Αμερικανός πρόεδρος χάρισε μια ορισμένη νομιμοποίηση στον λευκό εθνικισμό. Οι θεωρίες περί «αντικατάστασης» των λευκών Αμερικανών από τους μετανάστες επανέρχονται ξανά και ξανά σε προγράμματα του Fox News. Στο μεταξύ, τα στοιχεία του FBI μαρτυρούν ότι μετά το 2001 περισσότεροι Αμερικανοί πέθαναν από την εσωτερική τρομοκρατία παρά από εξτρεμιστές μουσουλμάνους. Παρ' όλα αυτά, το δυναμικό της υπηρεσίας εξακολουθεί να είναι προσανατολισμένο κατά κύριο λόγο προς την εξωτερική τρομοκρατία.

Το μακελειό που ακόμη πληγώνει

Ενα χρόνο μετά την επίθεση, οι εξελίξεις στην υπόθεση του Δημήτρη Παγουρτζή

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ**

Νωρίς το πρωί της 18ης Μαΐου 2018, η Σαμπίκα Σεΐχ μετρούσε ήδη αντίστροφα. Ανέβασε ένα βίντεο στην εφαρμογή Snapchat, λέγοντας ότι απέμεναν μόλις 19 ημέρες για να ολοκληρωθεί το πρόγραμμα ανταλλαγής και να επιστρέψει στην πατρίδα της, το Πακιστάν. Μετά πήγε στο σχολείο. Τον ίδιο δρόμο μέχρι το λύκειο της Σάντα Φε ακολούθησε και ο συμμαθητής της Δημήτρης Παγουρτζής. Στην καμπαρντίνα του έκρυβε ένα 38άρι πιστόλι και μία καραμπίνα, όπλα των γονιών του.

Μισή ώρα αργότερα η Σαμπίκα βρέθηκε νεκρή μέσα σε μια σχολική ντουλάπα όπου είχε προσπαθήσει να κρυφτεί. Εφερε εννέα τραύματα από σφαίρες. Συνολικά οκτώ μαθητές και δύο καθηγητές σκοτώθηκαν και άλλοι 13 άνθρωποι τραυματίστηκαν από τα πυρά του Παγουρτζή.

Εκτοτε ακολούθησαν και άλλα παρόμοια περιστατικά στις ΗΠΑ, με πιο πρόσφατα τις δύο πολύνεκρες επιθέσεις σε Τέξας και Οχάιο. Η ιστορία της Σάντα Φε, όμως, δεν έχει περάσει στη λήθη. Στα μέσα Ιουλίου η οικογένεια της Σαμπίκα επισκέφθηκε για πρώτη φορά τη σκηνή του εγκλήματος. Πρόσφατα ορίστηκαν η ημερομηνία και ο τόπος της δίκης του νεαρού δρά-

στη, ενώ συγγενείς θυμάτων ζητούν με αγωγές τους αποζημίωση από την οικογένεια των Ελλήνων μεταναστών. Μέσα από τις 28 σελίδες σχετικών δικαστικών εγγράφων που κατατέθηκαν τον περασμένο Ιούνιο, η «Κ» παρουσιάζει το βαρύ φορτίο που κουβαλούν οι επιζήσαντες και οι συγγενείς των νεκρών.

Το χρονικό

Ήταν 7.30 το πρωί όταν ο Δημήτρης Παγουρτζής άνοιξε πυρ στο λύκειο της Σάντα Φε. Μία σφαίρα βρήκε τον μαθητή Κλέιτον Χορν στο αριστερό του χέρι. Οσο εκείνος βρισκόταν στο έδαφος ο δράστης τον σημάδεψε με το 38άρι πιστόλι για τη χαριστική βολή. Ενστικτώδως ο Κλέιτον ελίχθηκε και η δεύτερη σφαίρα τον πέτυχε στο πόδι. Επέζησε. Άλλοι δεν στάθηκαν το ίδιο τυχεροί.

Κάποιοι μαθητές μπήκαν μέσα σε ντουλάπες. Ανάμεσά τους ήταν και η Σαμπίκα, η οποία σύμφωνα με μαρτυρίες διασωθέντων προσευχόταν κρυμμένη. Ο Παγουρτζής, σύμφωνα με τους ενάγοντες, πυροβόλησε τις κλειστές πόρτες σκοτώνοντας τους συμμαθητές του. Η καθηγήτρια Φλο Ράις βρισκόταν στο γυμναστήριο του σχολείου όταν ήχησε ο συναγερμός για φωτιά. Ο δράστης την πρόλαβε. Την πυροβόλησε πέντε φορές στα πόδια.

Ο Δημήτρης Παγουρτζής, πέρυσι, σε ηλικία 17 ετών, σκόρπισε τον θάνατο σε σχολείο της Σάντα Φε.

Δέκα άτομα σκοτώθηκαν από τα πυρά του 17χρονου το 2018 – Πρόσφατα ορίστηκαν ημερομηνία και μέρος για τη δίκη του.

Φοβούμενη μήπως επιστρέψει για να την αποτελειώσει, υποδύθηκε τη νεκρή. Γύρω στις 8, έπειτα από διαπραγματεύσεις, ο Παγουρτζής παραδόθηκε στους αστυνομικούς.

Εκπροσωπούμενοι από δικηγόρους της οργάνωσης κατά της οπλοκατοχής «Everytown», συγγενείς θυμάτων και επιζήσαντες κατηγορούν τους γονείς του δράστη για βαριά αμέλεια. Υποστηρίζουν ότι δεν είχαν λάβει βασικά μέτρα ώστε τα δύο όπλα να μην είναι προσβάσιμα στον γιο τους. Αναφέρουν ακόμη, σύμφωνα με τα δικαστικά έγγραφα, ότι δεν έδειξαν τη δέουσα

προσοχή στα ύποπτα σημάδια και στην αποκλίνουσα συμπεριφορά του παιδιού τους, εβδομάδες πριν από τις ανθρωποκτονίες στο σχολικό συγκρότημα.

Όπως επισημαίνουν στα σχετικά δικαστικά έγγραφα, ο Παγουρτζής φαίνεται ότι είχε εμμονή με την πολύνεκρη επίθεση στο λύκειο του Κολουμπάιν, όπου το 1999 δύο μαθητές σκότωσαν 12 συμμαθητές τους και έναν καθηγητή. Παρά τις υψηλές θερμοκρασίες στα νότια της πολιτείας του Τέξας ο Παγουρτζής ντυνόταν συχνά σαν εκείνους τους δράστες πηγαίνοντας στο σχολείο με καμπαρντίνα και στρατιωτικές μπότες. Ακόμη και ο τρόπος που φέρεται να έφτιαξε εκρηκτικά με τα οποία παγίδευσε έπειτα το σχολείο θυμίζει κατά τους ενάγοντες εκείνο το συμβάν.

Άλλο κρίσιμο στοιχείο, που όπως υποστηρίζουν οι ενάγοντες θα έπρεπε να είχε θορυβήσει τους γονείς του, ήταν η παρουσία του νεαρού στα μέσα κοινωνικής δικτύ-

ωσης. Από τις σχετικές διαδικτυακές ομάδες που ακολουθούσε φαινόταν ότι ήταν λάτρης των όπλων. Στα τέλη του Απριλίου του 2018, λίγες εβδομάδες πριν από την επίθεση, είχε ανεβάσει στο Instagram μια φωτογραφία με ένα πιστόλι και ένα μαχαίρι. Την ίδια περίοδο στο Facebook είχε αναρτήσει μία φωτογραφία με ένα μπλουζάκι που είχε την επιγραφή: «Born to kill» («Γεννημένος για να σκοτώνω»). Την ίδια μπλούζα φορούσε την ημέρα των ανθρωποκτονιών. Δεν έλειπαν από το προφίλ του και παραπομπές σε ναζιστικά σύμβολα. Οι ενάγοντες θεωρούν ότι οι γονείς του κατηγορουμένου γνώριζαν πως κάτι δεν πήγαινε καλά. Επικαλούνται σχετικά μια τηλεοπτική συνέντευξη που έδωσε ο πατέρας του Παγουρτζή σε ελληνικό σταθμό μετά το συμβάν. Σε αυτήν είπε ότι λίγες εβδομάδες νωρίτερα δεν είχε πάει στη δουλειά του για να μείνει μαζί με τον γιο του στο σπίτι.

Ζητούν ακόμη απαντήσεις

Ο πατέρας του κατηγορουμένου, Αντώνης Παγουρτζής, γεννήθηκε στο χωριό Μαγουλίτσα της Καρδίτσας και στα μαθητικά του χρόνια μετακόλλησε στις ΗΠΑ. Εκεί διατηρεί επιχείρηση κατασκευής και επιδιόρθωσης μηχανών για σκάφη. Οι συνήγοροι της οικογένειας έχουν αρνηθεί ότι οι γονείς είχαν παρατηρήσει κάτι ύποπτο στη συμπεριφορά του γιου τους και ισχυρίζονται ότι τα όπλα, για τα οποία είχε άδεια ο πατέρας, ήταν σωστά αποθηκευμένα και δεν ήταν εύκολα προσβάσιμα. Σύμφωνα με τους ενάγοντες, διασωθείσα καθηγήτρια ακόμη και σήμερα δεν μπορεί να περπατήσει χωρίς δεκανίκι. Άλλοι επιζήσαντες πάσχουν από μετατραυματικό στρες. Οι γονείς της Σαμπίκα, αλλά και οι υπόλοιπες οικογένειες των θυμάτων αναζητούν ακόμη απαντήσεις. Θέλουν να μάθουν την ακριβή ώρα που μπήκε ο δράστης στο σχολείο, πώς κινήθηκε, πώς επέλεξε τους στόχους του. Οι αστυνομικές και δικαστικές αρχές παραμένουν φειδωλές. Ενας από τους λόγους είναι ότι ο κατηγορούμενος ήταν ανήλικος, 17 ετών, την ημέρα της επίθεσης. Γι' αυτό και δεν πρόκειται να αντιμετωπίσει τη θανατική ποινή. Στα τέλη Ιουνίου ορίστηκε ότι η δίκη θα ξεκινήσει τον Φεβρουάριο σε άλλη πόλη, στο Ρίτσμοντ. Ο πατέρας της Σαμπίκα σχεδιάζει να βρεθεί στο δικαστήριο για να απευθυνθεί, όταν του δοθεί ο λόγος, στον κατηγορούμενο.

ΠΑΜΕ ΓΗΠΕΔΟ

ΛΕΠΤΟ ΠΡΟΣ ΛΕΠΤΟ ΟΛΕΣ ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΤΩΝ ΑΓΩΝΩΝ

ΣΑΒΒΑΤΟ-ΚΥΡΙΑΚΗ 15:00 - 22:00

ΣΧΟΛΙΑΖΟΥΝ ΤΟΝ ΑΠΟΗΧΟ ΤΩΝ ΠΑΙΧΝΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΑΥΤΗ ΤΗΝ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΣΕΖΟΝ ΟΙ

ΜΑΡΙΟΣ ΑΒΡΑΑΜΙΔΗΣ

ΧΡΙΣΤΟΣ ΖΑΒΟΣ

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΑΒΒΙΔΗΣ

ΣΑΒΒΑΣ ΚΟΣΙΑΡΗΣ

GET IT ON Google play

Download on the App Store

LISTEN LIVE
24sports.com.cy

Premier League: Μια νέα, συναρπαστική σεζόν ξεκίνησε

Θα σπάσει η κυριαρχία της Σίτι από την Λίβερπουλ ή θα τριτώσει το καλό για τους «Πολίτες»;

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΚΟΥΔΟΥΝΑ**

Την περασμένη Παρασκευή (9/8), Λίβερπουλ και Νόριτς έδωσαν σέντρα στο κορυφαίο κατά πολλούς πρωτάθλημα στον κόσμο, την Premier League. Ποιος μπορεί άραγε να ξεχάσει την περσινή σεζόν, εκεί όπου η ομάδα Μάντσεστερ Σίτι άντεξε μέχρι τέλους και με σειρά νικών από τον Φλεβάρη μέχρι και τον Μάη (14 σερί νίκες!), κατάφερε να επιβληθεί της Λίβερπουλ με ένα βαθμό και να στεφθεί πρωταθλήτρια για 2η συνεχόμενη χρονιά και μόλις 6η στην ιστορία της. Σίγουρα σε αυτό το πρωτάθλημα έχουν κατά καιρούς συμβεί πολλά απίθανα πράγματα (βλ. Λέστερ 2016), ωστόσο η εκτίμησή μας είναι ότι φέτος δεν θα έχουμε τόσο μεγάλες εκπλήξεις.

Μάντσεστερ Σίτι και Λίβερπουλ αναμετρήθηκαν την περασμένη Κυριακή, για το Community Shield, εκεί όπου η ομάδα του Γκουαρντιόλα επικράτησε στην διαδικασία των πέναλτι μετά το 1-1 στην κανονική διάρκεια. Η Λίβερπουλ ήταν καλύτερη. Μετά και την περσινή συναρπαστική κούρσα, αναμένουμε πως οι δύο αυτές ομάδες θα είναι και πάλι αυτές που θα διεκδικήσουν τον τίτλο.

Η Μάντσεστερ Σίτι ευελπιστεί σε ένα τρίτο σερί πρωτάθλημα, ωστόσο θα έχει τα μάτια της καρφωμένα και στην Ευρώπη, εκεί όπου θα τα... ανταλλάξει όλα για ένα Champions League. Η ομάδα του Πιπι δεν ενισχύθηκε αρ-

Σε αυτό το πρωτάθλημα έχουν κατά καιρούς συμβεί πολλά απίθανα πράγματα, ωστόσο η εκτίμησή μας είναι ότι φέτος δεν θα έχουμε τόσο μεγάλες εκπλήξεις.

κετά, μιας και απέκτησε μόνο τους Ανχελίνο (αρ. Μπακ από Αϊντχόφεν), το πολυεργαλείο στη μεσαία γραμμή, Ρόδρι, από την Ατλέτικο Μαδρίτης και τον Κανσέλο από την Γιουβέντους. Από την στιγμή πάντως που δεν αποχώρησε κανείς, η Σίτι παραμένει κάτι παραπάνω από πλήρως.

Η ομάδα του Γιούργκεν Κλοπ έφτασε στην πηγή χωρίς να μπορεί να κατακτήσει το πρώτο της πρωτάθλημα από το 1990, αλλά η περσινή σεζόν είχε ευχάριστο τέλος με την 6η κατάκτηση του Champions League. Οι «Reds» δεν ενισχύθηκαν όσο έπρεπε, αφού αποκτήθηκε μόνο αναπληρωματικός τερματοφύλακας και δύο νεαροί ποδοσφαιριστές. Βάθος στον πάγκο υπάρχει, δεν έχασε κανένα από τα αστέρια της, αντίθετα έχουν όλοι τους μακροχρόνια συμβόλαιο και για το λόγο αυτό κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει την δυναμικότητά της. Το έχει αποδείξει και πέρσι, σε μια σεζόν στην οποία έσπασε κάθε συλλογικό ρεκόρ στην ιστορία της, πως εάν υπάρχει στην Αγγλία μια ομάδα που είναι ικανή να εκθρονίσει την Σίτι, τότε αυτή είναι η αρμάδα από το Μέρσεϊσάιτ.

Μάντσεστερ Σίτι και Λίβερπουλ αναμετρήθηκαν την περασμένη Κυριακή, για το Community Shield. Αναμένεται πως οι δύο ομάδες θα είναι και πάλι οι βασικές διεκδικήτριες του τίτλου της Premier League.

Πολύ δύσκολα θα σπάσει η εξάδα

Με μεγάλο ενδιαφέρον αναμένουμε την κούρσα και για την τετράδα, εκεί όπου Τότεναμ, Μάντσεστερ Γιουνάιτεντ, Τσέλσι και Άρσεναλ θα δώσουν την δική τους μάχη και γιατί όχι να παλέψουν ακόμη και για τον τίτλο, όσο δύσκολο και αν φαντάζει την δεδομένη χρονική στιγμή. Περιμένουμε αντίδραση από την Τότεναμ, μετά και την ήττα στον τελικό του Champions League. Με τον Ποκετινό στον πάγκο οι Σπερς παραμένουν αρκετά ισχυροί μιας και ενισχύθηκαν με τους Ντομπιλέ, Λο Σέλο, Σεσενιόν, ενώ δεν έχασαν κάποιο από τα αστέρια τους. Μετά από τις τελευταίες σεζόν στις οποίες έφτασε να διεκδικεί τον τίτλο, κάνοντας καλές πορείες, ίσως ήρθε η δική της ώρα. Το νέο γήπεδο της δίνει μία έξτρα δυναμική.

Η Τσέλσι κάνει ένα νέο ξεκίνημα, με τον ζωντανό της Θρύλο, Φρανκ Λάμπαρτ στον πάγκο μετά την φυγή του Σάρι για την Γιουβέντους. Οι «Μπλε» απέκτησαν τον Πούλις από την Ντόρτμουντ και ενεργοποίησαν την ορτίση αγοράς για τον Κόβασιτς από την Ρεάλ Μαδρίτης. Πίστωση χρόνου θα δοθεί στον Άγγλο τεχνικό, με προτεραιότητα τον συλλόγου, μια ομαλή χρονιά, στην οποία οι νεαροί θα πάρουν ευκαιρίες και δεν θα φαινόταν απομακρυσμένο το ενδεχόμενο να διεκδικήσει κάποιον τίτλο.

Δυνατά κινήθηκε στο μεταγραφικό παζάρι η Άρσεναλ, η οποία έβγαλε από τα ταμεία της 80 εκ. ευρώ για την απόκτηση του Ιβόρανου επιθετικού, Νικολάς Πεπέ από την Λιλ. Η

Τότεναμ, Μάντσεστερ Γιουνάιτεντ, Τσέλσι και Άρσεναλ θα δώσουν την δική τους μάχη για την τετράδα και γιατί όχι να παλέψουν ακόμη και για τον τίτλο.

ομάδα του Ουνάι Έμερι μπαίνει στην 2η σεζόν μετά την φυγή του Αρσέν Βενγκέρ και επιβάλλεται να αρχίσει να κατακτά και πάλι τίτλους. Μπορεί η μπροστινή τριάδα που αποτελείται από τους Λακαζέτ-Ουαμπεγιάνκ-Πεπέ να βγάζει φωτιές, ωστόσο το πρόβλημα είναι στην μεσοαμυντική της λειτουργία, εκεί όπου οι «κανονιέρηδες» την πλήρωσαν πολλές φορές κι ως ενισχύθηκαν την τελευταία μέρα των μεταγραφών με τους Νταβίντ Λουίζ και Τίρνει. Αρκεί κανείς να θυμηθεί την τεσσάρα στον τελικό του Ευρωπαϊκού Λιγκ από την Τσέλσι...

Στην Μάντσεστερ Γιουνάιτεντ, ο Σόλσκιερ αρχίζει την πρώτη του φουλ σεζόν στον πάγκο. Οι «κόκκινοι διάβολοι», στο νέο ξεκίνημα που κάνουν, ενισχύθηκαν στην άμυνα με τον ελπιδοφόρο δεξιό μπακ Γουάν Μπισάκα από την Κρίσταλ Πάλας, ενώ τα 88 περίπου εκ. ευρώ που δόθηκαν στην Λέστερ για τον κεντρικό αμυντικό Χάρι Μαγκουάιρ, τον χρίζουν ως τον ακριβότερο αμυντικό στην ιστορία!

Ποια θα είναι η έκπληξη;

Αμείωτο θα είναι το ενδιαφέρον τόσο για την είσοδο στην πρώτη δε-

κάδα, όσο και στην μάχη για την παραμονή. Εάν εξαιρέσουμε τις Γουέλς, Έβερτον, Λέστερ και Γουέστ Χαμ, οι οποίες όχι μόνο ενισχύθηκαν αλλά διατήρησαν και τον βασικό τους κορμό, τότε μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα πως οι υπόλοιπες ομάδες θα πρέπει να παλέψουν με όλες τους τις δυνάμεις για να παραμείνουν στην μεγάλη κατηγορία.

Αξίζει πάντως να αναφέρουμε πως η νεοφώτιστη Άστον Βίλα ενισχύθηκε με 12(!) ποδοσφαιριστές, ενώ η Νιούκαστλ, μετά την φυγή του Μπενίτεθ για την Κίνα και την πρόσληψη του έμπειρου Στιβ Μπρους, ευελπιστεί σε μια ομαλή σεζόν μακριά από περιπέτειες. Η Σέφιλντ Γιουνάιτεντ θα αγωνιστεί στην Premier League για πρώτη φορά από την σεζόν 2006-07, δεν είμαστε όμως πεπεισμένοι ότι έχει τα φόντα για να παραμείνει και του χρόνου εκεί.

Περιμένουμε μια συγκλονιστική σεζόν, εξίσου εντυπωσιακή με την περσινή και γιατί όχι ακόμη καλύτερη, στην οποία η μάχη για τον τίτλο θα παραμείνει ζωντανή μέχρι τις 17 Μαΐου που θα τελειώσει ο φετινός μαρθαβόνιος.

* * * * *

Στους δύο, τρίτος χωράει;

Η απόκτηση του Μπεράτ Σαντίκ από πλευράς Ανόρθωσης δημιουργεί την πολυτέλεια της παρουσίας τριών πρωτοκλασάτων (και ακριβοπληρωμένων) κεντρικών επιθετικών στο ρόστερ. Η κίνηση για τον Φιλανδό επιθετικό προέκυψε ως ανάγκη βάσης της εικόνας στα φιλικά με τους Μίχαλ Ντούρις και Νίκα Κατσάρβα να σκοράρουν μαζί ένα γκολ σε έξι ματς. Οι ετήσιες απολαβές και των τριών ξεπερνούν το μισό εκατομμύριο ευρώ με τον Κετσπάγια να επιλέγει σχηματισμούς με έναν κεντρικό επιθετικό. Αν προκύψει αποχώρηση, τότε φαβορί είναι ο Νίκα Κατσάρβα, ανεξάρτητα από το γεγονός ότι ο προπονητής του είναι και... νονός του.

ΑΠΟΨΕΙΣ

Ρε, λες να το παν ανάποδα;

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ**

Η σεζόν στην πρέμιερ λιγκ μόλις ξεκίνησε και όλοι συμφωνούν πως οι πρωταγωνιστές πολύ δύσκολα θα αλλάξουν. Λίβερπουλ και Μαν. Σίτι έπαιξαν πρόσφατα σούπερ καπ και πέρσι πόντο-πόντο το πρωτάθλημα, χωρίς να μπορείς να διακρίνεις τρίτο για την παρέα.

Μπορεί να έγιναν αρκετές κινήσεις στο παζάρι και κάποιες από το πάνω ράφι, όμως το δεδομένο είναι πως αυτές οι δυο ξεκινούν με γερό προβάδισμα. Η πρωταθλήτρια Σίτι ενισχύθηκε με δυο παίκτες πρώτης γραμμής, Ρόδρι και Κανσέλο, ενώ έχασε τους Κομπανί και Ντανίλο. Τον μέχρι πρόσφατα αρχηγό της επέλεξε να μην τον αντικαταστήσει και μένει να φανεί αν θα πληρώσει το κενό. Μετρά και τη σοβαρή απώλεια του τραυματία Σανέ. Είναι η πιο πλήρης ομάδα αλλά δείχνει φέτος να έχει το μυαλό στο τσάμπιονς λιγκ που είναι ο μεγάλος πόθος.

Η πρωταθλήτρια Ευρώπης Λίβερπουλ δεν πήρε κανένα κι έχασε τους συμπληρωματικούς Στάρτζ και Μορένο. Σαφώς αν ρωτάσεις 100 άτομα στο Μέρσισαιντ θα σου πουν πως προτιμούν την πρέμιερ που έχουν να την κατακτήσουν εδώ και τρεις δεκαετίες! Η συζήτηση αφορά κυρίως το βάθος του πάγκου της, αφού η βασική της ενδεκάδα έχει δοκιμαστεί και πετύχει σχεδόν στα πάντα. Μεγαλύτερο της όπλο όμως το φοβερό κίνητρο που της δίνει ο τρόπος που έχασε τον τίτλο πέρσι. Θα δώσει κάτι παραπάνω από τα πάντα για να τερματίσει την κατάρα και ο Κλοπ μας έδειξε πως έχει όσα χρειάζονται για να οδηγήσει το καράβι στη γη της επαγγελίας.

Δεν θα το πει κανείς δημόσια ποτέ, αλλά αν τους έλεγε να ανταλλάξουν φέτος τους τίτλους που κέρδισαν πέρσι θα το υπέγραφαν αμέσως! Ο Πιπι δεν έχει κάτι άλλο να κερδίσει στο Μάντσεστερ. Αλλωστε, τα εγχώρια τα έκανε κτήμα του, ενώ ο Κλοπ ξέρει πως για να μπει στο πάνθεο των κορυφαίων που κάθισαν στον πάγκο των «κόκκινων» πρέπει να τους δώσει και την πρέμιερ.

Οι υπόλοιποι που μπαίνουν στο κάδρο; Με τις ελπίδες και τις φιλοδοξίες τους υπαρκτές αλλά και με μεγάλη απόσταση να καλύψουν. Η Μάντσεστερ Γιουνάιτεντ βγήκε στην αγορά για τα πολλά που της έλειπαν, αλλά γρήγορα κατάλαβε πως είναι αδύνατο πια να τα βρει όλα σε ένα καλοκαίρι. Η Τσέλσι είναι η ίδια ομάδα χωρίς Αζάρ, η Άρσεναλ έτρεξε να πάρει ό,τι προλάβαινε στο φινάλε. Τι μένει; Η Τότεναμ που έκανε στοχευμένες κινήσεις εκεί που τις είχε ανάγκη και έχει ίδιο προπονητή και κορμό. Όμως το πλησίασε τόνες πολλές φορές χωρίς να πάρει έναν τίτλο και δεν την εμπιστεύεται εύκολα.

Όλα δείχνουν πως πάμε για μια ακόμα σεζόν στο γαλάζιο και το κόκκινο, με τη διαφορά πως το κίνητρο είναι διαφορετικό για την προτεραιότητα στους μεγάλους τίτλους. Αν δεν διαφωνούν στη Μαδρίτη και τη Βαρκελώνη, ας τα ανταλλάξουν να τελειώσουμε!

Οταν το ρίσκο γίνεται συνήθεια...

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΝΗ**

Ούτε ο πρώτος, ούτε ο τελευταίος προπονητής που δεν... στεριώνει στον πάγκο του ΑΠΟΕΛ. Και η αλήθεια είναι πως ο Πάολο Τραμετσάνι, έδωσε πολλές αφορμές για να προκύψει ναρρίτερα η απόφαση της περασμένης Πέμπτης. Ο κύριος Τραμετσάνι είχε κάθε δικαίωμα να επιλέξει το οποίο σύστημα ο ίδιος θεωρούσε καλύτερο και τους όποιους ποδοσφαιριστές πίστευε ότι έιχαν να αγωνίζονται. Παράλληλα,

όμως, είχε και υποχρέωση να... συμβιβάζεται με εναλλακτικές επιλογές, όταν οι εμφανίσεις και τα αποτελέσματα δεν τον δικαιώναν. Άγνωστα πράγματα για τον πειρατή των Ιταλών. Το θέμα δεν έχει να κάνει τόσο με την ορθότητα ή όχι της απόφασης στο ΑΠΟΕΛ για αλλαγή στην τεχνική ηγεσία. Το ερώτημα έχει να κάνει περισσότερο με το γιατί εδώ και μήνες συντηρήθηκε μια προβληματική σχέση, με προδιαγεγραμμένο το τέλος και γνωστές τις συνέπειες. Κανείς δεν μπορεί να υποστηρίξει πως η διοίκηση του ΑΠΟΕΛ, πριν τον αγώνα της περασμένης Τρίτης, εμπιστευόταν τον κύριο Τραμετσάνι και τις ικανότητές του. Γιατί κανείς, σε μια τέτοια περίπτωση, δεν θα έψαχνε τον αντικαταστάτη του, μετά από μια άσχημη εμφάνιση και πριν τον επαναληπτικό.

Υπήρχε κανείς που πίστευε, πως ο Ιταλός τεχνικός θα έμενε για πολύ ακόμη στον «Αρχαγγέλο»; Μάλλον ούτε και ο ίδιος! Οι προβληματικές περσινές εμφανίσεις, τα γεγονότα με τις... πυθιακές του δηλώσεις, λίγες ώρες πριν τον τελικό κυπέλλου, η αβεβαιότητα για τη συνέχιση μιας συνεργασίας λίγες μόνο εβδομάδες μετά τις υπογραφές για ανανέωσή της, τα κατά καιρούς θέματα στις σχέσεις προπονητή – παίκτων και κυρίως η εμμονή του σε επιλογές προσώπων ή σχημάτων, ακόμη και όταν οι επιλογές αυτές τον άφηναν εκτεθειμένον.

Δεδομένα γνωστά στη διοίκηση και όμως ο Πάολο Τραμετσάνι στηρίχθηκε, πολύ περισσότερο από προπονητές που πέτυχαν κατακτήσεις τίτλων ή που έφθασαν μια ανάσα από τέτοιες επιτυχίες αλλά είδαν την πόρτα εξόδου για μια ήττα, για μια ισοπαλία...

Άξιο απορίας, λοιπόν, το γιατί για άλλη μια φορά έπρεπε η ομάδα να βρεθεί με την πλάτη στον τοίχο, προτού παρθεί μια σημαντική απόφαση. Την προηγούμενη φορά, επί εποχής Μάριο Μπένι, η παρτίδα σώθηκε την υστάτη, προπονημένος με Πασσένζια κάτι ανάλογο δεν είχε γίνει κατορθωτό.

Μένει να δούμε το αποτέλεσμα μιας ακόμη... θαρραλέας απόφασης, το βράδυ της Τρίτης.

ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ

Τόμας Ντολ 2021!

Κανείς δεν μπορεί να προβλέψει το μέλλον της συνεργασίας του ΑΠΟΕΛ με τον γερμανό προπονητή Τόμας Ντολ. Στο ΑΠΟΕΛ, άλλωστε, το κριτήριο για να θεωρηθεί ένας προπονητής πετυχημένος, πολλές φορές έχει αποδειχθεί πως διαφέρει από άλλες ομάδες, πως δεν έχει να κάνει μόνο με καθαρά αγωνιστικά δεδομένα. Είναι γι' αυτό που προκάλεσε απορία και έκπληξη, η γνωστοποίηση της χρονικής διάρκειας του συμβολαίου του γερμανού τεχνικού. Γιατί δύο χρόνια, συνεχόμενα, μετά την εποχή Γιοβανόβιτς, στον πάγκο του ΑΠΟΕΛ κανείς δεν έκασε!

* * * * *

Κρίσιμη απόφαση

Αναλαμβάνοντας η νέα διοίκηση της Ανόρθωσης διαβεβαίωσε τον κόσμο

πως αν διαπιστωθούν οικονομικές ασθαιίες, αυτοί που ευθύνονται θα οδηγηθούν ενώπιον της Δικαιοσύνης. Οι σχετικοί έλεγχοι έχουν ολοκληρωθεί. Στοιχεία που δημιουργούν βάσιμες υποψίες για κάτι τέτοιο υπάρχουν, οι εξηγήσεις που δόθηκαν δεν φαίνεται να ικανοποιούν και η ώρα των κρίσιμων αποφάσεων είναι κοντά. Όπως ανέλογα υπήρξε και στο παρελθόν τέτοια ώρα, χωρίς ωστόσο να φθάσει η υπόθεση μέχρι το τέλος.

* * * * *

Το παράπονο του Σόφο

Ο βασικός λόγος που «άνοιξε» τη συνέντευξη της ΑΕΛ ο Ανδρέας Σοφοκλέους ήταν για να μιλήσει πρόσωπό με πρόσωπο με τον κόσμο της ομάδας και να ξεκαθαρίσει τη θέση του. Τους το είπε πως δεν αντέχει μια ομάδα του μεγέθους της ΑΕΛ να ζει με 400 διαρκείας, τονίζοντας για άλλη μια φορά πως ο καιρός που παράγοντες έριχναν λεφτά στο πηγάδι έχει περάσει. Δεν το

επιτρέπουν οι κανονισμοί της UEFA αλλά και η εποχή μας. Έδωσε δε και συγκεκριμένα παραδείγματα ομάδων που τζόγαραν και τώρα τρέχουν και δεν φτάνουν. Κυπριακά, το κεφάλαιο διαρκείας και ΑΕΛ θα το λέγαμε «το χτιν και το χτοσιέρην», αφού ο κόσμος θέλει να δει κινήσεις που να ανεβάσουν επίπεδο την ομάδα και ο Σόφο ήθελε να σπριχθεί για να μπορέσει να κινήθει.

* * * * *

Μας τρέλανε η UEFA

Είναι απίστευτο το άγχος που βιώνουν τα καλοκαίρια οι παράγοντες των ομάδων μας που παίζουν Ευρώπη, αφού βλέπουν εκατομμύρια να περνούν από μπροστά τους και είτε απλώνουν χέρι και τα αρπάζουν είτε τους προσπερνούν. Κάθε βδομάδα κρίνεται και αυτό το πράγμα κάνει πολύ δύσκολη υπόθεση την ύπαρξη ηρεμίας στη λήψη αποφάσεων. Παιζεις τόσο κρίσιμα ματς σε περίοδο που η αγορά είναι ανοικτή και παίκτες πάνε κι έρχονται, ενώ είσαι και

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
1,75%

Χ.Α.
-5,00%

Dow Jones

-0,52%

Nasdaq

-0,17%

Nikkei

-1,75%

Dax

-3,33%

FTSE 100

-3,94%

ΔΙΕΘΝΗ
Πνίγεται
στους
τουρίστες
η Λισσαβώνα
Σελ. 10

Πετρέλαιο

-5,62%

€/ \$

0,79%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΕΝΔΥΣΗΣ

Σεπτέμβριο οι εξελίξεις για το λιμάνι Λάρνακας

Τέλος Αυγούστου ή αρχές Σεπτεμβρίου αναμένεται να οριστεί η παρουσίαση της επένδυσης από εκπρόσωπο της κοινοπραξίας για την ανάπτυξη του λιμανιού και της μαρίνας Λάρνακας. Στις 29 Αυγούστου, έχει οριστεί και συνάντηση της υπ. Μεταφορών με το Σύνδεσμο Ναυτικών πρακτόρων. **Σελ.4**

ΑΓΟΡΑ ΑΚΙΝΗΤΩΝ

Μαγνήτης για ξένους τα εξοχικά στο Ιόνιο

Επιστρέφουν τα «χαμόγελα» στην αγορά πολυτελών εξοχικών κατοικιών των νησιών του Ιονίου. Η ζήτηση από το εξωτερικό έχει πυροδοτήσει νέο κύκλο επενδύσεων. Το 2018 η αύξηση της οικοδομικής δραστηριότητας σε Κέρκυρα, Ζάκυνθο, Κεφαλονιά και Λευκάδα ανήλθε στο 45%. **Σελ.12**

Απόδοση δεκαετών ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	0,42%	-0,11%
Γερμανία	-0,56%	-0,11%
Γαλλία	-0,29%	-0,10%
Ιταλία	1,53%	-0,05%
Ισπανία	0,22%	-0,06%
Ιρλανδία	-0,01%	-0,08%
Ελλάδα	2,01%	-0,01%
Ην. Βασίλειο	0,52%	-0,07%

Βαθμολογία από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο-πρόθεσμο Χρέος	Βραχυ-πρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

Μεταρρύθμιση με φοροελαφρύνσεις

Δηλώσεις εκπροσώπων των «Big 4» για το φορολογικό σύστημα και εισηγήσεις για βελτίωσή του

Θετικοί στη φορολογική μεταρρύθμιση, αλλά με φοροελαφρύνσεις παρουσιάζονται οι «Big 4». Οι επικεφαλής των μεγάλων ελεγκτικών οίκων επισημαίνουν πως πράγματι έχει φτάσει η ώρα για μία ολοκληρωμένη φορολογική μεταρρύθμιση ενός πλαισίου που

ισχύει από το 2003 και όντας 16 χρόνων δεν εξυπηρετεί απόλυτα τις ανάγκες της οικονομίας. Στο πλαίσιο του ειδικού ενθέτου της «Κ» το Μάρτιο του 2019 με τίτλο «φορολογικό πρίσμα του 2019», αν και οι τέσσερις επικεφαλής των φορολογικών θεμάτων των

μεγάλων ελεγκτικών οίκων δεν ήταν ενήμεροι για την πρόταση του Υπ. Οικονομικών για αλλαγή του φορολογικού συντελεστή, ανέφεραν πως χρειάζεται μια φορολογική μεταρρύθμιση, χωρίς ωστόσο κανείς να αναφέρει για αύξηση οποιουδήποτε συντελε-

στή. Αντιθέτως, τάσσονται όλοι υπέρ των φοροελαφρύνσεων. Δηλώσεις έκαναν οι Πιερής Μάρκου, συντάκτρια και επικεφαλής Φορολογικών και Νομικών Υπηρεσιών Deloitte Κύπρου, Φίλιππος Ραπτόπουλος, συντάκτρια και επικεφαλής Τμήματος Φορολο-

γικών Υπηρεσιών της ΕΥ Κύπρου, Θεόδωρος Παριπέρης, συντάκτρια και επικεφαλής Φορολογικών και Νομικών Υπηρεσιών της PwC Κύπρου, και Γεώργιος Μαρκίδης, διοικητικός σύμβουλος και επικεφαλής του τμήματος Φορολογίας της KPMG Κύπρου. **Σελ. 3**

Βολές κατά Tesla για παραπλανητική προβολή

Παραπλανητικούς χαρακτηρισμούς χρησιμοποιεί επανειλημμένως η Tesla σχετικά με την ασφάλεια των αυτοκινήτων της, ισχυρίζεται η Εθνική Υπηρεσία Οδικής Ασφάλειας των ΗΠΑ, η οποία τον Οκτώβριο απαιτσε από την εταιρεία να πάψει να δημοσιεύει παραπλανητικές δηλώσεις. Αιτία ήταν οι δηλώσεις του Ελον Μασκ ότι δεν υπάρχει ασφαλέστερο όχημα στον κόσμο από μια Tesla. **Σελ. 9**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Του ΓΙΑΝΝΗ ΚΑΥΚΑΡΙΑΗ

Η αύξηση εταιρικού φόρου θα διαφύλασσε το κυπριακό εταιρικό πλεονέκτημα

Η πρόταση Χάρη Γεωργιάδη για αύξηση του εταιρικού φόρου στο 15% δεν ήρθε ως κεραυνός εν αιθρία. Οικονομικοί κύκλοι που αφουγκράζονται τα ευρωπαϊκά και διεθνή δρώμενα στον τομέα των εταιρικών και επενδυτικών υπηρεσιών επισημαίνουν πως το εταιρικό status quo των 12,5% έχει ημερομηνία λήξης. Το ενδεχόμενο αυτό θεωρείται ως αρνητική εξέλιξη για την κυπριακή οικονομία. Ταυτόχρονα, το επιχείρημα που προτάσσεται είναι πως μια τέτοια προληπτική κίνηση, σε συνάρτηση με φοροελαφρύνσεις, θα έσπευτε να μηνυμα πως η Κύπρος αποχωρεί από τις σκιές του παρελθόντος. Η αύξηση του εταιρικού φόρου θα μπορούσε να λειτουργήσει με

τρόπο που στην ουσία θα διαφύλασσε το κυπριακό εταιρικό πλεονέκτημα, αναδεικνύοντας τη σταθερότητα και την εμπιστοσύνη ως πρωταρχικές αξίες του οικονομικού μας συστήματος. Παρά το γεγονός ότι η Κύπρος δεν διαθέτει τα μέσα για μια δραστητική διαφοροποίηση του οικονομικού της μοντέλου, εντούτοις δέχεται πιέσεις από την Ευρωπαϊκή Ένωση και χώρες όπως η Γερμανία για αύξηση του εταιρικού φόρου, με σκέψεις να γίνονται ακόμη και για εφαρμογή μιας ενιαίας ευρωπαϊκής φορολογίας. Την ίδια ώρα η πρόδοος που έχει επιτευχθεί με την εφαρμογή μέτρων για πάταξη του ξεπλύματος κεφαλαίων, την αναστολή αδειών μεγάλου αριθμού εταιριών για μη

συμμόρφωση με την νομοθεσία και την ενίσχυση του έργου των ρυθμιστικών αρχών, το αφήγημα θα πρέπει να διαμορφωθεί με έμφαση σε προληπτικές κινήσεις για αποτροπή δυσάρεστων εξελίξεων. Κύριος στόχος πρέπει να είναι η ενεργός προσαρμογή στα νέα δεδομένα των αγορών ενόψει ενός μεταβαλλόμενου οικονομικού τοπίου που χαρακτηρίζεται από τη έντονη σύγκρουση μεταξύ ρυθμιστικών απαιτήσεων και κανονιστικής συμμόρφωσης. Το ζητούμενο είναι προσέλκυση εταιριών από άλλες δικαιοδοσίες και η διατήρηση των υφιστάμενων. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τη βελτίωση της διεθνούς εικόνας της Κύπρου και εφόσον ο φορολογικός συντελεστής παρα-

μείνει σε ανταγωνιστικά επίπεδα. Επί της ουσίας οι ξένες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στο νησί ζητούν την βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών που προσφέρονται από ελεγκτικά και δικηγορικά γραφεία με το σημείο αυτό να βαθμολογείται ως προτεραιότητα. Ως προς το θέμα του ανταγωνισμού η Ιρλανδία με 12,5% παραμένει ο κυριότερος ανταγωνιστής. Ενδεικτικά οι χώρες με την χαμηλότερη φορολογία στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι η Ουγγαρία με 9%, Βουλγαρία 10% και η Λιθουανία με 15%. Η Ελλάδα από 28% τροχιοδρομεί σταδιακά μείωση στο 25% μέχρι το 2022. Η Ελβετία διατηρεί τον συντελεστή στο 18% ενώ στο Ηνωμένο Βασίλειο από 19% που είναι σή-

μερα υπάρχει πλάνο για μείωση στο 17% τον Απρίλη του 2020 ως μέτρο αντιμετώπισης των αρνητικών επιπτώσεων του Brexit. Όπως είπε ο Υπουργός Οικονομικών, η θέση του ιδιωτικού τομέα είναι σεβαστή και αφού τάσσεται εναντίον, δεν θα επιμείνει στην αύξηση του εν λόγω φόρου. Ωστόσο, η συζήτηση αναμένεται να συνεχιστεί, με τον αντικαταστάτη του το 2020 να καλείται να χειριστεί ίσως το πιο καυτό θέμα για τον τομέα των υπηρεσιών. Το στοίχημα είναι κατά πόσο ένα τέτοιο εγχείρημα θα αποφέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα έχοντας υπόψη πως η ορθή εκτέλεση πολιτικής είναι μια διαρκής και μακροπρόθεσμη διαδικασία.

pwc

Σας ευχόμαστε
καλό καλοκαίρι!

www.pwc.com.cy

ΑΠΟΨΗ Του ΜΕΛΕΤΗ ΡΕΝΤΟΥΜΗ *

Ανάπτυξη σε τέσσερις κινήσεις

Είναι γεγονός πως η κυβέρνηση ξεκίνησε αρκετά δυναμικά τη θητεία της, μετά την ανάληψη της εξουσίας, παρουσιάζοντας ένα συνεκτικό πλάνο για τη χώρα και έχοντας έτοιμα προς διαβούλευση και ψήφιση αρκετά νομοσχέδια από το θέμα της ασφάλειας και της Παιδείας μέχρι το καίριο θέμα της οικονομίας.

Ο πρωταρχικός στόχος βέβαια οποιασδήποτε κυβέρνησης είναι να φέρει ανάπτυξη στη χώρα και να βελτιώσει βάσει των προγραμματικών της δηλώσεων το βιοτικό επίπεδο των Ελλήνων πολιτών.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η νέα κυβέρνηση έχει την πρωτοβουλία των κινήσεων και μπορεί με κάποιες σημαντικές προτάσεις να ενισχύσει θετικά την ελληνική οικονομία και να της προσδώσει μία μακροπρόθεσμη αναπτυξιακή δυναμική.

Πιο συγκεκριμένα, η ψήφιση ενός νέου φορολογικού νομοσχεδίου που θα συνδυάζει τόσο τη μείωση των φορολογικών συντελεστών όσο και την απλοποίηση του συστήματος, είναι ύψιστης σημασίας, ώστε να ανασάνουν νοικοκυριά και επιχειρήσεις από την έλλειψη ρευστότητας, αλλά και για να περάσουν τα κατάλληλα μηνύματα στους επιδοξους επενδυτές, που θέλουν να γνωρίζουν εκ των προτέρων και δικαίως, ποια είναι η φορολογική επιβάρυνση της εκάστοτε επένδυσης, αναλόγως της διάρκειας και του σκοπού της.

Μέσα από τη μειωμένη φορολογία, την αύξηση της ζήτησης και την εξοικονόμηση δαπανών, η κυβέρνηση θα είναι σε θέση να διαπραγματευθεί και να επιτύχει μείωση του στόχου για τα πρωτογενή πλεονάσματα για τα επόμενα έτη, με στόχο από το 3,5% να μειωθούν κοντά στο 2%, δημιουργώντας ένα σημαντικό δημοσιονομικό χώρο, άνω των 2 δισ. ετησίως, που θα μπορούσε να χρηματοδοτήσει τόσο κοινωνικές πολιτικές όσο και σημαντικές επενδύσεις.

Το θέμα των επενδύσεων είναι πρωταρχικής και κομικής σημασίας για τη χώρα και ήδη υπάρχουν αρκετά έργα υποδομής ή στρατηγικές επενδύσεις μέσω αποκρατικοποιήσεων, που δεν έχουν ακόμα ξεκινήσει, εν μέσω

μιας δαιδαλώδους γραφειοκρατίας, με πιο emblematicή περίπτωση αυτή της περιοχής του Ελληνικού.

Μέσα από την ψήφιση συγκεκριμένων διατάξεων και νομοσχεδίων ώστε να λαμβάνονται από τις αρμόδιες επιτροπές πιο άμεσα και γρήγορα οι αποφάσεις, η κυβέρνηση έχει τη δυνατότητα να ξεμπλοκάρει μεγάλες επενδύσεις, αλλά και να χρηματοδοτήσει μέσω του ΕΣΠΑ μεγάλα έργα στους σημαντικούς οδικούς άξονες της χώρας, με στόχο να αναβαθμιστούν και να επιταχυνθούν οι μεταφορές αλλά και ο κλάδος των logistics συνολικά.

Τέλος, δεν θα μπορούσε κανείς να μη βάλει στην εξίσωση της ανάπτυξης το τραπεζικό σύστημα, καθώς αποτελεί την ατμομηχανή της οικονομίας και οφείλει απερίσπαστα να επιτελέσει τον ρόλο του, μέσω της περαιτέρω μείωσης των μη εξυπηρετούμενων δανείων NPLs. Σε αυτό το πνεύμα, η κυβέρνηση πρέπει να ενεργοποιήσει τα σχέδια που έχουν ήδη καταρτιστεί, τόσο από το ΤΧΣ όσο και από την ΤτΕ για τη μείωση των NPLs, με στόχο να εφαρμοστούν στοχευμένα στην κάθε τράπεζα, αναλόγως των αναγκών τους και των ήδη υφιστάμενων συμφωνιών που υπάρχουν με ξένα funds για την ανακοπή των ισολογισμών τους. Ετσι οι χρηματοδοτήσεις θα επανέλθουν με ταχείς ρυθμούς, τόσο στα στεγαστικά δάνεια σε επίπεδο ιδιωτών όσο και στα επιχειρηματικά δάνεια, που σε συνδυασμό και με την ενεργοποίηση των μεγάλων έργων υποδομής και τη μείωση της φορολογίας, θα δημιουργήσουν συνθήκες διατηρήσιμης και βιώσιμης ανάπτυξης στην χώρα. Εν κατακλείδι, θα λέγαμε πως οι παραπάνω 4 κινήσεις που αναλύθηκαν, αν πραγματικά επιτελεστούν με σχέδιο και έχουν αποτελεσματικότητα μέχρι τέλος του τρέχοντος έτους, η χώρα θα αλλάξει κυριολεκτικά επίπεδο και θα αντιμετωπίζεται από τους εταίρους ως ένας σύγχρονος επενδυτικός και ασφαλής προορισμός που φέρνει σημαντικές υπεραξίες για όλους.

* Ο κ. Μελέτης Ρεντούμης είναι οικονομολόγος, τραπεζίτης.

ΣΧΟΛΙΟ Του ΠΑΝΤΕΛΗ ΜΠΟΥΚΑΛΑ

Τα κόκκινα δάνεια του πλανήτη

Δεν πρέπει να 'ναι πολλοί όσοι θεωρούν τους καύσωνες πολιτικά συμβάντα. Δεν μιλάω για τις λιγότες υψηλές θερμοκρασίες του θέρους, με τις οποίες είναι εξοικειωμένη από παλιά η ανθρωπίνη εμπειρία, σε χώρες όπως η δική μας.

Εννών τους εκτός προγράμματος υπερκαύσωνες: τις συχνές πια και παρατεταμένες υψηλότες θερμοκρασίες, που ταλανίζουν τη Μεσόγειο όσο και τη Βόρεια Ευρώπη, ακόμα και την κατακαυόμενη Αρκτική. Μαθαίνουμε βέβαια τα ρεκόρ, λ.χ. ότι ο φετινός Ιούλιος ήταν ο θερμότερος στην ιστορία της Γης, όσο καταγράφονται οι θερμοκρασίες. Αυτό όμως δεν μας πείθει να προσθέσουμε μια γλαστρώλα στο μπαλκόνι, να μην πετάξουμε στον κάμπο τις σακούλες των λιπασμάτων που μόλις ρίξαμε στη «βιολογική» καλλιέργειά μας ή να πάψουμε να εμπλουτίζουμε με τα τρύπια δίκτυα μας την τροφή των ψαριών που θηρεύουμε.

Η απάντηση στο ερώτημα γιατί αναπαράγουμε επίμονα ένα μοντέλο ζωής που οδηγεί τον πλανήτη στα όρια του δεν είναι εύκολη. Δεν είναι μία και μόνη διαλαδή. Για τους πιστούς των παραδοσιακών θρησκειών, «έχει ο Θεός», άρα δεν υπάρχει λόγος να αγωνιζόμαστε αν φθείρουμε το δημιουργημά του· θα μεριμνήσει αυτός, όταν κρίνει πως ήγγικεν η ώρα. Για τους πιστούς της νέας θρησκείας που λατρεύει την Α-

τορρυθμιζόμενη Γαία, και πάλι περιττεύει η αγώνια· όταν ο φυσικός νοήμων πλανήτης μας συνειδητοποιήσει ότι φτάνουμε στο κατώφλι του ανεπανόρθωτου, «θα αυτοθεραπευτεί». Ίσως ανακατανείμει τις εύκρατες και τις διακεκαυμένες ζώνες, ίσως η Μύκονος γίνει Αράχωβα και η Αράχωβα Μύκονος (γεωγραφικά, γιατί «πολιτισμικά» τις εξομοίωσε η μόδα), πάντως «θα αυτοθεραπευτεί». Μπορεί η Αγία Γαία να αντιμετωπίσει τους ανθρώπους σαν εξολοθρευτέα μικρόβια ή παράσιτα, αλλά τα 'χουν αυτά οι θεότητες.

Υπάρχουν και απλούστερες εξηγήσεις για τη μη πολιτική προσέγγιση της κλιματικής αλλαγής. Τα κανάλια μας λ.χ. εκμεταλλεύονται το θέμα «καύσωνας» μόνο για να επιδοθούν ενθουσιωδώς στα περίφημα «ρεπορτάζ παραλίας»: ευκαιρία για δωρεάν γυμνό, δηλαδή οπίσθια, οπίσθια, οπίσθια. Στο Διαδίκτυο τα πράγματα είναι χειρότερα: πρόσφατη έρευνα γερμανικού πανεπιστημίου έδειξε ότι περισσότερα κλιματολογικά βίντεο του YouTube είτε αρνούνται γενικά την ύπαρξη κλιματικής κρίσης, θεωρώντας την «προϊόν συνωμοσίας», είτε αμφισβητούν πως είναι ανθρώπινης. Εν τω μεταξύ, η ανθρωπότητα εξάντλησε από τις 29 Ιουλίου όλους τους φυσικούς πόρους που θα μπορούσε να ανανεώσει ο πλανήτης για το 2019. Και· Θα δανειστούμε από το 2020.

ΔΗΚΤΗΣ

diktis@kathimerini.com.cy

Σε άλλα νέα, η κατασκήνωση στο πάρκο και τις παραλίες του Ακάμα ελέγχεται, και γίνεται μόνο σε προκαθορισμένα σημεία.

Ο καλός ο νοικοκύρης

Καλό το 2018 για τον πρόεδρο Αναστασιάδη. Αύξησε περιουσία κατά 34,5 χιλιάδες ευρώ καταθέσεις κατά 55,6 χιλιάδες ευρώ ενώ δεν χρωστάει πουθενά. Μείωσε επίσης την αξία των αυτοκινήτων του από 100 χιλιάδες σε 85 χιλιάδες και των μετοχών του σε δημόσιες εταιρείες από 6795 σε 790. Δεν τα πήγε και άσχημα. Φυσικά τις μόνες μετοχές που δεν πείραξε ο Πρόεδρος είναι αυτές στον Απόλλωνα. Αδυναμίες είναι αυτές.

• • • •

Το παιχνίδι του κρυμμένου πόθεν έσχες

Ξέρετε αυτό που μπορεί να έχει κάποιος ένα σπίτι, ένα εξοχικό ή κάποια χρήματα στην όγκρη και τα γράφει στα παιδιά του ή σε κάποιον συγγενή του έτσι που να μην φαίνεται πουθενά στα δικά του στοιχεία ότι είναι δικά του; Μπορούν να το κάνουν όλοι. Ακόμα και υπουργοί, νυν και τέως, και βουλευτές. Φοβερό;

• • • •

Με τιμές του '13

Αυτό που δεν είδαμε στις δηλώσεις των περιουσιακών στοιχείων, ήταν οι αξίες των ακινήτων με βάση τις τιμές του 2018. Τόσο κόπο έκανε το Τμήμα Κτηματολογίου, κρίμα που εδώ πήγε χαμένη. Αν λάβουμε υπόψη το συμπέρασμα ότι οι αξίες των ακινήτων έχουν σημειώσει μικρή μείωση σε σχέση με τις τιμές του 2013, τότε μάλλον καλύτερα. Μην βγούνε κάποιοι και φτωχαδάκια.

• • • •

Υπουργοί δύο ταχυτήτων

Και μιλώντας για φτωχαδάκια, θυμηθήκαμε τον υπουργό Παιδείας Κώστα Χαμπιαούρη. Έχει καταθέσει μόλις 500 ευρώ στην Τράπεζα. Έχει ένα οικόπεδο 179.200 ευρώ και δάνειο σχεδόν 100 χιλιάδων ευρώ μαζί με την σύζυγο του. Άνθρωπος της διπλανής πόρτας σαν να λέμε. Είναι βέβαια και οι υπουργοί οι οποίοι έχουν βάλει κάτι τις παραπάνω στην άγκρη. Ο Υπουργός Υγείας ας πούμε ο οποίος έχει καταθέσεις 850 χιλιάδες ευρώ και ακίνη-

τα 2,6 εκατ. ή ο Υπουργός Άμυνας που έχει καταθέσεις πέραν των 300 χιλιάδων ευρώ.

• • • •

Η αύξηση του εταιρικού φόρου

Τι ήθελε να πετύχει ο Υπουργός Οικονομικών με την πρόταση για αύξηση του εταιρικού φόρου στο 15% και την αμέσως στιγμή να την αποσύρει; Δεν ήταν δεδομένες οι αντιδράσεις από ΟΕΒ, ΚΕΒΕ και CIPA; Και γιατί έσπευσε να υπογραμμίσει ότι θα υπάρχουν εκπτώσεις και φοροελαφρύνσεις στον προϋπολογισμό του 2020; Δεν χρειάζεται να χρυσώσεις το χάφι κάποιου που δεν έχει να χάσει ή να δώσει κάτι παραπάνω. Εκτός κι αν κάποιος ξέρει κάτι παραπάνω.

• • • •

Ας αναλάβει η Ζέτα

Όλα τα 'χε ο τουρισμός η εργασιακή κρίση του έλειπε. Δεν φτάνει που λιγότεροι τουρίστες επιλέγουν να πληρώσουν περισσότερα για τις διακοπές στην Κύπρο και τα ξενοδοχεία παλεύουν με νύχια και με δόντια να κρατήσουν τις πληρότητες σε επίπεδα πάνω του 70% Αυγουστιάτικα, οι απεργίες μας έλειπαν. Σενάριο που δεν αποκλείεται αφού εργοδοτική πλευρά και υπάλληλοι ακονίζουν μαχαίρια στο βωμό της ανανέωσης της συλλογικής σύμβασης. Εργασιακό και όχι τουριστικό το θέμα άρα αναλαμβάνει η Ζέτα. Μέχρι τέλος Αυγούστου η προθεσμία που ζήτησε για να βρει τη λύση. Το ιστορικό της σε ανάλογες τέτοιες περιπτώσεις, δείχνει πάντως ότι μπορεί να βρει την χρυσή τομή.

Αποδεκατίζονται οι φάλαινες του Ατλαντικού

Κατά τη διάρκεια του καλοκαιριού το 2% του συνολικού πληθυσμού των φαλαινών (Eubalaena glacialis) του βόρειου Ατλαντικού, που ήδη απειλούνται με αφανισμό, άφησε την τελευταία του πνοή, αναφέρει σε δημοσίευσμά της η Washington Post. Οκτώ από τα μεγάλα κήτη εντοπίστηκαν νεκρά στα καναδικά νερά, μόνο μέσα στους τελευταίους τέσσερις μήνες, γεγονός που πανικοβάλλει τους επιστήμονες, καθώς έχουν απομείνει μόνο 400 φάλαινες του συγκεκριμένου είδους. «Πρόκειται για ένα τρομακτικό γεγονός, που μας οδηγεί προς τον αφανισμό», δήλωσε η Ρετζίνα Ασμούιτις Σίλβια, επικεφαλής της Αμερικανικής Εταιρείας Δελφινιών και Φαλαινών. «Η φάλαινα του βόρειου Ατλαντικού είναι ένας γαλήνιος υπερήρωας, τον οποίο δυστυχώς τώρα χάνουμε».

Εξακολουθούν να πραγματοποιούνται έρευνες προκειμένου να βρεθούν τα αίτια θανάτου των όμορφων θηλαστικών, αλλά σύμφωνα με τα πρώτα στοιχεία που διαθέτουν οι ειδικοί, οι θάνατοι τους προήλθαν έπειτα από συγκρούσεις με πλοία. Δυστυχώς, οι μισές από τις οκτώ φάλαινες που πέθαναν φέτος το καλοκαίρι, ήταν θηλυκές, σε αναπαραγωγική ηλικία. Οι επιστήμονες πιστεύουν ότι σήμερα επιβιώνουν

Οι φάλαινες του βόρειου Ατλαντικού απώλεσαν μέσα στο καλοκαίρι το 2% του συνολικού πληθυσμού τους, έπειτα από συγκρούσεις τους με πλοία.

στα νερά του βόρειου Ατλαντικού μόνον εκατό θηλυκά. «Είναι προφανές ότι η κατάσταση αυτή δεν είναι πλέον βιώσιμη», επισημαίνει ο Φίλιπ Χάμιλτον, ερευνητής στο New England Aquarium, στη Βοστώνη. «Αν εξακολουθήσουν αυτοί οι ρυθμοί, μέσα σε 20 χρόνια δεν

θα υπάρχουν πλέον θηλυκά του είδους Eubalaena glacialis που να μπορούν να αναπαραχθούν. Ετσι, στην ουσία το είδος θα πρέπει να θεωρείται αφανισμένο».

Σε μια άλλη εξέλιξη, διασώθηκαν οι πχογραφηθείσες διάρκειας ενός έτους του τραγουδιού των φαλα-

Το είδος Eubalaena glacialis απειλείται με αφανισμό, καθώς υπολογίζεται πως βρισκονται εν ζωή μόλις 100 θηλυκά.

νών Μπελούγκα, από τον Αρκτικό Κύκλο, όταν το πλήρωμα ενός σουηδικού παγοθραυστικού εντόπισε μια ερευνητική σημαδούρα πάνω σε ένα κομμάτι πάγου. Η επιστημονική ομάδα που ήλεγχε τις ηλεκτρικές καταγραφές από το Ινστιτούτο Ωκεανογραφίας Scripps, στο Σαν Ντιέγκο, είχε απογοητευθεί ότι είχε χάσει διά παντός την ερευνητική σημαδούρα, όταν το σκάφος «Ον-τεν», που ήλπε στον απόπατο βορρά του Καναδά, πραγματοποίησε την αναπάντεχη διάσωσή της. Οι ερευνητές του Ινστιτούτου Ωκεανογραφίας Scripps, από το 2013 ποντίζουν την ερευνητική σημαδούρα στο Στενό Μπάροου, στον καναδικό Αρκτικό, προκειμένου να πχογραφίσουν τους εκεί ήχους ώστε να κατανοήσουν καλύτερα την επίδραση της κλιματικής αλλαγής στο θαλάσσιο περιβάλλον.

Πιέσεις από ΕΚΤ φέρνουν πωλήσεις δανείων

Εκτός από την Τράπεζα Κύπρου και την Ελληνική πολύ πιθανό να προχωρήσουν και άλλες τράπεζες μέσα στο 2020

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Μεγάλη αναστάτωση προκάλεσε στις τράπεζες η Βουλή των Αντιπροσώπων με τα νομοσχέδια που ψήφισε εντός Ιουλίου και άλλαζε το πλαίσιο των εκποιήσεων. Ακόμα και η συναινετική πρόταση νόμου που ψηφίστηκε, γνωστή και ως πρόταση ΔΗΚΟ που αλλάζει το υφιστάμενο πλαίσιο, δεν έχει τεθεί σε ισχύ και έχει σταλεί στη Νομική Υπηρεσία για να εξεταστεί εάν είναι συνταγματικά ορθή. Η μεγαλύτερη αναστάτωση όμως προέκυ-

Η Altamira Asset Management είναι ο προτιμώτεος προσφοροδότης για τη διαχείριση των προβληματικών δανείων της AlphaBank Κύπρου ύψους περίπου 4 δισ. ευρώ.

ψε για δύο κυρίως τράπεζες : την Τράπεζα Κύπρου και την Ελληνική Τράπεζα. Ο λόγος είναι ότι και οι δύο τράπεζες βρίσκονται στην τελική ευθεία για την πώληση μεγάλων πακέτων μη εξυπηρετούμενων δανείων και οι συζητήσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη είναι πολύ προχωρημένες. Οι προθέσεις της Τράπεζας Κύπρου για τη διάθεση ενός ακόμα χαρτοφυλακίου ΜΕΔ με την ονομασία Helix 2 ήταν γνωστές. Ταυτόχρονα, η Ελληνική Τράπεζα αν και είχε δηλώσει επισήμως πως εξετάζεται μία μεγάλη πώληση ΜΕΔ εντός του 2019, δεν είχε βγει άσπρος καπνός, μέχρι που το ειδησεογραφικό πρακτορείο Bloom-

Εάν γίνουν κατορθωτές οι πωλήσεις ΜΕΔ θα δώσουνμεγάλη «εποπτική ανάσα» στα ιδρύματα.

berg δημοσιοποίησε εντός της εβδομάδας πως η Pimco έχει προχωρήσει σε μη δεσμευτική προσφορά για τα ΜΕΔ της Ελληνικής. Το ποσό που ενδιαφέρεται να αποκτήσει η Pimco αγγίζει το 1,5 δισ. ευρώ, που είναι παραπάνω από το 60% των συνολικών ΜΕΔ της Ελληνικής.

Η πώληση δανείων αποδεικνύεται πλέον πως είναι μονόδρομος για τις κυπριακές τράπεζες. Τα μνύματα που λαμβάνουν από τους επόπτες είναι αυστηρά και δεν αφήνουν χρονικά περιθώρια για να μειώσουν τα ΜΕΔ τους οργανικά, δηλαδή με εξυπηρέτηση, αναδιρθώσεις και άλλους τρόπους. Η

Τράπεζα Κύπρου σχεδιάζει να πωλήσει δάνεια 2,5 – 3 δισ. ευρώ και θα μείνει καλώς εκόντων των πραγμάτων με 2 δισ. ευρώ ΜΕΔ, ενώ η Ελληνική Τράπεζα θα πωλήσει γύρω στο 1 – 1,5 δισ. ευρώ, άρα θα της μείνουν γύρω στο 1 δισ. ευρώ προβληματικών δανείων. Σύμφωνα με τις πληροφορίες που είχαν διαρρεύσει στο τέλος του 2018, το 2019 θα έβρισκε τις κυπριακές τράπεζες με μονοψήφια ποσοστά ΜΕΔ. Ωστόσο, ο στόχος αυτός δεν φαίνεται να επιτυγχάνεται εντός του 2019, πόσω μάλλον χωρίς πωλήσεις δανείων. Χρόνος για οργανική μείωση σίγουρα δεν υπάρχει και μάλλον το 2020 θα βρει μερικές τράπεζες

με σημαντικά μειωμένα ΜΕΔ χρησιμοποιώντας πωλήσεις και τιλοποιήσεις δανείων.

Κινητοποιείται η μπητρική

Τα ΜΕΔ της AlphaBank Κύπρου ανέρχονται σε 4 περίπου δισ. ευρώ, ενώ η εξυπηρέτηση και η διαχείρισή τους έχει συμφωνηθεί να περάσει στην Altamira Asset Management όπως έγραψε εξάλλου η «Κ» τον Ιούνιο. Δεν θα ήταν παράλογο λοιπόν μερικά από τα ΜΕΔ της AlphaBank Κύπρου να μειωθούν με μη οργανικό τρόπο. Πόσω μάλλον για μία τράπεζα όπως η AlphaBank Ελλάδος που έχει δηλώσει κατά τα τελευταία της αποτελέ-

σματα ότι μέχρι το 2020 θα έχει διαθέσει προς πώληση ΜΕΔ ύψους 4,7 δισ. ευρώ. Αναλυτικότερα, η Alpha Ελλάδος θα προχωρήσει σε τρεις συναλλαγές εντός του 2019 και μία εντός του 2020. Ο λόγος για δύο χαρτοφυλάκια με τις επωνυμίες Neptune και Orion που περιέχουν ΜΕΔ ύψους 1,9 δισ. ευρώ έκαστο και τα οποία είναι δάνεια μικρομεσαίων επιχειρήσεων με εξασφαλισίες ακίνητα, αλλά και καταναλωτικά δάνεια με εξασφαλισίες κατοικίες. Οι σχεδιασμοί είναι να πωληθεί το χαρτοφυλάκιο Neptune εντός του 2019, ενώ για το Orion είναι να τιτλοποιηθεί. Πέρα από αυτές τις δύο συναλλαγές, η μπητρική σχεδιάζει και πωλήσεις δανείων που έχουν μεγάλες επιχειρήσεις, ύψους 100 εκατομμυρίων ευρώ εντός του 2019. Όμως, για το 2020 και συγκεκριμένα για το πρώτο τρίμηνο, η μπητρική σχεδιάζει πωλήσεις προβληματικών δανείων καταναλωτικών, αλλά και δανείων που έχουν μικρομεσαίες επιχειρήσεις ύψους 800 εκατ. ευρώ. Το κατά πόσο περιλαμβάνονται δάνεια ΜΕΔ της κυπριακής AlphaBank στα εν λόγω χαρτοφυλάκια δεν είναι διακριτό, αλλά είναι πιθανό.

Εάν γίνει οποιαδήποτε πράξη με τα ΜΕΔ της κυπριακής θυγατρικής, θα της δώσει μεγάλη «εποπτική ανάσα». Η AlphaBank Κύπρου διαθέτει ΜΕΔ ύψους περίπου 2 δισ. ευρώ, ενώ έχει και εκτός ισολογισμού σε όχημα ειδικού σκοπού ΜΕΔ άλλα 2 δισ. ευρώ. Το 2012 είχε προβεί στην απομόνωση χαρτοφυλακίου 1,6 δισ. ευρώ σε όχημα ειδικού σκοπού (spv), όπως επίσης στην ίδια κίνηση προέβη και το καλοκαίρι του 2018 απομονώνοντας ΜΕΔ ύψους 400 εκατ. ευρώ. Πλέον, η κυπριακή τράπεζα έχει ΜΕΔ ύψους 57%, έναντι ΜΕΔ ύψους 65,6% τον προηγούμενο χρόνο,

ενώ οι προβλέψεις για τα προβληματικά δάνεια έφτασαν στο 55% έναντι 51,8% που ήταν πέρυσι.

Η Astrobank, από την άλλη, επέλεξε μια «in-house» προσέγγιση για την αντιμετώπιση των ΜΕΔ της. Ο πρώην CEO της USBBank Ανδρέας Θεοδωρίδης έχει αναλάβει ρόλο εκτελεστικού διευθυντή της εταιρείας που διαχειρίζεται τα ΜΕΔ της Astrobank. Αν και τα ΜΕΔ της τράπεζας περιορίζονται σε λιγότερα από 700 εκατ. ευρώ, αποτελούν το 58% των συνολικών της δανείων. Σίγουρα είναι πολύ πιο διαχειρίσιμα ως μέγεθος, ωστόσο δεν αποκλείεται να δούμε και από εκείνη κινήσεις για πωλήσεις συγκεκριμένου χαρτοφυλακίου.

Τραπεζική ένωση

Η θέση των ευρωπαϊών εποπτών για την μείωση των ΜΕΔ στις κυπριακές τράπεζες είναι ξεκάθαρη και το μήνυμα έχει δοθεί από το 2018. Πρέπει να επιταχύνουν τους ρυθμούς μείωσης των ΜΕΔ τους, ώστε να μπορέσουν οι τράπεζες να έχουν μονοψήφια νούμερα ΜΕΔ για να ολοκληρωθεί η λεγόμενη τραπεζική ένωση. Εξίσου ξεκάθαρη είναι όμως και η θέση της Γερμανίας, πως οι τράπεζες στη Νότια Ευρώπη θα πρέπει να μειώσουν σε χαμηλά μονοψήφια ποσοστά τα ΜΕΔ τους και να μην αναλάβει ως η μεγαλύτερη χώρα της τραπεζικής ένωσης ένα τεράστιο οικονομικό ρίσκο για κράτη τα οποία δεν έχουν εξαλείψει τα προβληματικά τους δάνεια.

Ταυτόχρονα, εάν εξαλείψουν τα ΜΕΔ τους οι τράπεζες, έπειτα θα μπορέσουν να επικεντρωθούν στην αύξηση των κερδών τους, στην αύξηση της τεχνολογίας και στην μεταρρύθμιση του επιχειρηματικού τους μοντέλου που θα τις καταστήσει ευκολότερα βιώσιμες.

MASTERS
TENNIS ACADEMY
HELLENIC BANK

Η ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΤΩΝ
ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΩΝ

Raluca Georgiana Serban

ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΡΙΑ ΚΥΠΡΟΥ No. 1
WTA number 230
Grand Slam 2019
Australian Open 2019 (Q)
Wimbledon 2019 (Q)
ΑΜΚΕ Αργυρό μετάλλιο απλού γυναικών
ΑΜΚΕ Χρυσό μετάλλιο διπλό γυναικών
ΑΜΚΕ Χρυσό μετάλλιο διπλό μικτού

#HellenicBankMASTERS

ΧΟΡΗΓΟΙ:

ΔΙΟΡΓΑΝΩΤΕΙ
ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ,
ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΑΠΟΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΦΙΛΩΝ ΑΚΑΠΝΟΥΣ

Σάββατο 24 Αυγούστου
Παναγία του Κάμπου, 8.30μ.μ.

ετήσια χοροεβπερίδα
ΑΚΑΠΝΟΥΣ

ΠΑΙΖΟΥΝ ΚΑΙ ΤΡΑΓΟΥΔΟΥΝ

ΑΡΕΤΗ ΚΕΤΙΜΕ - ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΤΣΙΡΙΔΟΥ - ΣΠΥΡΟΣ ΠΑΤΡΑΣ
ΝΙΚΟΣ ΠΡΩΤΟΠΑΠΑΣ - ΘΕΟΛΟΓΟΣ ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ

Είσοδος με φαγητό και ποτό €20

Πληροφορίες και Κρατήσεις στο 99649344

Χορηγοί:

Αλλαντικά Γρηγορίου, Αρτοποιεία Blue Oven, Ψάρι Levantina
Knauf Cyprus, K&M Safeddoors Ltd και οι Παπαδόπουλος & Σχοινής Παραγωγές

Φθινοπωρινές εξελίξεις για λιμάνι Λάρνακας

Τέλος Αυγούστου ή Σεπτέμβριο αναμένεται να οριστεί η παρουσίαση της επένδυσης από εκπρόσωπο της κοινοπραξίας

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Τον περασμένο Απρίλιο το Υπουργείο Μεταφορών είχε ανακοινώσει την ακύρωση του διαγωνισμού για την ανάπτυξη του λιμανιού και της μαρίνας Λάρνακας, και την πρόθεσή του για έναρξη διαδικασίας διαπραγμάτευσης για σύναψη σύμβασης παραχώρησης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, με τον προεπιλεγμένο φορέα που δεν αποσύρθηκε από την διαδικασία, κάτι που προκάλεσε νέο βραχυκύκλωμα στην διαδικασία. Ακολούθησαν οι δέουσες διαδικασίες προκειμένου να είναι έτοιμοι κράτος και επενδυτής ώστε να ξεκινήσουν τις διαπραγματεύσεις.

Σύμφωνα με πηγές από το Υπουργείο Μεταφορών, τρεις μήνες μετά το κράτος προσπαθεί να κινητοποιηθεί ώστε το θέμα να μην πάρει εκ νέου παράταση. Η νέα πρόταση υποβλήθηκε στις 26 Ιουλίου από την κοινοπραξία KITIION OCEAN Holding, και παρά τις αποχωρήσεις από μέλη της κοινοπρα-

Εν αναμονή του λιμανιού στο Βασιλικό, η εισαγωγή υλών ζωοτροφών και η εξαγωγή αλατιού και χώματος διεξάγονται κατά κύριο λόγο από το λιμάνι Λάρνακας.

Σκεδόν δύο εκατομμύρια τόνους φορτία εξυπηρετεί σε ετήσια βάση το λιμάνι Λάρνακας. Αυτή η δραστηριότητα θα πρέπει να συνεχιστεί χωρίς πιαφόν, υπογραμμίζει ο σύνδεσμος ναυτικών πρακτόρων Κύπρου.

ξίας. Απομένουν πλέον να οριστικοποιηθούν τα μέλη της διαχειριστικής επιτροπής η οποία θα διαπραγματευτεί με τον επενδυτή, και να συνεδριάσει ώστε να δουν την πρόταση την οποία έχει υποβάλει ο επενδυτής. Ακολούθως, θα οριστεί συνάντηση για παρουσίαση του πλάνου επένδυσης από εκπρόσωπο της κοινοπραξίας. Το κατά πόσο αυτή η παρουσίαση θα πείσει ή όχι το κράτος, είναι και ο παράγοντας που θα καθορίσει το πόσο γρήγορα θα κινηθούν οι επόμενες διαδικασίες. Οι ίδιες πληροφορίες αναφέρουν ότι η ημερομηνία της παρουσίασης ενδεχομένως να οριστεί προς τα τέλη Αυγούστου, ή εντός Σεπτεμβρίου.

Εκείνη την χρονική περίοδο, και συγκεκριμένα στις 29 Αυγούστου, έχει οριστεί στο μεταξύ και συνάντηση μεταξύ της Υπουργού Μεταφορών και του Συνδέσμου Ναυτικών Πρακτόρων προκειμένου να συζητηθούν εκ νέου οι ανησυχίες που εκφράζει επανειλημμένα ο σύνδεσμος, αλλά και να δοθούν οι διαβεβαιώσεις από πλευράς κυβέρνησης, οι οποίες θα κατευνάσουν τα νευράκια.

Η θέση των πρακτόρων

Μιλώντας στην «Κ» ο πρόεδρος του συνδέσμου ναυτικών πρακτόρων Λευτέρης Κουζιάπας ανέφερε ότι δεν είναι εναντίον της επένδυσης. Ωστόσο, ως σύνδεσμος, εκ-

φράζουν ανησυχία ώστε να μην επαναληφθούν λάθη που έγιναν στην ιδιωτικοποίηση του λιμανιού της Λεμεσού. Η σημασία διατήρησης της εμπορικής χρήσης του λιμανιού με τα σημερινά δεδομένα, είναι το αγκάθι στις σχέσεις του συνδέσμου και του δήμου Λάρνακας. «Μπορεί να συνυπάρξει τουριστική και εμπορική ανάπτυξη φτάνει να ληφθούν μέτρα ώστε να ελαχιστοποιηθεί ο επηρεασμός της υπόλοιπης λιμενικής δραστηριότητας», αναφέρει σχετικά ο κ. Κουζιάπας.

Η αντίδραση του συνδέσμου έφτασε στην Βουλή από την οποία ζητήθηκε η παρέμβαση της στην διαδικασία, ενώ δέκα ναυτιλιακές

εταιρείες προσέφυγαν στο δικαστικό δικαστήριο σχετικά με την διαπραγμάτευση.

Υπενθυμίζεται ότι ο σύνδεσμος ναυτικών πρακτόρων είχε συνάντηση και με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας στην παρουσία της Υπουργού Μεταφορών, και σε κλίμα συνεννόησης των δύο πλευρών δόθηκαν διαβεβαιώσεις ότι κάποια από τα αιτήματά τους θα ικανοποιηθούν.

Ο σύνδεσμος τονίζει ότι η βασική προσέγγιση για το λιμάνι της Λάρνακας θα πρέπει να είναι ότι ο εμπορικός κλάδος του λιμανιού θα συνεχίσει να εξυπηρετείται με την χρήση και των δύο υφιστάμενων κρηπιδωμάτων. Ζητούν επίσης

να εξασφαλιστεί ότι τα φορτία που εξυπηρετούνται στο λιμάνι της πόλης θα συνεχίσουν, και μετά την επένδυση, να εξυπηρετούνται χωρίς πιαφόν, χωρίς να μπαίνουν ρήτρες ανώτερου ποσού εξυπηρέτησης φορτίων, αλλά και με τις υφιστάμενες τιμές τουλάχιστον για τα επόμενα πέντε χρόνια. Ζήτησαν επίσης να έχουν ενημέρωση μαζί με τον σύνδεσμο εισαγωγέων και εξαγωγέων, οι οποίοι επηρεάζονται άμεσα από τις όποιες αλλαγές, για την εξέλιξη της διαδικασίας σε τακτικά χρονικά διαστήματα.

Φορτία 1,8 εκατ. τόνων

Το λιμάνι Λάρνακας εξυπηρετεί φορτία αυτοκινήτων, σιτηρών και

γενικά φορτία. Το 90% της δραστηριότητάς του αφορά φορτία σιτηρών και σόγιας που διοχετεύονται ως ζωοτροφές για τις ανάγκες του κτηνοτροφικού κλάδου. Υπολογίζεται ότι κάθε χρόνο εισάγονται 650-700 χιλιάδες τόνων υλών ζωοτροφής ενώ εξάγονται περίπου 500-600 χιλιάδες τόνοι σε κώμα και αλάτι. Τα υπόλοιπα φορτία είναι γενικά φορτία και αυτοκίνητα. Εκτιμάται ότι με την δημιουργία του λιμανιού στο Βασιλικό, τότε περίπου το ένα τρίτο του συνόλου των φορτίων θα εξυπηρετείται στο Βασιλικό.

Σημειώνεται ότι περίπου το 75-80% των φορτίων σόγιας και σιτηρών που εισάγονται στο λιμάνι Λάρνακας διοχετεύονται στην περιοχή της Λάρνακας, της ελεύθερης Αμμοχώστου και σε μικρότερο βαθμό στην επαρχία Λευκωσίας. Στην περίπτωση που το λιμάνι της Λάρνακας δεν εξυπηρετήσει αυτά τα φορτία τότε θα πρέπει να προστεθούν στον όγκο δουλειάς του λιμανιού Λεμεσού.

Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα οι εταιρείες να επωμιστούν τα κόστη τα οποία θα επιβάλει ο διαχειριστής του λιμανιού στη Λεμεσό, ενώ και ο χρόνος εξυπηρέτησής τους θα διαφοροποιηθεί εφόσον ήδη το λιμάνι Λεμεσού εξυπηρετεί μεγάλο όγκο φορτίων. Εκφράζεται επίσης ανησυχία ότι τυχόν αύξηση στο κόστος για εξυπηρέτηση φορτίων χώματος και αλατιού, θα αποβεί ιδιαίτερα επιζήμια για τις βιομηχανίες παραγωγής αυτών των υλικών.

Στην περίπτωση του λιμανιού Λεμεσού, μέχρι τέλος του χρόνου η Eurogate, διαχειρίστρια εταιρεία του θερματικού εμπορευματοκιβωτίου, θα καθορίσει νέα τέλη εξυπηρέτησης των εταιρειών. Ήδη προετοιμάζεται να αυξήσει την δυναμικότητα στο λιμάνι, αφού στο πλαίσιο της Β` φάσης επενδύσεων της εταιρείας, αναμένεται ότι σε ένα εξάμηνο θα αρχίσουν οι εργασίες επέκτασης του χώρου στοιβασίας εμπορευματοκιβωτίων στον χώρο όπου σήμερα καταλαμβάνουν οι δύο παλιές αποθήκες οι οποίες θα κατεδαφιστούν, ώστε να μπορούν να εξυπηρετούνται 600.000 εμπορευματοκιβώτια, από 250.000 σήμερα.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΧΑΡΗ ΚΥΡΙΑΖΗ***

Υπεύθυνη επιχειρηματικότητα

Σε μια χώρα όπως η Ελλάδα, όπου μόνο την περίοδο 2000-2015 ψηφίστηκαν 1.478 νόμοι, 3.452 Προεδρικά Διατάγματα και εκδόθηκαν εκατοντάδες χιλιάδες κανονιστικές και ατομικές διοικητικές πράξεις, οι υπεύθυνοι κανονιστικές συμμόρφωσης των επιχειρήσεων φαντάζουν με σύγχρονους υπερήρωες που καλούνται καθημερινά να φέρουν εις πέρας έναν διπλό άθλο: της κατανόησης της νομοθεσίας και της επιτυχημένης μεταφοράς της στο επιχειρηματικό μοντέλο.

Πριν αμφισβητήσει κανείς αυτόν τον ισχυρισμό, ας γίνει να αναλογιστεί, επιπλέον της συχνότητας της παραγωγής του νομοθετικού έργου, την ποιότητα αυτού – λόγος για τον οποίο άλλωστε ο ΟΟΣΑ ανέδειξε τη νομική αβεβαιότητα πρώτη μεταξύ των πιθανών κινδύνων εμφάνισης φαινομένων διαφθοράς

για την Ελλάδα. Με δεδομένη την πολυνομία και την κακονομία, η εφαρμογή της νομοθεσίας συνιστά πρόκληση με όλη της σημασία της λέξεως. Μυστική συνταγή για την επιτυχία της συμμόρφωσης δεν υπάρχει, αλλά υπάρχουν ορισμένα βασικά συστατικά που μπορούν να εγγυηθούν και να διασφαλίσουν το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα: εξειδίκευση, τεχνογνωσία, διαρκής παρακολούθηση των νομοθετικών εξελίξεων, αποτελεσματική εσωτερική οργάνωση, χρηστή εταιρική διακυβέρνηση.

Ως προς την εταιρική διακυβέρνηση, η νομοθεσία δίνει βέβαια τις απαραίτητες κατευθύνσεις, καθώς αποτελεί το κατεξοχήν εργαλείο ρύθμισης σχέσεων και εξισορρόπησης των συμφερόντων μεταξύ περιουσίας και διοίκησης. Επιπλέον, παρέχει κίνητρα για την ενεργό

Μόνο την περίοδο 2000-2015 ψηφίστηκαν 1.478 νόμοι, 3.452 Προεδρικά Διατάγματα και εκδόθηκαν εκατοντάδες χιλιάδες κανονιστικές και ατομικές διοικητικές πράξεις.

συμμετοχή των μετόχων στις εταιρικές υποθέσεις και τα μέσα για συνεχή παρακολούθηση των εξελίξεων και εκτίμηση των κινδύνων.

Ομως, ανεξάρτητα από τις προβλέψεις του κάθε νόμου, πάντα θα υπάρχουν περιστατικά κακής εται-

ρικής διακυβέρνησης στην Ελλάδα και σε όλο τον κόσμο.

Για τον λόγο αυτό είναι σημαντικό η αγορά να απομονώνει και να αποβάλλει μόνη της τα περιστατικά αυτά. Αυτό θα γίνεται μόνο όσο η πλειονότητα των επιχειρήσεων δεσμεύεται για την ουσιαστική υιοθέτηση των αρχών της καλής διακυβέρνησης, αναγνωρίζοντας ότι έτσι διασφαλίζει όχι μόνο την επιτυχία και την ευημερία της, αλλά και την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που έχει, πέραν του νόμου, απέναντι στους εργαζόμενους και συνεργάτες της, καθώς και στην κοινωνία ως σύνολο. Πρέπει να τονιστεί ότι η δέσμευση αυτή μπορεί να υλοποιηθεί με επιτυχία μόνο με την ειλικρινή, οικειοθελή και καθημερινή εφαρμογή τους.

Επιπλέον, όμως, απαιτείται και

εξειδικευμένη τεχνογνωσία και ουσιαστική οργανωτική υποστήριξη. Αναγνωρίζοντας τις προκλήσεις που αυτό συνεπάγεται για πολλές επιχειρήσεις της ελληνικής αγοράς, ο ΣΕΒ πρωτοστάτησε στην ίδρυση του Ελληνικού Συμβουλίου Εταιρικής Διακυβέρνησης. Επιπλέον, αναλαμβάνει και άλλες ουσιαστικές πρωτοβουλίες που μετατρέπουν τους υφιστάμενους κανόνες σε ισχυρά εργαλεία που τίθενται στη διάθεση του κάθε οργανισμού για την καλύτερη οργάνωση των διαδικασιών και των πολιτικών του. Πρόσφατο παράδειγμα αποτελεί ο πρακτικός οδηγός για τη συμμόρφωση των επιχειρήσεων με τους κανόνες του ανταγωνισμού, που μεταφέρει με απλά λόγια τα «Δεν» και τα «Πρέπει» της οικείας νομοθεσίας στην επιχειρηματική καθημερινότητα. Συνοψίζοντας, αξίζει

να θυμόμαστε πάντα ότι η συμμόρφωση δεν είναι αυτοσκοπός, ούτε είναι ένας δρόμος στρωμένος μόνο με απαγορεύσεις και περιορισμούς. Όπως δείχνει η περίπτωση της εταιρικής διακυβέρνησης, η ορθή εφαρμογή αποτελεί το μέσο για τη βιωσιμότητα, την πρόοδο και την εξέλιξη ενός οργανισμού. Όμως, αυτή με τη σειρά της απαιτεί επαγγελματικό ήθος, διαρκή επαγρύπνηση και προετοιμασία σε όλα τα επίπεδα. Χρειάζεται δηλαδή να μπορεί κανείς να πει «όχι», να επιμένει σε αυτό που θεωρεί σωστό, να διατηρεί την ακεραιότητά του και να στηρίζει τις απόψεις του καθώς ισορροπεί ανάμεσα στους κινδύνους και τις ευκαιρίες.

* Ο κ. Χάρης Κυριαζής είναι σύμβουλος διοίκησης ΣΕΒ, πρώην εκτελεστικός αντιπρόεδρος ΣΕΒ.

Can advanced technologies help auditors make the hard-to-see easier to see?

ey.com #BetterQuestions

...

The better the question. The better the answer. The better the world we work in.

EY
Building a better working world

Βλέπουν κέντρο καινοτομίας στο χώρο της κρατικής έκθεσης

Απομακρύνεται ο στόχος για δημιουργία τεχνολογικού πάρκου στο Πεντάκωμο, επί τάππιος σχέδια για τη Λευκωσία

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

Με το τεχνολογικό πάρκο στο Πεντάκωμο να παραμένει ακόμα στα αζήτητα, αφού δεν έχει καταφέρει να δελεάσει ακόμα πιθανούς επενδυτές, η κυβέρνηση προσανατολίζεται πλέον σε νέες επιλογές για κέντρα καινοτομίας και έρευνας. Σύμφωνα με πληροφορίες της «Κ», ήδη μεταξύ Υπουργείου Οικονομικών και Υπουργείου Εμπορίου προχωρούν συζητήσεις και εξετάζεται το ενδεχόμενο αξιοποίησης του χώρου της κρατικής έκθεσης στο πλαίσιο διαφόρων σεναρίων που επεξεργάζονται για το συγκεκριμένο σημείο. Αν και η επιλογή για κέντρο καινοτομίας κερδίζει έδαφος ανάμεσα σε άτομα που γνωρίζουν τις εξελίξεις, εντούτοις δεν έχει ακόμα κλειδώσει. Θετικά προσμετράται το γεγονός ότι ο χώρος της έκθεσης βρίσκεται εντός της δυτικής Λευκωσίας, περιοχή στην οποία διαμένουν περίπου δώδεκα χιλιάδες φοιτητές και μεγάλος αριθμός ερευνητών εφόσον φοιτούν στα δύο ιδιωτικά πανεπιστήμια, οπότε υπάρχει ήδη η πρώτη ύλη για δημιουργία του ερευνητικού κέντρου, που είναι οι ερευνητές. Είναι πιο εύκολο λοιπόν να δημιουργηθούν και να στελεχωθούν εργαστήρια, ερευνητικά κέντρα και επιχειρήσεις τεχνολογίας. Πηγές αναφέρουν στην «Κ» ότι

Στις σκέψεις της κυβέρνησης και η αξιοποίηση του εργοστασίου ΣΟΠΑΖ στην Παλλουριώτισσα, που επίσης βρίσκεται κοντά σε πανεπιστήμια. Το ακίνητο έχει περάσει από τον Μάρτιο στα χέρια του δήμου Λευκωσίας.

η πρόταση θα αφορά την αξιοποίηση όλης της έκτασης της κρατικής έκθεσης, με την πρόνοια να αξιοποιείται μικρός χώρος στο ανατολικό τμήμα των εγκαταστάσεων ως εκθεσιακός χώρος. Δεύτερο σενάριο είναι το κράτος να παραχωρήσει ως ελάχιστη επένδυση, ένα ποσό για τον χώρο, και το υπόλοιπο ποσό να το συμπληρώσει ο ιδιώτης επενδυτής. Ένα τρίτο σενάριο, πάντα στην περίπτωση που επικρατήσει η επιλογή του κέντρου καινοτομίας, είναι το κράτος να αναβαθμίσει τις υποδομές, να εντοπίσει ένα αριθμό ενδιαφερόμενων εταιρειών και να προχωρήσει στην ενοικίασή τους. Σημειώνεται ότι οι εγκαταστάσεις της Κρατικής

Έκθεσης Κύπρου καλύπτουν συνολική έκταση 32.720 τ.μ εσωτερικού και ανοικτού εκθεσιακού χώρου. Πάντως κατά καιρούς είχαν γίνει διάφορες προτάσεις για αξιοποίηση του χώρου. Πέραν της δημιουργίας κέντρου καινοτομίας, στο τραπέζι υπάρχει και το σενάριο δημιουργίας κινηματογραφικών στούντιο, ή ακόμα και αναβάθμισης των εγκαταστάσεων και αξιοποίησής τους ως εκθεσιακούς χώρους. Πιο ξεκάθαρη εικόνα για τις αποφάσεις των αρμόδιων υπουργείων αναμένεται να υπάρξει περί τα τέλη Αυγούστου. Η όποια απόφαση θα πρέπει να εξασφαλίσει την σύμφωνο γνώμη και του Υπουργικού Συμβουλίου.

Η επιλογή του ΣΟΠΑΖ

Στις σκέψεις της κυβέρνησης για δημιουργία κέντρου καινοτομίας ήταν και το εργοστάσιο του ΣΟΠΑΖ στην Παλλουριώτισσα. Φραγμό σε αυτά τα πλάνα της κυβέρνησης έβαλε ο δήμος Λευκωσίας από την στιγμή που προχώρησε τον Μάρτιο στην αγορά του χώρου, έναντι του ποσού των 2,1 εκατομμυρίων ευρώ. Πλέον, το πώς θα αξιοποιηθεί τελικά ο χώρος εναπόκειται στο Δημοτικό Συμβούλιο Λευκωσίας. Πάντως, έχει ήδη βγει προς τα έξω ότι η τελική χρήση του κτηρίου και του περιβάλλοντος

Δεν αποκλείεται να δοθούν κίνητρα προς τις εταιρείες τεχνολογίας και τους ερευνητές όπως χαμηλά ενοίκια, ώστε να δημιουργήσουν ένα κέντρο τεχνολογίας, το οποίο είναι εύκολο να στελεχωθεί από ερευνητές που ήδη δραστηριοποιούνται στη δυτική Λευκωσία.

χώρου θα συζητηθεί από το Δημοτικό Συμβούλιο και ότι θα βασίζεται σε πρώτη φάση στο υπό μελέτη «Σχέδιο Περιοχής ΣΟΠΑΖ». Στις επιλογές στις οποίες κινείται ο δήμος είναι για αξιοποίηση του χώρου είτε για ακαδημαϊκή χρήση, είτε για ερευνητικά προγράμματα ή με τρόπο που να βοηθά να αναπτυχθεί η περιοχή με πιο ορθολογιστικό τρόπο, λαμβάνοντας υπόψη ότι τα τελευταία χρόνια αναπτύσσονται ραγδαία οικιστικές χρήσεις. Φαίνεται λοιπόν ότι και ο Δήμος Λευκωσίας προσανατολίζεται σε παρόμοια κατεύθυνση για αξιοποίηση του χώρου και δεν αποκλείεται να υπάρξουν σύντομα εξελίξεις προς αυτή την κατεύθυνση.

Πολύ αργά για το Πεντάκωμο

Σε πρόσφατο ρεπορτάζ της η «Κ» είχε αναφέρει ότι δεν υπάρχει

ουσιαστικό επενδυτικό ενδιαφέρον για αξιοποίηση του τεμαχίου γης στο Πεντάκωμο. Όντως, μετά από 14 χρόνια προσπαθειών δεν έχουν πειστεί ότι πρόκειται για καλό επενδυτικό άνοιγμα. Πηγές αναφέρουν στην «Κ» ότι πλέον η ιδέα έχει ξεπεραστεί από τις εξελίξεις, με ερευνητικά κέντρα όπως το ΚΟΙΟΣ και το RISE να δημιουργούνται μέσα στα πανεπιστήμια, ενώ στο μεταξύ τέσσερα άλλα κέντρα είναι στα σκαριά, μετά την εξασφάλιση κονδυλίων από την ΕΕ. Εξάλλου η δημιουργία τεχνολογικού πάρκου στο Πεντάκωμο βρίσκεται βασικά λειτουργικά εμποδία όπως για παράδειγμα το γεγονός ότι δεν έχει υποδομές για παροχή νερού και ηλεκτρισμού. Αποτέλεσμα, μια έκταση 328.000 τ.μ στην παραθαλάσσια περιοχή του Πεντακώμου να παραμένει ανεκμετάλλευτη εδώ και

χρόνια. Προκειμένου να αναχαιτιστεί η αδράνεια στην ανάπτυξη του έργου, η κυβέρνηση μελετά εναλλακτικές λύσεις αξιοποίησης της γης. Στο τραπέζι και το σενάριο, το τεμάχιο να διατεθεί σταδιακά για μικρότερες στρατηγικές επενδύσεις στον τομέα της καινοτομίας, ενώ έχει συσταθεί ειδική ομάδα από το Υπουργείο Εμπορίου και το Invest Cyprus ώστε να εξεταστεί κατά πόσο μπορεί να αξιοποιηθεί αν όχι ως τεχνολογικό πάρκο, ως χώρο φιλοξενίας εγκαταστάσεων τεχνολογικών εταιρειών. Ούτε αυτή η λύση θα περάσει αναιμικτα, αφού η απαλλοτρίωση της γης είχε γίνει συγκεκριμένα για την δημιουργία ενός τεχνολογικού κέντρου και ενδεχομένως οι όποιοι άλλοι σχεδιασμοί και η αλλαγή της χρήσης του τεμαχίου, θα προκαλέσουν ενστάσεις νομικής πτυχής.

PIK1

ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2018-2019

PIK CLASSIC

Κλασική, jazz και κλασική ροκ μουσική η επιλογή μας. Συντονιστείτε στους 88.2

PIK1 | PIK2

ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ 2018-2019

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Στις οκτώ το βράδυ ακριβώς, η ενημέρωση, με εγκυρότητα και αντικειμενικότητα. Με το πιο εκτεταμένο δίκτυο ανταποκριτών στην Κύπρο και το εξωτερικό, σφαιρική πληροφόρηση από την Κύπρο και τον κόσμο.

Παρουσίαση:
Γωγώ Αλεξανδρινού

Υπεύθυνος Σκηνοθέτης Δελτίου Ειδήσεων:
Στέφανος Φαρμακάς

Καθημερινά
8.00 μ.μ.

Φορολογική μεταρρύθμιση με ελαφρύνσεις

Τι προτείνουν οι «Big 4» - Στο κενό έπεσαν οι προσπάθειες του υπ. Οικονομικών για αύξηση του εταιρικού συντελεστή

Του ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ

Φορολογική μεταρρύθμιση, αλλά με φοροελαφρύνσεις εισηγούνται οι «Big 4». Οι επικεφαλής των μεγάλων ελεγκτικών οίκων επισημαίνουν πως πράγματι έχει φτάσει η ώρα για μία ολοκληρωμένη φορολογική μεταρρύθμιση ενός πλαισίου που ισχύει από το 2003 και όντας 16 χρόνων δεν εξυπηρετεί απόλυτα τις ανάγκες της οικονομίας. Ο φορολογικός σχεδιασμός του υπουργείου Οικονομικών για αύξηση του εταιρικού φόρου από 12,5% σε 15% τάρaxe τα νερά και χρειάστηκε μόλις μία ημέρα αντιδράσεων από τα εμπλεκόμενα μέρη και τους επιχειρηματίες, ώστε ο υπουργός Οικονο-

Ο κ. Γεωργιάδης τόνισε πολλάκις πως οι σκέψεις για αύξηση του εταιρικού φόρου στο 15% δεν είχαν φοροεισπρακτικό χαρακτήρα.

μικών Χάρης Γεωργιάδης να τον αποσύρει. Παρά το ότι δεν τέθηκε επίσημα ως πρόταση, ο υπουργός παραδέχθηκε την ύπαρξη του σχεδιασμού και ανέφερε πως πιθανόν ένας χαμηλός συντελεστής εταιρικού φόρου μπορεί να είναι και μειονέκτημα. Σύμφωνα με την επιχει-

ρηματολογία του, έχοντας υπόψη τις διεθνείς εξελίξεις σε θέματα φορολογικής πολιτικής τα τελευταία 3-4 χρόνια και πώς έχουν διαμορφωθεί τα φορολογικά ζητήματα σε διεθνές επίπεδο, τόνισε πως πιθανόν ένας χαμηλός συντελεστής εταιρικού φόρου μπορεί να είναι και μειονέκτημα. Ως παράδειγμα έθεσε ότι ακυρώνει ή περιορίζει τις συμφωνίες αποφυγής διπλής φορολογίας, που είναι και το πιο σημαντικό εργαλείο για ανάπτυξη και διατήρηση αυτού του σημαντικού τομέα των υπηρεσιών. Συμπλήρωσε δε πως υπάρχουν περιστατικά ένταξης της Κύπρου στις λεγόμενες «μαύρες λίστες» λόγω ενός φορολογικού συντελεστή που είναι αρκετά χαμηλός

και μία αύξηση θα περιορίζε δραστικά αυτά τα προβλήματα. Πάντως, τόνισε πολλάκις πως οι λόγοι αύξησης του εταιρικού φόρου δεν είναι φοροεισπρακτικοί.

Στο πλαίσιο του ειδικού ενθέτου της «Κ» το Μάρτιο του 2019 με τίτλο «φορολογικό πρίσμα του 2019», αν και οι τέσσερις επικεφαλής των φορολογικών θεμάτων των μεγάλων ελεγκτικών οίκων δεν ήταν ενήμεροι για την πρόταση του Υπουργού, όλοι ανέφεραν πως χρειάζεται μια φορολογική μεταρρύθμιση, χωρίς ωστόσο κανείς να αναφέρει για αύξηση οποιουδήποτε συντελεστή.

Αντιθέτως, όπως αποδεικνύεται, τάσσονται όλοι υπέρ των φοροελαφρύνσεων.

Πιερής Μάρκου, συντάκτης και επικεφαλής Φορολογικών και Νομικών Υπηρεσιών Deloitte Κύπρου.

Εκσυγχρονισμός και απλοποίηση νόμων

—Η φορολογία που επιβάλλει η Κύπρος στις εταιρείες είναι ελκυστική σε σχέση με άλλα κράτη μέλη της Ένωσης;

—Το πλεονέκτημα της Κύπρου σε σχέση με άλλα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης οφείλεται κυρίως στη σταθερότητα του νομικού και θεσμικού της πλαισίου, αλλά και σε μεγάλο βαθμό στη χαμηλή φορολόγηση των επιχειρήσεων και των φυσικών προσώπων. Ο εταιρικός φορολογικός συντελεστής του 12,5% είναι από τους χαμηλότερους στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Η Κύπρος με τον χαμηλό εταιρικό φορολογικό συντελεστή εξασφαλίζει τη χαμηλή φορολόγηση των κερδών τέτοιων εταιρειών, επιτρέποντας στις εταιρείες την επανεπένδυση των κερδών τους με θετικό αντίκτυπο στην οικονομία. Ένα ανταγωνιστικό φορολογικό σύστημα από μόνο του όμως δεν είναι αρκετό στο να ελκύσει επιχειρηματική δραστηριότητα. Η Κύπρος μεταξύ άλλων προσφέρει ένα δυναμικό χρηματοοικονομικό περιβάλλον, εκσυγχρονισμένη εταιρική νομοθεσία, υψηλό επίπεδο επαγγελματικών υπηρεσιών, άρτια καταρτισμένο ανθρώπινο δυναμικό, ελεύθερη οικονομία και ευρωπαϊκό δίκαιο.

—Τι εκτιμάτε πως πρέπει να γίνει για να γίνει ακόμα πιο ελκυστική;

—Για τη διατήρηση της ελκυστικότητας του φορολογικού μας συστήματος, θα πρέπει να εξεταστεί κατά πόσον πολλοί από τους υφιστάμενους φορολογικούς νόμους μπορούν να εκσυγχρονιστούν και να απλοποιηθούν, λαμβάνοντας υπόψη τις σημερινές οικονομικές πραγματικότητες σε συνάρτηση με τις φορολογικές ανάγκες του κράτους. Σήμερα υπάρχουν πολλαπλές νομοθεσίες για τη φορολόγηση εισοδημάτων και κερδών, ως επίσης και πολλοί εξειδικευμένοι νόμοι επιβολής τελών. Τουλάχιστον τρεις από τις κύριες φορολογικές νομοθεσίες χρήζουν σημαντικής βελτίωσης. Συγκεκριμένα, ο περί Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμος είχε τύχει ολοκληρωτικής μεταρρύθμισης το 2001, δηλαδή πριν από 18 χρόνια. Το φορολογικό περιβάλλον έχει αλλάξει δραματικά από τότε και δεν μπορεί η σημερινή νομοθεσία να τροποποιείται συνεχώς σε μια προσπάθεια διατήρησης, όχι μόνο της συμβατότητάς της με το ευρωπαϊκό κεκτημένο και τις διεθνείς εξελίξεις, αλλά και την ανταγωνιστικότητά της σε σχέση με την προσέλκυση ξένων επενδύσεων. Ο περί Χαρτοσήμων Νόμος ψηφίστηκε το 1963 και πλέον δεν συνάδει με τις σημερινές επιχειρηματικές συνθήκες. Ο νόμος εμπερικλείει αρκετές ασάφειες και η εφαρμογή του προκαλεί τις πλέον επιβλαβείς δυσανάλογο διοικητικό και οικονομικό κόστος σε σχέση με τα εισοδήματα που αποφέρει στα κρατικά ταμεία.

Φίλιππος Ραπτόπουλος, συντάκτης και επικεφαλής Τμήματος Φορολογικών Υπηρεσιών της EY Κύπρου.

Λιγότερη γραφειοκρατία πιο απλές διαδικασίες

—Η φορολογία που επιβάλλει η Κύπρος στις εταιρείες είναι ελκυστική σε σχέση με άλλα κράτη μέλη της Ένωσης;

—Ο ονομαστικός φορολογικός συντελεστής στην Κύπρο που βρίσκεται στο 12,5%, είναι σίγουρα ελκυστικός. Αν συγκρίνουμε όμως τον πραγματικό φορολογικό συντελεστή της Κύπρου, το «effective tax rate» δηλαδή, θα δούμε ότι πολλές ευρωπαϊκές χώρες έχουν πιο χαμηλό συντελεστή. Μπορεί να ακούγεται πως η Κύπρος και η Ιρλανδία έχουν τους πιο χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές, ωστόσο αρκετές χώρες όπως η Ολλανδία, το Λουξεμβούργο και η Μάλτα, έχουν χαμηλότερους πραγματικούς φορολογικούς συντελεστές. Εν κατακλείδι, θέλω να πω ότι δεν αποδέχομαι τη θέση πως η Κύπρος είναι απλώς ένας προορισμός με πολύ χαμηλό φορολογικό συντελεστή (low-tax jurisdiction), αλλά ότι είναι γενικότερα μια ελκυστική χώρα με σειρά πλεονεκτημάτων για να ασκήσει κανείς το επιχειρείν. Το αξιόπιστο φορολογικό καθεστώς που λειτουργεί στη χώρα, προσφέρει βεβαιότητα και ασφάλεια σε πολίτες και επενδυτές και είναι σύμφωνο και εναρμονισμένο με τις ευρωπαϊκές οδηγίες. Ως αποτέλεσμα, δημιουργούνται ευνοϊκές συνθήκες και η κατάλληλη βάση προκειμένου να λειτουργεί η Κύπρος ως ένα διεθνές χρηματοοικονομικό κέντρο. Στην ανάκαμψη της οικονομίας της Κύπρου, ο φορολογικός τομέας έχει παίξει μεγάλο ρόλο και συνεχίζει να είναι καθοριστικής σημασίας.

—Τι εκτιμάτε πως πρέπει να γίνει για να καταστεί ακόμα πιο ελκυστική;

—Η ελκυστικότητα ενός κράτους δεν κρίνεται πλέον μόνο από τους φορολογικούς συντελεστές. Αυτό ίσως να ίσχυε παλαιότερα, αλλά όπως ανέφερα και πιο πάνω, τώρα δεν είναι ο μόνος λόγος για να επιλέξει κανείς την Κύπρο και να δημιουργήσει μια εταιρεία ή να δημιουργήσει εγκατάσταση. Σημαντικά κριτήρια για να επιλέξει ο επενδυτής την όποια χώρα είναι η σταθερότητα του φορολογικού της συστήματος (stability), η αξιοπιστία του συστήματος, αλλά και του κράτους γενικότερα (credibility), καθώς επίσης απαραίτητη προϋπόθεση είναι να έχει χαμηλό βαθμό γραφειοκρατίας και να λειτουργεί με απλές και αποτελεσματικές διαδικασίες. Συγκεκριμένα, για την τελευταία πτυχή, δηλαδή για τα επίπεδα γραφειοκρατίας, η Κύπρος πρέπει να κάνει ακόμα πολλά για να διορθώσει κυρίως τον τρόπο λειτουργίας του δημόσιου τομέα. Αυτό είναι εξάλλου και το βασικό παράνονο επενδυτών και εταιρειών που δραστηριοποιούνται στο νησί. «Χρήζει βελτίωσης η κρατική μηχανή». Αυτή είναι η πρόταση που ακούμε συνεχώς και πρέπει επιτέλους να γίνουν ριζικές τομές. Αυτή είναι και η μεγαλύτερη τροχοπέδη κατά τη γνώμη μου για την Κύπρο σήμερα, αφήνοντας στην άκρη τα προβλήματα που συνεχίζει να έχει ο τραπεζικός τομέας, κυρίως λόγω του υψηλού δείκτη μη εξυπηρετούμενων δανείων.

Θεόδωρος Παρπέρης, συντάκτης και επικεφαλής Φορολογικών και Νομικών Υπηρεσιών της PwC Κύπρου.

Να δοθούν κίνητρα για προώθηση καινοτομίας

—Η φορολογία που επιβάλλει η Κύπρος στις εταιρείες είναι ελκυστική σε σχέση με άλλα κράτη μέλη της Ένωσης;

—Η Κύπρος παραμένει ένα από τους πλέον ελκυστικούς προορισμούς για εταιρείες, καθώς διαθέτει σημαντικά φορολογικά πλεονεκτήματα όπως τον ελκυστικό εταιρικό συντελεστή (12,5%), τα στοχοθετημένα φορολογικά κίνητρα και ένα εκτενές δίκτυο διμερών συμβάσεων με άλλα κράτη για αποφυγή της διπλής φορολογίας. Είναι γεγονός ότι ο αριθμός και το εύρος των εταιρειών που επιλέγουν την Κύπρο για να γίνει το περιφερειακό ή και το παγκόσμιο αρχηγείο τους είναι σημαντικός. Η τάση αυτή αναμένεται να συνεχιστεί λόγω των αυξανόμενων απαιτήσεων των παγκόσμιων ρυθμιστικών αρχών, όπως ο ΟΟΣΑ και η Ε.Ε. για φυσική παρουσία των εταιρειών στις χώρες όπου είναι εγγεγραμμένες. Η στρατηγική θέση του νησιού, οι καλές κλιματολογικές συνθήκες, αλλά και το εκπαιδευτικό σύστημα, το σύστημα υγείας και οι υποδομές του τόπου συνθέτουν ένα ελκυστικό και λειτουργικό πλαίσιο για ξένες και εγχώριες εταιρείες.

—Τι εκτιμάτε πως πρέπει να γίνει για να καταστεί ακόμα πιο ελκυστική;

—Υπάρχουν πολλές δυνατότητες για να καταστήσουμε το κυπριακό φορολογικό πλαίσιο ακόμη πιο ελκυστικό, περισσότερο δίκαιο, απλό και ανταγωνιστικό. Η τελευταία ολοκληρωμένη φορολογική μεταρρύθμιση, η οποία πραγματοποιήθηκε το 2003, ήταν βασισμένη στις τότε οικονομικές συνθήκες, στις διεθνείς τάσεις και στο μοντέλο υπηρεσιών εκείνης της εποχής. Έκτοτε έχουν γίνει κάποιες μεταρρυθμίσεις, που ωστόσο δεν καλύπτουν πλήρως τις νέες εξελίξεις στο επιχειρηματικό και διεθνές φορολογικό τοπίο. Ως εκ τούτου, μια νέα φορολογική μεταρρύθμιση θα συμβάλει στην ενίσχυση της θέσης της Κύπρου ως ενός διεθνούς επιχειρηματικού και επενδυτικού προορισμού και θα εξελιφεί τις στρεβλώσεις που υπάρχουν σήμερα. Επιπρόσθετα, θα πρέπει να δοθούν επιπλέον στοχευμένα κίνητρα για την προώθηση της καινοτομίας, γιατί ως χώρα κατατασσόμαστε σε χαμηλή θέση σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες, αλλά και για την εισαγωγή της τεχνολογίας ούτως ώστε να εκσυγχρονιστούμε και να γίνουμε πιο ανταγωνιστικοί. Αξίζει να αναφερθεί ότι εφόσον διαθέτουμε ήδη το πλαίσιο για τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, το γνωστό IP, το οποίο είναι εγγεγραμμένο από την ευρωπαϊκή ένωση και το OECD, θα πρέπει να επικεντρώσουμε τις δυνάμεις μας σε άλλα μέτρα. Τέλος, θα πρέπει να συνεχιστούν και να εντατικοποιηθούν οι προσπάθειες βελτίωσης της εικόνας και της φήμης της Κύπρου στο εξωτερικό ως ένα ελκυστικό και ευέλικτο επιχειρηματικό κέντρο, που ταυτόχρονα όμως εφαρμόζει πλήρως τις φορολογικές και άλλες νομοθεσίες όπως προβλέπονται από την Ευρώπη και τον ΟΟΣΑ.

Γεώργιος Μαρκίδης, διοικητικός σύμβουλος και επικεφαλής του τμήματος Φορολογίας της KPMG Κύπρου.

Επικοινωνία δημοσίου με τον ιδιωτικό τομέα

—Η φορολογία που επιβάλλει η Κύπρος στις εταιρείες είναι ελκυστική σε σχέση με άλλα κράτη μέλη της Ένωσης;

—Η Κύπρος προσφέρει ένα από τα πιο ελκυστικά φορολογικά συστήματα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το φορολογικό μας πλαίσιο χαρακτηρίζεται ως ένα από τους πιο χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές στην Ευρωπαϊκή Ένωση με σχετικά λίγες, αλλά αποτελεσματικές φορολογικές ελαφρύνσεις. Περαιτέρω, η παροχή κινήτρων εστιάζεται σε τομείς εναλλακτικών επενδύσεων, όπως για παράδειγμα η οπτικοακουστική βιομηχανία, οι καινοτόμες επιχειρήσεις και η ανάπτυξη προϊόντων πνευματικής ιδιοκτησίας.

—Τι εκτιμάτε πως πρέπει να γίνει για να καταστεί ακόμα πιο ελκυστική;

—Θεωρούμε πως το φορολογικό μας πλαίσιο είναι αρκετά ελκυστικό. Παρόλο που επιδέχεται περαιτέρω βελτίωσης, ειδικότερα αναφορικά με τις σύγχρονες τάσεις επενδύσεων, πιστεύω πως θα πρέπει να εστιάσουμε στη βελτίωση των συστημάτων συμμόρφωσης, εκεί όπου εντοπίζονται οι μεγαλύτερες ελλείψεις στον εκσυγχρονισμό συστημάτων και υποδομών τόσο από πλευράς επιχειρήσεων, όσο και από πλευράς Τμήματος Φορολογίας και κρατικού μηχανισμού. Για παράδειγμα, η φορολογική συμμόρφωση για ένα μέσο φορολογούμενο απαιτεί τρεις εγγραφές σε τρεις υπηρεσίες, οι οποίες είναι ανεξάρτητες μεταξύ τους. Ακόμα και οι υπάρχουσες υπηρεσίες, αδυνατούν να καλύψουν όλο το φάσμα των φορολογικών υποχρεώσεων του μέσου φορολογούμενου. Δεν υπάρχει η δυνατότητα, μέσω μιας πληροφοριακής θυρίδας, ο φορολογούμενος να έχει μια συνολική εικόνα των φορολογικών του φακέλου καθώς (α) πληροφόρηση των δικών του υποβολών δηλώσεων και πληρωμών φόρου είναι διάσπαρτη στις ανάλογες υπηρεσίες και (β) δεν έχει δικαίωμα πρόσβασης, ηλεκτρονικά στον φορολογικό του φάκελο. Αντιστοίχα, δυσχεραίνεται και ο έλεγχος της συμμόρφωσης από το Τμήμα Φορολογίας. Περαιτέρω, η καθυστέρηση που παρατηρείται, η ασάφεια στη διαδικασία, η διαφορετική αντιμετώπιση μεταξύ τμημάτων, η δυσκολία στην άντληση δεδομένων, αλλά και η υποβολή παρόμοιων πληροφοριών σε παράλληλα τμήματα με τις συμβατικές έντυπες μορφές, δημιουργούν σοβαρά προβλήματα στην αποτελεσματικότητα της φορολογικής συμμόρφωσης και στην γρήγορη και παραγωγική επικοινωνία των φορολογούμενων με το Τμήμα Φορολογίας. Οι πολίτες, οι επενδυτές και οι επιχειρήσεις θεωρούν μεν το φορολογικό πλαίσιο ένα σημαντικό παράγοντα, αλλά χωρίς τη γρήγορη και αποτελεσματική επίλυση των προβλημάτων τους και τον χειρισμό των φορολογικών τους υποχρεώσεων, δεν απολαμβάνουν τους καρπούς ενός ευνοϊκού φορολογικού συστήματος. Γι' αυτό θεωρώ πως πρέπει να επενδύσουμε στο να καταστήσουμε ευνοϊκότερα τα μέτρα φορολογικής συμμόρφωσης στην επικοινωνία επιχειρήσεων - δημόσιου τομέα.

Στις 4.608 ευρώ το ανώτατο όριο για τις κύριες συντάξεις

Επιβολή πλαφόν με τροπολογία που κατέθεσε ο υπουργός Εργασίας Γ. Βρούτσης

Της **ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ**

Ανώτατο όριο κύριων συντάξεων στις 4.608 ευρώ, που αντιστοιχεί στο 12πλάσιο της ισχύουσας σήμερα βασικής σύνταξης για 20 έτη ασφάλισης, ορίζει τροπολογία του υπουργείου Εργασίας που κατατέθηκε και ψηφίστηκε από τη Βουλή, εν μέσω αντιδράσεων, κυρίως ως προς τις διαδικασίες που ακολουθήθηκαν και όχι την ουσία του θέματος. Την επιβολή πλαφόν στις συντάξεις είχαν άλλωστε προαναγγείλει η κυβέρνηση και ο αρμόδιος υπουργός Εργασίας Γιάννης Βρούτσης, μετά τον σάλο που είχαν προκαλέσει οι αποκαλύψεις του για «χρυσές» συντάξεις που εκδίδονταν με βάση τον νόμο Κατρούγκαλου. Έτσι, με τη διάταξη που κατατέθηκε πριν από την ψήφιση του πολυνομοσχεδίου, ως τροπολογία, προβλέπεται νέο ανώτατο όριο μηνιαίας κύριας σύνταξης ή συντάξεων για όλες τις συντάξεις γήρατος, αναπηρίας και θανάτου που χορηγούνται από τον ΕΦΚΑ και για τις οποίες έχει υπολογιστεί χρόνος ασφάλισης που ανάγεται σε χρονικό διάστημα μέχρι 31/12/2016. Το ανώτατο αυτό όριο ορίζεται στο 12πλάσιο της εθνικής σύνταξης, που αντιστοιχεί σε είκοσι χρόνια ασφάλισης (384 x 12) δηλαδή 4.608 ευρώ μηνιαίο μεικτό ποσό. Βέβαια, ξεκαθαρίζεται ότι το πλαφόν δεν αφορά τις περιπτώσεις λήψης του επιδόματος απόλυτης αναπηρίας ή του εξοδουματικού επιδόματος. Στην πράξη, αυτό σημαίνει πως η σύνταξη θα προσαυξάνεται κατά το ποσό που αντιστοιχεί στα συγκεκριμένα επιδόματα.

Όπως αναφέρεται μάλιστα στην εισηγητική έκθεση που συνοδεύει την τροπολογία, το νέο ενιαίο ανώτατο όριο είναι υψηλότερο σε σχέση με τα ανώτατα ποσά συντάξεων που είχαν θεσπιστεί μεταβατικά και ισχυαν έως και το τέλος του 2018.

Την επιβολή πλαφόν στις συντάξεις είχαν προαναγγείλει η κυβέρνηση και ο αρμόδιος υπουργός Εργασίας Γιάννης Βρούτσης (φωτ.), μετά τον σάλο που είχαν προκαλέσει οι αποκαλύψεις του για «χρυσές» συντάξεις που εκδίδονταν με βάση τον νόμο Κατρούγκαλου.

Αντιστοιχεί στο 12πλάσιο της ισχύουσας σήμερα βασικής σύνταξης για 20 έτη ασφάλισης.

Το πλαφόν, βάσει του άρθρου 13 του ν. 4387/2016 για όσους ήταν ήδη συνταξιούχοι κατά την 13/5/2016, ανερχόταν στις 2.000 ευρώ (για μία σύνταξη) ή 3.000 (για περισσότερες συντάξεις). Επίσης, το νέο πλαφόν είναι υψηλότερο και από τα ανώτατα όρια συντάξεων που ισχυαν για τους παλαιούς (έως 31/12/1992) ασφαλισμένους έως και την έναρξη του νόμου Κατρούγκαλου, και τα οποία ανέρχονταν σε 2.773 ευρώ για τους ασφαλισμένους των πρώην ειδικών Ταμείων και

σε 2.373,5 ευρώ για τους ασφαλισμένους του πρώην ΙΚΑ-ΤΕΑΜ.

Σύμφωνα με την προωθούμενη διάταξη, το νέο ανώτατο όριο θα εφαρμοστεί και στις συντάξεις που χορηγούνταν κατά τη 12η/5/2016 και επανυπολογίστηκαν με βάση τις διατάξεις του Κατρούγκαλου (ν. 4387/2016), για λόγους ισής μεταχείρισης όλων των συνταξιούχων, με επανακαθορισμό της ετήσιας διαφοράς.

Ποσά συντάξεων που έχουν ήδη απονεμηθεί ή επανυπολογιστεί μετά την έναρξη ισχύος του νόμου και υπερβαίνουν το προαναφερόμενο ανώτατο όριο θα προσαρμολογούνται στο νέο οριζόμενο ποσό των 4.608 ευρώ, από την ημερομηνία έναρξης καταβολής ή επανυπολογισμού τους. Οι επιπλέον διαφορές συντάξεων θα παρακρατηθούν από τους συνταξιούχους σε ποσοστό 20% της μηνιαίας καταβαλλο-

μενης σύνταξης και μέχρι την εξόφλησή τους.

Σύμφωνα με την έκθεση του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, από την προωθούμενη διάταξη υπάρχει εξοικονόμηση της τάξης των 550.000 ευρώ για το τρέχον έτος, 1,31 εκατ. ευρώ για το 2020, 1,57 εκατ. ευρώ για το 2021, 1,70 εκατ. ευρώ για το 2022 και 1,85 εκατ. ευρώ για το 2023.

Οι κατηγορίες συντάξεων στις οποίες εντοπίστηκε το πρόβλημα, και οδηγήθηκαν στην επιβολή πλαφόν, είναι:

α) Οι τουλάχιστον 226 οριστικές συντάξεις που ήδη έχουν εκδοθεί και καταβάλλονται στους δικαιούχους, με ποσά που ανέρχονται έως και τις 7.000 ευρώ.

β) Οι νέες αιτήσεις που βρίσκονται υπό έκδοση και δεν έχουν αποδοθεί στους δικαιούχους (σε αυτές συγκαταλέγονται και περιπτώσεις όπως αυτά των 24.000 ευρώ).

Κατάργηση διατάξεων για απολύσεις και εργολαβίες

Την επαναφορά της ισχύουσας νομοθεσίας στο θέμα των απολύσεων, με την κατάργηση των διατάξεων που ψήφισε λίγο πριν από τις εκλογές η κυβέρνηση ΣΥΡΙΖΑ για τον βάσιμο λόγο απόλυσης, προβλέπει τροπολογία του υπουργείου Εργασίας που ψηφίστηκε στον νόμο για το άσυλο. Με την ίδια τροπολογία καταργήθηκε και η διάταξη που όριζε ότι ευθύνει για την παραβίαση της εργατικής και ασφαλιστικής νομοθεσίας φέρει όχι μόνον ο υπεύθυνος εργολάβιος, αλλά και η επιχείρηση που αποδέχθηκε τις υπηρεσίες του. Πρόκειται για διατάξεις που αποτέλεσαν σημαία της απελευθερίας κυβερνήσεων, κυρίως προς «εσωτερική - κοιμητική κατανάλωση». Χαιρετίστηκαν όμως άμεσα από τον κόσμο της αγοράς, καθώς εκτιμήθηκε ότι βελτιώνεται το κλίμα για καλύτερες, παραγωγικότερες και ανταγωνιστικότερες επιχειρήσεις που θα προσλαμβάνουν ευκολότερα, χωρίς γραφειοκρατικά και αντιανταπτιζικά προσκόμματα. Από την πρώτη στιγμή μάλιστα, είχαν επισημάνει ότι οι συγκεκριμένες διατάξεις προκαλούν σύγχυση, οδηγούν σε αύξηση του διοικητικού βάρους και του μισθολογικού κόστους, αυξάνουν τη γραφειοκρατία βάζοντας τους εργοδότες να υποκαθιστούν το κράτος στην ελεγκτική του λειτουργία και εν τέλει δυσχεραίνουν τη λειτουργία του επιχειρηματικού περιβάλλοντος.

Αναλυτικά, οι διατάξεις που, σύμφωνα με την τροπολογία, καταργούνται από την έναρξη ισχύος τους και εφεξής είναι:

α) Του νόμου 4554 του 2018 που προβλέπει την «εις ολόκληρον και αλληλεγγύως ευθύνη» κάθε εταιρείας που υπογράφει μια σύμβαση έργου με τον εργολάβο ή ακόμη και

Κυβερνητικές πηγές ανέφεραν πως ο βάσιμος λόγος απόλυσης μετατράπηκε ουσιαστικά σε «κόφτη» για τις προσλήψεις και οδήγησε τους ήδη εργαζομένους σε χειρότερη θέση, καθώς στιγματίζεται για τον υπόλοιπο εργασιακό βίο του ο εργαζόμενος που απολύεται.

Οι επιχειρήσεις υποδέχθηκαν θετικά τις αλλαγές, χαρακτηρίζοντάς τες απόφαση προς τη σωστή κατεύθυνση.

τον υπεργολάβο, σε περίπτωση μη καταβολής των οφειλόμενων αποδοχών, των ασφαλιστικών εισφορών, καθώς και τυχόν αποζημιώσεων απόλυσης στους εργαζομένους.

β) Του νόμου 4611 του 2019 που θεσμοθετεί στο εγχώριο δίκαιο τον βάσιμο λόγο ως σωρευτικό κριτήριο για να είναι έγκυρη η καταγγελία μιας εργασιακής σχέσης (άρθρο 48 του ν. 4611/2019).

γ) Επίσης του νόμου 4611 του 2019 για την αναστολή προθεσμιών κατά τη συμφιλιωτική διαδικασία και τη διαδικασία επίλυσης εργασιακών διαφορών (άρθρο 58 ν. 4611/2019).

Όπως υποστηρίζει η κυβέρνηση και τόνισε στην ομιλία του ο υπουργός Εργασίας Γιάννης Βρούτσης, η θέσπιση της διάταξης για την αιτιολογημένη απόλυση είχε ως αποτέλεσμα να καθούν μέσα σε λίγους μήνες χιλιάδες νέες θέσεις εργασίας καθώς, παρά το γεγονός ότι παρουσιάστηκε ως φιλεργατική, τελικά λειτουργήσε εις βάρος των εργαζομένων και έθεσε σε κίνδυνο ακόμη και την καταβολή αποζημιώσεων.

Κυβερνητικές πηγές, μάλιστα, ανέφεραν χαρακτηριστικά πως ο βάσιμος λόγος απόλυσης μετατράπηκε ουσιαστικά σε «κόφτη» για τις προσλήψεις και οδήγησε τους ήδη εργαζομένους σε χειρότερη θέση, καθώς στιγματίζεται για τον υπόλοιπο εργασιακό βίο ο εργαζόμενος που απολύεται.

Εγκριτοι νομικοί επεσήμαιναν ότι το ελληνικό δίκαιο προστασίας των εργαζομένων από τις απολύσεις πριν από τη διάταξη ΣΥΡΙΖΑ ήταν, ήδη, απολύτως συμβατό με τις επιταγές του άρθρου 24 του

αναθεωρημένου ευρωπαϊκού κοινωνικού χάρτη, ενώ ο συνδυασμός νομολογιακής και νομοθετικής προστασίας το είχε καταστήσει και πληρότερο από άποψη ουσιαστικής προστασίας.

Αλλά και για τη διάταξη που επίσης καταργήθηκε και η οποία αφορούσε την αναστολή της τριμηνυς αποσβεστικής προθεσμίας για την αμφοβήτηση του κύρους της απόλυσης, καθώς και την εξάμηνη αποσβεστική προθεσμία για τη διεκδίκηση της αποζημίωσης απόλυσης, κυβερνητικοί κύκλοι εκτιμούσαν ότι οδηγούσε σε δραματικές καθυστερήσεις στην έκδοση δικαστικών αποφάσεων που φτάνουν να τελεσιδικούν ύστερα από μεγάλο χρονικό διάστημα 2-5 ετών.

Και αυτό γιατί η διάταξη εισήγαγε την αναστολή προθεσμιών (των 3 και 6 μηνών ως ισχύουν) για την άσκηση αγωγής, έως ότου αποφανθεί το Σώμα Επιθεώρησης Εργασίας περί και του «βάσιμου λόγου».

Όσο για το θέμα της συνυπευθυνότητας μιας επιχείρησης, σε περίπτωση καταστρατήγησης της νομοθεσίας από τον εργολάβο-υπεργολάβο, σύμφωνα με το υπουργείο Εργασίας επιχειρήθηκε ανεπιτυχώς να αντιμετωπιστούν προβλήματα εργασιακών σχέσεων στις κάθε είδους συμβάσεις εξωτερικευσης υπηρεσιών μιας επιχείρησης προς τρίτους (outsourcing). Και καταργήθηκε, «ώστε να είναι σαφής η ευθύνη του εργοδότη έναντι των εργαζομένων που αυτός απασχολεί, ανεξαρτήτως των συμβατικών σχέσεων που αναπτύσσει ο εργοδότης με τρίτους ως επιχειρηματίας» αναφέρει χαρακτηριστικά η εισηγητική έκθεση.

ΡΟΥΛΑ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Στο 17,2% μειώθηκε το ποσοστό ανεργίας εντός του Μαΐου

Σημαντική υποχώρηση παρουσίασε τον Μάιο του τρέχοντος έτους το ποσοστό ανεργίας, καθώς από το 19,4% που ήταν ένα χρόνο πριν και 17,4% τον Απρίλιο του 2019, μειώθηκε στο 17,2%. Μάλιστα, ιδιαίτερα ενθαρρυντικό θεωρείται το γεγονός της μείωσης του ποσοστού ανεργίας των νέων, ηλικίας έως 24 ετών, στο 33,8%, που αποτελεί ιστορικό χαμηλό για την περίοδο της κρίσης.

Ειδικότερα, σύμφωνα με την έρευνα εργατικού δυναμικού της ΕΛΣΤΑΤ, οι άνεργοι κατά τον περασμένο Μάιο εκτιμάται ότι ανήλθαν σε 815.166 άτομα και μειώθηκαν κατά 108.124 άτομα σε σχέση με τον Μάιο 2018 (μείωση 11,7%) και κατά 10.902 άτομα σε σχέση με τον Απρίλιο 2019 (μείωση 1,3%).

Το σύνολο των απασχολούμενων εκτιμάται ότι ανήλθε σε 3.922.991 άτομα και οι απασχολούμενοι αυξήθηκαν κατά 81.995 άτομα σε σχέση με τον Μάιο 2018 (αύξηση 2,1%) και κατά 6.183 άτομα σε σχέση με τον Απρίλιο 2019 (αύξηση 0,2%).

Ο οικονομικός μη ενεργός πληθυσμός (τα άτομα που δεν εργάζονται ούτε αναζητούν εργασία) ανήλθε σε 3.198.741 άτομα και μειώθηκε κατά 16.919 άτομα σε σχέση με τον Μάιο 2018 (μείωση 0,5%) και κατά 772 άτομα σε σχέση με τον Απρίλιο 2019 (αμελητέα μεταβολή). Στις γυναίκες, το ποσοστό ανεργίας διαμορφώθηκε στο 21,2% τον Μάιο του τρέχοντος έτους, από 24,1% τον Μάιο 2018, παραμένοντας βέβαια, παρά την υποχώρηση, σε σημαντικά υψηλότερο ποσοστό από αυτό των ανδρών (14% από 15,6%).

Ηλικιακά, τα υψηλότερα ποσοστά εξακολουθούν να καταγράφονται στην ηλικιακή ομάδα 15 - 24 ετών, έχοντας όμως μειωθεί στο 33,8% τον Μάιο 2019 από 38,9% τον Μάιο 2018. Ακολουθούν οι ομάδες ηλικίας 25 - 34 ετών με

Στις γυναίκες η ανεργία τον Μάιο ανήλθε στο 21,2%.

Στους νέους έως 24 ετών το ποσοστό 33,8% είναι το χαμηλότερο κατά την περίοδο της κρίσης.

23,6% από 24% ένα χρόνο πριν, τα άτομα ηλικίας 35 - 44 ετών (15,3% από 17,8%), 45 - 54 ετών (14,2% από 16,4%), 55 - 64 ετών (13,3% από 15,4%) και 65 - 74 ετών (11% από 11,4%).

Σε επίπεδο αποκεντρωμένων διοικήσεων της χώρας, στις τρεις πρώτες θέσεις βρίσκονται η Ηπειρος - Δυτική Μακεδονία (20,2% τον Μάιο 2019 από 23,4% τον Μάιο 2018), η Μακεδονία - Θράκη (18,9% από 19,8%) και η Πελοπόννησος - Δυτική Ελλάδα - Ιόνιοι Νήσοι (18% από 18,7%). Ακολουθούν η Θεσσαλία - Στερεά Ελλάδα (17,4% από 19%), η Αττική (17% από 20%), το Αιγαίο (13,2% από 18,9%) και η Κρήτη (9,3% από 13,3%).

Υπερδιπλασιάστηκε σε μία τετραετία το κόστος μετακλήτων στο υπ. Εργασίας

Στοιχεία σύμφωνα με τα οποία υπερδιπλασιάστηκε από το 2015 στο 2018 το κόστος για τη μισθοδοσία των μετακλητών υπαλλήλων που απασχολούνταν στο υπουργείο Εργασίας, παρουσίασε ο υπουργός Γ. Βρούτσης. Απαντώντας σε ερώτηση βουλευτών του ΚΙΝΑΛ, ο κ. Βρούτσης κατέθεσε στη Βουλή έγγραφο από το οποίο προκύπτει ότι ενώ το 2015 η μισθοδοσία των μετακλητών υπαλλήλων που απασχολούνταν στο υπουργείο Εργασίας ήταν 899.363,31 ευρώ, το 2018 η μισθοδοσία των μετακλητών υπαλλήλων του υπουργείου Εργασίας επιβάρυνε τους φορολογουμένους με 2.078.298,12 ευρώ.

Συγκεκριμένα, από τα έγγραφα προκύπτει ότι το κόστος των μετακλητών και ειδικών συνεργατών το 2018 στα γραφεία της τέως υπουργού Εφης Αχτσιόγλου, της αναπληρώτριας υπουργού Θεανώς Φωτίου, των υφυπουργών Κώστα Μπάργκα και Τάσου Πετρόπουλου και των γενικών γραμματέων εκτόξευτηκε σε 2.078.298,12 ευρώ έναντι 899.363,31 ευρώ που ήταν το αντίστοιχο κόστος το 2015.

Σύμφωνα με την απάντηση του υπουργείου Εργασίας, στις 7 Ιου-

λίου 2019 στα γραφεία της υπουργού, της αναπληρώτριας και των υφυπουργών υπηρετούσαν συνολικά 43 μετακλητοί, ειδικοί συνεργάτες, επιστημονικό προσωπικό και δημοσιογράφοι εκ των οποίων οι 2 ήταν δημόσιοι υπάλληλοι με ανάθεση καθηκόντων και οι 16 αποσπασμένοι. Συνεπώς οι 18 από τους 43 πληρώνονταν από τις υπηρεσίες τους. Η εξέλιξη του κό-

Πέρυσι η δαπάνη μισθοδοσίας έφθασε τα 2,07 εκατ. ευρώ από 899.000 το 2015.

στους για την κάλυψη της μισθοδοσίας των μετακλητών αποκλειστικά για το υπουργείο Εργασίας, κλιμακώνεται ως εξής. Εκκινεί από 899.363 ευρώ το 2015, αυξάνεται σε 1.587.511 ευρώ τον αμέσως επόμενο χρόνο, ανεβαίνει στα 2.079.626 ευρώ το 2017 και παραμένει σε αυτά τα επίπεδα (2.078.298 ευρώ) και το 2018, ενώ για το πρώτο 6μηνο του 2019 το κόστος υπολογίζεται σε 1.107.152 ευρώ.

Διπλασιάστηκε ο ελληνόκτητος στόλος το διάστημα 2007-2018

Ένα στα τρία τάνκερ και ένα στα τέσσερα φορτηγά είναι ελληνικών συμφερόντων

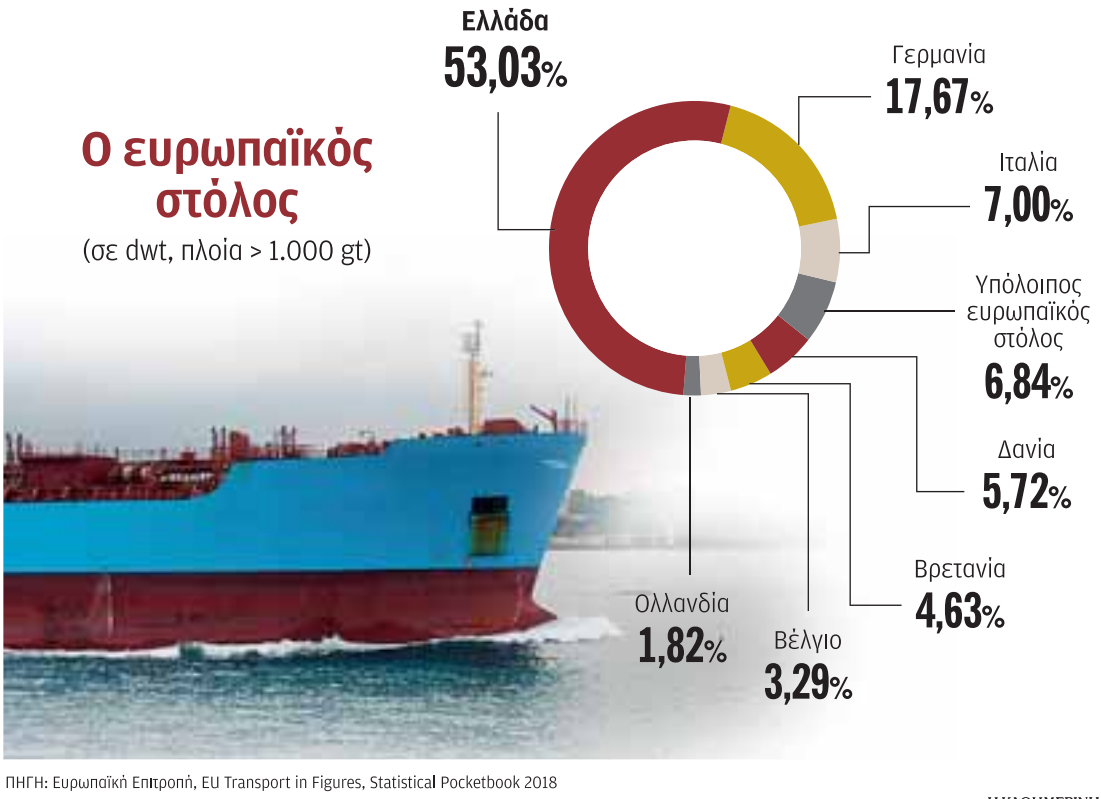
Του **ΗΛΙΑ Γ. ΜΠΕΛΛΟΥ**

Μολονότι ο πληθυσμός της Ελλάδας αντιπροσωπεύει μόνο το 0,15% του παγκόσμιου πληθυσμού, τα ελληνόκτητα πλοία αντιπροσωπεύουν σχεδόν το 21% της παγκόσμιας χωρητικότητας. Ο ελληνικός εμπορικός στόλος είναι ο μεγαλύτερος στόλος στον κόσμο, με 4.936 πλοία (άνω των 1.000 gt) χωρητικότητας 389,69 εκατομμυρίων τόνων (dwt) και παρουσιάζει φέτος αύξηση περίπου 6,63% σε σχέση με το 2018.

Οι Έλληνες πλοιοκτήτες υπερδιπλασίασαν τη μεταφορική ικανότητα του στόλου τους στο διάστημα 2007-2018 παρά τη βαθιά κρίση που ξέσπασε στα τέλη του 2008. Πλέον ο ελληνόκτητος στόλος αντιπροσωπεύει σε χωρητικότητα (dwt) το 53% του στόλου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και το 20,9% του παγκόσμιου στόλου.

Οι Έλληνες εφοπλιστές ελέγχουν πλέον το 31,99% του παγκόσμιου στόλου δεξαμενοπλοίων αργού πετρελαίου, το 23,12% του παγκόσμιου στόλου πλοίων κύδην ξηρού φορτίου και το 15,17% του παγκόσμιου στόλου πλοίων μεταφοράς χημικών και παραγώγων πετρελαίου. Σχηματικά μιλώντας, ένα στα τρία τάνκερ μεταφοράς αργού και ένα στα τέσσερα φορτηγά του πλανήτη είναι ελληνικών συμφερόντων.

Αυτά προκύπτουν από την έτησια έκθεση 2018-2019 της Ενώσεως Ελλήνων Εφοπλιστών, στην οποία επισημαίνεται επίσης πως οι εισροές στο ισοζύγιο πληρωμών υπερεισρών της Ελλάδας από τις θαλάσσιες μεταφορές υπολογίζονται σε περίπου 16,629 δισεκατομμύρια ευρώ για το 2018, μια αύξηση της τάξης του 14,89% σε σχέση με το 2017, όταν οι αντίστοιχες εισροές άγγιξαν τα 14,473 δισεκατομμύρια ευρώ. Οι εκροές,

Στα 16,629 δισ. ευρώ οι εισροές συναλλαγματος το 2018, με αύξηση της τάξης του 14,89%.

όπως για έξοδα συντήρησης ή ναυπήγησης και αγοράς πλοίων κ.λπ., ανήλθαν στα 11,044 δισεκατομμύρια ευρώ διαμορφώνοντας τις καθαρές εισροές στην ελληνική οικονομία στα 5,585 δισεκατομμύρια έναντι 4,953 δισεκατομμυρίων το 2017.

Το 22,5% και το 20,3% της δραστηριότητας του ελληνικού στόλου εξυπηρετεί το εμπόριο

από και προς τις ΗΠΑ και την Ευρώπη αντίστοιχα, ενώ το μεγαλύτερο μερίδιο της δραστηριότητας του, δηλαδή το 31,8%, εξυπηρετεί τις ταχέως αναπτυσσόμενες ασιατικές οικονομίες.

Επιπλέον, στις αρχές του 2019 οι παραγγελίες για τη ναυπήγηση ελληνικών συμφερόντων πλοίων (άνω των 1.000 gt) διαφόρων τύπων ανήλθαν σε 223 (συνολικής χωρητικότητας 25,03 εκατ. dwt) από τις συνολικά 2.578 παραγγελίες, χωρητικότητας 189,78 εκατομμυρίων dwt. Όμως το ελληνικό νηολόγιο αριθμεί μόλις 720 πλοία (άνω των 1.000 gt) και έτσι ο στόλος με ελληνική σημαία κατατάσσεται στην 8η θέση διεθνώς, αν και δεύτερος, μετά τη Μάλτα, στην Ε.Ε. (σε όρους dwt).

Η μέση ηλικία του στόλου υπό ελληνική σημαία είναι τα 14,33 έτη και του ελληνόκτητου στόλου τα 11,74 έτη, ενώ η μέση ηλικία του παγκόσμιου στόλου είναι 15,2 έτη. Η Ελλάδα παραμένει στον Λευκό Κατάλογο STCW (Standards of Training, Certification and Watchkeeping for Seafarers) του UN IMO, καθώς και στον Λευκό Κατάλογο του Paris Memorandum of Understanding (Paris MoU) και του Tokyo Memorandum of Understanding (Tokyo MoU).

Ο ελληνικός στόλος είναι ένας από τους πιο ασφαλείς παγκοσμίως, με μόλις 0,43% (με βάση τον αριθμό πλοίων) ή το 0,11% (με βάση τη χωρητικότητα) να έχει εμπλακεί σε ναυτικά ατυχήματα.

Ετήσια αύξηση 3,8% των φορτίων έως το 2023

Το παγκόσμιο διά θαλάσσης εμπόριο αναμένεται να αυξηθεί κατά 3,8% σε ετήσια βάση μεταξύ 2018 και 2023, επισημαίνεται στην έκθεση της Ενώσεως Ελλήνων Εφοπλιστών (ΕΕΕ). Η εκτεταμένη δραστηριότητα διόλυσης πλοίων, που έλαβε χώρα το 2018, εκτιμάται πως είναι πολύ πιθανόν να μην επαναληφθεί το 2019. «Ωστόσο, οι εμπορικές διαφορές και οι τάσεις για την υιοθέτηση νέων κανονισμών που αφορούν τη ναυτιλία θα εξακολουθήσουν να τροφοδοτούν την αβεβαιότητα στην αγορά».

Άλλες γεωπολιτικές εξελίξεις θα παίξουν εξίσου σημαντικό ρόλο τα επόμενα χρόνια. Όπως αναφέρεται, το Brexit αναμένεται να διαταράξει τις θαλάσσιες εμπορικές ροές στη Βόρεια Ευρώπη, ενώ, καθώς η Κίνα ανεγίσσεται στην παγκόσμια κατάσταση αξιών (global value chain), μετασχηματιζόμενη από χώρα παγκόσμιας βιομηχανικής παραγωγής σε χώρα καταναλωσής, νέες εμπορικές ευκαιρίες δημιουργούνται για άλλες χώρες της Νοτιοανατολικής

Η ενίσχυση του παγκόσμιου στόλου το 2018 εκτιμάται περίπου στο 1,5% σε σύγκριση με το 2017.

Ασίας. Αυτό με τη σειρά του αναμένεται να μετατοπίσει τις ροές του παγκόσμιου εμπορίου. Η αύξηση του παγκόσμιου στόλου το 2018 εκτιμάται περίπου στο 1,5% σε σύγκριση με το 2017. Ενώ τα κύδην ξηρά φορτία αναμένεται να παρουσιάσουν συνολικό ετήσιο

ρυθμό αύξησης 4,9%, μεταξύ 2018 και 2023, η μείωση των μεταφερόμενων διά θαλάσσης κινεζικών εισαγωγών αποτελεί πρόκληση για πολλούς τομείς του κλάδου. Στην αγορά κύδην ξηρών φορτίων, η σταδιακή μετάθεση του ενδιαφέροντος των κινεζικών χαλυβουργιών από τη χρήση εισαγόμενου σιδηρομεταλλεύματος σε σιδηρομετάλλευμα που προέρχεται από διάλυση είναι μια σημαντική αλλαγή. Ο εμπορικός πόλεμος μεταξύ των ΗΠΑ και των κύριων εμπορικών τους εταίρων, κατεχοχόν της Κίνας, προκαλεί περαιτέρω αβεβαιότητα στον τομέα των αγροτικών προϊόντων. Παρά τη συνολικά θετική παγκόσμια ζήτηση πετρελαίου, το 2018 ήταν ένα πολύ δύσκολο έτος για τα πετρελαιοφόρα και ιδιαίτερα για τα δεξαμενόπλοια αργού πετρελαίου. Μετά τρία έτη κερδοφορίας, οι ναύλοι του κλάδου και τα ποσοστά αξιοποίησης του στόλου έπεσαν σε ρεκόρ χαμηλών επιπέδων λόγω της υπερβολικής προσφοράς χωρητικότητας. Οι κυρώσεις των ΗΠΑ κατά

του Ιράν επιδείνωσαν την κατάσταση. «Ο όγκος του εξυπηρετούμενου από τα δεξαμενόπλοια εμπορίου προβλέπεται να αυξηθεί, αν και με ελαφρώς βραδύτερο ρυθμό, όμως, η ανάκαμψη στην αγορά δεξαμενοπλοίων θα εξαρτηθεί σε σημαντικό βαθμό από τη δραστηριότητα διάλυσης πλοίων το 2019», σημειώνει η ΕΕΕ. Στην αγορά εμπορευματοκιβωτίων, μετά δύο χρόνια έντονης δραστηριοποίησης, η δραστηριότητα διάλυσης υποχώρησε απότομα το 2018 σε χαμηλά δεκαετίας, με αποτέλεσμα ο ρυθμός ανάπτυξης του στόλου να υπερβεί την αύξηση της ζήτησης. Η συνεχιζόμενη ένταξη μεγάλων πλοίων μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων μεταξύ Απω Ανατολής και Ευρώπης ώθησε τους ναύλους σε χαμηλά επίπεδα. Οι εν λόγω αρνητικές οικονομικές προοπτικές επιδεινώνονται περαιτέρω από τον αυξανόμενο προστατευτισμό, ο οποίος ενισχύει την αβεβαιότητα στην αγορά των εμπορευματοκιβωτίων.

ΗΛΙΑΣ Γ. ΜΠΕΛΛΟΣ

Λουκέτο σε δύο καταστήματα έβαλε το ΣΔΟΕ

Δίκως τέλος είναι η εκτεταμένη φοροδιαφυγή και οι παραβάσεις της εργατικής νομοθεσίας σε καταστήματα υγειονομικού ενδιαφέροντος, με το ΣΔΟΕ να καταγράφει σωρεία παραπτώσεων σε ελέγχους που πραγματοποίησε σε Αργολίδα, Χαλκιδική και Κόρινθο. Σε σχετική ανακοίνωση η Διεύθυνση Οικονομικής Αστυνομίας διαπίστωσε 31 παραβάσεις σε 13 καταστήματα (εστιατόρια, μπιτς-μπαρ και ταβέρνες). Εξ αυτών, έξι αφορούσαν τη φορολογική νομοθεσία και 25 την ασφαλιστική-εργατική νομοθεσία. Μάλιστα, σε δύο περιπτώσεις προβλέπεται και η αναστολή λειτουργίας των καταστημάτων. Οι έλεγχοι πραγματοποιήθηκαν κατά το διά-

στημα μεταξύ 2 και 4 Αυγούστου. Μεταξύ των πιο σοβαρών περιστατικών περιλαμβάνεται η μη έκδοση 38 αποδείξεων, συνολικής αξίας 242,5 ευρώ, σε παραλιακό μπαρ, ενώ παράλληλα απασχολούνταν κι ένας εργαζόμενος που δεν ήταν καταχωρισμένος στους πίνακες προσωπικού. Παράλληλα, σε εστιατόριο καταγράφηκε η μη έκδοση αποδείξεων συνολικής αξίας 171,3 ευρώ.

Σε ξεχωριστούς ελέγχους, το ΣΔΟΕ κατέφερε νέα πλήγματα στα κυκλώματα διακίνησης και εμπορίας παραποιημένων προϊόντων και αλκοολούχων ποτών σε Κρήτη και Ζάκυνθο. Ειδικότερα, κατά το χρονικό διάστημα από 29 Ιουλίου έως και την 1η Αυγούστου, κλιμά-

κια υπαλλήλων της Επιχειρησιακής Διεύθυνσης ΣΔΟΕ Αττικής, σε συνεργασία με άνδρες του Τμήματος Αντιμετώπισης Οργανωμένου Εγκλήματος της Γενικής Περιφερειακής Αστυνομικής Διεύθυνσης Κρήτης, ύστερα από συντονισμένους ελέγχους σε διάφορες περιοχές της Κρήτης, προχώρησαν σε κατάσχεση, εντός αποθηκευτικού χώρου επιχείρησης στο Ηράκλειο Κρήτης, 25.906 τεμαχίων ενδυμάτων με παραποιημένα σήματα γνωστών εταιρειών (απομιμήσεις), 20.653 τεμαχίων ενδυμάτων άνευ εμπορικού σήματος έτοιμα προς εκτύπωση σταμπών, 161.500 τεμάχια με πλαστά σήματα (στάμπες) γνωστών εταιρειών, τα οποία προ-

ορίζονταν για επικόλληση, καθώς και μηχανολογικό εξοπλισμό εκτύπωσης και επικόλλησης σημάτων στις συσκευασίες των προϊόντων. Η ζημία των δικαιούχων των σημάτων προσδιορίστηκε, κατά δήλωσή τους, στο ποσό των 11.578.146 ευρώ, ενώ θα σχηματιστεί δικογραφία και θα ασκηθεί ποινική δίωξη για τον υπεύθυνο της επιχείρησης και κατά λοιπών εμπλεκόμενων προσώπων στη συγκεκριμένη υπόθεση.

Επιπλέον, κατασχέθηκαν τιμολόγια αξίας πολλών εκατομμυρίων ευρώ με ισχυρές ενδείξεις εικονικότητας, από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή και εμπορία ελαίου στο Ηράκλειο και στο Ρέθυμνο.

Παραμένουν υψηλά τα κόκκινα δάνεια προειδοποιεί η Moody's

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Η μεγαλύτερη πρόκληση για τις ελληνικές τράπεζες είναι η μείωση του ακόμα υψηλού επιπέδου των κόκκινων δανείων, ενώ «αγκάθι» παραμένουν οι υψηλοί αναβαλλόμενοι φόροι. Αυτό είναι το «μήνυμα» που στέλνει ο οίκος Moody's για τον κλάδο, μετά την ολοκλήρωση της περιοδικής εξέτασης των αξιολογήσεων του. Ωστόσο, όπως υπογραμμίζει, η βελτίωση των οικονομικών συνθηκών και οι προοπτικές για περαιτέρω ενίσχυση του προφίλ χρηματοδότησης, μέσω της αύξησης των καταθέσεων, της ποιότητας του ενεργητικού και της κερδοφορίας, αναμένεται να επηρεάσουν θετικά την αξιολόγηση των ελληνικών τραπεζών στο άμεσο μέλλον. Αν και αυτή η εξέταση της Moody's δεν αποτελεί μια διαδικασία πιστοληπτικής αξιολόγησης των τραπεζών, ωστόσο δίνει μια εικόνα για τις ανησυχίες και τις προσδοκίες που έχει ο οίκος για τις συστημικές τράπεζες.

Ετσι, σε ό,τι αφορά την Τράπεζα Πειραιώς η αξιολόγηση Caa2 που δίνει ο οίκος, όπως επισημαίνει, αντανακλά την άμεση πρόκληση της ελληνικής τράπεζας για τη μείωση του πολύ υψηλού επιπέδου των NPEs, σε ένα περιβάλλον βελτίωσης των οικονομικών συνθηκών στην Ελλάδα. Πάντως, όπως αναφέρει, τα επίπεδα κεφαλαίου της Πειραιώς είναι άνετα πάνω από τις ρυθμιστικές απαιτήσεις και στηρίζονται από την πρόσφατη έκδοση του Tier 2 ομολόγου, αν και οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις παραμένουν σε υψηλά επίπεδα επηρεάζοντας αρνητικά την ποιότητα του κεφαλαίου.

Για την Εθνική Τράπεζα, η άμεση πρόκληση είναι επίσης η μείωση του πολύ υψηλού επιπέδου των NPEs. Η αξιολόγηση της Εθνικής Caa1 λαμβάνει υπόψη τα επαρκή κεφάλαια που έχει η τράπεζα τα οποία υποστηρίζονται και από την πρόσφατη έκδοση του ομολόγου Tier 2, αν

και επίσης διατηρεί υψηλό επίπεδο αναβαλλόμενων φορολογικών πιστώσεων που ο οίκος θεωρεί ως χαμηλότερης ποιότητας κεφάλαια. Το πιστωτικό προφίλ της τράπεζας αντικατοπτρίζει επίσης την πιθανότητα επιστροφής της ΕΤΕ στη βιώσιμη κερδοφορία το 2019-2020, χάρη στις χαμηλότερες επιβαρύνσεις από τα κόκκινα δάνεια και τις αυξημένες κορηγήσεις. Σε ό,τι αφορά τη Eurobank, η Moody's αναφέρει πως η αξιολόγηση Caa1 αντανακλά επίσης την άμεση πρόκληση που

Οι υψηλοί αναβαλλόμενοι φόροι αποτελούν ακόμη ένα «αγκάθι», σύμφωνα με τον οίκο.

αντιμετωπίζει η τράπεζα για τη μείωση του πολύ υψηλού επιπέδου των NPEs. Πάντως, το σχέδιο μετασχηματισμού της Eurobank αναμένεται να επιταχύνει σημαντικά τη μείωση των NPEs, βοηθώντας την τράπεζα να επιτύχει τους στόχους της δύο χρόνια νωρίτερα από ό,τι είχε προγραμματιστεί. Οι κεφαλαιακοί δείκτες της είναι επαρκείς σε σχέση με τις ρυθμιστικές απαιτήσεις, αν και με υψηλό επίπεδο αναβαλλόμενων φορολογικών πιστώσεων.

Και για την Alpha Bank η άμεση πρόκληση είναι μείωση των ακόμη υψηλών NPEs, αναφέρει ο οίκος, γεγονός που αντανακλάται στην αξιολόγηση Caa1. Όπως πάντως τονίζεται, η τράπεζα έχει υψηλούς κεφαλαιακούς δείκτες, με τον δείκτη CET 1 να είναι ο υψηλότερος μεταξύ των ελληνικών τραπεζών. Πάντως, τα ενσώματα ίδια κεφάλαια της τράπεζας περιέχουν ένα υψηλό επίπεδο αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, το οποίο θεωρείται κεφάλαιο χαμηλότερης ποιότητας.

Ο εμπορικός πόλεμος έπληξε τις ελληνικές εξαγωγές τον Ιούνιο

Σημαντική μείωση κατέγραψαν οι εξαγωγές τον Ιούνιο, εξέλιξη η οποία προκαλεί προβληματισμό στον εξαγωγικό κόσμο, καθώς σχετίζεται με την επιβράδυνση της παγκόσμιας οικονομίας και επομένως δεν αποκλείεται να αποκτήσει πιο μόνιμα χαρακτηριστικά. Στο εξάμηνο Ιανουαρίου - Ιουνίου 2019 οι εξαγωγές καταγράφουν αύξηση σε σύγκριση με το αντίστοιχο εξάμηνο του 2018, όμως ο ρυθμός ανάπτυξης τους επιβραδύνθηκε σε σύγκριση με το πεντάμηνο Ιανουαρίου - Μαΐου 2018.

Η ταυτόχρονη μείωση των εισαγωγών τον Ιούνιο περιόρισε εν μέρει περαιτέρω διεύρυνση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου, το οποίο, όμως, σε επίπεδο εξαμηνίου παραμένει σημαντικό αυξημένο σε σύγκριση με πέρυσι. Ειδικότερα, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ), η συνολική αξία των εξαγωγών τον Ιούνιο του 2019 διαμορφώθηκε σε 2,76 δισ. ευρώ έναντι 3,03 δισ. ευρώ τον Ιούνιο του 2018 παρουσιάζοντας μείωση 9%. Εξαρουμένων των πετρελαιοειδών και των πλοίων η αξία των εξαγωγών τον Ιούνιο εμφανίζει μείωση 6% σε σύγκριση με έναν χρόνο πριν.

Το διάστημα Ιανουαρίου - Ιουνίου 2019 η συνολική αξία των εξαγωγών διαμορφώθηκε σε 16,82 δισ. ευρώ έναντι 16,46 δισ. ευρώ, καταγράφοντας αύξηση 2,2%. Εξαρουμένων των πετρελαιοειδών και των πλοίων, η αύξηση των εξαγωγών ήταν 4,3%. Υπενθυμίζεται ότι στο πεντάμηνο Ιανουαρίου - Μαΐου 2019 η συνολική αξία των εξαγωγών είχε καταγράψει αύξηση 4,4%, ενώ αρκετά υψηλότερος ήταν ο

ρυθμός ανάπτυξης εξαγρουμένων των πετρελαιοειδών και των πλοίων, της τάξεως του 6,5%.

Οι εισαγωγές κατέγραψαν τον Ιούνιο του 2019 μείωση 14,5%, συμπεριλαμβανομένων των πετρελαιοειδών και διαμορφώθηκαν σε 4,29 δισ. ευρώ. Εξαρουμένων των πετρελαιοειδών, η αξία τους διαμορφώθηκε σε 3,26 δισ. ευρώ, καταγράφοντας πολύ μικρότερη μείωση, 4,5% σε σύγκριση με τον Ιούνιο του 2018.

Η επιβράδυνση της αύξησης των εξαγωγών και η ενίσχυση των εισαγωγών διέυρυναν στο πρώτο εξάμηνο το εμπορικό έλλειμμα.

Συμπεριλαμβανομένων των πετρελαιοειδών, το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου κατέγραψε τον Ιούνιο του 2019 μείωση 22,9% σε σύγκριση με τον Ιούνιο του 2018. Εξαρουμένων, ωστόσο, των πετρελαιοειδών και των πλοίων, η μείωση ήταν μόλις 1,6%.

Ο βραδύτερος ρυθμός αύξησης των εξαγωγών σε συνδυασμό με την ενίσχυση των εισαγωγών κατά το πρώτο εξάμηνο του 2019 έχουν ως συνέπεια τη διεύρυνση του εμπορικού ελλείμματος, στα 10,06 δισ. ευρώ ή κατά 8,8%. Εξαρουμένων των πετρελαιοειδών και των πλοίων, τα στοιχεία είναι επίσης ανησυχητικά, καθώς δείχνουν αύξηση του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου κατά 9,9%.

ΔΗΜΗΤΡΑ ΜΑΝΙΦΑΒΑ

Καμπανάκι από τις διεθνείς τράπεζες για μειωμένα κέρδη

Επιτόκια, εμπορικός πόλεμος και επιβράδυνση επιδεινώνουν τις προοπτικές

Οι ανησυχίες για ενδεχόμενη ύφεση της ευρωπαϊκής οικονομίας σε συνδυασμό με την όξυνση του σινοαμερικανικού πολέμου και τα χαμηλά επιτόκια επιτείνουν την αναστάτωση των ευρωπαϊκών τραπεζών, οι οποίες κάνουν δυσοίωνες προβλέψεις για την κερδοφορία τους και τη διαρροή πελατών – αυτές τις ημέρες ανακοινώνουν τα αποτελέσματα β' τριμήνου. Η Commerzbank, η δεύτερη μεγαλύτερη στη Γερμανία, δήλωσε πως ο στόχος της να αυχίσει τα κέρδη της φέτος φαίνεται ολοένα και πιο «μεγαλόπινοος», διότι τα έσοδά της ελαττώθηκαν για τέταρτο τρίμηνο στη σειρά, ενώ η ίδια έθεσε κατά μέρος μεγαλύτερα κεφάλαια για κάλυψη επισφαλειών. Η UniCredit αναθέωρσε επί τα χείρω τον στόχο εσόδων έτους κατά 1,1 δισ. ευρώ, επικαλούμενη εκτιμήσεις πως τα επιτόκια θα διατηρηθούν για πιο μακροχρόνια περίοδο σε χαμηλά επίπεδα. Αναλόγως και η ολλανδική τράπεζα ABN Amro προσέθεσε πως τα έκατά της περιθώρια κέρδους έχουν πληγεί. Με όλα τα ανωτέρω γίνεται εμφανές πως η κλιμάκωση των διαφορών στο διεθνές εμπόριο κλονίζει την οικονομία της Ευρωζώνης, που βασίζεται στις εξαγωγές.

Πολλά χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αναπροσανατολίζονται στη χορήγηση δανείων σε εγκώριους πελάτες, ευελπιστώντας πως το κόστος δανεισμού θα αυξηθεί ύστερα από μία δεκαετία αρνητικών επιτοκίων. Δεδομένου, όμως, πως η προοπτική είναι να υποχωρήσουν περαιτέρω τα επιτόκια, τα οποία κέρδη των τραπεζών από τις αυξημένες πιστώσεις, τελικώς συρρικνώνονται. Από τη δική του πλευρά, ο διευθύνων σύμβουλος της Commerzbank, Μάρτιν Τσιέλκε, βασίζει το μέλλον της τραπεζής στην επέκταση του κτηματολογίου και στην αύξηση των χορηγήσεων σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά. Αλλά η προοπτική χαμηλών επιτοκίων για μακρά περίοδο δυσχεραίνει πολύ

Η Commerzbank, η δεύτερη μεγαλύτερη τράπεζα στη Γερμανία, είδε τα έσοδά της να μειώνονται, για τέταρτο τρίμηνο στη σειρά, ενώ η ίδια έθεσε κατά μέρος μεγαλύτερα κεφάλαια για κάλυψη επισφαλειών.

Η ιταλική UniCredit σχεδιάζει να περικόψει 10.000 θέσεις εργασίας.

το να αποκομίσει επαρκή έσοδα η Commerzbank, ώστε να μπορέσει να επενδύσει στην τεχνολογία. Εν τω μεταξύ, λίγο καιρό πριν ο κ. Τσιέλκε όπως και ο ομόλογός του στην Deutsche Bank εγκατέλειψαν τα σχέδιά τους για συνένωση δυνάμεων. Προ τριετίας, όταν ανέλαβε τα νηία της Commerzbank ο Μάρτιν Τσιέλκε την απομάκρυνε από την επενδυτική τραπεζική και την έστρεψε περισσότερο στις χορηγήσεις, ενώ η ίδια η τράπεζα φημολογείται πως βρίσκεται στο επίκεντρο εξαγοράς. Η ολλανδική τράπεζα ING και η ιταλική UniCredit ελέ-

χθη πως ενδιαφέρονταν κάποια στιγμή για την Commerzank, η οποία σημειωτέον είναι πολύ ευπρόσβλητη από την κατάσταση στο εμπόριο, διότι έχει μεγάλη πελατεία από επιχειρήσεις προσανατολισμένες στις εξαγωγές.

Στην περίπτωση της ιταλικής UniCredit, τώρα, ο διευθύνων σύμβουλος της Ζαν - Πιερ Μιστιέ έχει εστιάσει στην περικοπή δαπανών και στον εξορθολογισμό του ισολογισμού, ώστε να αναθερμάνει τα κέρδη ειδικά από την παροχή πιστώσεων. Πριν από τρία χρόνια ανέλαβε το πηδάλιο και έκτοτε ελάττωσε το προσωπικό σχεδόν κατά 14.000 άτομα, ενώ δεν αποκλείεται να προχωρήσει και σε επιπλέον 10.000 περικοπές, σύμφωνα με καλά πληροφορημένες πηγές. «Έχοντας κατά νου πως τα επιτόκια για ακόμα πιο μακρύ διάστημα θα παραμείνουν χαμηλά, αποφασίσαμε να

προσαρμόσουμε τις εκτιμήσεις μας για το 2019», επισημαίνει ο κ. Μιστιέ. Ο ιταλικός χρηματοπιστωτικός όμιλος αναθέωρσε προς τα κάτω τον στόχο πωλήσεων του τρέχοντος έτους στα 18,7 δισ. ευρώ εν συγκρίσει με τον προηγούμενο των 19,8 δισ. ευρώ, κάτι το οποίο συνδέεται ως ένα βαθμό με την πώληση του μεριδίου του στη Fincombank. Τέλος, αξίζει να αναφερθεί πως με τη σημερινή κατάσταση η EKT δεν είχε καν τη δυνατότητα να αυχίσει τα επιτόκια της ξανά, αφότου, μετά το ξέσπασμα της κρίσης του 2008, τα περιέκρινε σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα. Επί πενταετία ο πρόεδρος της Μάριο Ντράγκι τα διατήρησε κάτω του μηδενός, ουσιαστικά «τιμωρώντας» τράπεζες και καταθέτες, που είχαν καταθέσει αντί να δαπανούν ή να επενδύουν τα χρήματά τους.

BLOOMBERG

Μειώσεις αποδοχών σε στελέχη της Γουόλ Στριτ

Οι δραστικές περικοπές σε προσωπικό και δαπάνες, που εφαρμόζουν τον τελευταίο καιρό η μία μετά την άλλη οι διεθνείς τράπεζες, επηρεάζουν και τους εναπομείναντες εργαζομένους. Κατά την εταιρεία συμβούλων Johnson Associates, η οποία ασχολείται με τις αμοιβές στελεχών, πολλοί εργαζόμενοι είτε σε επενδυτικές τράπεζες είτε σε χρηματοπιστωτικούς οίκους της Γουόλ Στριτ θα δουν φέτος τις αποδοχές τους να μειώνονται ή να μένουν στάσιμες λόγω της πολιτικής λιτότητας. Σύμφωνα με τα όσα αναφέρονται στη σχετική έκθεση της Johnson Associates, το σοβαρότερο πλήγμα θα το υποστούν οι απασχολούμενοι στα τμήματα συναλλαγών σε μετοχές και στην κάλυψη επενδυτικού κινδύνου. Οι αμοιβές τους αναμένεται να ελαττωθούν από 10% έως 15% σε ετήσια βάση, ενώ στα τμήματα πράξεων σε ομόλογα και στην παραδοσιακή διαχείριση περιουσιακών στοιχείων η μείωση θα είναι έως 5%. Στις δε δραστηριότητες ιδιωτικής τραπεζικής και εξαγορών και συγχωνεύσεων οι μισθοί θα είναι στάσιμοι.

Η αγορά εργασίας για τους ανθρώπους που απασχολούνται στους ομίλους της Γουόλ Στριτ, τέθηκε σε κάποιους περιορισμούς μετά τη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση του 2008. Το χάος που επικράτησε με τις καταρρεύσεις τραπεζών και την ύφεση, υποκρέωσε τον χρηματοπιστωτικό κλάδο να προσαρμοστεί – αυτό δεν σημαίνει πως εξαλείφθηκαν ολωσδιόλου τα υπέρογκα μπόνους, λόγω χάριν. Ωστόσο, σήμερα παρατηρείται κάτι παραδόξο, καθώς οι αμοιβές των στελεχών περιστελλούνται, ακόμα και σε συνθήκες δυναμικής ανάπτυξης. Τα σχετικά αναφέρει ο επικεφαλής της Johnson Associates, Άλαν Τζόνσον. «Μοιάζει σαν να βρισκόμαστε σε ένα σημείο καμπής», παρατηρεί. «Συνήθως ίσχυε το για όσο διάστημα τα περιουσιακά στοιχεία, που τελούν υπό διαχείριση, αυξάνονται και οι δείκτες παρουσιάζουν άνοδο, όλα πηγαινονυνούν περίφημα. Όμως, αυτό δεν συμβαίνει πλέον». Και όπως εξηγεί σε σχετικό ρεπορτάζ το ειδησεογραφικό πρακτορείο Ρόιτερς, σήμερα οι αμοιβές στον κλάδο παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών τελούν υπό πίεση. Ο ένας λόγος είναι ο εντονότερος ανταγωνισμός και ο άλλος η αυτοματοποίηση.

Ενα παράδειγμα, το οποίο επικαλέστηκε ο Άλαν Τζόνσον, ήταν οι δείκτες κεφαλαίων, οι οποίοι απλά παρακολουθούν την αγορά. Ωστόσο, αφενός κοστίζουν λιγότερο, αφετέρου έχουν καλύτερη επίδοση, εάν συγκριθούν με τα κεφάλαια εκείνα που υπάγονται σε επενδυτικά χαρτοφυλάκια, τα οποία διαχειρίζονται άνθρωποι. Και αφού οι επενδυτές ζητούν να πληρώνουν λιγότερα και να έχουν περισσότερες υπηρεσίες, οι τράπεζες και οι χρηματοπιστωτικοί οίκοι μειώνουν τον αριθμό των εργαζομένων τους και ελαττώνουν τις αμοιβές σε όσους παραμένουν στους κόλπους τους. Και όλα αυτά

Το πρώτο εξάμηνο του 2019 οι δαπάνες για μισθούς και μπόνους στη Morgan Stanley περιορίστηκαν κατά 13%.

Οι αμοιβές τους αναμένεται να «κουρευτούν» από 10% έως 15% σε ετήσια βάση.

μπορούν να γίνουν φανερά στα οικονομικά αποτελέσματα των τραπεζών. Παραδείγματος χάριν, κατά το πρώτο εξάμηνο τρέχοντος οι δαπάνες για μισθούς και μπόνους στη Morgan Stanley ελαττώθηκαν κατά 13% σε σύγκριση με την αντίστοιχη εξαμηνία του 2018. Στη δε περίπτωση της Goldman Sachs, οι μισθολογικές δαπάνες την ίδια περίοδο μειώθηκαν κατά 12%, ενώ στην JP Morgan Chase & Co's η ελάττωση ήταν μικρότερη της τάξεως του 2%. Η έκθεση της εταιρείας συμβούλων Johnson Associates βασίζεται σε μελέτη που εκπόνησε για 16 μεγάλους χρηματοπιστωτικούς ομίλους και οίκους χρηματοπιστωτικούς και διαχειρίσις κεφαλαίων – κανένας, πάντως, από αυτούς δεν κατονμάζεται. Σύμφωνα με δημοσίευμα των Financial Times, τώρα η βρετανική τράπεζα Barclays έθεσε κατά μέρος μικρότερα κεφάλαια για τα μπόνους των στελεχών της, τα οποία φθάνουν το πρώτο εξάμηνο του 2019 τα 456 εκατ. στερλίνες σε σύγκριση με τα 593 εκατ. στερλίνες το 2018.

Επιπλέον, θα πρέπει να αναφερθεί πως υπάρχουν ορισμένοι βραχίονες δραστηριοτήτων των προαναφερθέντων ομίλων, όπου υπάρχει η πιθανότητα οι εργαζόμενοι να δουν αυξήσεις των αποδοχών τους εφέτος, όπως είναι η διαχείριση ιδιωτικών κεφαλαίων, τα κεφάλαια αντιστάθμισης επενδυτικών κινδύνων και η παραδοσιακή χορήγηση δανείων. Η πιθανολογούμενη αύξηση, σύμφωνα με την Johnson Associates, μπορεί να κυμανθεί από 0% έως και 5%. Παραμένει όμως εν ισχύ η φιλοσοφία της Γουόλ Στριτ, η οποία θέλει να αμείβονται πλουσιοπάροχα όσοι επινοούν νέα προϊόντα, διατηρούν στενές σχέσεις με σημαντικούς πελάτες και εξοβελίζουν τους ανταγωνιστές.

REUTERS

Η Tesla «κατηγορείται» για παραπλανητική προβολή

Παραπλανητικούς χαρακτηρισμούς χρησιμοποιεί επανειλημμένως η Tesla σχετικά με την ασφάλεια των αυτοκινήτων της, όπως ισχυρίζεται η εθνική υπηρεσία οδικής ασφάλειας των ΗΠΑ (NHTSA), η οποία απαιτσε τον Οκτώβριο από την αμερικανική εταιρεία να πάψει να δημοσιεύει παραπλανητικές δηλώσεις και να μην το επαναλάβει στο μέλλον.

Στα σχετικά έγγραφα που ήρθαν στη δημοσιότητα την Τρίτη, μέσω της ιστοσελίδας PlainSite, αναφέρεται επίσης ότι η αμερικανική αυτοκινητοβιομηχανία έχει κλητευθεί ενώπιον της εθνικής υπηρεσίας οδικής ασφάλειας, προκειμένου να δώσει περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τα ατυχήματα που προκλήθηκαν από αυτοκίνητά της, εκ των οποίων το ένα ήταν θανατηφόρο.

Αφορμή για την αντίδραση της NHTSA στάθηκε μια ανάρτηση του Οκτωβρίου από τον Έλον Μασκ, διευθύνοντα σύμβουλο της Tesla, στον προσωπικό του λογαριασμό στο Twitter. «Δεν υπάρχει ασφαλέστερο αυτοκίνητο στον κόσμο από μία Tesla. Με τους κανόνες της φυσικής η Tesla είναι η πιο ασφαλής σε σχέση με κάθε άλλο αυτοκίνητο, που έχει ποτέ εξεταστεί», είχε γράψει ο Μασκ στον λογαριασμό του, αφότου το Model 3 πέρασε με άριστες επιδόσεις τα τεστ ασφαλείας της NHTSA.

Επιπλέον, στον λογαριασμό της Tesla στο Twitter είχε αναρτηθεί ότι «το Model 3 έχει συνολικά τη χαμηλότερη πιθανότητα ατυχήματος σε σχέση με κάθε άλλο αυτοκίνητο, που έχει ποτέ εξεταστεί η NHTSA».

«Δεν υπάρχει ασφαλέστερο όχημα ανάμεσα σε αυτά που αξιολογήθηκαν με πέντε αστέρια», έγραψε η Εθνική Υπηρεσία Οδικής Ασφάλειας σε μήνυμα προς την Tesla.

Οι Αρχές των ΗΠΑ απαιτήσαν να μη δημοσιεύει ανακρίβειες για την ασφάλεια των αυτοκινήτων της.

Η εθνική υπηρεσία οδικής ασφάλειας των ΗΠΑ ισχυρίζεται ότι παρότι το Model 3, το δημοφιλές και οικονομικό –για τα μέτρα της Tesla– μοντέλο πέρασε τα τεστ ασφαλείας, το γεγονός αυτό δεν σημαίνει ότι τα υπόλοιπα αυτοκίνητα που εξετάστηκαν είναι περισσότερο επικίνδυνα από μία Tesla. «Δεν υπάρχει ασφαλέστερο όχημα ανάμεσα σε αυτά που αξιολογήθηκαν με πέντε αστέρια», έγραψε η NHTSA σε μήνυμα προς την Tesla.

Η αξιολόγηση γίνεται στις

προδιαγραφές ασφαλείας του κάθε οχήματος. Τα αυτοκίνητα αυτά δεν κατατάσσονται στη συνέχεια με σειρά επικινδυνότητας. Επομένως σύμφωνα με τη NHTSA, το Model 3 δεν είναι «το ασφαλέστερο αυτοκίνητο στον κόσμο», όπως είχε αναρτήσει ο Έλον Μασκ και η εταιρεία χρησιμοποιεί τέτοιου είδους χαρακτηρισμούς για να παραπλανήσει τους πελάτες της.

Μάλιστα, «δεν πρόκειται για την πρώτη φορά που η Tesla αγνοεί τις οδηγίες, με τρόπο που μπορεί να οδηγήσει σε σύγχυση των καταναλωτών και που δίνει στην εταιρεία καταχρηστικό πλεονέκτημα στην αγορά», σύμφωνα με γράμμα του Οκτωβρίου από τον Τζόνθαν Μόρισον, επικεφαλής σύμβουλο της NHTSA, προς τον Έλον Μασκ.

Η εθνική υπηρεσία οδικής ασφάλειας των ΗΠΑ είχε αντιδράσει με ανάλογο τρόπο το

2013, όταν η Tesla είχε δηλώσει ότι το Model 3 αξιολογήθηκε με 5,4 αστέρια στα τεστ ασφαλείας, ενώ, σύμφωνα με τη NHTSA, το ανώτατο όριο είναι στα πέντε αστέρια, όπως αναφέρει σχετικό δημοσίευμα του Bloomberg.

Ενας από τους δικηγόρους της αμερικανικής αυτοκινητοβιομηχανίας, ο Άλ Πρέσκοτ, υποστήριξε σε μία από τις γραπτές συνομιλίες με την NHTSA ότι η «Tesla παρέχει πάντοτε στους πελάτες της ορθές και αντικειμενικές πληροφορίες».

Στο γράμμα του Οκτωβρίου, η υπηρεσία οδικής ασφάλειας απαιτεί από την αμερικανική αυτοκινητοβιομηχανία να ακολουθήσει τις οδηγίες κατά γράμμα. Στο έγγραφο αναφέρεται επιπλέον ότι θα ζητήσει από την Ομοσπονδιακή Επιτροπή Εμπορίου των ΗΠΑ να εξετάσει εάν πράγματι η Tesla έχει προβεί σε «καταχρηστικές ή παραπλανητικές» δηλώσεις.

Η Tesla καλείται εκτός αυτού να απολογηθεί σχετικά με τα ατυχήματα που έχουν προκαλέσει τα αυτοκίνητά της και σχετικά με την τήρηση των προδιαγραφών ασφαλείας. Μεταξύ των μνηύσεων που εκκρεμούν εναντίον της Tesla, βρίσκεται και η καταγγελία των συγγενών ενός οδηγού, του οποίου το όχημα προσέκρουσε σε ημιφορτηγό ενώ κινείτο με αυτόματο πιλότο. «Εάν είναι κλίτευση, συνήθως κερδίζει ταχύτερα την προσοχή του κατασκευαστή και δεν πρόκειται για ζήτημα ρουτίνας», όπως δήλωσε στο Bloomberg ο Άλαν Καμ, συνταξιούχος δικηγόρος της NHTSA. «Αντιμετωπίζεται με μεγαλύτερη ταχύτητα και σοβαρότητα», εκτιμά ο ίδιος.

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Γνωστοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του Περ Ακίνητου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου Κεφ. 224, ότι συμφωνήθηκε να πωληθεί το μερίδιο ή συμφέρον στα ακίνητα που αναφέρονται πιο κάτω.

Δήλωση Μεταβίβασης: 1/Π/2666/2019
Πωλητής/τές: ΚΟΥΤΣΟΥΚΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ
Αγοραστής: ΑΝΔΡΕΟΥ ΚΩΣΤΑ ΓΙΑΝΝΟΥΛΑ
ΓΙΑΣ ΕΛΕΝΗΣ 1, 2611 ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, ΛΕΥΚΩΣΙΑ
Ακίνητο: Αρ. Εγγραφής: 0/295
Φύλλο/Σχέδ./Τμήμα/Τεμ./Κλίμ.: 29/1211v01/1/223/3
Είδος Ακινήτου: ΓΗ
Υποιδιοκτησίες: ΕΡΕΙΠΩΜΕΝΟ ΔΩΜΑΤΙΟ
Εμβαδό τ.μ.: 42
Γεωγραφική Περιοχή: ΛΕΥΚΩΣΙΑ ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ, ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ: ΜΕΣΑ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ Μεταβιβ. Μερίδιο στο Ακιν.: 1/2
Ποσό Πώλησης: €2,000,00

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα ακίνητα ενδέχεται να υπόκεινται σε Φ.Π.Α. ο οποίος δεν συμπεριλαμβάνεται στο ποσό πώλησης.

Νέες αυστηρές κυρώσεις στη Βενεζουέλα από τον Τραμπ

Η κρατική περιουσία της χώρας «παγώνει» στις Ηνωμένες Πολιτείες

Τις αυστηρότερες οικονομικές και διπλωματικές κυρώσεις που έχει επιβάλει μέχρι σήμερα η κυβέρνηση Τραμπ κατά της Βενεζουέλας, ανακοίνωσε χθες ο Λευκός Οίκος, με στόχο να επιτύχει την πτώση της κυβέρνησης Μαδούρο. Ο Λευκός Οίκος ανακοίνωσε το «πάγωμα» όλων των κρατικών περιουσιακών στοιχείων της Βενεζουέλας που βρίσκονται στις ΗΠΑ και την απαγόρευση συναλλαγών μεταξύ αμερικανικών εταιρειών και της κυβέρνησης της Βενεζουέλας.

Εν τω μεταξύ, ο διαβόητος υπερπληθωρισμός της Βενεζουέλας, που έχει συμβάλει στην εξαθλίωση των κατοίκων της χώρας τα τελευταία χρόνια, έχει φθάσει σε τέτοιο επίπεδο ώστε πλέον δεν μπορούν να τον αντέξουν ούτε όσοι λαμβάνουν εμβάσματα σε δολάριο από συγγενείς στο εξωτερικό. «Πριν από δύο χρόνια ζούσα σαν βασίλισσα. Σήμερα, μόλις που βγαίνω από το σπίτι μου», λέει στο Bloomberg η Κάρμεν Ρόκας, που λαμβάνει κάθε μήνα 150 δολάρια από τους γιους της που ζουν στο εξωτερικό.

Τα χρήματα που μέχρι πριν από λίγο καιρό έφθαναν ώστε η κ. Ρόκας να μπορεί να ζήσει ολόκληρο τον μήνα τώρα μόλις και μετά βίας αρκούν για μία εβδομάδα. Και

σίγουρα δεν αρκούν για «πολυτέλειες» όπως μια έξοδος για φαγητό ή για σινεμά. Ο λόγος που ούτε το δολάριο δεν προστατεύει πλέον τους κατοίκους της Βενεζουέλας από την ακραία φτώχεια είναι πως τα μέτρα λιτότητας που υιοθέτησε η κυβέρνηση Μαδούρο ώστε να ανασχέσει την υποτίμηση του μπολιβάρ όντως διατηρούν σχετική σταθερή τη συναλλαγματική ισοτιμία του νομίσματος της Βενεζουέλας με το δολάριο. Ωστόσο, οι τιμές των αγαθών και των υπηρεσιών στη Βενεζουέλα εξακολουθούν να αυξάνονται με ραγδαίο ρυθμό, π.χ. ένας καφές κόστιζε τον Ιανουάριο στο Καράκας 0,51 δολάρια, ενώ στα τέλη Ιουνίου η τιμή του είχε διπλασιαστεί, σύμφωνα με το Bloomberg.

«Το πρόβλημα που αντιμετωπίζουν όσοι λαμβάνουν εμβάσματα είναι ότι ο πληθωρισμός αυξάνεται ταχύτερα απ' όσο υποτιμάται (το μπολιβάρ έναντι του δολαρίου), οπότε μειώνεται η αγοραστική τους δύναμη», εξηγεί ο Ασντρουμπάλ Ολιβέρος, διευθυντής της εταιρείας αναλύσεων Ecoanalytica. Τα μέτρα λιτότητας της κυβέρνησης και περιορισμού της ρευστότητας όντως απέδωσαν και περιορίσαν τον μέσο ετήσιο πληθωρισμό από το 224.900%

Το πόσο έντονο είναι το οικονομικό πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι κάτοικοι της Βενεζουέλας φαίνεται από το γεγονός ότι σχεδόν το ένα τρίτο των οικογενειών εξαρτάται από τα εμβάσματα από το εξωτερικό για την επιβίωσή του, έναντι 5,2% το 2017.

Το κόστος διαβίωσης σε δολάρια έχει αυξηθεί κατά 545% μεταξύ Ιουνίου 2018 και Ιουνίου 2019.

(δεν είναι τυπογραφικό λάθος) στο 34.900% στα τέλη του 2018, σύμφωνα με στοιχεία του Bloomberg.

Το πόσο έντονο είναι το οικονομικό πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι κάτοικοι της Βενεζουέλας φαίνεται από το γεγονός ότι σχεδόν το ένα τρίτο των οικογενειών εξαρτάται από τα εμβάσματα από το εξωτερικό για την επιβίωση

του. Μόλις το 2017, το ποσοστό αυτό ανερχόταν στο 5,2%...

Ο υπερπληθωρισμός και η έλλειψη βασικών αγαθών, περιλαμβανομένων των φαρμάκων, έχουν οδηγήσει σχεδόν 4 εκατομμύρια κατοίκους της Βενεζουέλας να εγκαταλείψουν τη χώρα, σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα στοιχεία που διαθέτει ο ΟΗΕ. Πολλοί εξ αυτών στέλνουν εμβάσματα στα μέλη της οικογένειάς τους που έχουν απομείνει στη Βενεζουέλα. Όμως με το κόστος διαβίωσης σε δολάρια να έχει αυξηθεί κατά 545% μεταξύ Ιουνίου 2018 και Ιουνίου 2019, σύμφωνα με τα λεγόμενα του Ολιβέρος, πλέον δεν επαρκούν ούτε τα εμβάσματα σε δολάριο. Από πολλές απόψεις, το

να ζει κανείς σήμερα στη Βενεζουέλα είναι τόσο ακριβό όσο το να ζει στις ΗΠΑ.

Ενα βάζο με φιστικοβούτυρο κοστίζει 5 δολάρια στις ΗΠΑ, αλλά 15 δολάρια στη Βενεζουέλα. Η πλήρης διάλυση της βιομηχανίας της χώρας έχει οδηγήσει στο να κοστίζει σήμερα μια σοκολάτα που παράχθηκε στη Βενεζουέλα το διπλάσιο από μια σοκολάτα που έχει εισαχθεί από τις ΗΠΑ. Μέχρι πριν από λίγα χρόνια, το να αγοράζει κανείς εισαγόμενη σοκολάτα θεωρούνταν πολυτέλεια, σήμερα ακόμη και το να φάει κανείς σοκολάτα από τη Βενεζουέλα είναι πολυτέλεια. Σε μια χώρα όπου ο μισθός αντιστοιχεί σε τέσσερα δολάρια, η κατοχή δολαρίων είναι σημαντι-

κή, καθώς το αμερικανικό νόμισμα είναι όλο και ευρύτερα αποδεκτό ως μέσο συναλλαγής, με τις τιμές των προϊόντων να αναγράφονται όλο και πιο συχνά σε δολάρια. Το μέσο ύψος του εμβάσματος που λαμβάνουν οι κάτοικοι της Βενεζουέλας έχει σχεδόν διπλασιαστεί στα 110 δολάρια μηνιαίως το 2018, σύμφωνα με την εταιρεία δημοσκοπήσεων Datanalisis στο Καράκας. Δυστυχώς για τους κατοίκους της Βενεζουέλας, ούτε αυτά αρκούν. Η αξία ενός καλάθιού με προϊόντα που είναι αναγκαία για την επιβίωση πέντε πενταμελούς οικογένειας υπολογίζεται στα 200 δολάρια, σύμφωνα με την εταιρεία αναλύσεων Cenda στο Καράκας.

Πολωνία - Κροατία μειώνουν τους φόρους στους νέους

Φορολογικά μέτρα ώστε να ανασχεθεί η φυγή των νέων λαμβάνουν οι κυβερνήσεις της Πολωνίας και της Κροατίας. Η φυγή των νέων σε συνδυασμό με την υπογεννητικότητα αποτελεί ήδη πρόβλημα για πολλές χώρες της Κεντρικής αλλά και της Νοτίου Ευρώπης και αν δεν αντιμετωπιστεί, προβλέπεται ότι θα οδηγήσει τα επόμενα χρόνια σε μείωση της ανάπτυξης και σε επιδείνωση των δημοσιονομικών των χωρών αυτών.

Η πολωνική κυβέρνηση υιοθέτησε την 1η Αυγούστου νόμο που προβλέπει την ολοκληρωτική κατάργηση φόρου εισοδήματος για νέους που έχουν ηλικία μέχρι και 25 έτη και ετήσιο εισόδημα μέχρι 85.528 ζλότι (περίπου 19.800 ευρώ). Το μέτρο αφορά περίπου 2 εκατομμύρια Πολωνούς. Η προσπάθεια της Βαρσοβίας να περιορίσει τη φυγή των νέων είναι κατανοητή δεδομένου ότι, όπως δήλωσε ο πρωθυπουργός της χώρας Μα-

θέτουν στόχο την ανάσχεση του brain drain, το οποίο έχει λάβει μεγάλες διαστάσεις.

τέους Μοραβιέτσκι επιχειρηματολογώντας υπέρ του νόμου, 1,7 εκατομμύριο Πολωνοί έχει εγκαταλείψει τη χώρα τα τελευταία 15 έτη. «Είναι σαν να έφυγε ολόκληρη η πόλη της Βαρσοβίας», είπε ο Μοραβιέτσκι, αποκαλώντας τη δημογραφική συρρίκνωση «γιγάντια απώλεια». Ο μέσος μισθός στην Πολωνία ανέρχεται περίπου στις 60.000 ζλότι, πράγμα που σημαίνει ότι το όριο που θέσε η κυβέρνηση είναι αρκετά υψηλό και αρκετά πιθανό να δελεάσει τους νέους της χώρας να παραμείνουν. Η δε κυβέρνηση της Κροατίας προτείνει επίσης να καταργηθεί ο

Ο πρωθυπουργός της Πολωνίας Μ. Μοραβιέτσκι χαρακτηρίζει τη δημογραφική συρρίκνωση «γιγάντια απώλεια».

φόρος εισοδήματος για νέους με ηλικία μέχρι και 25 έτη και να μειωθεί στο ήμισυ για νέους ηλικίας 25 με 30 ετών. Ο νέος νόμος αναμένεται να τεθεί ισχύ από την 1η Ιανουαρίου.

Ωστόσο, οικονομικοί αναλυτές αναφέρουν στο αμερικανικό τηλεοπτικό δίκτυο CNBC ότι είναι αμφίβολο αν θα πετύχουν οι κυβερνήσεις Πολωνίας και Κροατίας τον στόχο τους. Η Πρίανθι Ρόι, αναλύτρια του Economist Intelligence Unit, είπε στο CNBC ότι παρόλο που αυτά τα φορολογικά μέτρα έχουν καλή πρόθεση, τελικά «αποτυγχάνουν να αντιμετωπίσουν το αίτιο του προβλήματος» που οδηγεί τους νέους να εγκαταλείπουν τη χώρα τους. Η Οτίλια Νταντ, αντιπρόεδρος της εταιρείας αναλύσεων Teneo Intelligence, εξηγεί ότι δεν είναι μόνο η προοπτική καλύτερων χρημάτων που ωθεί τους νέους να μεταναστεύσουν. «Δεν είναι μόνο η διαφορά στους μισθούς. Είναι επίσης ότι οι νέοι άνθρωποι θέλουν να πάνε στο εξωτερικό αναζητώντας μια νέα πολιτισμική εμπειρία ή απλώς δεν βλέπουν να έχουν μακροπρόθεσμο μέλλον στη χώρα τους».

Αύξηση παραγγελιών 2,5% στη γερμανική βιομηχανία

Η αύξηση των παραγγελιών στη μεταποίηση κατά 2,5% τον Ιούνιο είναι ευπρόσδεκτη, ωστόσο δεν σηματοδοτεί το σημείο καμπής καθώς οι προοπτικές της γερμανικής οικονομίας εξακολουθούν να είναι δυσόιωνες. Ο γερμανικός κλάδος της μεταποίησης περνάει την εντονότερη περίοδο ύφεσης των τελευταίων επτά ετών και σε συνδυασμό με την πτώση της επιχειρηματικής εμπιστοσύνης απειλεί τη γερμανική οικονομία με ύφεση. «Η γερμανική οικονομία εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις εξαγωγές και αυτό είναι που την πλύνει σήμερα», είπε στο Bloomberg ο Μαρσέλ Φράντσερ, πρόεδρος του γερμανικού οικονομικού ινστιτούτου DIW. «Αν συνεχιστεί ο εμπορικός πόλεμος για πολλά ακόμη χρόνια, αυτό θα πλήξει πολύ σκληρά τη Γερμανία», συμπλήρωσε ο Φράτσερ. Η αύξηση των παραγγελιών στη βιομηχανία

οφείλεται στην άνοδο της ζήτησης από χώρες εκτός της Ευρωζώνης, σύμφωνα με στοιχεία που δημοσίευσε το γερμανικό υπουργείο Οικονομίας. Οι παραγγελίες από τη Γερμανία μειώθηκαν κατά 1% τον Ιούνιο και από τις χώρες της Ευρωζώνης ελαττώθηκαν κατά 0,6%. Αντιθέτως οι παραγγελίες από χώρες εκτός Ευρωζώνης αυξήθηκαν κατά 8,6%. Η θετική πλευρά είναι πως επιβραδύνθηκε σημαντικά στη διάρκεια του δεύτερου τριμήνου ο ρυθμός πτώσης των παραγγελιών. «Ωστόσο οι δείκτες επιχειρηματικής εμπιστοσύνης υποδηλώνουν ότι εξακολουθεί να βρίσκεται μπροστά μας το σημείο καμπής», παραδέχθηκε σε ανακοίνωσή του το γερμανικό υπουργείο Οικονομίας. Σήμερα, θα δημοσιευθούν τα στοιχεία για τη βιομηχανική παραγωγή στη Γερμανία και αναμένεται να δείξουν πτώση, σύμφωνα με το Bloomberg.

«Πνίγουν» τη Λισσαβώνα 300 πολυτελή κρουαζιερόπλοια κάθε χρόνο

Ευκή και κατάρτα αποδεικνύεται το νέο λιμάνι της Λισσαβώνας, αφού ο τεράστιος αριθμός τουριστών που προσελκύει αφενός αυξάνει τα κρατικά έσοδα, αφετέρου προκαλεί πχορρύπανση, μόλυνση και γενικότερα αναστάτωση στους μόνιμους κατοίκους της ευρωπαϊκής πρωτεύουσας.

Στο καινούργιο λιμάνι, το οποίο λειτουργεί από το 2016 και βρίσκεται εντός της πόλης, αράζουν περίπου 300 πολυτελή κρουαζιερόπλοια ετησίως, που μεταφράζεται σε τουλάχιστον 600.000 τουρίστες που επισκέπτονται την πόλη. Η αύξηση του τουρισμού στη Λισσαβώνα κατά 81% τα τελευταία πέντε χρόνια οφείλεται εν μέρει στο νέο λιμάνι, σύμφωνα με δημοσίευμα της Deutsche Welle.

Οι επισκέπτες από θαλάσσης, σε συνδυασμό με τους τουρίστες που φθάνουν αεροπορικώς, δημι-

Οι κάτοικοι διαμαρτύρονται για αυξημένο θόρυβο και για ατμοσφαιρική ρύπανση.

ουργούν αφόρητη κατάσταση στην πορτογαλική πρωτεύουσα και ιδιαίτερα στο ιστορικό κέντρο της πόλης. Οι κάτοικοι διαμαρτύρονται για αυξημένο θόρυβο και για ατμοσφαιρική ρύπανση από τις εκπομπές των κρουαζιερόπλοιων, σύμφωνα με την Deutsche Welle.

Αλλά και όσοι μένουν κοντά στο αεροδρόμιο εκφράζουν την αγανάκτησή τους για την παράλειψη των νόμιμων περιορισμών από τις Αρχές. «Τα αεροπλάνα πετούν σε απόσταση περίπου 100 μέτρων

Η αύξηση του τουρισμού στη Λισσαβώνα κατά 81% τα τελευταία πέντε χρόνια οφείλεται εν μέρει στο νέο λιμάνι.

από τις στέγες των σπιτιών. Οι άνθρωποι που μένουν εκεί δεν έχουν ούτε μία στιγμή ηρεμίας κατά τη διάρκεια της τουριστικής περιόδου του καλοκαιριού», όπως δήλωσε στην Deutsche Welle ο Φρανσίσκο Φερέιρα, πρόεδρος του περιβαλλοντικού ομίλου Zero. Μάλιστα, ορισμένες φορές έως και 30 πτήσεις προσγειώνονται και απογειώνονται κατά τη διάρκεια της νύχτας, συμπλήρωσε ο Φερέιρα. Σε δήλωσή του, στην Deutsche Welle, εκπρόσωπος του υπουργείου Περιβάλλοντος της Πορτογαλίας υποστήριξε ότι τηρούνται όλοι οι κανόνες όσον αφορά τον έλεγχο της εναέριας κυκλοφορίας. Εκτός αυτού, ισχυρίστηκε ότι δεν έχει παρατηρηθεί καμία παραβίαση των εκπομπών αερίων ρύπων από τα κρουαζιερόπλοια.

Η κυβέρνηση φαίνεται να έχει στρέψει την πλάτη στους δια-

μαρτυρόμενους κατοίκους και στις περιβαλλοντικές τους ανησυχίες, διότι ο τουρισμός αποτελεί τεράστια πηγή κέρδους. Σύμφωνα με την Deutsche Welle, ο τουρισμός αποφέρει περίπου 15 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως σε κρατικά έσοδα.

Η διατήρηση του τουρισμού σε υψηλά επίπεδα αποτελεί προτεραιότητα για την πορτογαλική κυβέρνηση, και τρανή απόδειξη αποτελούν τα σχέδιά της να δημιουργήσει ένα ακόμη λιμάνι εντός της πόλης. Το κόστος ενός καινούργιου λιμανιού στα 50 δισεκατομμύρια ευρώ είναι μικρότερο από το αντίστοιχο για την ανέγερση νέου αεροδρομίου στα περίχωρα της Λισσαβώνας, όπως αναφέρει η Deutsche Welle. Το νέο λιμάνι πρόκειται να δημιουργήσει εξίσου μεγάλο πρόβλημα πχορρύπανσης και μόλυνσης.

Σε ιστορικό υψηλό, τα 4 τρισ. δολ., έφθασαν τα χρέη των Αμερικανών

Στο υπέρογκο αυτό ποσό δεν συμπεριλαμβάνονται τα στεγαστικά δάνεια

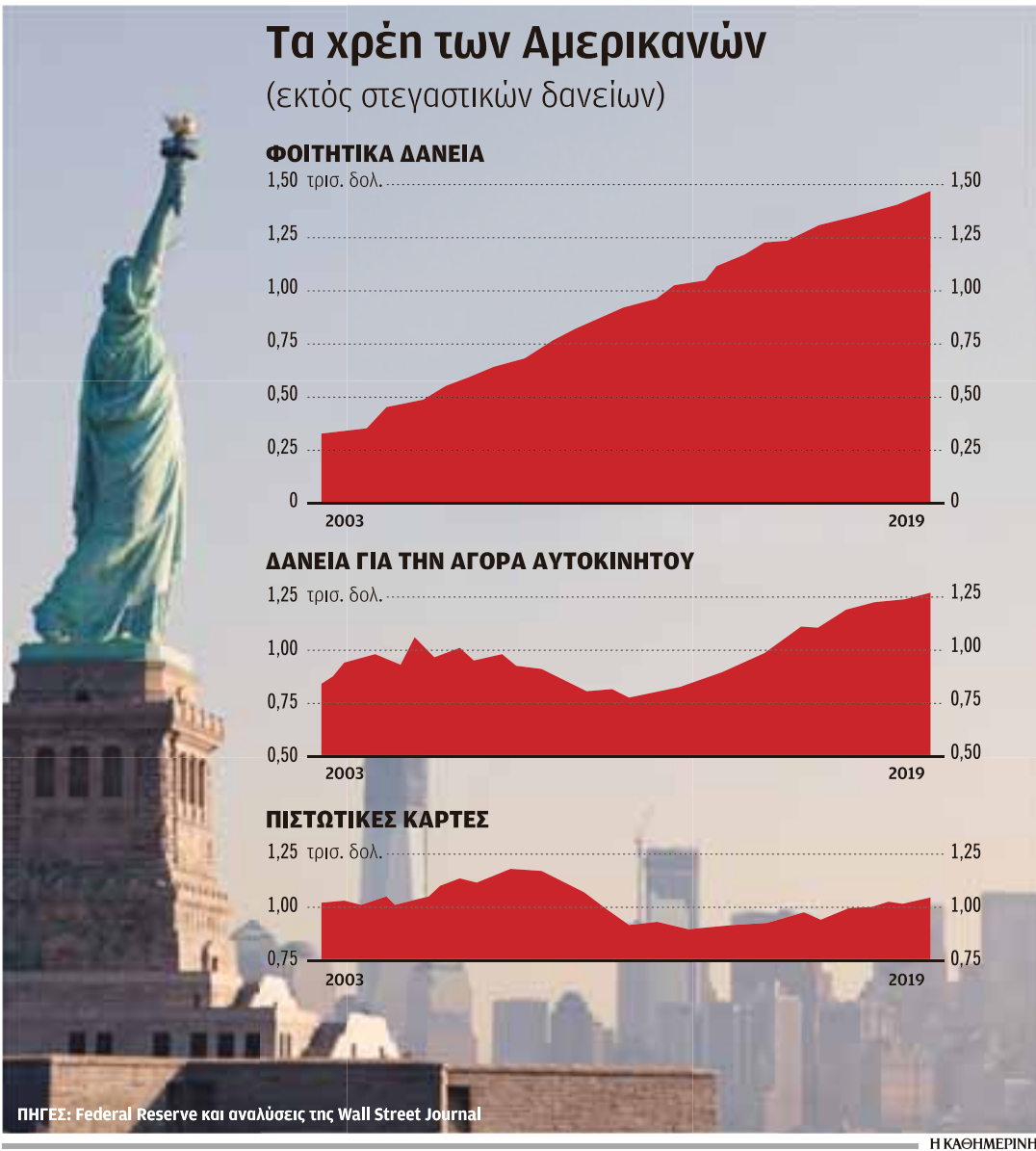
Η **μεσαία** τάξη της Αμερικής βυθίζεται όλο και περισσότερο στα χρέη, στην προσπάθειά της να διατηρήσει το βιοτικό της επίπεδο. Αυτό προκύπτει από εκτενές ρεπορτάζ της αμερικανικής εφημερίδας Wall Street Journal, που επισημαίνει ότι τα εισοδήματα των αμερικανικών νοικοκυριών παρέμειναν στάσιμα τις τελευταίες δύο δεκαετίες, αλλά στο ίδιο χρονικό διάστημα έχουν γίνει πολύ πιο ακριβά τα αυτοκίνητα, τα διδάκτρα των κολεγίων, η στέγη, ακόμη και η ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Και το αποτέλεσμα είναι να δανειζονται όλο και περισσότερο οι Αμερικανοί για να καλύψουν το χάσμα ανάμεσα στα έσοδα και τις δαπάνες τους.

Σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία της αμερικανικής Υπηρεσίας Απογραφών, τα τελευταία τριάντα χρόνια η αμερικανική οικονομία σχεδόν διπλασιάστηκε σε μέγεθος.

Όπως επισημαίνει η αμερικανική εφημερίδα, αυτό θεωρητικά σημαίνει ότι όλοι οι Αμερικανοί έγιναν πλουσιότεροι. Κατά το χρονικό αυτό διάστημα τα εισοδήματα των Αμερικανών έχουν αυξηθεί κατά μέσον όρο 14%. Στο ίδιο διάστημα, όμως, οι τιμές των ακινήτων έχουν εκτιναχθεί κατά 290%. Τα διδάκτρα των πανεπιστημίων έχουν αυξηθεί κατά μέσον όρο 311% και οι δαπάνες για ιατροφαρμακευτική περίθαλψη κατά περίπου 51%. Εν ολίγοις χρειάζονται σήμερα πολύ περισσότερα χρήματα για να ανήκει κανείς στη μεσαία τάξη. Και παράλληλα, η διανομή του πρόσθετου πλούτου που δημιουργήθηκε αυτά τα χρόνια, ήταν και παραμένει εξαιρετικά άνιση.

Τα μεσαία στρώματα που αντιπροσωπεύουν περίπου το 20% των αμερικανικών νοικοκυριών είχαν τα εισοδήματά της να αυξάνονται στην πραγματικότητα μόλις κατά 4% από το 1989 μέχρι και το 2016.

Αντιθέτως τα εισοδήματα του πλουσιότερου 20% υπερδιπλασιάστηκαν, ενώ του πλουσιότερου 1% αυξήθηκαν κατά 178%. Εν ολίγοις τα μεσαία στρώματα είναι από τους λιγότερο ευνοημένους και αναγκάζονται να καταφύγουν σε εκτεταμένο δανεισμό για να διασφαλίσουν ένα βιοτικό επίπεδο αντίστοιχο εκείνου που είχαν οι ίδιοι ή οι γονείς τους πριν από 30 χρόνια. Το αποτέλεσμα είναι ότι τα χρέη των Αμερικανών, χωρίς να συμπεριλαμβάνονται τα στεγαστικά δάνεια, ανέρχονται πλέον σε 4 τρισ. δολάρια και καταγράφουν ιστορικό υψηλό. Ειδικότερα,

Οι κορηγήσεις σε φοιτητές εκτινάχθηκαν στο 1,5 τρισ. δολ. και υπερβαίνουν κάθε άλλη κατηγορία δανεισμού.

τα στεγαστικά δάνεια μειώθηκαν μεν μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση αλλά έχουν αρχίσει να αυξάνονται ξανά. Τα φοιτητικά δάνεια έχουν εκτιναχθεί στο 1,5 τρισ. δολάρια και υπερβαίνουν κάθε άλλη κατηγορία δανεισμού, ενώ τα δάνεια για την αγορά αυτοκινήτων αυξήθηκαν κατά 40% την τελευταία δεκαετία και φτάνουν στο 1,3 τρισ. δολάρια. Σύμφωνα με στοιχεία της εταιρείας ερευνών Experian, το ύψος ενός δανείου για την αγορά αυτοκινήτων έχει αυξηθεί κατά μέσον όρο 11% στην τελευταία δεκαε-

τία, φτάνοντας πλέον στα 32.187 δολάρια.

Παράλληλα αυξάνονται τα καταναλωτικά δάνεια χωρίς εξασφαλίσεις, καθώς τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα προσφέρουν ευνοϊκούς όρους για να προσελκύσουν πελατεία. Επίσης, το χρέος των αμερικανικών νοικοκυριών από πιστωτικές κάρτες έχει αυξηθεί κατά 9%.

Όπως επισημαίνει η αμερικανική εφημερίδα, η εκτίναξη του χρέους των Αμερικανών αποτελεί σε μεγάλο βαθμό παρεπόμενο της αναπτυξιακής νομισματικής πολιτικής που υιοθέτησε η Federal Reserve για να στηρίξει την αμερικανική οικονομία μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση. Η πολιτική αυτή καλλιέργησε, όμως, εις το έπακρον την εξάρτηση των καταναλωτών και της ίδιας της οικονομίας από το φτηνό χρήμα. Οι καταναλωτές χρειάζονται όλο και περισσότερα δάνεια, οι εταιρείες δεν μπορούν να πουλήσουν

τα προϊόντα τους αν οι τράπεζες δεν δώσουν δάνεια στους καταναλωτές και όλα αυτά όταν στις ΗΠΑ η κατανάλωση αντιπροσωπεύει τα 2/3 της οικονομίας.

Υπό μίαν έννοια, η αύξηση του δανεισμού αποτελεί ψήφο εμπιστοσύνης στην οικονομία. Όταν οι άνθρωποι δανειζονται, πιστεύουν πως στο μέλλον θα έχουν επαρκή εισοδήματα ώστε να αποπληρώσουν το δανειό τους. Τα καταναλωτικά δάνεια αυξάνονται όταν οι άνθρωποι νιώθουν ασφαλείς στις θέσεις εργασίας τους.

Παράλληλα, όμως, η συσσώρευση χρεών είναι συνώνυμο του οικονομικού κινδύνου. Την περασμένη εβδομάδα η Fed μείωσε τα επιτόκια επειδή διαβλέπει κίνδυνο επιβράδυνσης της οικονομίας και επομένως κίνδυνο αύξησης της ανεργίας. Αν καταγραφεί αύξηση των απολύσεων, σημαντική μερίδα των δανειοληπτών δεν θα μπορεί να ανταπεξέλθει στις υποχρεώσεις της.

Τέταρτη προειδοποίηση για πτώση κερδών από ThyssenKrupp

Τέταρτη προειδοποίηση για υποχώρηση κερδών εξέδωσε ο γερμανικός βιομηχανικός κολοσσός της ThyssenKrupp, ο οποίος εκτιμά πως τα ετήσια προ φόρων θα διαμορφωθούν στα 800 εκατ. ευρώ σε σύγκριση με το 1,1-1,2 δισ. ευρώ των προηγούμενων εκτιμήσεων. Επιπλέον, λόγω των δεδομένων αυτών και των συνεπειών της ύφεσης της διεθνούς οικονομίας και του εμπορικού πολέμου, εξετάζει πώληση της μονάδας ανελκυστήρων ή εισαγωγή της στο χρηματιστήριο. Τα σχετικά δήλωσε ο διευθύνων σύμβουλος της ThyssenKrupp, Γκούντο Κέρκχοφ, ο οποίος εξακολουθεί να έχει τη στήριξη του εποπτικού συμβουλίου, όπως ενημέρωσε ο ίδιος τους δημοσιογράφους. Το συμβούλιο, συγκεκριμένα, τάσσεται υπέρ του σχεδίου ανασυγκρότησης του ομίλου το οποίο κατήρτισε ο κ. Κέρκχοφ, ανεξαρτήτως του ότι η τιμή της μετοχής έχει κατακρημνιστεί σε επίπεδα-ναδίρ 16ετίας. Σοβαρά πλήγματα δέχθηκε ο όμιλος στις δραστηριότητές του στην αυτοκινητοβιομηχανία και στη χαλυβουργία, οι οποίες θεωρούνται πρωτεύουσες σημασίας. Το «κόσμημα» πάντως του βιομηχανικού κολοσσού –του οποίου οι δραστηριότητες εκτείνονται από την κατασκευή υποβρυχίων, τον κάλυβα και τα συστήματα οδήγησης έως τα λιπάσματα– είναι οι ανελκυστήρες. Από τον Μάιο και μετά, αφότου αποκάλυψε η εταιρεία τα σχέδιά της να εισαγάγει την Elevator Technology στο χρηματιστήριο, έχει προσελκύσει το ενδιαφέρον αγοραστών. Η μονάδα Elevator Technology είναι πέραν κάθε συγκρίσεως η πιο κερδοφόρος του ομίλου και αποτιμάζεται έως και 14

δισ. ευρώ, όπερ σημαίνει υπερδιπλάσια από το σύνολο του ομίλου. Καλά πληροφορημένες πηγές ανέφεραν στο ειδησεογραφικό πρακτορείο Ρόιτερς ότι τα ιδιωτικά επενδυτικά κεφάλαια KKR, Advent και CVC, καθώς και ο φινλανδικός όμιλος ανελκυστήρων Kone έχουν προσεγγίσει τη διοίκηση του γερμανικού ομίλου για να συζητήσουν το θέμα της Elevator Technology. Επιπροσθέτως, ο Γκούντο Κέρκχοφ θέλει υπό εξέταση τις προοπτικές στις τρεις προβληματικές μονάδες, ενώ υποσχεται να εκσυγχρονίσει τη δομή του ομίλου. Μετά τις ειδήσεις αυτές, η τιμή της μετοχής είχε άνοδο της τάξεως του 5,1%. «Αυτό το οποίο σίγουρα θα παύσει πλέον να υφίσταται για την ThyssenKrupp είναι η διατήρηση βραχιόνων που δεν έχουν ξεκαθαρό μέλλον, είναι σε μόνιμη βάση ζημιόγονοι και καταστρέφουν και την αξία που έχουν για τους μετόχους και οι άλλες δραστηριότητες», υπογράμμισε ο διευθύνων σύμβουλος της ThyssenKrupp. Συν τοις άλλοις, βρίσκεται σε προκαταρκτικές συνομιλίες με στρατηγικούς παίκτες για άλλους βραχιόνες του ομίλου, όπως ο εξοπλισμός εργοστασίων και τα εξαρτήματα βιομηχανικής χρήσης, με στόχο τη διωντική πώληση μεριδίων. Η τέταρτη κατά σειράν προειδοποίηση για πτώση κερδών, τέλος, καταφέρει ένα ακόμα χτύπημα στην αξιοπιστία του Γκούντο Κέρκχοφ, ο οποίος έκανε μια αποτυχημένη απόπειρα να συγχωνεύσει τη χαλυβουργία της ThyssenKrupp με την αντίστοιχη της Tata Steel, αλλά και να αυτονομήσει τη μονάδα κεφαλαιουχικών αγαθών.

REUTERS

Σύμβουλοι και δαπάνες για Φον ντερ Λάιεν

ΒΕΡΟΛΙΝΟ. Το ποσόν των 155 εκατ. ευρώ δαπάνησε το υπουργείο Αμυνας της Γερμανίας μεταξύ Ιανουαρίου και Ιουνίου 2019 σε εξωτερικούς συμβούλους και υπηρεσίες υποστήριξης, σύμφωνα με στοιχεία που ζήτησε το κόμμα της Αριστεράς από την κυβέρνηση. Την ίδια χρονική περίοδο, 13 άλλα γερμανικά υπουργεία είχαν δαπανήσει συνολικά 178 εκατ. ευρώ για τέτοιες υπηρεσίες.

Το υπουργείο Αμυνας, υπό την πρώην υπουργό Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, είχε βρεθεί και άλλοτε στο επίκεντρο επικρίσεων για ελλείψεις υλικών και για την πρόσληψη εξωτερικών συμβούλων, παρότι το μόνιμο πολιτικό προσωπικό του υπερβαίνει τους 20.000 εργαζομένους. Απαντώντας στις ερωτήσεις των βουλευτών της Αριστεράς, το στέλεχος του υπουργείου και μέλος του CDU Τομάς Ζίλμπερχορν είπε ότι στο ποσόν συμπεριλαμβάνεται

δαπάνη ύψους 109 εκατ. ευρώ για τον εκσυγχρονισμό των ηλεκτρονικών συστημάτων του στρατού από την κρατική εταιρεία BWI.

Η εταιρεία ιδρύθηκε το 2007 και προσφέρει ηλεκτρονική υποστήριξη αποκλειστικά στον στρατό σε 1.200 τοποθεσίες σε όλο τον κόσμο, συμπεριλαμβανομένων και των γερμανικών στρατευμάτων στο Κόσοβο στο πλαίσιο της ειρηνευτικής αποστολής του NATO στην πρώην σερβική επαρχία. Στην αγοράυσή της, ο βουλευτής της Αριστεράς Ματίας Χεν είπε: «Η κ. Φον ντερ Λάιεν μετέτρεψε το υπουργείο Αμυνας και τον στρατό σε Ελντοράντο για εξωτερικούς συμβούλους. Το ερώτημα τώρα είναι εάν η νέα υπουργός και προσωπική επιλογή της κ. Μέρκελ, Ανεγκρετ Κράμπ-Καρενμπάουερ, θα στείλει σπίτι τους τους επίδοξους και παμφάγους χρυσωρύχους».

REUTERS

Ενας 22χρονος εκπαιδεύει τους υπολογιστές να μαθαίνουν

Ανέπτυξε λογισμικό, το οποίο κατονομάζει ταχύτατα αντικείμενα φωτογραφιών

Τα **έξυπνα** μηχανήματα είναι όπως και οι έξυπνοι άνθρωποι. Για να αποδώσουν θα πρέπει να εκπαιδευθούν κατάλληλα, και αυτό το έργο μεταξύ πολλών άλλων το έχει αναλάβει και η νεοφυής αμερικανική Scale AI, την οποία ίδρυσε και

Η εταιρεία Scale AI του Αλεξάντρ Γουάνγκ συνεργάζεται με Amazon και Uber.

διοικεί ο 22χρονος Αλεξάντρ Γουάνγκ (ένα πρώην παιδί-φαινόμενο). Τι ακριβώς κάνει για να εξυπηρετήσει πελάτες, όπως η Amazon και η Uber; Μαθαίνει το εκάστοτε λογισμικό να βλέπει και να αντιλαμβάνεται τι ακριβώς είναι αυτό που βλέπει, και μάλιστα γρήγορα – κάτι θεμελιωδώς αναγκαίο στην περίπτωση των αυτόνομων οχη-

μάτων ή των καταστημάτων της Amazon χωρίς ταμεία, όπως αναφέρει το Bloomberg. Χιλιάδες άνθρωποι απασχολούνται στο συγκεκριμένο πεδίο, εξετάζοντας άπειρες φωτογραφίες, καταγράφοντας τα αντικείμενα που δείχνουν και ονοματίζοντάς τα. Είτε πρόκειται για φορτηγό είτε για κονσέρβα τόνου, είτε για πατατάκια Doritos.

Η Scale AI, η οποία ιδρύθηκε προ τριετίας, επιδιώκει να βελτιώσει αυτή τη διαδικασία προς όφελος και των ανθρώπων και των μηχανών. Κατασκεύασε μια σειρά εργαλείων λογισμικού, που κάνουν το πρώτο πέρασμα στο να κατονομάσουν τα αντικείμενα των φωτογραφιών, προτού τις δώσουν σε δίκτυο σχεδόν 30.000 συμβασιούχων υπαλλήλων σε όλο τον κόσμο, οι οποίοι ολοκληρώνουν την εργασία. Στη Scale AI, ειδικότερα, έχει δημιουργήσει λογισμικό που «διαβάζει» πρώτα όλες τις εικόνες και κατονομάζει με ετικέτες αυτόματως τα πιο πολλά αντικείμενα, ενώ στη συνέχεια κάνουν έλεγχο

Το εκάστοτε λογισμικό «εκπαιδεύεται» να αντιλαμβάνεται τι ακριβώς είναι αυτό που βλέπει και μάλιστα γρήγορα – κάτι θεμελιωδώς αναγκαίο στην περίπτωση των αυτόνομων οχημάτων ή των καταστημάτων της Amazon χωρίς ταμεία.

και οι εργαζόμενοι. Εάν χρειάζεται να διορθώσουν κάτι, το κάνουν με ένα «κλικ», και όπως ο Αλεξάντρ Γουάνγκ τονίζει, «ό,τι

απαιτούσε ώρες δουλειάς, γίνεται σε δυο λεπτά».

Η εταιρεία, η οποία έχει περίπου 100 μόνιμους υπαλλήλους στα γρα-

φεία της στο Σαν Φρανσίσκο, έχει προσελκύσει μεγάλα ονόματα της αυτόνομης οδήγησης, όπως είναι η Waymo της Alphabet, η Cruise της General Motors και η Uber. Σήμερα, η Scale AI σχεδιάζει να αποταθεί σε μεγαλύτερη αγορά και να προσεγγίσει κάθε εταιρεία που ασχολείται με την τεχνητή νοημοσύνη, αλλά και επενδύστες καινοτόμων επιχειρημάτων. «Χρειάζονται δισεκατομμύρια δοκιμές και πειράματα για να μπορέσεις να προαγάγεις τα συστήματα τεχνητής νοημοσύνης σε επίπεδο εφάμιλλο με τα ανθρώπινα», παρατηρεί ο Αλεξάντρ Γουάνγκ. «Εν τω μεταξύ, υπάρχει πραγματικά μεγάλο κενό ανάμεσα στις λίγες εταιρείες-κολοσσούς της υψηλής τεχνολογίας, οι οποίες έχουν την οικονομική δυνατότητα να κάνουν την εκπαίδευση των μηχανών και στις πάμπολλες άλλες, που δεν μπορούν».

Ακόμα και για τα δεδομένα της Σίλικον Βάλεϊ ο κ. Γουάνγκ είναι φαινόμενο. Μεγάλωσε στο Νέο

Μεξικό από γονείς φυσικούς και στην εφηβεία του άριστευσε σε διαγωνισμούς γραφής κωδίκων. Στο γυμνάσιο του προσέφεραν εργασία τεχνολογικές εταιρείες, οπότε εκείνος φρόντισε να ολοκληρώσει σύντομα τις ακαδημαϊκές του σπουδές και να ξεκινήσει τη Scale στα 19 του χρόνια. Στην ώριμη σήμερα ηλικία των 22 ετών, όπως επισημαίνει χαριτολογώντας το ειδησεογραφικό πρακτορείο Bloomberg, έχει εξασφαλίσει σε επενδυτικά κεφάλαια 100 εκατ. δολάρια. Οι εταιρείες της τεχνητής νοημοσύνης έχουν να επιλύσουν δύο προβλήματα: το να διαθέτουν επαρκή ποσότητα δεδομένων για την εκπαίδευση των μηχανημάτων και να διασφαλίσουν ότι δεδομένα και αποτελέσματα είναι καλά. Και ενώ τα μηχανήματα διεκπεριαιώνουν μεγάλο όγκο δουλειάς, οι άνθρωποι ερμηνεύουν τις φωτογραφίες, τα κείμενα και τα βίντεο, ώστε να δώσουν στα πρώτα τις σωστές κατευθύνσεις, επισημαίνει τέλος το Bloomberg.

Περιζήτητα από τους ξένους τα πολυτελή εξοχικά στο Ιόνιο

Μεγάλο ενδιαφέρον από ξένους, λόγω των υψηλών αποδόσεων που προσφέρουν

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΣΑΝΟΓΛΟΥ**

Επιστρέφουν τα «χαμόγελα» στην αγορά πολυτελών εξοχικών κατοικιών των νησιών του Ιονίου, καθώς η ζήτηση από το εξωτερικό έχει πυροδοτήσει νέο κύκλο επενδύσεων. Σύμφωνα με σχετική έρευνα της Algean Property, εταιρείας παροχής υπηρεσιών ακινήτων, κατά τη διάρκεια του 2018 η αύξηση της οικοδομικής δραστηριότητας στα τέσσερα μεγαλύτερα νησιά (Κέρκυρα, Ζάκυνθος, Κεφαλονιά και Λευκάδα) ανήλθε στο εντυπωσιακό 45%. Ήδη όμως από το 2013 είχαν αρχίσει να καταγράφονται τα πρώτα θετικά δείγματα ανάκαμψης της αγοράς, με τη μέση ετήσια άνοδο της οικοδομικής δραστηριότητας να διαμορφώνεται στο 15%. Πάντως, η ανάπτυξη αυτή εξακολουθεί να μην αφορά μεγάλα οικιστικά συγ-

Η οικοδομική δραστηριότητα σε Κέρκυρα, Ζάκυνθο, Κεφαλονιά και Λευκάδα αυξήθηκε κατά 45% το 2018.

κροτήματα με πολλές μονάδες, αλλά κατά κύριο λόγο ακίνητα των δύο τριών μονοκατοικιών-μεζονετών. Σύμφωνα με τους αναλυτές, η ζήτηση είναι ελαφρώς ανοδική κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, κυρίως λόγω των αυξημένων αφίξεων επισκεπτών από το εξωτερικό. Αντίστοιχα, υψηλές είναι και οι αποδόσεις των εν λόγω ακινήτων, καθώς έχει διαδοθεί η προσέγγιση

	ΚΕΡΚΥΡΑ	ΖΑΚΥΝΘΟΣ	ΚΕΦΑΛΟΝΙΑ	ΛΕΥΚΑΔΑ
Μέση ζητούμενη τιμή πώλησης (σε ευρώ/τ.μ.)	5.000	5.000	3.500	3.500
Μέση ζητούμενη τιμή ενοικίασης (ανά εβδομάδα)	4.500	4.000	3.000	3.500
Εκτιμώμενο απόθεμα απούλητων εξοχικών κατοικιών	2.000	1.000	500	800
Μέση ετήσια αύξηση της οικοδομικής δραστηριότητας*	11,00%	21,00%	15,00%	15,00%

ΠΗΓΗ: Algean Property

* Την τελευταία 5ετία

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

της αγοράς με στόχο την εκμετάλλευση, ιδιαίτερα στον τομέα των πολυτελών εξοχικών κατοικιών.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Algean, κατά το τρέχον έτος η προσφερόμενη απόδοση ενός εξοχικού στην Κέρκυρα ανέρχεται σε 4,6%, στη Ζάκυνθο σε 3,9% και στην Κεφαλονιά σε 4,5%, έχοντας σημειώσει μάλιστα αύξηση κατά 7%, κατά 8,3% και κατά 9,7% αντί-

στοιχα, σε σχέση με τις περυσινές αποδόσεις. Αιτία είναι η άνοδος των τιμών ενοικίασης σε σχέση με το 2018.

Όσον αφορά τους υποψήφιους αγοραστές, προέρχονται κυρίως από τη Μεγ. Βρετανία, την Ιταλία, τη Γερμανία και τις σκανδιναβικές χώρες (κυρίως Σουηδία και Φινλανδία). Βέβαια, τα τελευταία χρόνια, κυρίως η Κέρκυρα έχει προσελκύσει και αρκετούς ενδιαφε-

ρόμενους αγοραστές από τη Ρωσία και τις χώρες της Μέσης Ανατολής. Οι περισσότεροι αγοραστές είναι διατεθειμένοι να δαπανήσουν ποσά που ξεκινούν από 500.000 ευρώ και ανέρχονται έως τις 700.000 ευρώ. Όπως αναφέρουν οι αναλυτές της Algean Property, η κύρια μάζα των αγοραστών αφορά ζευγάρια συνταξιούχων που αναζητούν μικρές σε μέγεθος κατοικίες με κήπο, χωρίς ιδιαίτερες προδιαγραφές πολυτελείας.

Ωστόσο, κατά τη διάρκεια των τελευταίων δύο τριών ετών, η μεγάλη διάδοση των βραχυχρόνιων μισθώσεων (και στην αγορά ακινήτων του Ιονίου) έχει προσελκύσει και άλλες κατηγορίες αγοραστών-επενδυτών, οι οποίοι αντιλαμβάνονται τις προοπτικές μελλοντικής ανάπτυξης της περιοχής, έχουν κινηθεί για την απόκτηση ακινήτων με στόχο την εκμετάλλευση.

Η Κέρκυρα θεωρείται η πιο «ωριμή» αγορά μεταξύ των νησιών του Ιονίου. Η ζήτηση και οι τιμές είναι σχετικά σταθερές τα τελευταία χρόνια, καθώς αρκετοί ιδιοκτήτες εξοχικών σπεύδουν να εκμεταλλευτούν τα ακίνητά τους, μισθώνοντάς τα κατά τους θερινούς μήνες.

Έτσι, δεν έχουν ιδιαίτερο κίνητρο να πωλήσουν εκτός και αν δεχθούν μια μεγάλη προσφορά. Η αγορά εξοχικών κατοικίας της Κεφαλονιάς προσφέρει σημαντικές προοπτικές μελλοντικής ανάπτυξης, ενώ στη Λευκάδα, η πρόσφατη αύξηση του αριθμού των αφίξεων ξένων επισκεπτών έχει επιδράσει θετικά στην αγορά εξοχικών κατοικίας, με τις βραχυχρόνιες μισθώσεις να καταλαμβάνουν σημαντικό μερίδιο της αγοράς.

Πτώση σε πληρότητα και έσοδα για τα ξενοδοχεία της Αττικής το α΄ εξάμηνο

Με πτώση της τάξεως του 3,8% στην πληρότητα, του 2,9% στο έσοδο ανά διαθέσιμο δωμάτιο (RevPar) και με οριακή θετική αλλαγή 1,0% στη μέση τιμή δωματίου έκλεισε το πρώτο εξάμηνο του 2019 για τα ξενοδοχεία της Αθήνας.

Σύμφωνα με τα μηνιαία δελτία της Ένωσης Ξενοδόχων Αθηνών - Αττικής και Αργοσαρωνικού (ΕΞΑΑΑ) και GBR Consulting αλλά και με τα στοιχεία κίνησης και αποδόσης ξενοδοχείων, ειδικά η πληρότητα των ξενοδοχείων το εξάμηνο διαμορφώθηκε σε αρνητικά επίπεδα και κάθε μήνα, σε ποσοστά έως και -8,6%, κάτι που επιβεβαιώνει την ανησυχία σχετικά με τον ανταγωνισμό και την υπερπροσφορά κλινών στην Αθήνα, όλων των τύπων καταλυμάτων.

Η δε μέση τιμή δωματίου και το έσοδο ανά διαθέσιμο δωμάτιο επίσης παρουσίασαν έντονες διακυμάνσεις από μήνα σε μήνα, σημειώνοντας πτωτική πορεία τον μήνα Ιούνιο σχεδόν κατά 5%. Σημειώνεται πως ο Ιούνιος, ο οποίος διατήρησε οριακά +0,9% την πληρότητα του αντίστοιχου περυσινού μήνα, και ως καλοκαιρινός μήνας θεωρείται μήνας αιχμής.

Από πλευράς της ΕΞΑΑΑ επισημαίνεται πως η Αθήνα δέχεται τον μεγαλύτερο όγκο αφίξεων επισκεπτών (περίπου 8.200.000 επισκέπτες), ως η σημαντικότερη διεθνής πύλη εισόδου στη χώρα.

Πολλοί εξ αυτών των επισκεπτών συνεχίζουν και προς λοιπούς προορισμούς, αλλά σε κάθε περίπτωση «τα στοιχεία που καταγράφουν αύξηση των αφίξεων επισκεπτών στο αεροδρόμιο τα τελευταία χρόνια δεν συνάδουν με την τόσο μεγάλη απόκλιση και τις εντυπωσιακά πτωτικές τάσεις που καταγράφονται από τα τέλη του 2018 στην πληρότητα

Η πληρότητα των ξενοδοχείων ήταν μειωμένη κατά 3,8%.

Επιβεβαιώνεται η ανησυχία σχετικά με τον ανταγωνισμό και την υπερπροσφορά κλινών στην Αθήνα.

των ξενοδοχείων της Αθήνας», σημειώνει η ΕΞΑΑΑ.

Η ΕΞΑΑΑ ζητεί «νέο τουριστικό σχεδιασμό με συγκεκριμένους στόχους» και μιλά για «μείζον ζήτημα άναρχης τουριστικής ανάπτυξης στην Αθήνα που πρέπει να αντιμετωπιστεί εγκαίρως μαζί με όλα τα παράπλευρα και χρόνια προβλήματα όπως ασφάλεια, καθαριότητα, ειδική υποδομή κ.λπ.» καθώς «υποσκάπτεται η σύγχρονη και ανταγωνιστική τουριστική ταυτότητα της πόλης».

ΗΛΙΑΣ Γ. ΜΠΕΛΛΟΣ

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ***

Cash: from King to Drag Queen

Όταν έρχονται τα πάνω... κάτω, συνήθως παρουσιάζονται σε κάποιες συζητήσεις κάποιοι financial sophomores (μπορεί και sophomorphs) να ρίξουν τη γνωστή έκφραση «cash is king», θέλοντας με αυτό τον τρόπο να τονίσουν πως η δύναμη της ρευστότητας χρήματος είναι τεράστια επειδή μπορεί να υπαγορεύσει τις όποιες επενδυτικές κινήσεις, τόσο σε εύρος όσο και σε βάθος.

Η δύναμη της ρευστότητας μπορεί όντως να είναι μεγάλη επειδή σε πολλές περιπτώσεις αποτελεί το δέλεαρ για να κλείσει πιο γρήγορα μια συμφωνία ή/ και να κλείσει μια συμφωνία σε καλύτερη για τον αγοραστή τιμή, να μειώσει αισθητά την χρονική διάρκεια ολοκλήρωσης μιας συναλλαγής, να βοηθήσει την καθημερινή ευρωστία μιας επιχείρησης ή ενός ατόμου και γενικότερα να αυξήσει την οικονομική φερεγγυότητα αυτού που την διαθέτει.

Στην καθομιλούμενη, η έκφραση «cash is king» έφτασε να σημαίνει πως αυτός που την έχει, μπορεί – ούτε λίγο, ούτε πολύ – να κάνει ό,τι θέλει. Είναι όντως έτσι τα πράγματα; Μπορεί αυτός που διαθέτει ρευστότητα να κάνει ό,τι του καπνίσει;

Από τη μια, όταν δεν έχεις να δώσεις λογαριασμό σε κάποιον που θα σου δανείσει τα χρήματα, τι σκοπεύεις να κάνεις με αυτά και πώς θα το κάνεις, σίγουρα σου δίνει μιαν ελευθερία που – ενδεχομένως – μόνο οι βασιλιάδες μπορούν να έχουν. Διαφορετικά, αν θα πρέπει να δανειστείς, θα πρέπει να πείσεις για τον σκοπό που τα θέλεις, για τον τρόπο αποπληρωμής, για τη δυνατότητα αποπληρωμής και για

Εφόσον η ύπαρξη ρευστού δεν είναι αμειψιπή επιλογή, προσπαθήστε να επενδύσετε συνετά αλλού. Και τα ακίνητα αποτελούν μια καλή επιλογή.

το πώς εξασφαλίζεις τον δανειστή ότι θα πάρει τα χρήματα του πίσω με τόκο.

Η συσσωρευμένη ρευστότητα κάπου πρέπει να φυλαχθεί. Η εποχή που κάποιοι έβαζαν τα χρήματά τους μέσα στο μαξιλάρι for a rainy day για χρόνια έχει εξαλειφθεί. Η ρευστότητα εν είδει κομποδέματος γινόταν γραμμάτιο σε κάποια τράπεζα ή σε κάποιο λογαριασμό τέλος πάντων, και έφερε επιτόκιο. Το επιτόκιο απόλυτα συνυφασμένο με το πόσο «κλειδωμένα» ήταν τα λεφτά σου. Όσο πιο «κλειδωμένα» τόσο ψηλότερη η ανταμοιβή. Φυσικά υπάρχει σωρεία άλλων τρόπων και εργαλείων για να αμείβεσαι για τα χρήματά σου, όπως για παράδειγμα δανειζόντας τα και λαμβάνοντας σε αντάλλαγμα αξιόγραφα κλπ. Και αναλόγως του ρίσκου λαμβάνεις και ανάλογη ανταμοιβή.

Επειδή όμως όλα αυτά τα εργαλεία αποτελούν μια πονεμένη ιστορία για αρκετούς από εμάς που ενδιατριψαμε από το 2013 και μετά, ας αφήσουμε την επεξήγηση των εργαλείων ως εδώ. Η συσσωρευμένη ρευστότητα, της τότε εποχής, δεν βοήθησε τα μέγιστα αυτούς που την είχαν. Μετατράπηκε, ως γνωστόν, σε πηγή κεφαλαιοποι-

Την περίοδο του Χρηματιστηρίου όσοι ρευστοποιήσαν μετοχές και έριξαν τα χρήματά τους σε ακίνητα, στην πορεία όσοι έκαναν συνετή διαχείριση έβγαλαν ακόμη περισσότερα χρήματα.

σης τραπεζών. Συνεπώς γι' αυτά τα άτομα, cash was not king στο τέλος της ημέρας, αλλά μάλλον κατάρτα.

Ανατρέχοντας πιο πίσω, πάμε εκεί που άρχισαν οι μεγάλες ρευστοποιήσεις στο χρηματιστήριο, cash was king. Όσοι ρευστοποιήσαν και έριξαν τα χρήματά τους σε ακίνητα, στην πορεία όσοι έκαναν συνετή διαχείριση έβγαλαν ακόμη περισσότερα χρήματα. Φυσικά ήταν και αυτοί που αναμασούσαν απλά το σλόγκαν και τελικά δεν έκαναν τίποτα επειδή δεν βρή-

καν την «χρυσή ευκαιρία». Η αναποφασιστικότητα είναι γενικά κακός σύμβουλος. Και την είδαμε ξανά μετά το 2013 όπου όσοι γλύτωσαν του κουρέματος γύρευαν «γίγανδο ψοφισμένο να βγάλουν τα καλλίτζια» για να επενδύσουν σε ακίνητα και έμειναν με τα «δκυο στείλη καμένα...».

Οι τράπεζες τότε (2004 – 2008) είχαν αυξημένη ρευστότητα και ως επακόλουθο αύξαναν την χορήγηση δανείων. Ακολούθως μπήκαν στον χορό της αύξησης των επιτοκίων για να κρατούν τους κα-

ταθέτες τους και με βάση αυτά τους την «επιτυχία» χορηγούσαν περισσότερα δάνεια. Και έτσι καταρρεύσαμε...

Σήμερα και πάλι υπάρχει αυξημένη ρευστότητα. Όμως σήμερα έχουμε επίσης μια εντελώς διαφορετική κατάσταση χρηματοπιστωτικού τομέα. Χορηγούνται μεν νέα δάνεια αλλά με πολλή φειδώ. Τα επιτόκια είναι στο χαμηλότερο σημείο στην ιστορία μας. Μάλιστα προχθές υπήρξαν ανακοινώσεις τραπεζών για αρνητικά επιτόκια καταθέσεων. Δηλαδή, θα πληρω-

νουμε τις τράπεζες να κρατούν τα λεφτά μας. Δεν λέω να μας τα φυλάνε, επειδή είναι ευαίσθητη λέξη...

Άρα είναι το cash ... king; Μάλλον εξελίχθηκε σε drag queen.

Τι επιλογές έχει ένας καταθέτης; Μια συνετή επιλογή είναι να επενδύσει μέρος των καταθέσεων του σε ακίνητα και δη εισοδηματικά. Αυτό θα έχει βραχυπρόθεσμα, μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα οφέλη για όλους. Είναι ο καλύτερος τρόπος αυτή τη στιγμή να λαμβάνει ανταμοιβή για τα χρήματά που έχει. Αυτό δεν θα οδηγήσει σε νέα φούσκα στα ακίνητα θα μου πείτε;

Είναι διαφορετικό η ρευστότητα να βγαίνει έξω στην οικονομία μέσω νέων χορηγήσεων δανείων από τις τράπεζες από το να βγαίνει έξω απευθείας από τον καταθέτη. Στην πρώτη περίπτωση υπάρχει ένας πολλαπλασιαστής πολύ μεγαλύτερος από ό,τι στη δεύτερη περίπτωση. Η πρώτη οδηγεί εύκολα σε φούσκα, η δεύτερη πολύ πιο δύσκολα. Στη δεύτερη περίπτωση ο δανεισμός είναι μικρός ή/ και μηδαμινός και οι επενδύσεις πιο συνετές, ενώ στην πρώτη, ελλοχεύει ο κίνδυνος οι επενδύσεις να είναι ανόητες επειδή το χρήμα είναι δανεικό και εύκολα – όπως αποδείξαμε – μπορεί να το θεωρήσουμε ως μη δικό μας.

Γι' αυτό λοιπόν εφόσον η ύπαρξη ρευστού δεν είναι αμειψιπή επιλογή, προσπαθήστε να επενδύσετε συνετά αλλού. Και τα ακίνητα αποτελούν μια καλή επιλογή.

Ο Ανδρέας Α. Ανδρέου, είναι MRICS CEO, APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
ζωή

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 11 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 2019

Της βασιλεύουσας μνήμης ο θάνατος

Κρίμα, κρίμα, έλεγε και ξαναέλεγε, όταν έβγαινε από το σπίτι, για να πάει στο νοσοκομείο, στον γιατρό για να του γράψει τα φάρμακα, λίγο στο καφενείο, όπου συναντούσε άλλους φίλους του, κι εκείνοι σαν τα καναρίνια του βασιλιά, σε κλουβιά.

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Μέρα μεσημέρι, κάτω από τον καυτό ήλιο, θα είχε 40 και βάλε βαθμούς Κελσίου. Με τέτοια ζέστη κανείς δεν κυκλοφορεί στους δρόμους. Τόση ζέστη που δεν αντέχει να κυκλοφορήσει ούτε κουρκουτάς, που λέει ο λόγος, όχι άνθρωπος. Μέσα στην κόλαση του κυπριακού καλοκαιριού κανείς δεν θέλει να κινείται άσκοπα. Μα και να βγει κάποιος τι να κάνει; Μοιάζουν όλα νωχελικά, σαν να μη ζει κανένας σε αυτά τα κτήρια, κυρίως παλιές πολυκατοικίες, που μοιάζουν να έχουν γεράσει σαν να μην ήταν ποτέ νέες. Δες και απ' όταν χτίστηκαν προοριζόντουσαν να είναι παλιές. Υποτίθεται ότι όταν κτίστηκαν, με κόπο πολύ και με χρήμα άφθονο, θα στέγαζαν το μέλλον, και ταυτόχρονα το παρελθόν, κυρίως αυτό. Το παρελθόν, λοιπόν, ήταν πολύ δύσκολο να χωρέσει σε τρία δωμάτια ενός ορόφου, όση καλή διάθεση και αν είχε κανείς. Ο αυγουσιάτικος ήλιος ήταν ανέκαθεν ανηλεής, ο Δεκαπενταύγουστος ήταν από την άλλη βάλαμο, γιορτή μεγάλη, για όποιον πίστευε δηλαδή, μα και για τους άλλους... και σιγόφελνε: «Ανοιξω το στόμα μου, και πληρωθήσεται Πνεύματος, και λόγον ερευξομαι τη Βασιλίδι Μητρί, και οφθήσομαι, φαιδρώς πανηγυρίζων, και άσω γηθόμενος, ταύτης την Κοίμησιν». Ψάλτης, δεξιός και αριστερός, πάντοτε πανηγυρίζων, ωστόσο... και ναι, στην Παναγία τη Χρυσοσπλιώτισσα για πρώτη φορά, νέοι γνωρίστηκαν, όταν πρωτοχτίστηκε, στα εγκαίνιά της ή κάπου εκεί.

...δικαιοσύνης
έλαμψεν ήλιος

Χρόνια πολλά πέρασαν από εκείνον τον Δεκαπενταύγουστο, με χαρές και λύπες. Με όλα δηλα-

δή τα ανθρώπινα. Μην φανταστεί κανείς τίποτα το τρομερό, όχι! καμία σκέψη, φυσιολογικοί θάνατοι, γάμοι, βαφτίσεις, κηδείες με γέλια και γάμοι με κλάματα. Ό,τι δηλαδή ζει κανείς σε μία φυσιολογική ζωή, όχι όμως απαραίτητα και σε έναν φυσιολογικό τόπο. Αριστερός και δεξιός ψάλτης, και για να πούμε την αλήθεια δεν ήταν και συχνό φαινόμενο ένας να στέκεται και στο ένα και στο αντίκρυ ψαλτήρι. Όχι, όμως, ως αναπληρωματικός, και πρωτοψάλτης και λαμπαδάριος και αυτό ήταν που την έλκυσε τότε, δίκαιος άνθρωπος σκέφτηκε... Αυτό το δίκαιος τους έσωσε. Σπουδαίο πράγμα η δικαιοσύνη, πάντα το έλεγαν και το πίστευαν κιόλας. Αλλά και η αδικία δεν αντέχεται... και ενώ τους έσωσε η δικαιοσύνη, τους όρισε το άδικο, επί δικαίους και αδίκους και βρέχει επί οσίους και αμαρτωλούς. Κρίμα, κρίμα, ο άνθρωπος να μη βλέπει κανέναν ήλιο

δικαιοσύνης, αλλά μόνο κλωμό φέγγος της διαιρέσης.

και υπέστρεψεν
εις τον οίκον αυτής

Ζέστη πολλή τον Αύγουστο, τα ταβάνια είναι χαμπλά, ας είναι καλά τα κλιματιστικά και η λεμονάδα με τα πολλά παγάκια. Πάντοτε είχαν λεμονάδα στο ψυγείο τους και πολλές φορές αργά το απόγευμα κάθονταν στο μπαλκόνι, ένας μέσα και ο άλλος έξω—δεν χωρούσαν και οι δύο στα τραγωνικά που άρον-άρον είχαν προβλεφθεί—και κουβέντιαζαν, ένα μπάνιο στη θάλασσα είχαν πεθυμήσει. Φίλους και συγγενείς πλέον δεν συνήθιζαν να δέχονται, είχαν περάσει τα χρόνια και πια δεν ήταν εύκολο να έρχονται, τρίτος όροφος γαρ—εδώ και οι ίδιοι δυσκολεύονταν να ανεβοκατεβαίνουν—μα δεν τους ένοιαζε, έτσι

έλεγαν τουλάχιστον και φυσικά δεν έπειθαν ούτε τους εαυτούς τους. Συνήθισαν, όμως, αλλά παράπονο δεν είχαν, τα παιδιά τους συχνά τους έπαιρναν στα σπίτια τους, και κάθε φορά το ταξίδι από το διαμέρισμά τους έως το Καίμα κλί ήταν μια ελπίδα. Από εκείνες που πεθαίνουν πριν καν να γεννηθούν, ήξεραν ότι το αυτοκίνητο θα σταματούσε λίγο πριν φτάσουν στο ράουντ αμπάουτ του Μπάτα. Ελπίδες χωρίς αντίκρισμα, όπως αυτές που άκουγαν εκείνον τον Αύγουστο. Το βράδυ επέστρεφαν στο σπίτι τους, και ανέβαιναν τον Γολγοθά τους.

του σώζεσθαι την πόλιν
σου άτρωτον

Είναι σκληρό να ξεχνάς γιατί δεν βλέπεις, δεν μυρίζεις, δεν αισθάνεσαι. Σε αυτές τις περιπτώσεις ο χρόνος δεν γίνεται γιατρός,

αλλά κακοφορμισμένη πληγή, που νίγνει τη θλίψη μέσα στον πόνο. Όσο περνάει ο καιρός τόσο μεγαλώνει το τραύμα, γιατί το άωρο του θανάτου γίνεται ολοένα και πιο αντιληπτή έννοια. Κρίμα, κρίμα, έλεγε και ξαναέλεγε, όταν έβγαιναν από το σπίτι, για να πάνε στο νοσοκομείο, στον γιατρό για να τους γράψουν τα φάρμακα, σαν τα καναρίνια του βασιλιά, ζούσαν μία κάποια ελευθερία, όλη μέρα σε κλουβί—μα και χρυσό να ήταν πάλι κλουβί το λένε—και έβγαζαν τον βασιλιά, μην είναι από τη Δύση, κάποιος Φράγκος ή κάποιος Βενετός, μην είναι ο σουλτάνος της Αιγύπτου, ή ο βασιλιάς της Σαλαμίνος, που ξεβράστηκε εις γην εναλίαν; Κανείς δεν ήξερε ακριβώς ποιος ο βασιλεύων. Στο Γυμνάσιο τα μάθαιναν, ήξεραν πολλούς βασιλιάδες, και μάλλον το σχολείο τους ήταν σαν παλάτι... και πολλές φορές έπαιζαν τους βασιλιάδες, σε εκείνα τα

μεγάλα σκαλιά, στο υποβλητικό περιστύλιο. Δεκαπενταύγουστος και η πόλη ετοιμαζόταν να γιορτάσει, κακήν κακώς, αλλά η πόλη έπρεπε να μείνει αλώβητη. Παλιότερα είχε ξανασμβεί και αυτό το είχαν μάθει στο σχολείο... και η βασιλεύουσα πόλη σώθηκε. Θαύματα συμβαίνουν...

Τειχισόν μου
τας φρένας

Δεν πολυπήγαιναν στην άλλη πόλη—ούτε τότε ούτε τώρα. Εδώ και χρόνια διαίρεση, τάφος μεταξύ ανθρώπων που είχαν εν πολλοίς μάθει να ζούνε μαζί, συγκατοίκηση που λένε. Αλλά από ένα σημείο οι ανοικτοί λογαριασμοί και οι καίνουσες πληγές, που χειρουργικά κάποιον τις κρατάνε σκοπίμως ανοικτές, διαλύουν τις συγκατοικήσεις. Κόλαση ο Αύγουστος, ο κάθε Αύγουστος, το κάθε καλοκαίρι, αλλά υπάρχουν και εκείνοι οι μήνες, οι αυτοκρατορικοί, που φωνάζουν, «χαίρε, Καίσαρ, οι μελλοθάνατοι σε χαιρετούν», και μοιάζει συνωμοσία ο Δεκαπενταύγουστος. Μαζί με τον ιδρώτα και το δάκρυ, να μην ξεχωρίζεις το ένα από τ' άλλο, να αφήνει παράξενη γεύση στο στόμα, όταν πέσει στα χείλη και ξανασιγώφελνε: «Δεύτε οι πιστοί, τω τάφω προσέλθωμεν, της Θεομήτορος, και περιπτύξωμεθα, καρδίας χείλη όμματα μέτωπα, ειλικρινώς προσάπτοντες, και αρυσώμεθα, ιαμάτων, άφθονα χαρίσματα, εκ πηγής αενάου βλαστάνοντα». Σε πιάνει τρέλα κάτι τέτοιους μήνες, να θες να ξεχάσεις και να μην μπορείς, να θες να θυμηθείς και να πονάς. Σαν τον παπαγάλο του διηγήματος σε μια πόλη μόνος να περιμένεις και τότε πουλί να γίνεισαι ελεύθερο να πετάς και να φωνάζεις: Χαίρε, Αμμόχωστος.

Η **εκκλησία** του Αγίου Γεωργίου των Ελλήνων στην κατεχόμενη Αμμόχωστο.

Ατζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

11.8.19 - 17.8.19

Επιμέλεια: **ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ**
art@kathimerini.com.cy
kouroupakis@kathimerini.com.cy

ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

« Η Σφαίρα Υπάρχει Μέσα Μου»

Η ταινία πραγματεύεται το ευαίσθητο θέμα των αγνοουμένων της τουρκικής εισβολής στην Κύπρο. Το έργο αφορά έναν «άγνωστο» στρατιώτη του τόπου μας, τον Σωτήρη Χατζηπαναγή από τις Μάνδρες Αμμοχώστου και είναι αφιερωμένο στη μνήμη του. Πρωταγωνιστούν: Ανδρέας Τσέλεπος, Ηρόδοτος Μιλτιάδους, Σταύρος Λούρας, Γιάννα Λευκάτη. Σκηνοθεσία: Πέτρος Χαραλάμπους Παρασκευή, 16 Αυγούστου, ώρα 9:00 μ.μ. Θερινός Κινηματογράφος Κωνσταντία, Σόλωνος Μιχαηλίδη 15. **Πληροφορίες** τηλέφωνο 22348203 – 22349085

ΕΚΘΕΣΗ

1940 | Πρόσωπα και Εικόνες. Κύπρος - Ελλάδα»

Το **βαρύ** τίμημα που πλήρωσαν στον Μεγάλο Πόλεμο στον βωμό της ελευθερίας αποτυπώνει, για πρώτη φορά, στα κυπριακά χρονικά, η έκθεση «1940 | Πρόσωπα και Εικόνες, Κύπρος - Ελλάδα», που πραγματοποιείται στο Πολιτιστικό Ίδρυμα Τράπεζας Κύπρου σε συνεργασία με την Πρεσβεία της Ελλάδας στην Κύπρο και την υποστήριξη του Υπουργείου Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενιμέρωσης της Ελλάδας και του British High Commission στη Λευκωσία. Η έκθεση συλλέγει και αποτυπώνει τεκμήρια για τον Πόλεμο και αποτελεί έναν φόρο τιμής στους επώνυμους και ανώνυμους ήρωες του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. Την επιμέλεια της έκθεσης έχει η Κατερίνα Λουί Νικήτα, διευθύντρια BPR Cultural Management και τα κείμενα έγραψαν ο δρ Πέτρος Παπαπολυβίου, ιστορικός, αναπληρωτής καθηγητής στο Πανεπιστήμιο Κύπρου και ο Στέλιος Κυμιωνής, ιστορικός. Διάρκεια έκθεσης έως 31 Δεκεμβρίου. Πολιτιστικό Ίδρυμα Τράπεζας Κύπρου, Φανερωμένης 86-90, Λευκωσία. **Πληροφορίες** τηλέφωνο 22128157, **www.boccf.org**

ΕΚΘΕΣΗ

Ο Πικάσο στο Κυπριακό Μουσείο

Στην έκθεση «Ο Πικάσο στο Κυπριακό Μουσείο. Έργα σε Πηλό», που διοργανώνεται από το Τμήμα Αρχαιοτήτων, στο πλαίσιο του προγράμματος PicassoMediterranee, που ηγείται το Εθνικό Μουσείο Πικάσο στο Παρίσι, παρουσιάζεται ένα μικρό μεν, αλλά απόλυτα αντιπροσωπευτικό μέρος της κεραμικής του δημιουργίας, με πρωτότυπα και μοναδικά έργα. Παράλληλα, η έκθεση περιλαμβάνει κυπριακές αρχαιότητες, ομαδοποιημένες με τέτοιο τρόπο, ώστε να διακρίνονται συγκεκριμένες θεματικές, σχήματα και μοτίβα της αρχαιότητας, απόηχους των οποίων οι αρχαιολόγοι διακρίνουν σε έργα του Πικάσο. Η έκθεση θα συνοδεύεται από κατάλογο στην ελληνική και αγγλική γλώσσα. **Διάρκεια έκθεσης έως 8 Σεπτεμβρίου. Κυπριακό Μουσείο, Μουσείου 1, Λευκωσία.**

ΜΟΥΣΙΚΗ

Μουσικό Φεστιβάλ Loud Unsound

Ο **Δήμος** Λάρνακας στο πλαίσιο των καλοκαιρινών του εκδηλώσεων διοργανώνει το διήμερο μουσικό Φεστιβάλ Loud Unsound! Το Φεστιβάλ θα διεξαχθεί στην κεντρική Εξέδρα στις Φοινικούδες, την Παρασκευή και το Σάββατο 16 και 17 Αυγούστου, φιλοξενώντας σχήματα από την ευρύτερη μουσική σκηνή της Κύπρου. Την πρώτη μέρα ξεκινάμε θα κάνε το Rock συγκρότημα «The Old Stray Bus» με τα groovy riffs του και το βιτριολικό του χιούμορ. Στην συνέχεια θα εμφανιστεί το Reggae - Ska συγκρότημα «Blackout» με διασκεδαστική διάθεση, αποδίδοντας κομμάτια τόσο από τον ελληνικό, όσο και από τον ξένο χώρο της Reggae. Το Σάββατο σειρά έχουν το Garage - Rock συ-

γκρότημα «Private Garden», όπου θα παίξει αυθεντικά κομμάτια καθώς και διασκευές με στοιχεία από την Rock και Indie μουσική. Την αυλαία θα κλείσει το Alternative συγκρότημα Lemesios, όπου θα παίξει αυθεντικά κομμάτια καθώς και διασκευές με έντονα τα στοιχεία της Rock, Ηλεκτρονικής και Κινηματογραφικής μουσικής. Περιμετρικά, θα βρίσκονται γηγενής καλλιτέχνες από διάφορους χώρους, όπου θα εκθέτουν τα δημιουργήματα τους όπως ζωγραφιές, διάφορες κατασκευές, μικηλιμπιδάκια, αυτόχειρες φανέλες κ.ά. **Παρασκευή και Σάββατο 16 και 17 Αυγούστου Φοινικούδες, Λεωφόρος Αθηνών, Λάρνακα. Είσοδος ελεύθερη.**

ΕΚΔΗΛΩΣΗ

Φεστιβάλ Ξαρκής 2019 στον Πολύστιυπο

Το **Φεστιβάλ** Ξαρκής 2019 μετακομίζει στον δροσερό Πολύστιυπο, ορεινό χωριό της επαρχίας Λευκωσίας. Για άλλη μια χρονιά, στο πλαίσιο του Φεστιβάλ πραγματοποιείται πρόγραμμα φιλοξενίας καλλιτεχνών και ψυχαγωγικό πρόγραμμα δράσεων κι εκδηλώσεων ανοικτών προς το κοινό. Το έβδομο σε σειρά Φεστιβάλ Ξαρκής θα περιλαμβάνει τριήμερο διαπολιτισμικό πρόγραμμα, εορταστικού κι επιμορφωτικού χαρακτήρα, στις 16, 17 και 18 Αυγούστου: μουσικό, πειραματικό γλέντι [το καθιερωμένο «Ζιαφέτιν»], εργαστήρια, παραδοσιακά παιχνίδια, εκθέσεις, και τη βραδινή συναυλία του Σαββάτου με αξιολογους μουσικούς. Οι συμμετοχές των καλλιτεχνών που θα φιλοξενηθούν φέτος θέτουν καίρια ερωτήματα και επαναξιολογούν το πάντοτε διαχρονικό θέμα των «συνόρων». Παρασκευή, 16 Αυγούστου μέχρι Κυριακή, 18 Αυγούστου. Πολύστιυπος, Λευκωσία. **Πληροφορίες** τηλέφωνο 97676011.

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

«Beautiful Days» από την isnotgallery

Στην isnotgallery contemporary συνεχίζει η καλοκαιρινή ομαδική έκθεση με τίτλο «Beautiful Days». Σε αυτή τη νέα έκθεση, η isnotgallery προτείνει έντεκα καλλιτέχνες από την Κύπρο και την Ελλάδα, καθώς και μία συμμετοχή από τη Γαλλία, διαφόρων γενεών, των οποίων έργα ή και ενόπτες δουλειάς τους με διάφορες αφορμές έχουν παρουσιαστεί ξανά στον χώρο της γκαλερί. Στη θερινή έκθεση «Beautiful Days» οι συμμετέχοντες καλλιτέχνες εκθέτουν επιλεγμένα έργα τέχνης, τα οποία η διεύθυνση της γκαλερί έκρινε ότι έχουν λόγο και αξία στη σύγχρονη εικαστική σκηνή. Διάρκεια έκθεσης 31 Αυγούστου. Ώρες λειτουργίας: Τρίτη-Παρασκευή 10:30 π.μ. - 1:00

μ.μ. και 5:00 - 7:00 μ.μ. Σάββατο 11:00 π.μ. - 2:00 μ.μ. Isnotgallery, Οδυσσέως 11, Παλιά Πόλη, Λευκωσία. **Πληροφορίες** τηλέφωνο 99569498, **www.isnotgallery.com**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Ικέτες, μα όχι και ζητιάνοι

Έχουμε το εξαιρετικό χάρισμα εδώ στην Κύπρο να τα κάνουμε όλα πολιτικά, να τα δημιουργούμε πολιτικά, από τη γέννησή τους. Σκεφτόμαστε πολιτικά, πολιτικά, όμως, από την ώρα που ξεκινάμε τη μέρα μας έως το τέλος της. Όλα είναι πολιτικά και μάλιστα σε υπερβολικό βαθμό. Υπάρχει ένα διεθνές κύκλωμα που θέλει να μας εκμεταλλευτεί, που συνωμοτεί εναντίον μας, γιατί είμαστε ειδικά περίπτωση. Αυτό ακριβώς κάναμε και με τις «Ικέτιδες» της συμπαράγωγής ΘΟΚ και Εθνικού Θεάτρου της Ελλάδας.

Η παράσταση του Στάθη Λιβαθινού με ηθοποιούς από την Ελλάδα και την Κύπρο από την πρώτη στιγμή είχε να αντιμετωπίσει ένα βασικό πρόβλημα, τη σύγκριση με την παράσταση του Νίκου Χαραλάμπους το 1978. Σημαντικό εμπόδιο, που σε συνάρτηση με την όχι ενθουσιώδη αποδοχή από τον σκηνοθέτη (βλ. συνέντευξή του στο «Παράθυρο» του «Πολίτη») να ανεβάσει το συγκεκριμένο ευριπίδειο δράμα δημιουργούνται οι πρώτες ρωγματώσεις στο σκηνοθετικό οικοδόμημα και στο πώς

θα βλέπαμε την παράσταση.

Η παράσταση των «Ικέτιδων» του Λιβαθινού ξεκίνησε, επίσης, με έναν κύκλο συζητήσεων για την αυταξία του κυπριακού θεάτρου, για την εμμονή του ΘΟΚ να πάει στην Επίδαυρο και αν έπρεπε ή όχι να επιμείνει και αν ο ΘΟΚ, εν τέλει, είναι παρακολούθημα των εν Ελλάδι θεατρικών και πολιτιστικών δρώμενων. Αναρωτιόμαστε, πού είναι η κυπριακότητα του θεάτρου μας και γιατί δεν αναδεικνύουμε τα δικά μας θεατρικά ταλέντα και πάει λέγοντας. Ενδοσκοπήση και άγιος ο Θεός. Όπως έχω γράψει και άλλοτε το κυπριακό θέατρο, ή αν το θέλετε τα εν νοτία Κύπρω θεατρικά πράγματα τα τελευταία χρόνια έχουν αλλάξει άρδην. Ταλέντα πολλά, προτάσεις πολλές, καλές παραστάσεις πολλές, αλλά και κακές αρκετές. Ηθοποιοί που βλέπουν θέατρο και εκτός Κύπρου, που δοκιμάζονται και δοκιμάζουν υπάρχουν πια και οι σκηνοθέτες έχουν υλικό για να δουλέψουν. Προς τι η γκρίνια, λοι-

πόν, για την Επίδαυρο; Γιατί είναι μείζον σφάλμα η συμμετοχή του ΘΟΚ στην Επίδαυρο; Αν φταίει ο ΘΟΚ για τις επιλογές του, ας βγει κάποιος να το πει ξεκάθαρα, αν φταίει το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού και οι Πολιτιστικές Υπηρεσίες για τη στρεβλή ή εθνοκεντρική θεατρική ανάπτυξη ας βγει κάποιος να το καταγ-

γείλει, αρμοδίως, με γεγονότα.

Αλλά, αλήθεια, ποιος θα απαγορεύσει στον ΘΟΚ να πάει στο Φεστιβάλ της Αθηνών; Πότε πήγε στο Φεστιβάλ Θεάτρου των Συρακουσών ή της Μεδίνας; Τα βάζουμε με τον ΘΟΚ γιατί επέλεξε να συμμετάσχει στο Φεστιβάλ Αθηνών Επιδαύρου με συμπαράγωγή, γιατί και πάλι μας έπιασαν κόστους, και πάλι πληρώσαμε τους καλαμαράδες και, και, και. Νισάφι.

Ο ΘΟΚ συμμετείχε σε μία συμπαράγωγή, μετά από μία απορριφθείσα πρόταση, πάλι με τις «Ικέτιδες», σε σκηνοθεσία Παναγιώτη Λάρκου με επικεφαλής τη Δέσποινα Μπεμπεδέλη. Το γιατί απορρίφθηκε η πρόταση δεν το ξέρει κανείς, αν υπάρχουν σκίε-ς να τις φωτίσουμε, επιμένω, αν θα ήταν μία καλή παράσταση, επίσης, δεν θα το μάθουμε ποτέ –εκτός και αν ο ΘΟΚ την ανεβάσει του χρόνου σε ένα άλλο φεστιβάλ ή απλώς στην Κύπρο και γιατί όχι στη Σαλαμίνα.

Η παράσταση, λοιπόν, από την αρχή αντιμετωπίστηκε ανεξήγητα για

εμένα ως κυπριακής ιδιοκτησίας, δεν πολυπαιζόταν η τραγωδία, υπήρχαν και οι εμβληματικές «Ικέτιδες» του Νίκου Χαραλάμπους. Τέσσερα χρόνια μετά την τραγωδία του Ιουλίου του 1974 αυτό το ευριπίδειο δράμα ήταν επίκαιρο όσο τίποτε άλλο, μανάδες και σύζυγοι, κόρες και εγγονές περιμέναν τους αγαπημένους τους, να τους χαρούν ή να τους θάψουν. Τραγωδία κυπριακή σε όλο της το μεγαλείο. Ο Νίκος Χαραλάμπους και τα υπόλοιπα βαριά ονόματα του κυπριακού θεάτρου δεν έπαζαν... απλώς μετέφεραν επί σκηνής εικόνες βιωματικές, αν μου επιτρέπεται αυτή η θεώρηση. Βαριά κληρονομιά για το κυπριακό θέατρο, οπωσδήποτε, αλλά το αρχαίο θέατρο είναι παρακαταθήκη οικουμενική. Άραγε, πώς θα έπαζαν οι Ιταλοί της Τεργέστης ή της περιοχής του Φρίουλι τις «Ικέτιδες» μετά το 1945; Πώς θα έπαζαν τις «Ικέτιδες» οι Σλοβένοι της Ίστριας επίσης μετά το 1945; Έχουν και εκείνοι το συναισθηματικό υπόβαθρο των αγνοουμένων και των σκοτωμένων και άλλοι πολλοί. Απλώς μιας σκέψη κάνω...

MISE EN PLACE

Της **ΓΙΟΥΛΗΣ ΕΠΤΑΚΟΙΛΗ**

Στις κουζίνες

Η κουζίνα είναι δύσκολος χώρος. Απαιτεί μεγάλες αντοχές και πειθαρχία. Δεν είναι ένα πεδίο όπου μπορεί να αντέξει ο καθένας, αν δεν αγαπάει αυτή τη δουλειά πραγματικά πολύ, και αν δεν είναι διατεθειμένος να κάνει θυσίες. Η κατάσταση είναι πολύ πιο απαιτητική στο εξωτερικό, σε βραβευμένα εστιατόρια ή σε μεγάλες μονάδες εστίασης όπου υπάρχει σκληρός ανταγωνισμός και η παραμικρή λειπομέρεια μετράει.

Είναι πολλοί αυτοί που τα παρατάνε, καθώς δεν αντέχουν την ένταση, τις υψηλές θερμοκρασίες, αλλά και τις φωνές από τους ανωτέρους στην ιεραρχία. Ναι, η κουζίνα θυμίζει στρατό. Έχει καθόνια, πειράγματα που μπορεί και να φτάνουν στα όρια του εκφοβισμού ή και της παρενόχλησης. Όχι ότι παντού είναι έτσι, αλλά ένας commis (βοηθός) που κάνει τα πρώτα του βήματα καθαρίζοντας πατάτες και κόβοντας καρότα όλη μέρα, είναι πολύ πιθανό να βιώσει τέτοιες καταστάσεις, μέχρι να καταφέρει να ανέβει τα σκαλιά της ιεραρχίας. Με λίγα λόγια, θέλει γερό στομάχι.

Το φαινόμενο να βγάζει κανείς την ποδιά του και να αποχωρεί στη μέση της βάρδιας είναι συχνό, ειδικά σε νεαρούς μάγειρες που θαμπωμένοι από τους

σεφ τπλεαστέρες πήγαν σε μια σχολή μαγειρικής, έκαναν και δύο-τρία τατουάζ και πίστεψαν ότι έγιναν μάγειρες. Η προσέγωση στην κουζίνα είναι πολύ απότομη όταν έρθεις αντιμέτωπος με τις απαιτήσεις που όχι σπάνια, μοιάζουν ανυπερβλπτες.

Τις τελευταίες μέρες πήρε διαστάσεις στα μέσα μαζικής ενημέρωσης η υπόθεση ενός μάγειρα σε εστιατόριο διάσπμου σεφ στην Κέρκυρα. Ο νεαρός σπουδαστής, που έκανε πρακτική στο συγκεκριμένο εστιατόριο, δήλωσε ότι ο υπεύθυνος της κουζίνας του έριχνε καυτό λάδι και η γενικότερη συμπεριφορά του ήταν βάναυση, βίαιη και σκληρή.

Η συγκεκριμένη υπόθεση θα διερευνηθεί ώστε να δούμε τι ισχύει και τι όχι. Είναι σίγουρο, πάντως, ότι σε μια τουριστική χώρα όπως η Ελλάδα με χιλιάδες μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις εστίασης σε ολόκληρη τη χώρα, θα υπάρξουν και συμπεριφορές βίας, λεκτικές ή και άλλες.

Υπάρχουν εργατικά κέντρα, σύλλογοι εργαζομένων, θεσμοί όπου μπορεί κανείς να κάνει καταγγελία. Αλλά το πιο σημαντικό απ' όλα είναι οι ίδιες οι επιχειρήσεις να διερευνούν αντίστοιχες υποθέσεις, να λαμβάνουν μέτρα, να δίνουν το μήνυμα στους εργαζομένους τους, ειδικά στα νέα παιδιά, αγόρια και κορίτσια που μπαίνουν στη δουλειά ότι οι κουζίνες είναι μόνο για μαγειρική.

Τὸν Μόρισον, με μια ψυχὴ τεράστια

Φόρος τιμής στην πρόσφατα χαμένη συγγραφέα του μυθιστορήματος «Αγαπημένη», κάτι αντίστοιχου της δικής μας «Φόνισσας»

Της **ΦΟΙΒΗΣ ΓΙΑΝΝΙΣΗ**

Αφού μου ζητήθηκε να γράψω ένα κομμάτι επ' αφορμή του θανάτου της λατρεμένης Τόνι Μόρισον, κι αφού δεν θέλησα να το κάνω χωρίς να ξαναδιαβάσω κάποιο από τα βιβλία της που μου είχα ρουφήξει με δέος και πόνθη γύρω στα είκοσι χρόνια πριν, μάλλον παραπάνω για να είμαι ακριβής, κατέβηκα στο υπόγειο του σπιτιού όπου υπάρχει ταξινομημένο από την τελευταία μετὰκόμηση το μέρος της βιβλιοθήκης που αφορά την αγγλική πεζογραφία.

Η βιβλιοθήκη ήταν φραγμένη από μία στοίβα αντικείμενα, το ένα πάνω στο άλλο, το πάνω και πρώτο κιβώτιο μετακινήθηκε, το δεύτερο σπρώχθηκε κι ακούμπησε κι αυτό στο πάνω, αποκαλύπτοντας ένα μέρος των ραφιών, κι όταν αποκαθελώθηκε και το τρίτο κιβώτιο, αποκαλύφθηκε η ράχη της «Αγαπημένης».

Απνευστί

Τα άλλα της βιβλία είχαν χαθεί στην πολυτέλεια μετακινήσεως. Διάβασα την «Αγαπημένη» ξανά απνευστί. Θαύμασα μέχρι το τέλος το πώς στήνεται η πλοκή της ιστορίας, πώς η θεά Μόριον φανερώνει στην σιγή μέσα στο βιβλίο, δηλαδή σχεδόν ως το τέλος του το τι συνέβη μέχρι να αρχίσει η γραφή, δηλαδή η αρχή του βιβλίου, και πώς αυτό ακατάπαυστα επηρεάζει εκείνο που συμβαίνει στη συνέχεια, γιατί στο τέλος μου είναι η αρχή μου, μία σταδιακή ανακάλυψη για τον αναγνώστη όπως όλαν καθαρίζεις ένα κρεμμύδι από τους εξωτερικούς λε-

A photograph showing President Barack Obama pinning a medal onto the lapel of Rosa Parks. An older man is standing behind Rosa Parks, assisting with the medal.

«Εκεί που στην αρχή
τα πόδια σου δεν ξέρουν
να πατούν αλλά ο δρόμος
τα μαθαίνει, και τα μαθαί-
νει για τη σκλαβιά
και την ελευθερία».

πτους ξερούς φλοιούς του μέχρι να φτάσεις στο καφετέριο εσωτερικό του, ή όπως χρειάστηκε για να φτάσω στο βιβλίο να μετακινήσω αντικείμενα πλήρη άλλων αντικειμένων ώστε να το βρω κατάρχα ή ύστερα να πορευτώ μέσα στην ανάγνωση.

Ανάγνωση-αναγνώριση, ξανά και πάλι ανάβαση στη δύσκολη ανηφόρα, εκεί που στην αρχή τα πόδια σου δεν ξέρουν να πατούν, αλλά ο δρόμος τα μαθαίνει, και τα μαθαίνει για τη σκλαβιά και την ελευθερία, τα μαθαίνει για τις μρωδιές και για τη σάρκα, για την γλώσσα και τις μορφές της, κοφτές στακάτες διαλογικές περιγραφές.

Η Τόνι Μόρισον, η οποία έφυγε από τη ζωή την περασμένη Δευτέρα σε ηλικία 88 ετών, στο διαμέρισμά της στη Νέα Υόρκη τον Γενάρη του 1998. Ήταν η πρώτη Αφροαμερικανίδα συγγραφέας που βραβεύθηκε με Νομπέλ Λογοτεχνίας, μεταξύ πολλών άλλων βραβείων.

κές και πλούσιες μεθυστικές, για την επιθυμία και για τον έρωτα, για την αγάπη και το στήριγμα των άλλων.

Τα μαθαίνει μαζί, σιγά σιγά, χωρίς βιασύνη καμία, με υπομονή και ακρίβεια, με βηματισμό αρμονικό και ρέοντα, για το ανείπωτο βασανιστήριο μιας σειράς ανθρώπων, εξήντα εκατομμυρίων και περισ-

σότερων, όπως σημειώνει η Τόνι Μόρισον στην αρχή του βιβλίου, αυτών που χάθηκαν στη λησμονιά του βάσανου του θανάτου και της ανυπαρξίας που σημαίνει η ανυπαρξία ονόματος, γιατί οι σκλάβοι δεν είχαν δικό τους όνομα, όπως δεν είχαν δικά τους παιδιά γιατί τους τα έπαιρναν.

Αλλὰ κυρίως, τιμώντας την

ανωνυμία των βασανισμένων νεκρών σκλάβων, η Μόρσιον μέσασε από τη σαρκοική της λεκτική έκφραση, την ηδυσία των ανιστορήσεων που μεταδίδει με απόλυτα σωματικό τρόπο, αλλά και τη συμπόνια και την κατανόηση και την ανθρώπινη αλληλεγγύη, μας δείχνει, δημιουργεί, μέχρι να γίνει πραγματική όπως είναι φα-

σματική, μία μητρική αγάπη που φτάνει ως την θανάτωση του θηλυκού παιδιού (μία άλλη μορφή της δικής μας «Φόνισσας») που γίνεται αγαπημένο φάντασμα, η «Αγαπημένη», και μία μορφή, τη μητέρα Σελ που συγκλονίζει κάθε γυναίκα.

Η μητέρα-γυναίκα με τις κόρες της ξεκολλούν σιγά σιγά από τον κόσμο και κλείνουν στη μοναξιά ενός σπιτιού που τις περιέχει και είναι αυτές και ό,τι έχει προηγηθεί μέσα του, σαν μία μητέρα. Η Σηθ, όμορφη και βασανισμένη, με μία ψυχή τεράστια, απροσάρμοστη στην κοινωνική πραγματικότητα των τωρινών, του θρόνου και της εξουσίας, γιγαντώνεται ως ένα παράδειγμα απέραντης τρυφερότητας και σκληρότητας, ασφίσσας και αγάπης, αποκρουστική για τους άλλους, αλλά απόλυτα τρωτή και ανθρώπινη και ηρωική, δυνατή και εύθραυστη, ζωντανή και νεκρή, όπως το παιδί της που φόνευσε.

Τη λάτρεψα τη Σηθ. Και διπλα-
στη Σηθ απόλαυσα τον άκρατο αι-
σθησιασμό της γραφής της Μο-
ρισιον, που μεταφέρει όλο τον
πλούτο της ζωής, με τις εργώδεις
απολαύσεις του φαγητού και των
γυσεώνων, με τις μυρωδιές, το φως
στα καλαμποκοχώματα και τη
σκοτεινή νύχτα με το χιόνι, προ-
σφέροντας την ανά-γνωση ενός
ολόκληρου κόσμου οριστικά χα-
μένου αλλά και πάντα παρόντος.

Η κ. Φοίβη Γιαννίση είναι ποιήτρια και καθηγήτρια στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Το τελευταίο βιβλίο της με τίτλο «Χίμαιρα», κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Καστανιώτη.

must20
 TWENTY YEARS OF STYLE

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2019

**ΜΑΖΙ ΔΩΡΟ ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ
ΑΠΟ ΤΗ VINTAGE ΣΕΙΡΑ
«ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΑΓΑΠΗΣΑΜΕ»
ΓΙΑ ΔΙΑΒΑΣΜΑ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΛΙΑ**

Οι πληγωμένοι θεοί της Μπρεξίζας

Οι βανδαλισμοί και οι προσπάθειες αποκατάστασης και ανάδειξης του Ιερού των Αιγυπτίων θεών στη Νέα Μάκρη

Της **ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΚΚΑ**

Στο **ήσυχο** παραθαλάσσιο ιερό της Μπρεξίζας στη Νέα Μάκρη, δίπλα στο εκκλησάκι της Αγίας Κυριακής, όπου βρίσκεται ο αρχαιολογικός χώρος του Ιερού των Αιγυπτίων θεών, ο επισκέπτης δεν αντικρίζει πια τα αντίγραφα των αγαλμάτων της Ισιδος και του Οσίριδος (αφού τα πρωτότυπα βρίσκονται πάντα στο Αρχαιολογικό Μουσείο Μαραθώνα). Σε αυτό το μοναδικό ιερό, τα κεφάλια των αγαλμάτων αιγυπτιακού ρυθμού του θεϊκού ζεύγους που πλαισιώνουν τους τρεις από τους τέσσερις πυλώνες στις εισόδους του ιερού, πέρυσι το καλοκαίρι καλύφθηκαν από λευκό νάιλον. Ήταν η πρώτη κίνηση της Εφορείας Αρχαιοτήτων Ανατολικής Αττικής που διευθύνει η Ελένη Ανδρικού, αμέσως μετά τον βανδαλισμό που προξένησαν άγνωστοι με βαριά εργαλεία στον αρχαιολογικό χώρο.

Σήμερα ο επισκέπτης που φτάνει ως εδώ, βλέπει μόνο το ζευγάρι των θεών στον βόρειο πυλώνα, με τις φθορές τους να έχουν αποκατασταθεί. Τα άλλα δύο ζεύγη αντιγράφων κρύβονται από παραβάν που επιτρέπει στον συντηρητή της εφορείας Διονύση Γαρμπή να συνεκίζει ανενόχλητος τη «θεραπεία» τους. Εστιάζει στα χαρακτηριστικά του προσώπου τους, στα διαδήματα στα κεφάλια τους καθώς και στα σύμβολα που κρατούν: τα τριαντάφυλλα στα χέρια της Ισιδος όταν απεικονίζεται ως Αφροδίτη, τα στάχυα όταν απεικονίζεται ως Δήμητρα, τα κυλινδρικά αντικείμενα που βαστά ο Οσίρις τα οποία συμβολίζουν παπύρους με μαγικές ευχές θεών.

«Εως τον Οκτώβριο θα αποκατασταθούν όλα τα βανδαλισμένα αντίγραφα. Ο συντηρητής λαμβάνει πάλι εκμαγείο του κατεστραμμένου τμήματος από το πρωτότυπο που βρίσκεται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Μαραθώνα, εν συνεχεία το εφαρμόζει στο θραυσμένο αντίγραφο που βρίσκεται στον αρχαιολογικό χώρο. Αλλωστε, πριν από τον βανδαλισμό η Εφορεία είχε αποφασίσει την αποκατάσταση των μικροφθορών των αγαλμάτων από τον χρόνο», λέει στην «Κ» η κ. Ανδρικού, θυμίζοντας πως η Μπρεξίζα είναι ένας πολύ δύσκολος χώρος. «Το όνομά της σημαίνει έλος. Αυτό σημαίνει ότι έχει προβλήματα με την πυκνή βλάστηση, τα καλάμια που είναι το περιβάλλον του αρχαιολογικού χώρου τον οποίο ο Ηρώδης επέλεξε για να θυμίζει τοπίο του Νείλου».

Στη συντήρηση του χώρου υπάρχουν δυσκολίες γιατί οι καθαρισμοί πρέπει να επαναλαμβάνονται πολλές φορές τον χρόνο. «Τον χειμώνα

Ανηγέρθη τον 2ο μ.Χ. αιώνα από τον Ηρώδη τον Αττικό και περιελάμβανε αγάλματα του Οσίριδος και της Ισιδος, ναό, Βαλανείο, έως και θερμαινόμενη πισίνα.

σε αρκετά σημεία λιμνάζουν νερά. Τα σίδερα σκουριάζουν, τα ξύλα σαπίζουν. Πρόσφατα αλλάξαμε τη στερέωση της διαδρομής περιήγησης και τη μεταλλική αντιολισθητική κλίμακα που οδηγεί στο ιερό. Επίσης αντικαταστάθηκε το φυλάκιο».

Εισιτήριο εισόδου δεν υπάρχει, παρότι αποφασίστηκε από την κεντρική υπηρεσία. «Δεν είναι εύκολο να εφαρμοστεί, όταν δεν υπάρχουν χώροι υγιεινής, υποδομές και εισπρακτικοί μηχανισμοί. Εδώ και δύο χρόνια αποκτήσαμε μόνιμο φυλάκιο».

Η Εφορεία καταβάλλει προσπάθειες να ευαισθητοποιήσει την τοπική κοινωνία χειμώνα-καλοκαίρι μέσα από εκπαιδευτικά προγράμματα και ξεναγήσεις αλλά και τις επετειακές δράσεις, ώστε να ανοίγει ο χώρος τακτικά. Ο Σύλλογος Φίλων Μουσείου Μαραθώνα βοηθά όσο μπορεί. «Σκοπός μας είναι να συντηρηθούν τα μνημεία, να αναμένουμε την εξέλιξη των ανασκαφών που παραμένει χρονοβόρα διαδικασία».

Νέες εκπλήξεις

Όμως στον αρχαιολογικό χώρο, η ανασκαφή της εν Αθηναις Αρχαιολογικής Εταιρείας με διευθύντρια τη δρ Ιφιγένεια Δεκουλάκου, επιφυλάσσει κάθε χρόνο νέες εκπλήξεις. Αυτά μας λέει η ανασκαφέας στη συνάντησή μας, ένα πρωινό με καύσωνα στην

Στον **αρχαιολογικό** χώρο της Μπρεξίζας, τα αντίγραφα των θεών, της Ισιδος και του Οσίριδος, καλύφθηκαν από προστατευτικά παραβάν. Δεξιά, το ιερό μετά τον περυσινό βανδαλισμό, όταν άγνωστοι προξένησαν φθορές με εργαλεία στα πρόσωπα των θεών και στα σύμβολα που κρατούσαν στα χέρια. **Η Ισις, που** απεικονίζεται ως Δήμητρα με τα στάχυα στα χέρια, βρέθηκε στον νότιο πυλώνα του ιερού των Αιγυπτίων θεών στην Μπρεξίζα. Το άγαλμα εκτίθεται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Μαραθώνα μαζί με άλλα σπουδαία ευρήματα.

Μπρεξίζα, την οποία ανασκάπτει από το 2001. Μαζί της είναι και η αρχαιολόγος Πέλλη Φωτιάδου, που είναι μέλος της επιστημονικής ομάδας, όπως και η Λαμπρινή Σίσκου.

Τα κατάλοιπα που βρίσκονται αριστερά της μικρής μεταλλικής σκάλας η οποία οδηγεί στο ιερό, είναι πλούσια. Στη φετινή ανασκαφή, που χρηματοδότησαν η Ματρώνα Σιλά-Εγκον και η Αστική μη Κερδοσκοπική Εταιρεία «Αιγέυς» Αθηνάσιου και Μαρίνας Μαρτίνου, συνεχίστηκε η έρευνα του μεγάλου κτιρίου Β που βρίσκεται νότια του κυρίως ιερού και δυτικά του βαλανείου. Επίσης, η έρευνα στον μεγάλο Χώρο Γ όπου αποκαλύφθηκε μέρος από το στρώμα καταστροφής των κερμάτων της στέγης. Η κ. Δεκουλάκου μιλάει με ενθουσιασμό για τα «κομμάτια από λευκά μάρμαρα ή άλλα με γκριζά και ροζ νερά που έντυναν τοίχους. Βρέθηκαν ακόμη το κάτω τμήμα κορινθιακού κιονόκρανου, δύο βάσεις – η μία είχε πέσει σε μεγάλο αμφορέα. Κεραμίδες που τέτοιες χρησιμοποιούσαν στα υπόκαυστα των βαλανείων. Εκτός από την ορθομαρμάρωση στο μεγάλο δωμάτιο βρήκαμε και κονιάματα με αρχιτεκτονικά σχέδια, ώχρας, ροζ και σέλ. Επίσης νομίσματα του 3ου αι. μ.Χ. στο κτίριο Β».

Στο νότιο άκρο του σκαπόμενου κτιρίου 9, δίπλα σε ένα μεγάλο σκιερό πεύκο εντοπίστηκαν πολλά θραύσματα από επιπεδα

γυαλιά με ασμηί επιχρίσμα επάνω τους, «μάρλλον από τζαμαρίες της εποχής». Εκεί βρέθηκε και ταφή καλυβίτη που περιείχε σκελετό μικρού παιδιού με δύο πύλινα αγγεία ως κτερίσματα και λίγο πιο κει ένα χάλκινο νόμισμα, με παράσταση του Ιωάννη Β΄ Κομνηνού (12ος μ.Χ. αι.). Κάθε εύρημα σε αυτή τη μεγάλη έκταση δείχνει οικονομική άνεση. Επρόκειτο για πλούσιο ιερό καλυμμένο με μάρμαρα, πλακόστρωτους δρόμους, επιβλητική είσοδο από την πλευρά της θάλασσας, στοά κ.ά. «Στο τέμενος τελούνταν και πολλές γιορτές, όπως των πλοιαφροσίων τον Μάρτιο αλλά και της Λυχναφίας τον Αύγουστο», λέει η κ. Δεκουλάκου. Είναι συναρπαστική η ιστορία αυτού του μοναδικού ιερού που ανήγειρε ο Ηρώδης ο Αττικός (2ος αι. μ.Χ.) σε αυτόν τον ελώδη τόπο. Θέλησε, βλέπετε, να μιμηθεί τον αυτοκράτορα Αδριανό που είχε κτίσει το Σεραπείο σε τεχνητή νησίδα στην έπαυλή του στο Τίβολι, ο οποίος με τη σειρά του αντίγραψε το Σεραπείο που βρισκόταν στην πόλη Κάνωπο, στο Δέλτα του Νείλου.

Οι ξένοι περιηγητές

Το συγκρότημα που χρονολογείται στο 150-160 μ.Χ. περιλαμβάνει το Ιερό των Αιγυπτίων θεών (Μπρεξίζα), ιερό που πλαισιώναν αγάλματα των θεών Οσίριδος και Ισιδος, πολυτελή λουτρό (βαλανείο) που διέθεταν μέχρι και θερμαινόμενη πισίνα, εγκαταστάσεις ιχθυοτροφείου κ.ά. Τις αρχαιότητες είχαν επισημάνει πρώτα ξένοι περιηγητές, όπως ο Λουί Φαβέλ το 1792. Ο Γάλλος πρόξενος στην Αθήνα απο-

κάλυψε προτομές των αυτοκρατόρων Μάρκου Αυρηλίου και Λουκίου Βήρου και του Ηρώδη, οι οποίες σήμερα βρίσκονται στο Λούβρο και στο Ashmolean. «Κατά τη δεκαετία του 1920 ο Γεώργιος Σωτηριάδης εντόπισε κατάλοιπα λιμενικών έργων, προκυμαίαις και κτιστών τάφρων του Ηρώδη Αττικού και στα τέλη της δεκαετίας του 1960 αποκαλύφθηκε τμήμα του βόρειου πυλώνα και του περιβόλου του Ιερού των Αιγυπτίων θεών, ενώ νοτιότερα, πλακόστρωτη πομπική οδός που οδηγεί στην κεντρική κλιμακωτή κατασκευή, πιθανότατα ναύσκου», σημειώνει η κ. Φωτιάδου.

Ο αύλειος χώρος στον οποίο βρέθηκε χρόνια πριν η προτομή Πολυδευκίωνα, η στοά και οι βοηθητικοί χώροι επίσης ήταν εντυπωσιακοί. Δυστυχώς, μεγάλο τμήμα της βόρειας στοάς καταστράφηκε από την αυθαιρέτη εκτροπή του ρέματος για την ανέγερση κτισμάτων ξενοδοχείου.

Τα σκουπίδια

Είναι σημαντικό να συνεχιστούν οι εργασίες συντήρησης στο βαλανείο, λένε οι αρχαιολόγοι. Η απομάκρυνση του ΧΑΔΑ που λειτουργούσε έως το 2008 σε άμεση γενίτιωση με τα μνημεία είναι ακόμη αγκάθι, τονίζει η κ. Φωτιάδου. «Η απόθεση έχει σταματήσει αλλά τα σκουπίδια παραμένουν». Στόχος είναι να δοθεί πρόσβαση στον χώρο, από το Αθλητικό και Πολιτιστικό Κέντρο Μαραθώνα που είναι δίπλα στον προστατευόμενο υδρότοπο. Η Μπρεξίζα θέλει χρήματα και την προσοχή της πολιτείας».

Δεν είναι το μοναδικό μέτωπο της Εφορείας Αρχαιοτήτων Ανατολικής Αττικής που έχει την ευθύνη για τους αρχαιολογικούς χώρους στο Αμφίπριο Ωρωπού, στον Μαραθώνα, στο Λαύριο. Ο αρχαιολογικός χώρος του Σουνίου και εκείνος της Βραυρώνας μαζί με το μουσείο, αναβαθμίστηκαν. Τώρα, εκτός από τα έργα που απαιτεί η Μπρεξίζα, προτεραιότητα έχει και ο αρχαιολογικός χώρος του Ραμνούντα που ανέσκαψε ο γ.γ. της Εν Αθηναις Αρχαιολογικής Εταιρείας και της Ακαδημίας Αθηνών Βασίλης Πετράκος, για τον οποίο επίσης εκπονούνται μελέτες. «Θέλουμε να κάνουμε μια ασφαλή διαδρομή για το σύνολο του αρχαιολογικού χώρου, κτίριο υποδοχής των επισκεπτών και κυρίως να φτιάξουμε νέο στέγαστρο για τον θριγκό του ναού της Νεμέσεως με τη συνεργασία του ανασκαφέα. Ολοκληρώσαμε τη μελέτη, ελπίζουμε να εγκριθεί και να χρηματοδοτηθεί. Αυτά τα έργα πρέπει να ενταχθούν σε κάποια χρηματοδοτικά προγράμματα», λέει η κ. Ανδρικού.

Μία ακόμη κατάρρευση φέρνει στο φως τον πολιτισμό

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΛΑΚΗ**

Τις **προηγούμενες** ημέρες κατέπεσε ένα ακόμη μέρος των ενετικών τειχών της Λευκωσίας στο κατεχόμενο μέρος της. Όπως αναφέρεται σε δελτίο Τύπου του Τμήματος Αρχαιοτήτων τα τείχη αποτελούν κηρυγμένο Αρχαίο Μνημείο Α΄ Πινακά από το 1935. Με το ίδιο δελτίο το Τμήμα εκφράζει μεγάλη θλίψη και την τεράστια απογοήτευσή του για τη νέα κατάρρευση. Το τμήμα που έπεσε αφορά τον προμαχώνα Quirini, και ακολούθησε την κατάρρευση του τείχους στην περιοχή του Λήδρα Πάλας τον περασμένο Μάρτιο.

Είναι πλέον γεγονός ότι το εμβληματικό οχυρωματικό τείχος της Λευκωσίας, δημιούργημα του Ιταλού μηχανικού Giulio Savorgnano διατρέχει πολύ σοβαρούς κινδύνους και όπως χαρακτηριστικά αναφέρει το Τμήμα Αρχαιοτήτων το μνημείο έχει αφαιρεθεί έρμαιο του χρόνου από τις κατοχικές «αρχές», σημειώνοντας: «Η αμέλεια αυτή προς την πολιτιστική κληρονομιά του τόπου μόνο ως εγκληματική μπορεί

να εκληφθεί». Το Τμήμα Αρχαιοτήτων δήλωσε ότι είναι έτοιμο συμβάλουν στην αποκατάσταση των Μεσαιωνικών Τειχών, τόσο με εμπειρογνώμοσύνη όσο και με προσωπικό.

Τα τείχη της Λευκωσίας παρουσιάζουν έναν κυκλικό περίβολο με έντεκα καρδιόσχημους προμαχώνες, τοποθετημένους σε ίσες μεταξύ τους αποστάσεις και τρεις πύλες και αποτελούν ένα εξέχον οχυρωματικό έργο της Βενετοκρατίας στην Κύπρο και η σπουδαιότητά τους έγκειται στο ότι λειτούργησαν ως πρότυπο για την αστεροειδή πόλη, καθορίζοντας την ευρωπαϊκή οχυρωματική αρχιτεκτονική μέχρι και τον 18ο αιώνα. Είναι δεδομένο ότι η προστασία και διαφύλαξη του μνημείου είναι επιβεβλημένη και πρέπει να βρεθούν τρόποι ανάδειξής τους.

Μιλώντας στην «Κ» ο κ. Τάκης Χατζηδημητρίου, Ε/κ μέλος της Τεχνικής Επιτροπής για την Πολιτιστική Κληρονομιά είπε ότι γίνονται αρκετά πράγματα, αναμένοντας και σχετική έκθεση από εμπειρογνώμονες όχι μόνο για τα τείχη, αλλά για ολόκληρη την πε-

Τα τείχη καταρρέουν και φαίνεται η γύμνια μας.

ριοχή για να εξακριβωθεί η κατάσταση των τειχών και γύρω από τα σημεία που έγινε η κατάρρευση. Ο κ. Χατζηδημητρίου μάς τόνισε ότι θα προωθηθούν έργα με κατε-

πείγοντα ρυθμό, «Ελπίζω έως τα τέλη του Σεπτεμβρίου να είμαστε έτοιμοι να αρχίσουμε». Ο κ. Χατζηδημητρίου τόνισε ότι υπάρχει η δυνατότητα για αναπροσαρμογή

των σχεδίων, και να τίθενται έργα σε προτεραιότητα, όταν υπάρχουν παρόμοιες περιπτώσεις. Κατ' αυτόν τον τρόπο γίνεται και εξοικονόμηση χρημάτων, τονίζοντας παράλληλα ότι η Επιτροπή είναι σε επαφή με την Ευρωπαϊκή Ένωση για τη δυνατότητα περαιτέρω συμβολής. «Το θέμα των πόρων είναι πολύ σημαντικό, όμως δεν θα σταθεί εμπόδιο για την άμεση διεκπεραίωση των εργασιών που απαιτούνται».

Τον τελευταίο χρόνο η Επιτροπή εργάζεται, όπως είπε ο κ. Χατζηδημητρίου, επάνω στα τείχη. Μάλιστα, το πρώτο σχέδιο που υπάρχει είναι ο καθαρισμός των τειχών στο βόρειο τμήμα, όπου παρατηρείται πλούσια βλάστηση, εξαιτίας της υγρασίας που συγκετρώνουν τα πετρώματα. Επίσης, γίνονται εργασίες για την αποκατάσταση των τειχών απέναντι από το Λήδρα Πάλλας, μεταξύ των προμαχώνων Ρόκα και Μούσα. Αυτά είναι τα δύο προγράμματα σε εξέλιξη, και για την τρίτη περίπτωση θα γίνει συνδυασμός μελετών ώστε να διαπιστωθούν αδυναμίες και να προβλεφθούν

μελλοντικές καταρρεύσεις. Είναι σημαντικό ότι μεταξύ των μελών της Επιτροπής υπάρχει πολύ καλή συνεργασία και τόνισε ότι και οι UNDP, αλλά και οι Τ/κ δείχνουν ενδιαφέρον και το έχουν υπό την άμεσό τους ενδιαφέρον.

Η αρχαιολόγος Άννα Μαραγκού θεωρεί ότι τα τείχη περιφρονούνται και ότι τυγχάνουν τραγικής αντιμετώπισης. Θεωρεί ότι οι μνημειακές αυτές οχυρώσεις διαχρονικά ποτέ δεν τέθηκαν στο πολιτιστικό επίκεντρο των αρχών και ότι δυστυχώς τα γεγονότα μας προλαβαίνουν.

«Είναι ένα πολύ σημαντικό μνημείο της Λευκωσίας, αλλά ποτέ δεν ενδιαφερθήκαμε να τα συντηρήσουμε. Τα τείχη θα ήταν μία καλή ευκαιρία για μία πολύ μεγάλη μελέτη από πλευράς της Λευκωσίας». Η κ. Μαραγκού θεωρεί ευτυχές γεγονός την ύπαρξη της Τεχνικής Επιτροπής, και ότι θα πρέπει να αναληφθούν σοβαρές πρωτοβουλίες από πλευράς των αρμοδίων αρχών της Κυπριακής Δημοκρατίας, τουλάχιστον για τα τμήματα που υπάρχουν στην ελεύθερη Λευκωσία.

Δολοφόνος και αντισυστημικός ήρωας

Ένα κατασκοπευτικό μυθιστόρημα μοναδικής ποιητικής ομορφιάς που στηλιτεύει ταυτόχρονα τις μαλθακές συνειδήσεις

TREVANIAN
Σιμπούμι
μτφρ. Αποστόλης Πρίτσας
πρόλογος: Αναστάσης Βιστωνίτης
εκδ. Πόλις

Της **ΕΥΗΣ ΜΑΛΛΙΑΡΟΥ**

Το «**σιμπούμι**», έννοια μυστήρια και άφατη, δεσπόζει στην ιαπωνική παράδοση και φιλοσοφία. Συμβολίζει την ολοκλήρωση της προσωπικότητας μέσα από τον αγώνα για αναζήτηση της ιδεώδους «διστακτικής ομορφιάς» με βασικά χαρακτηριστικά την πνευματικότητα μιας φύσης διαρκώς εξελισσόμενης και ύψιστης αισθητικά. Κάτι αντίστοιχο με το σιμπούμι, θα πρόσθετα, συναντάμε στη δυτική αναλυτική ψυχολογία του Γιουνγκ, ο οποίος αντλώντας από τις ανατολικές θρησκείες χρησιμοποίησε τη μαντάλα, ένα γεωμετρικό, αφηρημένο σχήμα, εν είδει εσωτερικής πυξίδας, έτσι ώστε να εικονοποιήσει το αρχέτυπο του Εαυτού. Ο Εαυτός συμβολίζει τη συμφιλίωση με το υπερβατικό στοιχείο που συμπληρώνει την ανθρώπινη φύση. Στο μυθιστόρημα «Σιμπούμι» του Αμερικανού συγγραφέα Τρεβάνιαν, ο κεντρικός χαρακτήρας Νικολάι Χελ θυμίζει τους Κέλτες αντισυστημικούς ήρωες των αλχημικών ιστοριών του ποιητή Ουίλιαμ Μπάτλερ Γέιτς ή τους Ιππότες Τζεντάι, ακολούθους μιας ανίκητης, αόρατης ενέργειας μιας ανίκητης, αόρατης ενέργειας που αποκαλούν «Δύναμη» στον «Πόλεμο των Αστρών» του σκννοθέτη Τζορτζ Λούκας. Δύο φίλοι του Χελ, ο Βάσκος ποιητής Λε Καγκό και ο πληροφοριοδότης-φάντασμα

Η πλοκή διαρθρώνεται βάσει των έξι σημαντικότερων κινήσεων του πανάρχαιου ιαπωνικού παιχνιδιού Γκο.

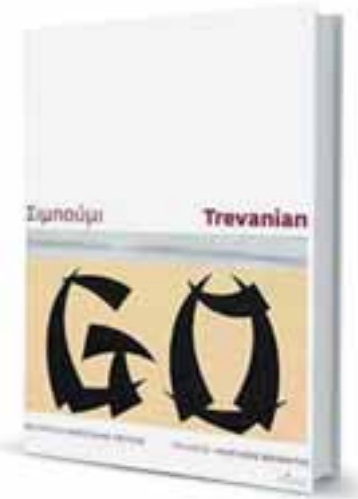
Ντε Λαντ, βασίζονται σε παραμυθιακές αρχετυπικές φιγούρες φίλων-βοηθών. Η πλοκή διαρθρώνεται βάσει των έξι σημαντικότερων κινήσεων του πανάρχαιου ιαπωνικού παιχνιδιού Γκο. Το Γκο προσανατολίζει τον μυημένο Χελ από τον Ιάπωνα πρωταθλητή του παιχνιδιού Οτακε, σε μια εσωτερικού τύπου κατανόηση των φαινομένων, έναν μυστικό κώδικα αφηρημένων/γεωμετρικής σκέψης, ένα ιδιότυπο είδος ακονίσματος του νου. Ο Χελ, μεγαλώνοντας στη Σαγκάη, χόλη του ευρωπαϊκού εμπορίου της δεκαετίας του 1930, διαμορφώνει έναν ποιητικό χαρακτήρα enfant terrible στο πρότυπο του συμβολιστή ποιητή Αρθούρ Ρεμπό, χωρίς όμως να έχει τυπικά άμεση σχέση με την ποιητική δημιουργία. Μιλάει επτά ξένες γλώσσες, αποτέλεσμα της εκλεπτυσμένης μόρφωσης που του προσφέρει η ευγενική του καταγωγή. Από νεαρή ηλικία, περιπλανιέται στους δρόμους και τα λιμάνια της Σαγκάης παρακολουθώντας την εξαθλίωση των Κινέζων που απομυζούνται από τις αποικιοκρατικές δυνάμεις. Μετά τη λήξη του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου και την πυρηνική ισοπέδωση της Ιαπωνίας, ο Νικολάι Χελ σκοτώνει τον Κισικάβα-σαν,

Ο **κεντρικός** χαρακτήρας του μυθιστορήματος, Νικολάι Χελ, θυμίζει τους Ιππότες Τζεντάι (φωτ.), ακολούθους μιας ανίκητης, αόρατης ενέργειας που αποκαλούν «Δύναμη» στον «Πόλεμο των Αστρών» (σκηνή από την ομώνυμη ταινία του 2017).

πολυαγαπημένο θετό του πατέρα, μέσα στη φυλακή όπου κρατείται ως εξilasτήριο θύμα Σοβιετικών και Αμερικανών, εκπληρώνοντας την επιθυμία του Ιάπωνα για έναν

έντιμο, αξιοπρεπή θάνατο. Ως συνέπεια αυτής της πράξης, πράκτορες της CIA παρεμβαίνουν και τον κλείνουν φυλακή, αφού τον ξυλοκοπήσουν άγρια και γεμίσουν το

Το **εξώφυλλο** του βιβλίου, που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις Πόλις.

αίμα του ναρκωτικά. Με σκοπό να τον χρησιμοποιήσουν σε μια αποστολή θανάτου, τον βγάζουν από τη φυλακή. Ο Χελ, ένας άνθρωπος μέχρι πρότινος χωρίς συγγενείς, εθνικότητα και χρήματα, θα διαπραγματευθεί ευφυσώς τη θέση του. Εχοντας αναπτύξει το χάρισμα της αίσθησης της «εγγύτητας» (έκτη αίσθηση), ο Νικολάι Χελ γίνεται ένας από τους πιο ακριβοπληρωμένους δολοφόνους τρομοκρατών στον κόσμο. Ο Τρεβάνιαν γράφει το μυθιστόρημά του το 1979, κατακρίνοντας τον υπερκαταναλωτισμό του «αμερικανισμού» και τις μαλθακές συνειδήσεις των ανθρώπων της μάζας. Πολύ πριν εμφανιστούν emails, Google και WikiLeaks, ο συγγραφέας με πικρό, διορατικό χιούμορ στηλιτεύει, πρώτον, τις

στημένες ειδήσεις, δεύτερον, τα επικείμενα τρομοκρατικά χτυπήματα που λόγω απώτερων συμφερόντων οι μυστικές υπηρεσίες δεν αποτρέπουν και τρίτον, τη διαδρομή πληροφοριών στον Τύπο με σκοπό τον εκβιασμό διεφθαρμένων πολιτικών. Μέσω ενός υπερκομπούτερ, του Χοντρού, δεξιού χειριού της Μητρικής Εταιρείας, εκπρόσωπου των πολυεθνικών πετρελαίου που χειρίζεται πολιτικούς και μυστικές υπηρεσίες, δημιουργείται ένα σύστημα απόλυτου ελέγχου. Έτσι, οι Μαύροι Σεπτεμβριστές, εξτρεμιστές Άραβες που σκοτώνουν τους αθλητές στους Ολυμπιακούς Αγώνες του Μονάχου, καλύπτονται από τη Μητρική Εταιρεία. Η Χάνα Στερν, τελευταία επιζήσασα της πενταμελούς τρομοκρατικής ισραηλινής ομάδας Μόναχο Πέντε, ζητεί τη βοήθεια του Χελ που έχει πλέον αποσυρθεί σε ένα κάστρο στη Χώρα των Βάσκων. Ο Χελ καταδιώκεται και σχεδόν καταστρέφεται από τον Ντάιμοντ, πράκτορα της CIA. Στη Χώρα των Βάσκων ο πράκτορας-λακές της Μητρικής Εταιρείας θα βρεθεί αντιμέτωπος με το μυθικά επαναστατικό υπόβαθρο ενός ολόκληρου πολιτισμού βασισμένου στη γλώσσα και στην προφορική παράδοσή του. Σε αυτή την άγρια γη των ρηγμάτων, των σπλαιών και της παραισθησιακής ομίχλης που αποκαλείται «λευκό σκοτεινάσμα» τελείται με μαγικό τρόπο η κάθαρση της εκδίκησης, φέρνοντας την ποθητή γαλήνη σε ένα κατασκοπευτικό μυθιστόρημα μοναδικής ποιητικής ομορφιάς.

epic

SUNDAYS

WITH

DEE JAY 93.5
FEELS GOOD

ΚΥΡΙΑΚΗ 25 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ

NAVA SEASIDE

από τις 12 μ.μ. μέχρι τις 3 μ.μ.

ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΟΥΣ ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΥΣ ΠΑΡΑΓΩΓΟΥΣ

Anthony 642

Eleonora La Luna

Φέτος το καλοκαίρι μετάτρεψε τα lazy Sundays σε epic Sundays!

LOVE 100.7 FM
98.1 & 105.7

LOVE FM 100.7

ΠΡΩΤΟ ΠΑΓΚΥΠΡΙΟ ΜΟΥΣΙΚΟ

ΡΑΔΙΟΦΩΝΟ ΜΕ ΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ

ΜΕΡΙΔΙΟ* ΤΗΣ ΚΑΡΔΙΑΣ ΣΑΣ

9.3%
LOVE FM
100.7

107 ΛΕΠΤΑ

7%
ANT1

79 ΛΕΠΤΑ

7%
SFERA

79 ΛΕΠΤΑ

6.7%
MIX FM

76 ΛΕΠΤΑ

6%
SUPER FM

70 ΛΕΠΤΑ

ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΓΚΥΠΡΙΑ ΕΡΕΥΝΑ ΑΚΡΟΑΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΑΠΟ 1/5 - 30/6/2019 ΑΠΟ ΤΙΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ CONREAD & SYMMETRON MARKET RESEARCH

* Το μερίδιο ακροαματικότητας είναι ο ανθρώπινοχρόνος ακρόασης που υπολογίζεται μαζί με τη συνολική μέση διάρκεια ακρόασης κάθε σταθμού (λεπτά)

lovefm.com.cy

f

ig

tw

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

Του ΔΙΟΝΥΣΗ Π. ΣΙΜΟΠΟΥΛΟΥ*

Στην καρδιά του Καρκίνου

Πριν από περίπου 950 χρόνια, στις 4 Ιουλίου του 1054 μ.Χ. ο Γιανγκ Γουέι-Τε, ο αστρονόμος του Κινέζου αυτοκράτορα, παρατήρησε ένα νέο λαμπερό σημάδι στον ουρανό. Η λαμπρότητά του ήταν τόσο μεγάλη, ώστε το άστρο αυτό φαινόταν στον ουρανό ακόμη και την ημέρα για τρεις ολόκληρες εβδομάδες. Σιγά-σιγά, όμως, άρχισε να ξεθωριάζει μέχρις ότου, 21 μήνες μετά την εμφάνισή του, ο λαμπρός αυτός «επισκέπτης» είχε παχαθεί από τον ουρανό. Ο «επισκέπτης» αστέρας του 1054 μ.Χ. ήταν η επιθανάτια έκρηξη ενός τεράστιου γέφυκου άστρου το οποίο στα τελευταία στάδια της ζωής του μετατράπηκε σε σουπερνόβα. Το άστρο αυτό βρισκόταν σε απόσταση 6.300 ετών φωτός και στη μεγαλύτερή του ένταση έλαμπε με την ισχύ 500 εκατομμυρίων ήλιων. Από τη Γη ο Κινέζος αστρονόμος παρακολούθησε ένα γεγονός που είχε συμβεί 6.300 χρόνια νωρίτερα, γύρω στο έτος 5.200 π.Χ., όταν οι Σουμέριοι εγκαταστάθηκαν για πρώτη φορά στη Μεσοποταμία.

Στο σημείο εκείνης της έκρηξης τα σύγχρονα τηλεσκόπια μάς έχουν αποκαλύψει ένα φωτεινό νεφέλωμα που στα μικρά τηλεσκόπια του παρελθόντος έμοιαζε με κάβουρα και γι' αυτό ονομάστηκε Νεφέλωμα Καρκίνος. Από τη μια άκρη στην άλλη το Νεφέλωμα Καρκίνος έχει διάμετρο 11 ετών φωτός ή 105 τρισεκατομμυρίων χιλιομέτρων, που σημαίνει ότι το μέγεθός του είναι 273 εκατομμύρια φορές μεγαλύτερο από την απόσταση Γης-Σελήνης. Το νεφέλωμα αυτό συνεχώς διαστέλλεται όλο και πιο πολύ με μια ταχύτητα που φτάνει τα 5,5 εκατομμύρια χιλιόμετρα την ώρα. Αν η διαστολή αυτή συνεχιστεί με τον ίδιο ρυθμό, τα υπολείμματα του κατεστραμμένου αυτού άστρου θα φτάσουν στη Γη σε 1,26 περίπου εκατομμύρια χρόνια.

Στο νεφέλωμα αυτό Κινέζοι και Ιάπωνες αστροφυσικοί ανακοίνωσαν τον περασμένο μήνα ότι εντόπισαν πάνω από το Θιβέτ την υψηλότερης ενέργειας ακτινοβολία Γ που έχει παρατηρηθεί μέχρι τώρα. Ενέργειες δηλαδή που φτάνουν να είναι 450 τρισεκατομμύρια φορές μεγαλύτερες από το ορατό φως (450 τρισεκατομμύρια ηλεκτρονιοβόλτ, TeV), όταν το προηγούμενο ρεκόρ δεν υπερέβαινε τα 75 TeV, ενώ συγκριτικά η ακτινοβολία που έρχεται από τον Ήλιο έχει ενέργεια μερικών

Από τη μια άκρη στην άλλη το Νεφέλωμα Καρκίνος έχει διάμετρο 11 ετών φωτός ή 105 τρισεκατομμυρίων χιλιομέτρων, που σημαίνει ότι το μέγεθός του είναι 273 εκατομμύρια φορές μεγαλύτερο από την απόσταση Γης - Σελήνης.

Ένα μωρό 5 κιλών στην επιφάνεια ενός άστρου νετρονίων θα «ζυγίζει» 50 δισεκατομμύρια κιλά!

μόνο ηλεκτρονιοβόλτ. Στο ίδιο αυτό νεφέλωμα 51 χρόνια νωρίτερα (τον Οκτώβριο του 1968), Αμερικανοί ραδιοαστρονόμοι ανακάλυψαν έναν από τους πρώτους πάλσαρ (ένα άστρο νετρονίων δηλαδή) που είχε τη μικρότερη μέχρι τότε παλμική περίοδο. Ήταν ένα μικροσκοπικό άστρο 30 χιλιομέτρων στο κέντρο σχεδόν του νεφελώματος με την καταπληκτική ιδιότητα να αναβοσβήνει 30 φορές κάθε δευτερόλεπτο.

Η ύπαρξη των παράξενων αυτών άστρων είχε προβλεφθεί από τη δεκαετία ακόμη του 1930. Σύμφωνα, μάλιστα, με τις τότε εκτιμήσεις η απότομη και υπερβολικά γρήγορη βαρυτική κατάρρευση των υλικών της καρδιάς ενός γιγάντιου άστρου θα είχε ως αποτέλεσμα την τρομακτική συμπίεση του αστρικού κέ-

ντρου. Συγχρόνως, η έκρηξη και η αποβολή των εξωτερικών στρωμάτων του άστρου πρέπει να θεωρείται ένα παράλληλο και αναπόφευκτο φαινόμενο της όλης διαδικασίας της κατάρρευσης του αστρικού πυρήνα. Μια τέτοια έκρηξη συμπίεζει τον πυρήνα του άστρου σε τέτοιο βαθμό ώστε η ύλη από την οποία αποτελείται συμπίεζεται σε αφάνταστο βαθμό.

Κάτω από την τεράστια αυτή συμπίεση τα αρνητικά φορτισμένα ηλεκτρόνια των χημικών στοιχείων του άστρου συγχωνεύονται με τα θετικά φορτισμένα πρωτόνια του πυρήνα, με αποτέλεσμα τη δημιουργία νετρονίων και νετρίνων. Και ενώ τα νετρίνα δραπετεύουν από το άστρο, μεταφέροντας μάλιστα και αρκετή από την ενέργειά του, τα νεοσχηματισμένα νετρόνια παραμένουν εκεί και ενώνονται με τα ήδη υπάρχοντα νετρόνια των ατομικών μάλιστα, με τις τότε εκτιμήσεις η απότομη και υπερβολικά γρήγορη βαρυτική κατάρρευση των υλικών της καρδιάς ενός γιγάντιου άστρου θα είχε ως αποτέλεσμα την τρομακτική συμπίεση του αστρικού κέ-

με την πιο λεία, «στερεή» επιφάνεια που έχει γνωρίσει ποτέ το σύμπαν. Βρισκόμαστε δηλαδή αντιμέτωποι με ένα άστρο νετρονίων. Αν μπορούσαμε να εισχωρήσουμε βαθιά στο κέντρο των φωτεινών αερίων που αποτελούν το Νεφέλωμα Καρκίνος, θα βρισκόμασταν αντιμέτωποι με ένα άστρο που είναι πραγματικά κάτι το αδιανόητο. Τα υλικά από ένα άστρο νετρονίων, με μέγεθος όσο είναι το κεφάλι μιας καρφίτσας, θα «ζυγίζαν» ένα εκατομμύριο τόνους, δέκα δηλαδή φορές περισσότερο από ένα αεροπλανοφόρο. Για να μπορούσαμε μάλιστα να πούμε ότι πλησιάζαμε κάπως τη φανταστική πυκνότητα ενός τέτοιου άστρου, τότε ολόκληρος ο σημερινός πληθυσμός του πλανήτη μας, 7,5 δηλαδή δισεκατομμύρια άνθρωποι, θα έπρεπε να συμπίεζονταν στο μέγεθος μιας σταγόνας νερού, ενώ ένα μωρό 5 κιλών στην επιφάνεια ενός άστρου νετρονίων θα «ζυγίζει» 50 δισεκατομμύρια κιλά!

* Ο κ. Διονύσιος Π. Σιμόπουλος είναι επίτιμος διευθυντής του Ευγενιδείου Πλανηταρίου.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΒΑΓΓΕΛΗ ΧΡΟΝΗ

Ο Βαγγέλης Χρόνης γεννήθηκε το 1947 στη Σταυρούπολη Ξάνθης. Σπούδασε Αγγλική Γλώσσα στο Oxford School of English και Ναυτιλιακά στο City of London Polytechnic. Υψηλόβαθμο στέλεχος του ομίλου Λάτση από το 1971. Εξέδωσε επτά ποιητικές συλλογές. Οι τελευταίες έξι από τις εκδόσεις Καστανιώτη. Το βιβλίο «Νέοι στον Αδη» απέσπασε το βραβείο ποίησης της Ακαδημίας Αθηνών. «Το φως της σκιάς» είναι η τελευταία του ποιητική συλλογή (Ιούνιος 2019). Το μονόπρακτό του «Και τώρα τι κάνουμε» παρουσιάστηκε στο Θεατρικό Αναλόγιο το 2017 στο Θέατρο Τέχνης, με πρωταγωνιστή τον Αντώνη Καφετζόπουλο και σκηνοθεσία Μάνου Καρτζογιάννη. Τιμήθηκε με το Α΄ βραβείο Odysseus Awards στον διεθνή διαγωνισμό ποίησης στο Λονδίνο.

Ποια βιβλία έχετε αυτόν τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;

Το «Ηπειρώτικο μοιρολόι» του Κρίστοφερ Κίνγκ. Το «Reprobation» (Αποδοκιμασία) της Κάθριν Φερνς και το «Φαρμακείον εκστρατείας» του Μάνου Ελευθερίου.

Ποιος ήρωας/ηρώιδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Ο Οδυσσεύς. Περιπέτεια, περιπλάνηση, στερήσεις, γνώση, εμπειρίες, φαντασία, μύθος, πολλά άλλα και επιπλέον ένα ωραίο χάπιεντ.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους ποιητές ή συγγραφείς καλείτε, ζώντας και τεθνεώτες;

Τον Σοφοκλή μαζί με τους δύο γιους του και όποιους ή όποιες άλλες επιθυμούσε. Έναν αρχαίο και έναν σύγχρονο ιστορικό (θα ψάξω να τους βρω) με παρόντα τον Κώστα Γεωργουσόπουλο.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;

Το γεγονός πως στην Ηπειρο κρατήθηκε μέχρι τις μέρες μας ένας πανάρχαιος τρόπος ζωής που επέτρεψε στη μουσική να διατηρήσει το θεραπευτικό της ρόλο. Ποίηση, θρήνος, παρηγοριά, χορός, νανουρίσματα, γλέντια, όλα περιλαμβάνονται και αναδεικνύουν το ιαματικό έργο αυτής της ιδιαίτερης αρχέγονης και σύγχρονης τοπικής μουσικής.

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
Το «Ο Ξένος» του Αλμπερ Καμύ.

Και το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
Η «Ιλιάδα» και η «Οδύσσεια».

«Δεν επιθυμώ να με αγαπούν οι άγγελοι./ Οχι γιατί δεν πιστεύω στην ύπαρξή τους/ αλλά για το απροσδιόριστο του φύλου τους», γράφει στο ποίημα «Η αγάπη των αγγέλων». Ενα σύντομο σχόλιο πάνω στους άφελους αγγέλους;
Το απροσδιόριστο του φύλου των αγγέλων είναι μια αφορμή να θέσω ερωτήματα σε θέματα που αφορούν το επέκεινα. Παρόλο το ουδέτερο γένος, πάντα αναφερόμαστε στον φύλακα άγγελο ως να ήταν αρσενική μορφή.

Το «φως της σκιάς» πώς συνομιλεί με τις προηγούμενες συλλογές σας;
Συνομιλεί με τις λέξεις. Οι λέξεις πάντα βρίσκουν έναν τρόπο επικοινωνίας. Η θεματολογία των συλλογών μου είναι στην πλειονότητά τους ανθρωποκεντρική και προσπαθώ να τοποθετώ λίγο φως στο σκοτεινό μαύρο. Καθώς είμαστε ζωντανοί η σκιά μας αντιγράφει τις κινήσεις μας και εμπεριέχει μέρος του φωτός μας.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΚΟΤΖΙΑ

Εις το όνομα του Θεού του ελέους

ΣΤΑΥΡΟΣ ΖΟΥΜΠΟΥΛΑΚΗΣ
Ασπονδοι αδελφοί. Εβραίοι, Χριστιανοί, Μουσουλμάνοι εκδ. Πατάκη, σελ. 254

Ο έγκυρος Σταύρος Ζουμπουλάκης διερευνά τη σκοτεινή πλευρά των τριών μονοθεϊστικών θρησκειών που, παρότι αναγνωρίζουν ως κοινό πατέρα της πίστης τους τον Αβραάμ, καλλιεργούν σχέσεις μισαλλοδοξίας, βίας και αίματος. Διερευνά επίσης τις σχέσεις μίσους και εχθρότητας ανάμεσα στους πιστούς της ίδιας θρησκείας – και με την ευκαιρία θίγει σειρά ζητημάτων, τα οποία αν και έχουν διεξοδικά συζητηθεί στο πλαίσιο των άλλων ομολογιών, παραμένουν σχεδόν άθικτα στο πλαίσιο της Ορθοδοξίας και της Ελλάδας.

Για τον συγγραφέα οι Άγιοι Τόποι αποτελούν κάτι πολύ περισσότερο από μια διεκδικούμενη γεωγραφική περιοχή χάριν της πολιτικής και οικονομικής εξουσίας: αποτελούν και έναν *συμβολικό τόπο* με επίδικο αντικείμενο την ίδια την αιωνιότητα, και με το αίμα που έχει χυθεί, να αποτυπώνεται με τον πιο τραγικό τρόπο την ανθρώπινη αμαρτία. Με την ίδρυση του κράτους, από τρομαγμένη κυνηγημένη κοινότητα Εβραίων,

το επιθετικό εποικιστικό Ισραήλ μετατρέπεται σε θύτη. Οι ένδον δι-αφορές των ποικιλόνημων χριστιανικών κοινοτήτων ανθούν στους Αγίους Τόπους (την ίδια στιγμή που απειλείται η ίδια τους η ύπαρξη στην περιοχή). Και ομοίως ανθούν οι συγκρούσεις των μουσουλ-

μάνων (όπως με τη σφαγή των φενταγίν από τον ιορδανικό στρατό ή τις ατέρμονες ενδο-παλαιστινιακές συγκρούσεις). Ένα λοιπόν από τα αναπάντητα ερωτήματα του συγγραφέα είναι το εξής: Πώς είναι δυνατόν να λατρεύεις τον Θεό και να σκοτώνεις τον αδελφό σου, το έφερε στο φως της συνείδησής πρώτη από όλους η ίδια η Βίβλος. Κι ακόμα, πως η μόνη εγγύηση απέναντι στο κακό για τον άνθρωπο της πίστης (υποθέτω και της μη πίστης) είναι η

ανθρώπινη συνείδηση.

Ο συγγραφέας θεωρεί πρότυπο θρησκευτικού μίσους τον χριστιανικό αντιιουδαισμό (γι' αυτό και του αφιερώνει τις περισσότερες σελίδες). Διωγμός κατά των Εβραίων, παρατηρεί, υπήρχε και πριν από τον χριστιανισμό. Ο αντι-

σημιτισμός, ωστόσο, όπως τον γνώρισαν οι αιώνες που οδήγησαν στο Ολοκαύτωμα, είχε ως κύρια πηγή του τον χριστιανισμό. Ισχυρός αντιιουδαϊσμός υπήρχε στην Καινή Διαθήκη, καθώς οι Ιουδαίοι εξαρχής κατηγορήθηκαν πως δεν αναγνώρισαν τον Ιησού ως Χριστό, τυφλότητα που τους οδήγη-

σε στην θεοκτονία. Αντιιουδαϊκές διατυπώσεις ακραίας σφοδρότητας περιείχαν επίσης και τα περισσότερα χριστιανικά κείμενα από τον 2ο αιώνα και εντεύθεν – όχι μόνον αυτά που συνέταξαν οι ήσυχες προσωπικότητες, αλλά και τα υψηλότερα αναστήματα της χριστιανικής σκέψης. Κι ανάμεσά τους ο Λούθηρος, που εγκαταλείποντας

Πρώτα σε πωλήσεις

Ανθρωπιστικές Επιστήμες

- 1 «The Thirty-Year Genocide: Turkey's Destruction of Its Christian Minorities, 1894-1924» του Benny Morris (Harvard University Press)
- 2 «Upheaval – How Nations Cope with Crisis and Change» του Jared Diamond (Allen Lane)
- 3 «The Anxious Triumph – A Global History of Capitalism 1860-1914» του Donald Sassoon (Allen Lane)
- 4 «The Greeks and the Making of Modern Egypt» του Alexander Kitroeff (American University in Cairo Press)
- 5 «The Great Cauldron – A History of Southeastern Europe» της Marie-Janine Calic (Harvard University Press)

Θετικές Επιστήμες

- 1 «Do Dice Play God? The Mathematics of Uncertainty» του Ian Stewart (Profile Books)
- 2 «Einstein's Unfinished Revolution – The Search for What Lies Beyond the Quantum» του Lee Smolin (Allen Lane)
- 3 «Quantum Strangeness – Wrestling with Bell's Theorem and the Ultimate Nature of Reality» του George Greenstein (MIT Press)
- 4 «Mama's Last Hug – Animal Emotions and What They Teach Us About Ourselves» του Frans De Waal (Granta Books)
- 5 «Novacene – The Coming Age of Hyperintelligence» του James Lovelock (Allen Lane)

* Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το ξενόγλωσσο επιστημονικό βιβλιοπωλείο Bookpath (Σόλωνος 69, Αθήνα)

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

ΑΝΟΪ
Θαυμάστε... πλαστικά
Συσκευασίες μιας χρήσης, μπουκάλια από πλαστικό, καπάκια και ένα σωρό άλλα κρέμονται από το ταβάνι του Γαλλικού Πολιτιστικού Κέντρου στο Βιετνάμ. Η έκθεση με τίτλο «Ας μειώσουμε τα απορρίμματα» θα διαρκέσει έως το τέλος του Αυγούστου και διοργανώνεται με τη συνεργασία των δύο χωρών. Εκτός από την πληθώρα των πλαστικών, οι επισκέπτες θα έχουν τη δυνατότητα να εκπαιδευθούν σε εναλλακτικές για καθαρότερο περιβάλλον και πιο υγιεινό τρόπο ζωής.

ΞΙΝΚΤΑΪ
Αρχιτεκτονικός διαγωνισμός
Το πρώτο βραβείο του διεθνούς διαγωνισμού για την κατασκευή του Επιστημονικού και Τεχνολογικού Μουσείου της Ξινκτάι, στην επαρχία Hebei της Κίνας, κέρδισε το αρχιτεκτονικό γραφείο Coop Himmelb(l)au με έδρα τη Βιέννη. Ο σχεδιασμός του κτιρίου βασίστηκε στην πλούσια παράδοση της περιοχής στην αστρονομία και τη μηχανική, και θα αποτελέσει το στολίδι ενός νέου προαστίου στην πόλη με έμφαση στους μεγάλους χώρους πρασίνου για τους επισκέπτες.

ΒΕΡΟΛΙΝΟ
Στην τελική ευθεία
Το χρυσό που στολίζει ένα από τα μαρρόκ διακοσμητικά του Berliner Schloss, του Ανακτόρου του Βερολίνου, στο Νησί των Μουσείων, αστράφτει, παρά τον συνεχιζόμενο ουρανό της πόλης. Μέσω της επίσημης ιστοσελίδας μπορεί κανείς να δωρίσει χρήματα για την αποπεράτωση του έργου, που αρχικά κατασκευάστηκε τον 15ο αιώνα. Στόχος τα 105 εκατ. ευρώ, με μόλις 10 εκατ. να υπολείπονται καθώς το έργο αναμένεται να παραδοθεί μέσα στο 2019.

ΣΑΝ ΦΡΑΝΣΙΣΚΟ
Τελευταία ματιά
Τις πόρτες του στο κοινό άνοιξε το γυμνάσιο Τζορτζ Ουάσιγκτον, προκειμένου να δει για τελευταία φορά την τοιχογραφία με τίτλο «Η ζωή του Ουάσιγκτον». Η τοιχογραφία, που δημιουργήθηκε πριν από 83 χρόνια, έχει δεχθεί κριτική με αφορμή τον τρόπο που απεικονίζει τους Αφροαμερικανούς και τους ιθαγενείς. Για τον λόγο αυτό, και έπειτα από διαβούλευση, το συμβούλιο του σχολείου τον προηγούμενο μήνα αποφάσισε να την... καλύψει με χρώμα.

ΔΡΕΣΔΗ
Εκθεση αριστουργημάτων
Κόσμος στέκεται για να θαυμάσει από κοντά τη «Madonna Sistina» του Ραφαήλ. Η έκθεση που άνοιξε για το κοινό στις 2 Αυγούστου και θα διαρκέσει μέχρι τις 3 Νοεμβρίου του 2019 παρουσιάζει 100 κορυφαία και αντιπροσωπευτικά έργα της συλλογής «Gemaeldegalerie Alte Meister», που αριθμεί συνολικά 3.500 πίνακες και στεγάζεται στο ανάκτορο Τσβίνγκερ. Ο επισκέπτης μπορεί να δει έργα των Ρούμπενς, Γιαν Βαν Αϊκ, Ντίρερ, Ρέμбранτ, Βερμέερ, Τζορτζονε και άλλων.

Επιμέλεια: ΑΙΜΙΛΙΑ ΚΑΛΟΓΕΡΑΚΗ

Ρομπέρτο Μπούρλε Μαρξ, ένας ιδιοφυής Βραζιλιάνος στο Μπρονξ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ
Αφιερωμένη σε έναν σπουδαίο αρχιτέκτονα τοπίου είναι η έκθεση στον Βοτανικό Κήπο της Νέας Υόρκης (NYB), στο Μπρονξ, τον Ρομπέρτο Μπούρλε Μαρξ (1904-1994), τον Βραζιλιάνο οραματιστή, εισηγητή του μοντερνισμού στη χώρα και σπουδαίο ζωγράφο. Η έκθεση με τίτλο «Brazilian Modern: The Living Art of Roberto Burle Marx», που θα διαρκέσει μέχρι τις 29 Σεπτεμβρίου 2019, είναι η μεγαλύτερη που έχει διοργανωθεί ποτέ στο NYB και αποτελείται από

τους τροπικούς κήπους με φόντο τον τιμιεντένιο καταρράκτη και τους θεοράτους φοίνικες. Επίσης περιλαμβάνει ζωγραφικά έργα και ταπισερί του καλλιτέχνη. Ο Μπούρλε Μαρξ δεν ήταν απλώς ένας οραματιστής που μεταμόρφωσε τον περιβάλλοντα χώρο των κτιρίων σε ίσως αξίας αρχιτεκτονικό στοιχείο, αλλά μαζί με τους αρχιτέκτονες Οσκαρ Νιεμάιερ και Λούτσιο Κόστα σηματοδότησαν την εικόνα του βραζιλιάνικου αστικού τοπίου, κάνοντάς το αναγνωρίσιμο παντού. Τα ασπρόμαυρα πεζο-

δρόμια της Κόπα Καμπάνα, ο γεμάτος καμπύλες κήπος στην ταράτσα του υπουργείου Παιδείας και Δημόσιας Υγείας το 1938 –πολύ πριν οι πράσινες σκεπές κάνουν την εμφάνισή τους– και η γνώση των ζωντανών υλικών του, όπως τα δύο είδη γρασιδιού του Αγίου Αυγουστίνου για να δημιουργήσει ένα καρό λιβάδι στον κήπο της οικίας Gilberto Sturnck, το 1954, είναι μόνο κάποια από τα 3.000 σχέδιά του. Η αγάπη του για τα φυτά ήταν αυτή που τον οδήγησε να δημιουργήσει θερμοκήπια και

να γίνει ένας από τους μεγαλύτερους συλλέκτες φυτών στον κόσμο, συλλογή που την ξεκίνησε από την ηλικία των 7 ετών. Όπως έλεγε ο ίδιος, όταν «η θεία μου μου χάρισε μια αλοκάσια, ήταν τέτοια η συγκίνησή μου που δεν μπόρεσα να κοιμηθώ όλο το βράδυ». Αυτή η αγάπη, η αναγνώριση της πολύτιμης χλωρίδας της χώρας του, η σπουδαιότητα της ύπαρξης των τροπικών δασών, τον οδήγησε στην ταξινόμηση και ανακάλυψη νέων ειδών, με 50 από αυτά να φέρουν το όνομά του. Το σπίτι του, το

Sítio και τα θερμοκήπιά του με μια συλλογή 3.500 φυτών δωρίστηκαν το 1985 στο κράτος και έκτοτε θεωρούνται εθνικό μνημείο. Στην έκθεση του NYB ο αρχιτέκτονας τοπίου Ρέιμοντ Τζανγκλς, που μαθήτευσε κοντά στον Μπούρλε Μαρξ, και ο επιμελητής Εντουαρντ Σάλιβαν κατέφεραν, χωρίς να αντιγράψουν κάποιο από τα σχέδιά του αλλά με σαφή έμπνευση από τη σπουδαία δουλειά του, να διοργανώσουν μια συναρπαστική έκθεση που σε ταξιδεύει στην καρδιά της Βραζιλίας.

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Μικρή ερωτική καλοκαιρινή ιστορία 2

Γνωρίστηκαν σε κάποια βαρετή βραδινή εκδύλωση με πολύ κόσμο. Εκείνη τον πλησίασε και του μίληψε. Ανταποκρίθηκε όμως στο αδιόρατο κάλεσμά της. Αντάλλαξαν τπλέφωνα, ηλεκτρονικές διευθύνσεις. Και κάμποσα ζεστά χαμόγελα.

Δεν τηλεφωνήθηκαν ποτέ, αλλά ο ένας βομβάρδισε τον άλλο με μηνύματα στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Στην αρχή, αντάλλασαν πληροφορίες για αναγνώσεις, για μουσικές και ταινίες, για όλα όσα τους ερέθιζαν με παραπάνω από έναν τρόπους. Λίγο αργότερα, εκείνη του έγραφε μέσα από κάποιο δωμάτιο ξενοδοχείου στην Ιταλία για όλα όσα ζούσε και έβλεπε εκεί. Για πρώτη φορά προχώρησαν: του περιέγραψε με λεπτομέρειες το ηδονικό λουτρό κάποιας ιταλικής πόλης.

Όταν εκείνη επέστρεψε, είχαν ανταλλάξει τόσο πολλά μηνύματα,

Γελούσαν χωρίς να μιλούν, ενώ από τον ακάλυπτο κάποιος επίδοξος πιανίστας δοκίμαζε κλίμακες σε ένα μάλλον ξεκούρδιστο όργανο.

τόσο εξομολογητικά και παθιασμένα, που και οι δύο απορούσαν για το πώς θα κοιτούσαν ο ένας τον άλλο. Μονάχα μία φορά είχαν βρεθεί έως τότε, σε εκείνη την κοσμική βραδιά.

Ήταν πρωί, μεσημέρι μάλλον, και η Αθήνα έβραζε. Ήταν το καλοκαίρι των Ολυμπιακών Αγώνων και η κυκλοφορία στους δρόμους ήταν περίεργα ήρεμη. Η ζέστη όμως επέμενε.

Εκείνη διατηρούσε ένα δικό της γραφείο στο Κουκάκι και τον προσκάλεσε εκεί. Το ότι ήταν καθίδριο

«Στη μαύρη θάλασσα» (1962), έργο του Ισραηλινού ζωγράφου Ααρών Απρίλ.

και οι δυο τους δεν τους αναχαίτισε, μάλλον φούντωσε ακόμη περισσότερο τα πράγματα.

Πόσες φορές βρέθηκαν εκεί, στο γραφείο που από ισόγειο μετατρεπόταν σε δεύτερο ή και τρίτο όροφο όταν κοιτούσε από την μπαλκονόπορτα στον ακάλυπτο; Τρεις ή τέσσερις. Τόσο λίγο, κι όμως τόσο πολύ.

Κάθε φορά ήταν το ίδιο: και κάθε φορά ήταν σαν την πρώτη φορά. Είχε κάτι σχεδόν εφηβικό όλο αυτό, μια λαχτάρα ολοκλήρωσης που τους έκανε να μπερδεύονται κάθε τόσο. Γελούσαν χωρίς να μιλούν, ενώ από τον ακάλυπτο κάποιος επίδοξος πιανίστας δοκίμαζε κλίμακες σε ένα μάλλον ξεκούρδιστο όργανο.

Μου εξομολογήθηκε πως από ένα επαγγελματικό ταξίδι της στην Ελβετία του έφερε σοκολάτες που ήξερε ότι του αρέσουν. Εκείνος κοίταξε από το γραφείο της τον

περήφανο φοίνικα που ορθωνόταν στον ακάλυπτο. Ήξερε για κάποιο λόγο ότι αυτή θα ήταν η τελευταία φορά. Οτι έπρεπε να επιστρέψουν στις ζωές τους. Κάτι είχε τελειώσει. Ερήμην τους.

Όταν τον ρώτησα μετά πώς ένιωθε για όλο αυτό, που κράτησε τόσο λίγο –δεν έβγαλαν ούτε καν τους Ολυμπιακούς Αγώνες–, σήκωσε τους ώμους του μπερδεμένος. Έκανε μια χειρονομία με το χέρι του, κίνηση που περιείχε την πληρότητα και την έλλειψη μαζί, ανάλογα από ποια οπτική γωνία τον παρατηρούσες. Μια μικρή, ελάχιστη μετατόπιση και από την όχθη της αένανς παρουσίας περνούσες στην όχθη της αιχμηρής απουσίας. «Στα όνειρά μου πάντως», είπε μετά διστακτικά, «όταν με επισκέπτεται καμιά φορά, είναι σαν να κολυμπάω σε μια διάφανη θάλασσα νωρίς το πρωί, με την αυγή».

Μόνος στην κορυφή των μπεστ σέλερ

Ο Θανάσης Ψυχογιός μιλάει στην «Κ» για την τεσσαρακονταετή πορεία του στον χώρο του βιβλίου, τις δυσκολίες, τις επιτυχίες

Συνέντευξη στον **ΣΑΚΗ ΙΩΑΝΝΙΔΗ**

Στο μακρόστενο ξύλινο τραπέζι της αίθουσας συνεδριάσεων, δίπλα από μια σύγχρονη συσκευή ενδοσκοπικώνώνίας από την οποία ο Θανάσης Ψυχογιός παραγγέλλει να μας φέρουν το εκδοτικό πρόγραμμα της εταιρείας και δύο εσπρέσο, υπάρχει ένα ορεικάλκινο κουδούνι ξενοδοχείου που με προκαλεί να το πατήσω. Εκείνος ευτυχώς με προλαβαίνει και μου λέει ότι το χτυπάνε κάθε φορά που αρκίζει μια συνεδρίαση με τα στελέχη των εκδόσεων Ψυχογιός, που φέτος συμπληρώνουν τέσσερις δεκαετίες παρουσίας στον εκδοτικό χώρο και βρίσκονται σε μια περίοδο μετασχηματισμού και επέκτασης σε νέους επενδυτικούς τομείς.

«Στα 40 μας χρόνια απολαμβάνουμε μια αξιοπιστία διεθνώς», λέει χαμογελαστός ο πατριάρχης της εταιρείας, ο οποίος μας υποδέχτηκε στο «ανάκτορο» των εκδόσεων στη λεωφόρο Τατσοίου. Ο Θανάσης Ψυχογιός, ο αυτοδημιούργητος εκδότης που ξεκίνησε ως πλασιέ, είναι σήμερα ο ιδρυτής ενός από τους πιο επιτυχημένους εμπορικά εκδοτικούς οίκους στην Ελλάδα, με συγγραφείς που σπάνε ρεκόρ πωλήσεων.

Τα βιβλία της Λένας Μαντά για παράδειγμα, της συγγραφέως που στη συνείδηση των περισσότερων αναγνωστών είναι ταυτισμένη με τον εκδοτικό οίκο, συμπλήρωσαν φέτος τα 2 εκατομμύρια πωλήσεις. Στο δυναμικό των εκδόσεων εντάχθηκε πρόσφατα η Βικτόρια Χίσλοπ, ενώ από πέρυσι έγινε μια στροφή στην επανέκδοση κλασικών συγγραφέων με νέες μεταφράσεις, όπως με την επανέκδοση των βιβλίων της Αγκάθα Κρίστι και της σειράς «Τα κλασικά» με εμβληματικούς συγγραφείς.

Μεθοδικότητα

Με σπικωμένα μανίκια, ευθυτενής και με μια ζωπράδα που δεν προδίδει τα 75 του χρόνια, ο Θανάσης Ψυχογιός μάς περιγράφει τη μεθοδικότητα με την οποία δούλεψε για να κτίσει την εταιρεία του εκδίδοντας στην αρχή παιδικά βιβλία, έπειτα ξένους συγγραφείς και πολύ αργότερα, μετά το 1996, συμπεριέλαβε στον κατάλόγό του και Έλληνες συγγραφείς. Για κάθε βιβλίο, μας λέει, υπάρχει από πίσω μια ολόκληρη στρατηγική για το πότε θα κυκλοφορήσει, με ποιον τρόπο και πώς θα γίνει γνωστό στο αναγνωστικό κοινό. «Αλληλογραφού-

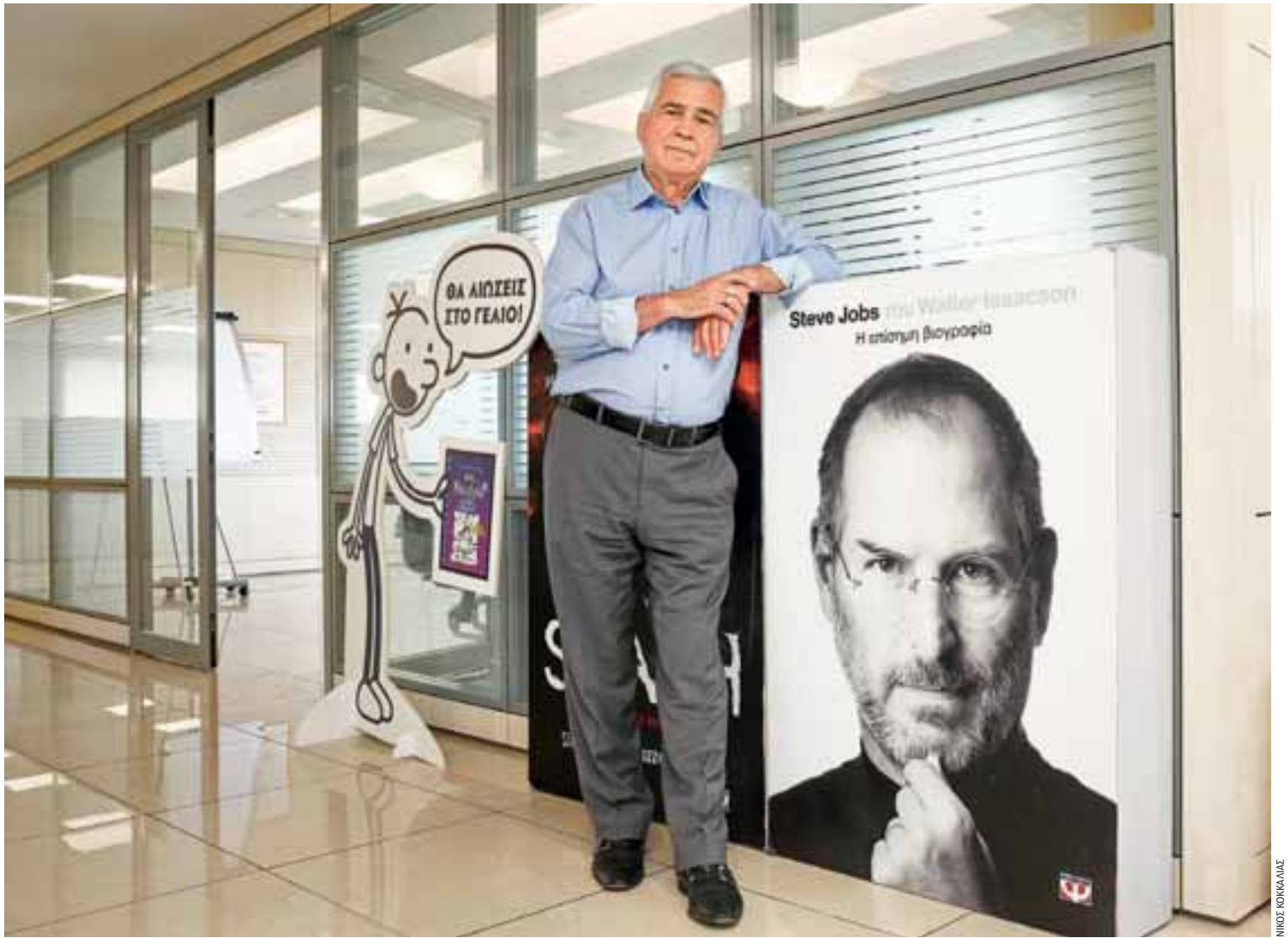
“

Δεν με ενοχλεί αν κάποιοι με συνταυτίζουν με κάποια κατηγορία βιβλίων. Στα κρατικά βραβεία, και αλλού, μας αγνοούν εντελώς παρόλο που έχουμε πολύ μεγάλη παραγωγή. Αδιαφορώ.

Δυστυχώς, τυπώνουμε τα μεγάλα τιράζ στη Γερμανία ή στην Ιταλία, διότι έχουμε χαμηλότερη τιμή και δεν έχουμε ΦΠΑ. Αυτό είναι μια αιχίλλειος πτέρνα για τα ελληνικά τυπογραφεία.

σαμε και στέλναμε καταλόγους σε χιλιάδες αναγνώστες, οργανώσαμε το τμήμα μάρκετινγκ πολύ καλά και προσπαθήσαμε να δημιουργήσουμε αφοσιωμένους αναγνώστες», σημειώνει. Σήμερα, ο εκδοτικός οίκος έχει τακτική επικοινωνία με μια βάση περίπου 280.000 αναγνωστών.

Η επιτυχία του είναι δεδομένη όπως και η σύνδεσή του με την «ψυχαγωγική», όπως τη χαρακτηρίζει ο εκδότης, λογοτεχνία, για την οποία μας δίνει τη δική του ερμηνεία. «Οι συγγραφείς μας πωλούν από δεκάδες μέχρι εκατοντάδες χιλιάδες αντίτυπα, πράγμα πρωτόγνωρο για την ελληνική αγορά, και αυτό το γεγονός έχει προκαλέσει την προσοχή των αναγνωστών και των επαγγελματιών του χώρου και παραθεωρούν τον υπόλοιπο κατάλόγό μας» που περιλαμβάνει από Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκες μέχρι Καζούο Ισιγκούρο.

Ο Θανάσης Ψυχογιός, ο αυτοδημιούργητος εκδότης που ξεκίνησε ως πλασιέ, είναι σήμερα ο ιδρυτής ενός από τους πιο επιτυχημένους εμπορικά εκδοτικούς οίκους στην Ελλάδα, με συγγραφείς που σπάνε ρεκόρ πωλήσεων. «Από τον Σεπτέμβριο θα κυκλοφορήσουμε και βιβλίο-παιχνίδι εκπαιδευτικού χαρακτήρα», λέει.

Τον ρωτάμε εάν αυτό τον ενοχλεί και ο κ. Ψυχογιός απαντά διπλωματικά στην αρχή λέγοντας ότι απολαμβάνει την πορεία της εταιρείας. «Δεν με ενοχλεί αν κάποιοι με συνταυτίζουν με κάποια κατηγορία βιβλίων. Το διαπιστώνω αλλά αδιαφορώ. Το διαπιστώνω και στις κριτικές επιτροπές, π.χ. στα κρατικά βραβεία και αλλού, μας αγνοούν εντελώς παρόλο που έχουμε πολύ μεγάλη παραγωγή. Αυτό που χάνουμε από την επιβράβευσή μας το επιτυγχάνουμε εμείς από την καλή οργάνωση που έχουμε στην αγορά. Εξάλλου, όλα τα βραβεία, αν δεν υπάρχει από πίσω ένας ισχυρός εκδότης να τα προβάλλει, περνούν απαρατήρητα», τονίζει.

Όπως και οι υπόλοιπες εταιρείες του κλάδου έτσι και οι εκδόσεις Ψυχογιός πέρασαν από τη βάση της ελληνικής οικονομικής κρίσης, την οποία προσπάθησαν να αντιμετω-

πίσουν με επενδύσεις. Η φιλόδοξη επέκταση στην Τουρκία το 2013 κατέγραψε «απρόβλεπτες ζημιές» λόγω της πρόσφατης αστάθειας της τουρκικής λίρας, ενώ η αγορά του ηλεκτρονικού βιβλίου –στην οποία ο Ψυχογιός ήταν από τους πρώτους επενδυτές– αντιπροσωπεύει μόνο το 1% του κύκλου εργασιών του εκδοτικού οίκου. Η οικονομική κρίση, όπως μας λέει, δεν τους άφησε ανεπιπρόσμενους και φαίνεται πως δεν είναι εύκολο να ξεφύγουν από μια στάσιμη, «οριζόντια», κατάσταση στην οποία βρίσκονται τα τελευταία χρόνια.

Ελαφρώς «θυμωμένοι»

«Είμαστε ελαφρώς “θυμωμένοι” γιατί ενώ συνεχώς δίνουμε έμφαση στην οργάνωση και στη δυναμική της επιχείρησής, δεν μπορούμε να ανέλθουμε. Αυτό αποτυπώνεται στις πωλήσεις μας που είναι στα-

θερά 13,5 - 14,5 εκατομμύρια ευρώ ετησίως τα τελευταία 4-5 χρόνια. Αυτό μας ενοχλεί και γι’ αυτό στρεφόμαστε και σε άλλους κλάδους του επιχειρείν χωρίς να αφήσουμε το βιβλίο. Από τον Σεπτέμβριο θα κυκλοφορήσουμε βιβλίο-παιχνίδι εκπαιδευτικού χαρακτήρα αποβλέποντας και στη διεθνή αγορά. Έχουμε μια ζωτικότητα και δεν μπορούμε να τη διοχετεύσουμε με το βιβλίο, έχουμε ταβανώσει που λέμε». Η κρίση ωστόσο και το «ταβάνι» που έχουν πιάσει οι εκδόσεις δεν οδήγησαν σε μείωση της παραγωγής ούτε του προσωπικού, σημειώνει ο κ. Ψυχογιός, εκτός από κάποιες «μεταβολές» σε στελεχικό επίπεδο. Κάθε χρόνο εκδίδονται περίπου 300 νέοι τίτλοι, με την πρώτη έκδοση στη λογοτεχνία να κυμαίνεται από 10.000 έως 100.000 αντίτυπα, ανάλογα με τις εκτιμήσεις για την επιτυχία του βιβλίου. Ο κύκλος ζωής

τους εξαντλείται συνήθως στους τρεις μήνες και μπορεί, κατά περίπτωση, να φτάσει και το ένα έτος. Εκεί που γίνεται προσπάθεια συμπίεσης του κόστους είναι στην ίδια την παραγωγή του βιβλίου που γίνεται εκτός Ελλάδος, στην Κίνα και σε χώρες της Ευρώπης. «Δυστυχώς τυπώνουμε τα μεγάλα τιράζ στη Γερμανία ή στην Ιταλία διότι έχουμε χαμηλότερη τιμή και δεν έχουμε ΦΠΑ. Αυτό είναι μια αιχίλλειος πτέρνα για τα ελληνικά τυπογραφεία διότι έτσι κάνουν οι άνθρωποί μας εργασία εδώ και το ελληνικό κράτος εισφορές. Στην παραγωγή μάς επιβάλλει 24% ΦΠΑ, αυτό είναι εκταμίευση πόρων. Σε μια εποχή που ο αναγνώστης δεν μπορεί να αγοράσει ό,τι του προτείνεις, πρέπει να πουλάμε σε χαμηλότερες τιμές και το κόστος μόνο στα τυπογραφεία μπορούμε να το ριζούμε».

Η δημιουργία ενός φορέα, όπως το ΕΚΕΒΙ, είναι απαραίτητη για τον χώρο

Ο Θανάσης Ψυχογιός μας λέει ότι μπήκε στον χώρο του βιβλίου από καθαρή τύχη και για λόγους βιοπορισμού. Με σπουδές Θεολογίας και Φιλοσοφικής ξεκίνησε να δουλεύει βοηθώντας αρχικά την αδελφή του, πουλώντας βιβλία και εγκυκλοπαιδείες με δόσεις τη δεκαετία του '70 και αργότερα έκαναν μαζί το πρώτο τους γραφείο.

Κατά τη διάρκεια της στρατιωτικής του θητείας έκανε τις πρώτες του πωλήσεις με τα απομνημονεύματα του Ντε Γκώλ και του Τσώρτσιλ, τα άπαντα του Παπαδιαμάντη και του Καρκαβίτσα, βιβλία απελευθερωμένα από πνευματικά δικαιώματα που γίνονταν ανάρπαστα από τους ευέλπιδες αξιοματικούς, ενώ οι φερέλπιδες νοσοκόμες της σχολής του «Ευαγγελισμού» αγόραζαν γενναίες ποσότητες από σειρές όπως η «Εγκυκλοπαίδεια της γυναίκας». Ήταν η εποχή της ανοικοδόμησης, της μετακίνησης των ανθρώπων από την περιφέρεια στις πόλεις και στα διαμερίσματα, και το σκρίνιο, το πρώτο έπιπλο που έμπαινε στο σπίτι, έπρεπε να γεμίσει με βιβλία. «Αγόραζα βιβλία, κουβαλούσα, έλεγα ότι είμαι ακθοφόρος του πνεύματος. Το γραφείο μεγάλωσε σιγά σιγά, αλλά η αδελφή μου που έκανε την πλασιέ κουράστηκε και έφυγε.

Ήταν ψυχοφθόρα δουλειά, να χτυπάς πόρτες για να πουλήσεις και να σου τις κλείνουν».

Τη δεκαετία του '70 υπήρχαν περίπου 1.000 γραφεία στην Αθήνα που πουλούσαν βιβλία με δόσεις και κάποια στιγμή ο Θανάσης Ψυχογιός έπρεπε να αποφασίσει εάν θα ακολουθούσε το ρεύμα των «πακέτων» ή αν θα εκδόσει μεμονωμένα βιβλία.

Κάποιες φορές έκανα και λάθη και «έχασα» Έλληνες συγγραφείς που σήμερα είναι περιζήτητοι, αλλά δεν μπήκα στη λογική των μεταγραφών.

Τελικά το 1979 εξέδωσε βραβευμένα παιδικά βιβλία ξένων συγγραφέων, μεταφρασμένα από σπουδαίες Ελληνίδες συγγραφείς, όπως η Ζωρζ Σαρρ, η Μάρω Λοΐζου, η Ρένα Καρθαίου και η Κίρα Σίνου. Κάθε 10 βιβλία που έβγαζε, έφτιαχνε και ένα «πακέτο». «Ετσι μπήκα στην αγορά, με πολύ κόπο, αγωνία και παλινδρομήσεις. Αρκετές φορές σκεφτόμουν τι θα γίνει αν δεν πάει καλά η επιχείρη-

Με τον γιο του Χάρη, ο οποίος, μαζί με τον Νίκο και την Πένια, τα άλλα δύο του παιδιά, κατέχουν πλέον τις διοικητικές θέσεις-κλειδιά στην πυραμίδα της εταιρείας.

σή μου, τουλάχιστον για τα πρώτα 20-30 χρόνια είχα άγχος», λέει χαμογελώντας.

Η πρώτη επιτυχία στην ξένη λογοτεχνία ήρθε το 1986 με το «Αρωμα» του Πάτρικ Ζίσκιντ και ο κατάλογος του Ψυχογιού συμπεριέλαβε βιβλία όπως το βραβευμένο με Μπούκερ «Ο Θεός των μικρών πραγμάτων» της Αρουντάτι Ρόι. Το «Χορεύοντας στη σιωπή» του Γιώργου Πολυράκη,

που κυκλοφόρησε στα μέσα του '90 και μεταφέρθηκε στην τηλεόραση, ήταν το πρώτο ελληνικό μυθιστόρημα που έκανε επιτυχία και έστρεψε τον εκδοτικό οίκο στο γυναικείο αναγνωστικό κοινό. Κάποιες φορές έκανε και λάθη και «έχασε» Έλληνες συγγραφείς που σήμερα είναι περιζήτητοι, αλλά δεν μπήκε, μας λέει, στη λογική των μεταγραφών. Το εμπορικό προφίλ του εκδοτικού

οίκου αποθαρρύνει αρκετούς, όπως και τα υψηλά νούμερα των πωλήσεων. «Κάποιοι που πουλάνε κάπως στην αγορά λένε καλύτερα να είμαι πρώτος στο χωριό, παρά δεύτερος στην πόλη», σημειώνει.

Εκδοτικός σταθμός για τον Ψυχογιό ήταν τα βιβλία του Χάρι Πότερ που πουλούσαν στην Ελλάδα πάνω από 1 εκατομμύριο αντίτυπα, κάτι που δεν φαινόταν στην αρχή.

Τα δικαιώματα

«Η αγορά δικαιωμάτων του βιβλίου είναι ένα μεγάλο ρίσκο. Όταν αγοράζουμε δικαιώματα είναι σαν να παίζουμε στο χρηματιστήριο και να αγοράζουμε μετοχές εταιρειών. Πήραμε τον Χάρι Πότερ σαν ένα καλό λογοτεχνικό βιβλίο και εκτινάχθηκε όταν γυρίστηκε η ταινία. Το φαινόμενο να ανοίγουν κεντρικά βιβλιοπωλεία στην Ελλάδα τα μεσάνυχτα δεν υπήρξε πιο πριν», μας λέει ο κ. Ψυχογιός. Ο χώρος των εκδόσεων εκτιμά ότι έχει προσαρμοστεί σε σχέση με την κρίση, και πορεύεται, όπως λέει, «συντηρητικά», χωρίς μεγάλα ανοίγματα. Πιστεύει ότι η δημιουργία ενός φορέα, όπως το ΕΚΕΒΙ, είναι απαραίτητη για τον χώρο του βιβλίου, συμμετέχει στις διεθνείς εκθέσεις βιβλίου εκτός της Θεσσαλονίκης, για την οποία θεωρεί ότι

δεν έχει αντίκρισμα, ενώ παρατηρεί με ενδιαφέρον την είσοδο νέων, ανεξάρτητων, εκδόσεων στον κλάδο. «Φέρνουν έναν αέρα αναέμεσης, απαιτούνται όμως κεφάλαια για να μεγαλώσει κανείς σήμερα, περισσότερο απ’ ό,τι πριν από 40 χρόνια. Σίγουρα κάποιοι από τους νέους θα επικρατήσουν», τονίζει.

Από τις αρχές του 2019 έχει αποσυρθεί από τη διοίκηση της εταιρείας και παρέδωσε τα νήια στα τρία παιδιά του, ασκώντας μια «εποπτεία» λόγω εμπειρίας, σπευδοντας να σημειώσει ότι προσπαθεί να μην επιβάλλει τη γνώμη του στους νέους που θα τρέξουν την εταιρεία τα επόμενα χρόνια. Ετσι ο Χάρης, η Πένια και ο Νίκος Ψυχογιός κατέχουν πια τις διοικητικές θέσεις-κλειδιά στην πυραμίδα της εταιρείας, η οποία θα διευρύνει τις επιχειρηματικές της δραστηριότητες. Ο ίδιος επιμελείται αυτή την περίοδο ένα άλλο πρότζεκτ που προετοιμάζει εδώ και 10 χρόνια με μια μεγάλη επιστημονική ομάδα: την έκδοση, σε νέα μετάφραση, με σχόλια, της Αγίας Γραφής, η οποία θα κυκλοφορήσει σε ειδικό χαρτί και εύκαμπτο εξώφυλλο. Στόχος του αεικίνητου εκδότη των εμπορικών επιτυχιών είναι να φτάσει σε όλα τα βιβλιοπωλεία και, ποιος ξέρει, ίσως γίνει και μπεστ σέλερ.

Ιστορία είναι άνθρωποι και βιώματα

Δεκαέξι διαφορετικοί άνθρωποι, δεκαέξι αφηγήσεις, που μιλάνε για τις καυτές ημέρες του καλοκαιριού του 1974 στην Κύπρο

Ηλία Παντελίδης
«Βιώματα. Κύπρος 1974»
Εκδόσεις Ηλία Επιφανίου 2019
σελ. 414

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Τα όσα μπορεί να έχει βιώσει κάποιος σε ημέρες τραγικές, σε εποχές που θα έλεγε κανείς ότι ενδείκνυνται για ήρωες μπορούν να ειπωθούν με πολλούς τρόπους. Ένας μήνας έμελλε να στιγμιاتیσει μια ολόκληρη εποχή, ένα ολόκληρο νησί, έναν λαό, που δεν αφέθηκε να μάθει πώς να ζει ειρηνικά. Η ιστορία θα αποφανθεί κάποτε, όταν όμως γράφει με καθαρά χέρια, με καθαρή καρδιά και έχοντας ο ιστορικός επίγνωση του ρόλου του. Μπορούν, όμως, και να γράφουν ιστορίες προσωπικές, χωρίς κάλυψη την Ιστορία, να περιγραφούν συναισθήματα, αγωνίες, πράγματα που η επίσημη Ιστορία ποτέ δεν θα καταγράψει. Αυτές ακριβώς τις ιστορίες περιγράφει ο Ηλίας Παντελίδης στο βιβλίο του «Βιώματα. Κύπρος 1974», το οποίο κυκλοφορεί και στις τρεις γλώσσες της Κύπρου, στα ελληνικά, τα τουρκικά και τα αγγλικά.

Στις σελίδες του βιβλίου του ο Ηλίας Παντελίδης εν είδει βιογράφου γράφει για 16 Κύπριους, με τον καθένα να έχει τη δική του προσωπική ιστορία. Πώς βίωσαν τις τραγικές ημέρες του καλοκαιριού του 1974 δέκα Ε/κ, τέσσερις Τ/κ, ένας Μαρωνίτης και ένας Άγγλος; Άλλες οι προσλαμβάνουσες της μιας κοινότητας από την άλλη, αλλά ο πόνος είναι ο ίδιος. Η απώλεια δεν βαραίνει πότε άλλο είναι Έλληνες, Τούρκος ή οτιδήποτε άλλο.

Οι στιγμές του θέρους του 1974 σημάδεψαν τις ζωές ενός ολόκληρου νησιού. Διαβάζοντας τις 16 αφηγήσεις αντιλαμβάνεσαι τον άλλο και το άλλο, που τελικά δεν διαφέρουν και πολύ.

ποτε άλλο. Ο Ηλίας Παντελίδης με τις 16 ιστορίες Κυπρίων, με τον ιδιαίτερο τρόπο γραφής του, δημιουργεί τη δική του Κύπρο, εκείνη την Κύπρο που ονειρεύτηκαν κάποιοι. Η μνήμη των ανθρώπων έγινε ακατέργαστη πρώτη ύλη στα χέρια του συγγραφέα, ο οποίος παρουσιάζοντάς τους δημιουργεί ένα όλον, έναν Κύπριο, μία Κύπρο.

Έχει ενδιαφέρον να παρατηρήσουμε ότι ο Ηλίας Παντελίδης δεν είναι ούτε ιστορικός συγγραφέας, μα ούτε και αμιγώς λογοτέχνης στα «Βιώματα», και η γραφή του ακουμπάει άλλως πως τις ευαίσθητες χορδές του αναγνώστη. Ανοίγει μονοπάτια ιστορικά στον αναγνώστη, μα συνάμα βιώματα προσωπικά. Και από την καταγραφή ιστορικών γεγονότων περνάει σε μία βιωματική τριτοπρόσωπη

αφήγηση, συστήνοντας τον άνθρωπο στον άνθρωπο των απέναντι σελίδων. Διπλό κέρδος, να γνωρίσει ο ένας τον άλλο, μέσα από παράλληλες ιστορίες, μα και ο αναγνώστης να συνθέσει μια προσωπογραφία της Κύπρου.

Κατά την παρουσίαση του βιβλίου στο Σπίτι της Κύπρου στην Αθήνα ο καθηγητής Νεότερης Ιστορίας του Πανεπιστημίου Νεάπολης Πάφου και πρώην πρέσβης Κυπριακής Δημοκρατίας στην Ελλάδα Γιώργος Γεωργής είπε, «το βιβλίο του Ηλία Παντελίδη 'Βιώματα. Κύπρος 1974' δεν είναι ένα κοινό βιβλίο ιστορίας. Είναι ψηφίδες ιστορίας. Συναγωγή μαρτυριών για το πικρό '74, για όσα έγιναν, αλλά και για όσα δεν έγιναν. Μια κατάθεση οδύνης μέσα από τις μαρτυρίες επωνύμων, αλλά και απλών

Στις σελίδες του βιβλίου «Βιώματα. Κύπρος 1974» ο συγγραφέας Ηλίας Παντελίδης εν είδει βιογράφου γράφει για 16 Κύπριους, με τον καθένα να έχει τη δική του προσωπική ιστορία.

ανθρώπων. Ο συγγραφέας, στα 16 αφηγήματά του, χρησιμοποιώντας τριτοπρόσωπη αφήγηση, κινείται ανάμεσα στην ιστορία και τη λογοτεχνία, χωρίς να έχει συγκεκριμένη πρόθεση να λειτουργήσει ως ιστορικός ή λογοτέχνης. Πιο πολύ ήθελε να ακούσει και άλλους. Να

δει και τα βιώματα άλλων, παράλληλα προς τα δικά του. Κυριαρχούν οι πικρές αλήθειες. Που δεν αποκρύβονται. Αναδεικνύονται. Παραθέτει τα γεγονότα, αλλά ο ίδιος αποφεύγει το ρόλο του δικαστή. Αφήνει τα συμπεράσματα στον αναγνώστη του».

50 σκαλοπάτια γνώσης

Η προσθήκη του 17ου κεφαλαίου που δεν υπάρχει στις άλλες εκδόσεις είναι, τρόπον τινά, μία πρώτη βιβλιογραφική γνωριμία με τα τραγικά γεγονότα του 1974 και όχι μόνο.

Ο συγγραφέας παρουσιάζει συνοπτικά πενήντα βιβλία, επειδή κατ' αρχάς θέλει να διευρύνει τον νου του, αλλά και να απελευθερωθεί, και στην ίδια καθαρκική για τον ίδιο διαδικασία θέλει να βάλει

και τον αναγνώστη, «Η γνώση [...] αποτελεί οικουμενική δημοκρατική πηγή δύναμης». Για καθένα από τα 50 βιβλία δίνει επιλεγμένα αποσπάσματα, και ο έχων ώτα ακούειν ακουέτω. Είναι βέβαιο ότι ο Ηλίας Παντελίδης έδειξε μία ευρύτερη εικόνα της Κύπρου, έστρεψε τον φακό σε ανθρώπους που μπορεί να μοιάζουν ετερόκλητη, αλλά στο βάθος είναι βαθιά δεμένοι με την γη που τους γέννησε και όπως χαρακτηριστικά ανέφερε ο συγγραφέας «αποτυπώνοντας τα βιώματα τα δικά μου και δεκαπέντε άλλων φίλων, άνοιξα τα μάτια κι είδα μια πιο μεγάλη εικόνα. Ευγνώμων θα είμαι σε όλους διότι αντιλήφθηκα πόσο πιο καλός γίνεται ο κόσμος όταν κτίζουμε πάνω σε όσα μας ενώνουν και δεν χαλούμε τον τόπο μας με όσα μας διχάζουν».

www.alkonides.org.cy

Το Φιλανθρωπικό Σωματείο Αλκυονίδες παρουσιάζει

ΟΡΧΗΣΤΡΑ
ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΣΙΤΣΑΝΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΑ ΓΑΛΑΝΗ
ΝΑΤΑΣΣΑ ΜΠΟΦΙΛΙΟΥ

Πέμπτη 12 Σεπτεμβρίου 2019
Αμφιθέατρο Μακάριου Γ' – Σχολή Τυφλών, Λευκωσία
Ώρα έναρξης: 21.00 Τιμές εισιτηρίων: €35 και €30

Χορηγός: Γεωργία - Πόλυς Πολυβίου
Όλα τα έσοδα θα δοθούν για στήριξη ατόμων με σοβαρά προβλήματα υγείας

Πώληση Εισιτηρίων:
tickethour.com.cy και ACS courier **77777040**

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΧΟΡΗΓΗΣΕΩΣ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

LOVE 100%

SEED POINT

24th 25th

Limassol
ACOUSTIC FESTIVAL
UNIVERSITY SQUARE

August 2019

KEO 1951 FINEST QUALITY BEER

CHAFFINS FM

BEEJAY 93.5

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

YOUTH BOARD OF CYPRUS

στο δρόμο

Όταν το «πάρτι» τελειώνει με πάταγο

Ο αγώνας ενός διεφθαρμένου πολιτικού που μετατρέπεται σε εξιλαστήριο θύμα

Ο έκπτωτος ★★ ★★
ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΘΡΙΛΕΡ (2018)
Σκηνοθεσία: Ροντρίγκο Σορογκόγιεν
Ερμηνείες: Αντόνιο ντε λα Τόρε, Μόνικα Λόπεζ, Χοσέ Μαρία Πόι

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Έχοντας σαρώσει τα περασμένα κινηματογραφικά βραβεία Γκόγια, το φιλμ του Ροντρίγκο Σορογκόγιεν («Κανείς δεν μπορεί να μας σώσει») έρχεται καταμεσής στο καλοκαίρι, για να μας θυμίσει σκοτεινές υποθέσεις που έχουν να κάνουν με την πολιτική, γνώριμες και στα μέρη μας. Πρωταγωνιστής του είναι ο Μανουέλ, τοπικός γραμματέας ενός πολιτικού κόμματος, σε κάποια παραθαλάσσια πόλη της Ισπανίας. Τόσο εκείνος όσο και οι φίλοι του (πολιτικοί, επιχειρηματίες, δικηγόροι κ.ά.) περνούν ζωή χαρισάμενη, μεταξυ πολυτελών γιοτ, ακριβών εστιατορίων κ.ο.κ., την οποία γρήγορα καταλαβαίνουμε πως δεν έχουν αποκτήσει ακριβώς με τον ιδρώτα τους. Όταν ένα μεγάλο σκάνδαλο με «βρώμικο» χρήμα και ύποπτες συναλλαγές θα αποκαλυφθεί, απειλώντας να παρασύρει και το ίδιο το κόμμα, ο Μανουέλ θα απουθεί σε έναν απελπισμένο αγώνα δρόμου προκειμένου να σώσει τη ζωή και την υπόληψή του.

Ο... κακός της υπόθεσης

Το πρώτο ενδιαφέρον στοιχείο με την ταινία του Σορογκόγιεν είναι πως ο πρωταγωνιστής του είναι επί της ουσίας και ο... κακός της υπόθεσης: ένας ξεκάθαρα διε-

φθαρμένος πολιτικός, που θεωρεί περίπου δεδομένο και δικαίωμα να εκμεταλλευθεί τη θέση του προκειμένου να πλουτίσει. Ταυτόχρονα, ο ίδιος είναι αφοσιωμένος οικογενειάρχης και στοργικός πατέρας για την 20χρονη κόρη του. Τις δύο αυτές ιδιότητες καταφέρνει να ενσάρκωσε υπέροχα ο Ισπανός ηθοποιός Αντόνιο ντε λα Τόρε, ερμηνεύοντας τις αστραπιαίες αποφάσεις, τις αμφιβολίες και τα ξεσπάσματα του Μανουέλ.

Σε επίπεδο κινηματογραφίας συμβαίνει το ίδιο, με το καταϊγιστικό μοντάζ και την ανάλογη μουσική να δημιουργούν την αίσθηση του θρίλερ και του σασπένς, σε βαθμό ίσως και υπερβολικό κάποιες στιγμές, που δυσκολεύει κάπως την παρακολούθηση. Στο μεταξύ, βέβαια, βλέπουμε να ξετυλίγεται μπροστά μας η συναρπαστική ιστορία ενός ανθρώπου που βλέπει τον κόσμο γύρω του να καταρρέει και εξωθείται στα άκρα· προφανώς και δεν είναι ο μόνος βρώμικος, όμως όσοι συμμετείχαν επίσης στο «πάρτι», προσπαθούν να του φορτώσουν τα πάντα.

Φυσικά, κεντρική έννοια του φιλμ είναι η ηθική και η πάντα ταραχώδης σχέση της με την πολιτική. Εμπνερασμένοι και από τον χείμαρρο των αποκαλύψεων που συγκλόνισαν την Ισπανία τα τελευταία χρόνια, οι σεναριογράφοι παρασύρονται προς την κατεύθυνση του διδακτισμού, καταφέροντας ωστόσο να δημιουργήσουν και μια εξαιρετικά σκηνή στο φινάλε, η οποία συνοψίζει την ουσία του θέματος.

Στην καλοστημένη τελευταία σκηνή της ταινίας ο Μανουέλ αντιμετωπίζει μια δημοσιογράφο, σε έναν αποκαλυπτικό διάλογο.

HOME CINEMA

Ο σκοτεινός «Μεγάλος Αδελφός» του Διαδικτύου

Το ενδιαφέρον ντοκιμαντέρ του Netflix ρίχνει φως στο σκάνδαλο της Cambridge Analytica.

The Great Hack ★★ ★★
ΝΤΟΚΙΜΑΝΤΕΡ (2019)
Σκηνοθεσία: Καρίμ Αμερ, Τζεχέν Νουτζάιμ
Εμφανίζονται: Μπρίτανι Κάιζερ, Ντέιβιντ Κάρολ, Τζούλιαν Γουίλνταντ

Μέσα κοινωνικής δικτύωσης, προσωπικά δεδομένα, εκλογικές αναμετρήσεις – σύγχρονη δημοκρατία: πόσο αλληλένδετες είναι οι δύο πρώτες έννοιες και ποια η σχέση τους με την τρίτη; Το ενδιαφέρον ντοκιμαντέρ του Netflix επιχειρεί να προσεγγίσει αυτά τα ερωτήματα, μέσα από την αφήγηση του περιβόητου σκανδάλου της Cambridge Analytica. Πιο δόκιμα μάλλον «σόκαρε», μιας και οι περισσότεροι λίγο-πολύ υποψιαζόμαστε πως τα προσωπικά δεδομένα που εκχωρούμε (οικειοθελώς ή μη) καθημερινά στο

Διαδίκτυο δεν... εξατμίζονται απλώς στην ατμόσφαιρα.

Αυτή η σκέψη είναι και η αφετηρία του φιλμ, το οποίο ακολουθεί την πορεία κυρίως τριών ανθρώπων που φωτίζουν τις πτυχές της υπόθεσης: της Μπρίτανι Κάιζερ, πρώην υπηλύβαθμου στελέχους της Cambridge και μετέπειτα πληροφοριοδότη των αρχών, του Ντέιβιντ Κάρολ, πρώτου που διεκδίκησε την επιστροφή των προσωπικών του δεδομένων από το Facebook και της Κάρολ Καντγούλντλαντ, δημοσιογράφου-ερευνήτριας του Guardian, η οποία ασχολήθηκε επί μακρόν με την υπόθεση. Οι διαφορετικές ιστορίες τους περιτρέφονται γύρω από την ομιχλώδη, στα όρια του νόμιμου (και σίγουρα μακράν του ηθικού), σχέση της Cambridge Analytica τόσο με τις αμερικανικές εκλογές που ανέδει-

ξαν πρόεδρο τον Ντόναλντ Τραμπ, όσο και με το βρετανικό δημοψήφισμα που κατέληξε υπέρ του Brexit. Με τρόπο αναλυτικό και ταυτόχρονα απλό, εξηγείται πως μια εταιρεία παγκόσμιας δράσης χρησιμοποίησε τα δεδομένα του Facebook, ώστε να κατασκευάσει μοντέλα που χρησιμοποιήθηκαν στοχευμένα υπέρ συγκεκριμένων προεκλογικών εκστρατειών. Κι αυτό όχι μόνο στις ΗΠΑ και στη Βρετανία, αλλά και σε δεκάδες ακόμα μέρη του κόσμου με πολύ πιο απροκάλυπτο μάλιστα τρόπο. Το ντοκιμαντέρ μοντάρεται με ταχύτατο, «σύγχρονο» στυλ, με τη συνδρομή και των κατάλληλων ειδικών εφέ· από άποψη τεχνικής δεν έχει να προσθέσει κάτι καινούργιο, όμως η δύναμη της αλήθειας του και το σοκ που προκαλεί φτάνουν για να το παρακολουθήσει κανείς απνευστί.

PIK1 ΤΗΛ.: 22862000 22.15 I, Daniel Blake 08.00 Συναυλία Διονύση Σαββόπουλου και Αλκίνοου Ιωαννίδη - (Ε) 10.00 Καμώματα τζι αρώματα Κωμική σειρά εποχής. Road Trip - (Ε) 11.00 Μουσική εκπομπή. 11.30 Χωρίς αποσκευές - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή. 12.00 Χάλκινα χρόνια, ΙΙ - (Ε) Κυπριακή σειρά εποχής. Αμύνεσθαι περί πάτρης - (Ε) 13.55 1974, Κυριακή 11 Αυγούστου - (Ε) 14.15 ArtCafe, ΙΙ - (Ε) Εκπομπή πολιτισμού. ΕΥ4U - (Ε) 15.15 Κοινωνική εκπομπή. 16.15 Τετ - Α - Τετ - (Ε) «Κώστας Γαβράς» 17.30 Σπίτι στη φύση - (Ε) Περιβαλλοντική εκπομπή. 17.55 1974, Κυριακή 11 Αυγούστου - (Ε) 18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική) 18.20 Πέ μου τον καφέ - (Ε) Κυπριώτικο σκετς. 18.50 Χωρίς αποσκευές - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή. 19.20 Πεταλούδα - (Ε) Δραματική σειρά. 20.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ 21.00 1974, Κυριακή 11 Αυγούστου - (Ε) Μίνι σειρά ντοκιμαντέρ. 21.05 Τετ-Α-Τετ - (Ε) «Βασίλης Βασιλικός» 22.15 I, Daniel Blake Κοινωνική ταινία. 23.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ 23.05 Συνέχεια της ταινίας 00.00 The Graham Norton Show 01.00 Επαναλήψεις	PIK2 ΤΗΛ.: 22862000 22.00 Smallville, IX 07.00 Παναγίες του Αιγαίου (Ε) Οδοιπορικό στην ιστορία και στην παράδοση. 07.30 Παιδική ζώνη α. Ο ταχυδρόμος Πατ β. Ντετέκτβλ Νόντι γ. Ταχυδρομικό τρενάκι δ. Παρέα με τον Ανδρέα ε. Πιμ και Πίμπα στ. Ντράκο ζ. Μπομπ ο μάστορας θ. Οι Σούπερ Γουίνγκς ι. Τα παπούτσια της Φράνι ιι. Η Μάρθα μιλά κ. Ο Σούπερ Γουόι λ. Ο Ροζ Πάνθηρας 11.00 Στη Χώρα του Πιατί - (Ε) Παιδικό πρόγραμμα. 11.30 Παιδική ζώνη 14.15 Στη Χώρα του Ποτέ (Neverland). Τηλεταινία περιπέτειας. ΕΥ4U - (Ε) 15.45 Κοινωνική εκπομπή. 16.00 Ευρωπαϊκό Πρωτάθλημα Στίβου Ομάδων Με τη συμμετοχή της Ελλάδας 19.45 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική) 19.55 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική) 20.00 Δείννο με τον Πλάτωνα Σειρά ντοκιμαντέρ και μαγειρικής, που συνδέει το σήμερα με το χθες. 21.10 The Graham Norton Show, XXII - (Ε) Chat show 22.00 Smallville, IX - (Ε) Νεανική σειρά. 23.30 Ολυμπία - (Ε) Ντοκιμαντέρ. 00.20 ΕΙΔΗΣΕΙΣ - (Ε) 00.40 ΓΙΟΥΡΝΙΟΥΣ	OMEGA ΤΗΛ.: 22477777 22.00 Σχολικά γυμνάσια 06.00 OMEGA NEWS - (Ε) 07.00 OMEGA Kids Παιδικό πρόγραμμα. 08.00 Η μαμά λείπει ταξίδι για δουλειές - (Ε) Κωμική σειρά. 09.00 Revenge body - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή. 10.00 Για πάντα παιδί - (Ε) Κωμική σειρά. 11.00 Celebrity Travel - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή. 11.45 FAKATΕΤΟΥΣ - (Best Of) Σατιρική εκπομπή. 12.15 Life is a beach Ταξιδιωτική εκπομπή. 12.45 Τροχός της τύχης - (Ε) Τηλεπαιχνίδι. 15.00 Πάρτι στο χωριό - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή. 17.00 Για την παρέα... (Best of) Ψυχαγωγική εκπομπή. 18.00 OMEGA NEWS 18.10 Χαρούμενος ταξιδιώτης Ταξιδιωτική εκπομπή. 19.10 Ευτυχημένοι μαζί - (Ε) Κωμική σειρά. 20.10 OMEGA NEWS 21.05 Fars Attack - (Ε) Σατιρική εκπομπή. 22.00 Σχολικά γυμνάσια (Middle School: The Worst Years Of My Life) Οικονομειακή ταινία, με τους Γκρίφιν Γκλακ, Λόρεν Γκράμμ, κ.ά. Στο Αλαλούμ - (Ε) Κωμική σειρά, με τους Γιώργο Ζένιο, Χριστόδουλο Μαρτά, κ.ά. 00.40 Ευτυχημένοι μαζί - (Ε) 01.40 Ζωή μου - (Ε) 02.40 DanSing Junior - (Ε) 05.00 UNA Fatsa - (Ε)	ANT1 ΤΗΛ.: 22200200 23.15 Good, bad and the ugly 06.10 Πρωινή ενημέρωση 06.40 Πλάκα μου κάνεις (Ε) Κωμική σειρά. 07.30 Το έβδομο κλειδί (Ε) Κωμική σειρά. 08.30 Santa Γιολάντα (Ε) Κωμική σειρά. 09.50 Mamma Mia (Ε) Κωμική σειρά. 10.30 Άκρως οικονομικαίων (Ε) Κωμική σειρά. 12.10 La Pasta Pomilwri 2 (Ε) Κωμική σειρά. 13.00 Εσύ στον κόσμο σου (Ε) Κωμική σειρά. 14.00 Streat Food Εκπομπή μαγειρικής. 14.50 Κωνσταντίνου και Ελένης Κωμική σειρά. 15.40 Εκείνες κι εγώ - (Ε) Κωμική σειρά. 16.30 Ο πόλεμος των άστρων (Ε) Κωμική σειρά. 17.20 Εσύ στον κόσμο σου (Ε) Κωμική σειρά. 18.00 Τα νέα του ANT1 σε 10΄ 18.10 Την πάτσα - (Ε) Κωμική σειρά. 18.40 Μην ψαρώσεις - (Ε) Κωμική σειρά. 20.20 Τα νέα του ANT1 21.20 La Pasta Pomilwri - (Ε) Κωμική σειρά. 22.15 Εσύ στον κόσμο σου (Ε) Κωμική σειρά. 23.15 Ο καλός, ο κακός και ο άσχημος - (The good, the bad and the ugly) Κλασικό ούεστερν. 00.00 Τίτλοι ειδήσεων 01.10 Τρίχες - (Ε) Κωμική σειρά. 02.00 Τα μαχαίρώματα - (Ε) 02.50 Ο γητευτής - (Ε)	ΣΙΓΜΑ ΤΗΛ.: 22580100 21.25 Παραδοσιακή βραδιά 06.20 Λάθος, κέρδιες! - (Ε) Τηλεπαιχνίδι. 07.00 Όσο έχω εσένα - (Ε) Κωμική σειρά. 08.20 Κόκκινο ποδήλατο - (Ε) Εκπομπή μαγειρικής. 09.00 Προορισμός Ευτυχία - (Ε) Ταξιδιωτική εκπομπή. 10.00 Στο χωριό μας - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή. 10.40 Παντρεμένοι κι οι δυο (Ε) Κωμική σειρά. 11.20 Success Story - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή. 12.20 Food n' Friends Μαγειρικό show, με τον Δημήτρη Σκαρμούτσο. Όταν μεγαλώσω - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή. 14.00 Οι Τάκκοι - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή. 15.00 Αλλού ξημερώνει - (Ε) Κωμική σειρά. 16.00 Βουράτε γεπόνιοι - (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή. 17.45 Η νταντά - (Ε) Κωμική σειρά. 18.10 Γεγονότα σε συντομία 18.20 Συνέχεια της σειράς 18.50 Είσαι το ταίρι μου - (Ε) Κωμική σειρά. 20.20 Τομές στα γεγονότα 21.15 Έχεις τη δύναμη Ντοκιμαντέρ. 21.25 Παραδοσιακή βραδιά (Ε) Ψυχαγωγική εκπομπή. 23.30 The TOURISTΣ Ταξιδιωτική εκπομπή. 00.20 Γεγονότα σε τίτλους 00.30 Mayday - Air Crash Investigation 01.50 Who the (Bleep) Did I Marry? 02.50 Καταγίδα - (Ε)	ALPHA ΤΗΛ.: 22212400 22.15 The family man 06.15 Deal - (Ε) Τηλεπαιχνίδι. 07.00 60΄ Ελλάδα - (Ε) 08.30 Έρωτας με επιδότηση Ο.Γ.Α. - (Ε) Κωμική σειρά. 09.15 Έλα στη θέση μου - (Ε) Κωμική σειρά. 10.45 Αστέρια Ραχούλας - (Ε) Κωμική σειρά. 11.30 Θα σε δω στο πλοίο - (Ε) Κωμική σειρά. 13.00 Οικονομιακές ιστορίες Αυτοτελείς ιστορίες. 14.00 Κρίμα το μπόι σου - (Ε) Ελληνική κωμωδία. 15.25 Η φαμίλια - (Ε) Κωμική σειρά. 16.15 Μην αρχίζεις τη μουρμούρα - (Ε) Κωμική σειρά με τους Αντώνη Αντωνίου, Ελένη Κοκκίδου, κ.ά. 17.50 ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική) 18.00 Έλα στη θέση μου, ΙΙΙ Κωμική σειρά. 19.30 Το σόι σου, ΙV - (Ε) Κωμική σειρά, με τις Μίρκα Πασκωνταντίου, Ρένια Λουιζίδου. 20.15 ALPHA NEWS 21.15 Παράδοση κατ' οίκον-(Ε) Ονειρεμένη ζωή (The family man) Ρομαντική κωμωδία, με τους Νικόλας Κέιτζ, Τέα Λέονι, κ.ά. 00.00 Μετά τα μεσάνυχτα Εκπομπή με την Ελεωνώρα Μελέτη. 01.15 World party - (Ε) 02.45 10n εντολή - (Ε) 03.15 Στην υγεία μας ρε παιδιά! - (Ε)	CAPITAL ΤΗΛ.: 25577577 07.00 Τηλεαγορά 08.45 Δύο Αμερικανούλες στο Παρίσι 10.30 Οι γοργόνες 12.20 Γαμήλιες περιπέτειες 14.00 Τηλεαγορά 15.05 Αναστενάζουν οι πενιές 17.00 Τηλεαγορά 19.10 Life size 21.00 Ξένη ταινία 23.35 Home Invasion 01.25 Η απαγωγή 03.15 Το γεράκι TV PLUS ΤΗΛ.: 22259000 06.30 Παιδική ζώνη 09.25 Cook Eat - (Ε) 11.00 Τηλεαγορά 13.00 Μόνο για σένα - (Ε) 14.00 Express Weekend 16.30 Τηλεαγορά 18.00 ΕΙΔΗΣΕΙΣ 18.45 Ταξίδι γεύσεων - (Ε) 19.20 ΕΙΔΗΣΕΙΣ 19.40 ANNITA Airlines 21.30 Το ταξίδι της ζωής 22.30 On Deadly Ground Περιπέτεια 00.30 Ξένες σειρές 03.25 Video Clips	MOVIES LEAVE 21.00 Kin 07.25 Kodachrome 09.15 Dead Man Walking 11.30 Senor, Dame Paciencia 13.15 Megan Leavey 15.20 The French Lieutenant's Woman 17.30 Please Stand By 19.15 Sticky Notes 21.00 Kin 22.50 A Day Late And A Dollar Short 00.25 Raising The Bar 02.05 The Preacher's Sin aka A Husband's Confession 03.35 Get Shorty GREEK CINEMA 22.00 Μια κυρία στα μπουζούκια 05.35 Ρόδα, τσάντα και κοπάνα 07.15 Γαμπρός από το Λονδίνο 08.40 Τρελός και πάσος Ελλάδας 10.20 Το κλοτσασκούφι 12.00 Ξερίζωμένη γενιά 14.55 Ο Φανούρης και το σόι του 16.25 Μια Ιταλίδα στην Ελλάδα 18.15 Η ζούγκλα των πόλεων 20.05 Μπετόβεν και μπουζούκι 22.00 Μια κυρία στα μπουζούκια 23.45 Η λίμνη των πόθων 01.10 Της μιας δραχμής τα γασσεμιά 02.40 Ρόδα, τσάντα και κοπάνα 04.15 Κόκκινα τριαντάφυλλα
---	---	---	--	---	--	---	---

Οταν οι γυναίκες πήραν τα όπλα τους

Το σκηνοθετικό ντεμπούτο της σεναριογράφου Αντρέα Μπέρλοφ, ένα φεμινιστικό γκανγκστερικό δράμα βασισμένο σε κόμικς

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Χελς Κίτσεν: οι βασίλισσες του εγκλήματος ★★★

ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ (2019)

Σκηνοθεσία: Αντρέα Μπέρλοφ
Ερμηνείες: Μελίσα Μακάρθι, Ελίζα-μπεθ Μος, Τίφани Χένιτις

Η ανερχόμενη σεναριογράφος του πολύ επιτυχημένου «Straight Outta Compton», Αντρέα Μπέρλοφ, κάνει το σκηνοθετικό της ντεμπούτο ενορκηστρώνοντας ένα γκανγκστερικό δράμα, με έντονο φεμινιστικό άρωμα. Πρωταγωνίστριες της ιστορίας, που βασίζεται σε graphic novel, είναι οι γυναίκες τριών κακοποιών, οι οποίες μετά τη φυλάκιση των συζύγων τους, αναλαμβάνουν εκείνες τα πνία των... επιχειρήσεων, στη διαβόητη περιοχή Χελς Κίτσεν της Νέας Υόρκης, στα τέλη της δεκαετίας του 1970. Παρότι στην αρχή η κίνησή τους αντιμετωπίζεται με εχθρότητα από τα υπόλοιπα μέλη της συμμορίας, εκείνες καταφέρνουν να επιβάλουν τον νόμο τους.

Ελίζαμπεθ Μος, Μελίσα Μακάρθι και Τίφани Χένιτις τα καταφέρνουν πολύ καλά στους ρόλους των τριών γυναικών, οι οποίες αποφασίζουν να διεκδικήσουν δυναμικά αρχικά την επιβίωση και σταδιακά την ευημερία τους, στο πιο σκληρό και επικίνδυνο περιβάλλον. Η Νέα

Η Ελίζαμπεθ Μος μαζί με τις δύο συμπρωταγωνίστρίες της καταφέρνουν να δώσουν γυναικείο χαρακτήρα στο γκανγκστερικό θρίλερ.

Υόρκη της εποχής, μια πόλη βουτηγμένη στη βρώμα και στο έγκλημα, ζωντανεύει ατμοσφαιρικά μέσα από τον φακό, ο οποίος ωστόσο μένει κυρίως επικεντρωμένος στις πρωίδες του.

Ακολουθώντας τις προσαγές του κομίστικου προτύπου του, το

φίλμ χρησιμοποιεί μπόλικη γραφική βία, δίκως όμως να τη συνοδεύει και με το ανάλογο, πιο στακάτο μοντάζ, που θα ζωντανεύε περισσότερο το τελικό αποτέλεσμα. Αντιθέτως, ενώ τα πτώματα συνεχίζουν να στοιβάζονται με ταχύτατους ρυθμούς, όλα μοιάζουν κάπως εύκολα και

ψεύτικα, αν και ομολογουμένως διασκεδαστικά.

Εκείνο φυσικά που διαποτίζει ολόκληρη την ταινία είναι το γυναικείο βλέμμα. Χρησιμοποιώντας έξυπνα το γκανγκστερικό είδος, το οποίο μονοπωλείται επί δεκαετίες από άνδρες πρωταγωνιστές,

η δημιουργός του φίλμ κάνει μια δυναμική τοποθέτηση υπέρ της γυναικείας ανεξαρτησίας και της ισότητας ακόμα και σε αυτό το... ιδιότυπο εργασιακό περιβάλλον. Δεν αποφεύγει βέβαια και κάποιες υπερβολές, όμως βασικά το κάνει με ανάλαφρο και αστειό τρόπο.

Ο έκπτωτος ★★★

Σκηνοθεσία: Ροντρίγκο Σορογκόγιεν
Ερμηνείες: Αντόνιο ντε Λα Τόρε, Μόνικα Λόπεζ, Χοσέ Μαρία Πόι

Για την πολιτική επιβίωση

Επτά βραβεία Γκόγια για ένα πολιτικό θρίλερ υψηλών ρυθμών και ακόμα μεγαλύτερης κατασπατάλησης του χρήματος των φορολογουμένων που μας έρχεται από την Ισπανία. Ο Μανουέλ, τοπικός κομματάρχης σε μια παρალიκή πόλη της Ισπανίας, περνάει βασιλική ζωή παρά με συνεργάτες του πολιτικούς, επιχειρηματίες κ.ο.κ., σύντομα ωστόσο τα πάντα θα ανατραπούν, όταν θα έρθει στη δημοσιότητα ένα μεγάλο οικονομικό σκάνδαλο που τον εμπλέκει. Στοχευμένος πια και από το ίδιο του το κόμμα, ο Μανουέλ θα ξεκινήσει έναν απεγνωσμένο αγώνα για να σώσει ό,τι σώζεται. Γνώριμες καταστάσεις διαπλοκής και σπατάλης αποτελούν το θέμα ενός καταγιστικού φίλμ, που βασίζει πολλά και στην εξαιρετική ερμηνεία του πρωταγωνιστή του.

Ερωτας α λα ιταλικά ★★

Σκηνοθεσία: Ντόναλντ Πέτρι
Ερμηνείες: Εμα Ρόμπερτς, Χένιτεν Κρίστενσεν, Αλίσα Μιλάνο

Αίσθημα και πίτσα

Ρομαντική κομεντί με μπόλικο άρωμα –και φαγητό– Ιταλίας και φυσικά όλα τα κλισέ που συνοδεύουν τη γειτονική κουλτούρα. Η Νικα και ο Λίο έχουν μεγαλώσει μαζί στη γειτονιά της Μικρής Ιταλίας, περνώντας τις ώρες τους στην πισσαρία που έχουν συνεταιρικά οι γονείς τους. Χρόνια αργότερα, ωστόσο, όταν εκείνη θα επιστρέψει από τις σπουδές της ως σεφ, θα βρει τις δύο οικογένειες τσακωμένες και τα εστιατόρια χωριστά. Τα αισθήματά της για τον Λίο, όμως, δεν έχουν αλλάξει... Ο έρωτας πάει παρά με τη μαγειρική, σε ένα φίλμ άλλοτε διασκεδαστικό και άλλοτε απελπιστικά αφελές, το οποίο ζωντανεύει με την παρουσία της η πανέμορφη Εμα Ρόμπερτς και λιγότερο ο (ξανά) νερόβραστος Χένιτεν Κρίστενσεν.

Ζιλ και Τζίμi ★★★★★½

Σκηνοθεσία: Φρανσουά Τριφύ
Ερμηνείες: Ζαν Μορό, Οσκαρ Βέρνερ, Ανρί Σερέ

Μια μοναδική φιλία

Ο Φρανσουά Τριφύ υπογράφει μια ταινία-ύμνο στην ερωτική-αισθηματική ελευθερία, ενσωματώνοντας τον δικό του ιδιότυπο ρομαντισμό στην αναρχική ματιά της νουβέλ βαγκ. Δύο καλοί φίλοι, ο Ζιλ και ο Τζίμi, περνούν τον καιρό τους διασκεδάζοντας στο προπολεμικό Παρίσι, όταν στη ζωή τους θα μπει η όμορφη Κατρίν (Ζαν Μορό). Γρήγορα ο Ζιλ θα την ερωτευθεί και θα την παντρευτεί, με τους τρεις τους να γίνονται αχώριστοι. Μετά τον πόλεμο, η Κατρίν συνδέεται ερωτικά με τον Τζίμi, ωστόσο η φιλία της τριάδας δεν θα χαλάσει. Μερικές αξέχαστες σκηνές, όπως εκείνη με τον αγώνα δρόμου στη γέφυρα, και μπόλικο (κινηματογραφική) ανεμελιά, για μία από τις καλύτερες ταινίες του Τριφύ, πρωτοποριακή για την εποχή της και απολαυστική ακόμα και σήμερα.

ΕΜΕΙΣ...

Ειδικό τμήμα υπό τον τίτλο «ΑnimaGreen» εντάσσει και φέτος –για τέταρτη φορά– στο πρόγραμμά του το επερχόμενο φεστιβάλ κινουμένων σχεδίων Animasyros (18-22/9). Το ζήτημα της κλιματικής αλλαγής, πιο επείγον από ποτέ, προσεγγίζεται μέσα από δέκα ταινίες μικρού μήκους από όλο τον κόσμο, με τις περισσότερες μάλιστα να κάνουν πρεμιέρα στην Ελλάδα. Ελάφια που φορούν γυαλιά ηλίου τα Χριστούγεννα, ένας ωκεανός έρημος και ένας ωκεανός που φουσκώνει, ένα δάσος που δεν θα αντεκεί άλλο την ανθρώπινη καταστροφή, μια μέλισσα και η προσωπική της ιστορία στην κυψέλη της, ένας αστροναύτης με το τελευταίο βιβλίο της Γης, είναι μερικές μόνο από τις animation ιστορίες που θα παρουσιαστούν φέτος.

...ΚΑΙ ΟΙ ΑΛΛΟΙ

Ολοκληρώθηκαν οι λίστες για τα διαγωνιστικά τμήματα του φετινού Κινηματογραφικού Φεστιβάλ Βενετίας (28/8-7/9) με δύο ακόμη συμμετοχές στο τμήμα «Sconfini». Εκείνο που προκάλεσε αίσθηση είναι πως η μία από τις δύο τελευταίες ταινίες είναι το «American Skin», η καινούργια δουλειά του Αμερικανού σκηνοθέτη και ηθοποιού Νέιτ Πάρκερ («Η γέννηση ενός έθνους»), ο οποίος προ τριετίας είχε κατηγορηθεί για βιασμό, γεγονός που εκτροχίασε την καριέρα του. Μάλλον γι' αυτό στην παρουσίαση στη Μόστρα θα έχει και εκλεκτή υποστήριξη, αφού στην επίσημη πρεμιέρα θα μιλήσει για το φίλμ και ο Σπάικ Λι.

✖ = κακό ★ = μέτριο ★★ = ενδιαφέρον ★★★ = καλό ★★★★★ = πολύ καλό ★★★★★★ = εξαιρετικό

Ντίσνεϊ: η συνταγή των δισεκατομμυρίων που ορίζει το σινεμά

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Όταν πριν ακριβώς μία δεκαετία, το 2009, η Ντίσνεϊ εξαγόρασε τη Marvel Studios έναντι 4 δισ. δολαρίων, κάποιοι επισήμαναν πως το ποσό ήταν υπερβολικό. Σήμερα, με το τελευταίο μέρος των «Εκδικητών» να σπάει το φράγμα των 2,8 δισ. εισπράξεων και να περνά έτσι στην πρώτη θέση με τις πιο κερδοφόρες ταινίες όλων των εποχών, οι ισχυρισμοί αυτοί μοιάζουν προφανώς αστειοί, για μια παραγωγή, η οποία κοντεύει να «καταπεί» τον παγκόσμιο κινηματογράφο.

Οι αριθμοί λένε πως αυτή τη στιγμή το 40% όλης της αγοράς του σινεμά ανήκει στην Ντίσνεϊ και πως κατάφερε να ξεπεράσει (ανακοινώθηκε χθες) το προηγούμενο επίσημο ρεκόρ των 7,67 δισ. εισπράξεων, το οποίο κατείχε η ίδια από το 2016. Η διαφορά; το συγκεκριμένο επετέυχθη μόνο μέσα στους πρώτους επτά μήνες του τρέχοντος έτους... Είναι προφανές πως στη χώρα του Μίκυ Μάους κάτι κάνουν εξαιρετικά καλά. Πέρα από τις διορατικές

κινήσεις εξαγοράς που έγιναν την τελευταία δεκαετία (Marvel, Pixar, Lucas Arts και πιο πρόσφατα η Fox), εκείνο που έκανε τελικά τη διαφορά ήταν αναμφισβήτητο το περιεχόμε-

Οι αριθμοί λένε πως αυτή τη στιγμή της αγοράς του σινεμά, χθες όμως η μετοχή της εταιρείας σημείωσε σημαντική πτώση.

νο που η Ντίσνεϊ σέρβιρε στο κοινό και εκ του αποτελέσματος φάνηκε τέλεια στοχευμένο. Όπως, άλλωστε, αποδεικνύεται ξανά και ξανά στην εποχή των social media, δεν υπάρχει τίποτα πιο πολύτιμο από τη σωστή ψυχολογική των ανθρώπων-καταναλωτών. Όταν βρεθεί η συνταγή –και στην περίπτωση των υπερηρώων της Marvel αυτό έγινε πολύ μεθοδι-

Οι «Εκδικητές» των ρεκόρ εφάρμοσαν στον απόλυτο βαθμό την επιτυχημένη συνταγή της Marvel-Ντίσνεϊ.

κά– το μόνο που απομένει είναι μια γιγαντιαία προωθητική καμπάνια, η οποία δεν θα αφήσει καμιά αμφιβολία για το πόσο «απαραίτητο» είναι να δει κανείς τις νέες ταινίες. Υπολογίζεται πως περίπου το ένα τρίτο του κόστους κάθε τέτοιας παραγωγής αφορά όσα γίνονται εκτός στούντιο, γυρισμάτων, μοντάζ κ.ο.κ. Κάπως έτσι το αρχικό ρίσκο πέφτει σημαντικά, ενώ ακουμπά σχεδόν το

μυθέν με τον πρόσφατο καταγισμό των live action μεταφορών κλασικών κινουμένων σχεδίων της Ντίσνεϊ. Ποιος δεν θα δει μια σύγχρονη εκδοχή του θρυλικού «Βασιλιά των Λιονταριών» (1,2 δισ.) ή των αγαπημένων «Η Πεντάμορφη και το Τέρας» (1,2 δισ.) και «Αλαντίν» (1 δισ.); Τα παραπάνω βέβαια δεν σημαίνουν πως όλες αυτές είναι κακές ταινίες. Ισα ίσα που για να στηρι-

χθεί το οικοδόμημα χρειάστηκαν μερικοί καθοριστικοί τίτλοι όπως ο πρώτος «Iron Man» ή οι αρχικοί «Εκδικητές», φίλμ που έδωσαν ένα σύγχρονο, ποπ άρωμα σε ήδη γνωστούς χαρακτήρες και έχτισαν την έννοια του «ποιοτικού» κόμικ. Δέκα χρόνια μετά, η συνταγή έχει πα παγιωθεί: εντυπωσιακή δράση που βασίζεται στα πλούσια ειδικά εφέ, ίσες δόσεις χιούμορ-συγκίνησης

και ακλόνητη αφοσίωση στην πολιτική ορθότητα.

Το επόμενο μεγάλο στοίχημα για την Ντίσνεϊ είναι να μεταφέρει το συγκεκριμένο καλούπι στο περιβάλλον της διαδικτυακής τηλεόρασης, εκεί όπου το ακλόνητο αφεντικό είναι αυτή τη στιγμή το Netflix. Το Disney+ θα είναι διαθέσιμο στους Αμερικανούς χρήστες στις 12 Νοεμβρίου, με την προοπτική της παγκόσμιας επέκτασης να είναι δεδομένη. Η τηλεόραση όμως αποτελεί αρκετά διαφορετικό πεδίο. Εδώ δεν έχεις τις στρατίες των εφήβων που κατακλύζουν τα multiplex, αλλά κατά βάση ένα ενήλικο κοινό, «εκπαιδευμένο» στη σκληρή βία του «Game of Thrones» και στον απόλυτο κυνισμό του «House of Cards». Είναι σίγουρο πως θα χρειαστεί να σπαταληθούν πολλά από τα μεγάλα κέρδη των τελευταίων ετών προκειμένου ο Μίκυ να κερδίσει και αυτή τη μάχη. Ήδη, χθες, ανακοινώθηκαν ζημιές ύψους 553 εκατ. δολαρίων για το τελευταίο τρίμηνο, ενώ και η μετοχή της εταιρείας σημείωσε σημαντική πτώση.

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΣΚΡΟΥΤΖ

Μαθήματα οικονομίας από το πιο πλούσιο παπί του κόσμου

4ο ΜΑΘΗΜΑ

ΣΤΟΝ ΣΤΙΒΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Οι αγαπημένοι ήρωες της Disney είναι στην Καθημερινή και σάς κάνουν παρέα και αυτό το καλοκαίρι.

Πρωταγωνιστής σε αυτή τη νέα σειρά - το πιο διάσημο παπί του κόσμου, ο Σκρουτζ Μακ Ντακ. Απολαύστε, λοιπόν, τις ιστορίες του αγαπημένου σας ήρωα, διαβάστε τα κείμενα με τις συμβουλές του και μάθετε τα πάντα για την οικονομία!

Στον **τέταρτο τόμο** ο Σκρούτζ Μακ Ντάκ ασχολείται με τον ανταγωνισμό, με τα καλά του και τα κακά του.

Την Κυριακή 18 Αυγούστου μαζί με την ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

Κοινωνική Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα